

Badanie ankietowe wśród potencjalnych wnioskodawców w zakresie ich zapotrzebowania na wsparcie w ramach perspektywy finansowej 2021-2027

Sprawdź:

Raport końcowy

rpo.lubelskie.pl

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

BADANIE ANKIETOWE WŚRÓD POTENCJALNYCH WNIOSKODAWCÓW W ZAKRESIE ICH ZAPOTRZEBOWANIA NA WSPARCIE W RAMACH PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2021-2027

Raport końcowy

Zamawiający:

Województwo Lubelskie z siedzibą w Lublinie

ul. Artura Grottgera 4

20-029 Lublin

Wykonawca:

Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j.

ul. Spławie 53; 61-312 Poznań

Tel. 61 622 92 06-07, biuro@re-source.pl

Spis treści

Spis treści	3
Wykaz skrótów.....	4
Streszczenie.....	5
Wprowadzenie	18
Informacje wstępne	18
Cel badania	18
Metodologia badania	19
Opis wyników badania.....	22
Informacje wstępne	23
Inteligentne lubelskie	49
Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna	69
Środowisko	79
Transport	88
Rynek pracy	91
Włączenie społeczne.....	109
Kształcenie / edukacja	133
Zintegrowany Rozwój Terytorialny.....	147
Spisy ilustracji	166
Spis wykresów	166
Spis tabel.....	171
Aneks – narzędzia badawcze	172
Ankieta ogólna - potencjalni beneficjenci	172
Ankieta ogólna – wnioskodawcy.....	176
Obszar „Inteligentne Lubelskie”	180
Obszar „Efektywność energetyczna”	186
Obszar „Środowisko”	189
Obszar „Transport”	193
Obszar „Rynek pracy”	195
Obszar „Włączenie społeczne”	201
Obszar „Kształcenie/Edukacja”	212
Obszar „Zintegrowany Rozwój Terytorialny”	220

Wykaz skrótów

AOS	Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna
B+R	Badania i Rozwój
B+R+ I	Badania + Rozwój + Innowacje
B2B	(ang. <i>Business-to-Business</i>) Transakcje między przedsiębiorstwami
CAWI	(ang. <i>Computer-Assisted Web Interview</i>) Wspomagana komputerowo ankieta internetowa
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ERP	(ang. <i>Enterprise Resource Planning</i>) Planowanie Zasobów Przedsiębiorstwa
IOB	Instytucja Otoczenia Biznesu
IT	(ang. <i>Information Technology</i>) Technika Informatyczna
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
LGD	Lokalna Grupa Działania
MMŚP	Mikro, Małe i Średnie Przedsiębiorstwa
MŚP	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
PSF	Podmiotowy System Finansowania
RIS	Rejestr Instytucji Szkoleniowych
RLKS	Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RPO WL	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
SIT	Strategiczne Inwestycje Terytorialne
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
TIK	Technologie Informacyjno-Komunikacyjne
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Streszczenie

Głównym celem niniejszego badania była analiza potrzeb i możliwości potencjalnych wnioskodawców RPO WL na lata 2021-2027. Uzyskane wyniki mogą stanowić podstawę dla planowania kształtu Programu na przyszłą perspektywę finansową.

Badanie zrealizowano z wykorzystaniem techniki CAWI (ankieta internetowa) wśród dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 oraz podmiotów nieaplikujących. W przypadku badania dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 uzyskano zwrot ankiet w liczbie 1302 (badanie realizowane było w oparciu o wysyłkę ankiet do wszystkich dotychczasowych wnioskodawców Programu – rozesłano 3750 zaproszeń do badania). Jeśli chodzi o podmioty nieaplikujące, to ogólnodostępną ankietę wypełniło 80 respondentów.

Informacje wstępne

W ramach badania przeprowadzono identyfikację czynników, które sprawiły, że badane podmioty nie podejmowały do tej pory próby pozyskania środków w ramach RPO WL 2014-2020 lub które znacząco tego rodzaju próby utrudniały. Największy problem w kontekście starania się o dofinansowanie planowanych przedsięwzięć stanowią czynniki o charakterze formalno-proceduralnym, co uzasadnia podejmowanie w przyszłej perspektywie finansowej dalszych działań zorientowanych na usprawnienie systemu wyboru. Mniejsze znaczenie okazały się mieć natomiast czynniki finansowe związane np. z koniecznością wniesienia wkładu własnego.

Rekomendowane uproszczenia nie powinny jednak ograniczać się do procedur oceny i wyboru projektów, gdyż projektodawcy właśnie problemy o charakterze formalno-proceduralnym traktują jako jedno z największych utrudnień na etapie realizacji projektów. Przy czym najpoważniejsze bariery związane z realizacją projektów dotyczą obaw o niezrealizowanie założonych wartości docelowych wskaźników oraz przedłużania się procedury weryfikacji wniosków o płatność.

Respondenci byli także proszeni o ocenę adekwatności dotychczasowego kierunkowania wsparcia. Jeśli chodzi o ocenę celowości utrzymania dotychczasowych kategorii podmiotów jako odbiorców pomocy, to zdecydowana większość badanych wskazała na potrzebę adresowania interwencji do dotychczasowych typów podmiotów. Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w odniesieniu do grup docelowych obejmowanych pomocą. Tutaj respondenci widzą potrzebę zmian, spośród których najistotniejszą (dostrzeganą przez blisko 2/3 badanych) jest wyłączenie z zasięgu wdrażanej interwencji osób bezrobotnych, co wynika z aktualnie dobrej sytuacji na rynku pracy. Zapewne z tego samego powodu najczęściej wskazywaną grupą docelową, która powinna otrzymać wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 okazały się osoby pracujące.

Pozytywnie ocenić należy możliwości realizacji w przyszłej perspektywie finansowej zasady partnerstwa poprzez prowadzenie projektów w formule partnerskiej. Połowa respondentów jest zainteresowana realizacją tego rodzaju przedsięwzięć, a tylko nieco więcej niż 10% wyklucza taką możliwość. Co ważne, istnieje duży potencjał w zakresie formowania partnerstw międzysektorowych o czym świadczy wskazywanie podmiotów z różnych sektorów jako potencjalnych kooperantów.

Inteligentne lubelskie

Trzema najistotniejszymi problemami w obszarze dotyczącym wspierania wzrostu konkurencyjności MMŚP są, w opinii respondentów: niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki”, niewystarczające wsparcie dla nowopowstałych MMŚP oraz problemy z finansowaniem inwestycji. Taka sytuacja uzasadnia celowość oferowania wsparcia o charakterze zróżnicowanym, bo tylko wtedy możliwe jest zapewnienie odpowiedniego stopnia adekwatności pomocy do rzeczywistych potrzeb sektora.

Jeśli chodzi o zainteresowanie poszczególnymi formami wsparcia dotyczącymi wzrostu konkurencyjności MMŚP, to w największym stopniu dotyczy ono: wdrożenia prac B+R przez MMŚP, wsparcia dla nowopowstałych firm oraz wsparcia promocji i internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw. Za najskuteczniejszą formę wspierania konkurencyjności MMŚP uznano dotacje na realizację projektów B+R, co

uznać należy za czynnik sprzyjający absorpcji środków w obszarze działalności B+R w przyszłej perspektywie finansowej przez sektor przedsiębiorstw.

W odniesieniu do zwiększania potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii za najważniejsze bariery uznano: niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki”, brak wystarczającej infrastruktury do prowadzenia prac B+R, brak odpowiednich zasobów kadrowych do realizacji projektów o charakterze badawczo-rozwojowym, trudności w pozyskiwaniu podmiotów chętnych do współpracy i brak wzajemnego zaufania. Ze zdecydowanie największym zapotrzebowaniem na wsparcie w ramach zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii mamy do czynienia w odniesieniu do przedsięwzięć związanych z infrastrukturą B+R lub prowadzeniem przez przedsiębiorstwa prac B+R.

Trzeci podobszar dotyczący innowacyjnej gospodarki odnosi się do cyfryzacji. Za największe problemy w ramach niego uznano: brak umiejętności wykorzystania rozwiązań innowacyjnych oraz niski poziom kapitału ludzkiego w zakresie branży IT. Największym zainteresowaniem cieszą się następujący typy projektów cyfryzacyjnych: rozwój produktów i usług opartych na TIK / systemy ERP w przedsiębiorstwach / aplikacje webowe i systemy sprzedażowe; platformy e-usług publicznych szczebla lokalnego; rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia.

W ramach czwartego podobszaru (rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości) za dwa problemy o największym znaczeniu uznano: niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki” oraz pomiędzy uczelniami, a także problemy z uzyskaniem środków finansowych.

Zdecydowanie największe zapotrzebowanie na wsparcie w tym podobszarze dotyczy wdrażania nowych form innowacji w przedsiębiorstwach.

W ramach obszaru Inteligentne lubelskie zainteresowanie określonymi typami projektów sugeruje rosnący potencjał absorpcyjny nie tylko w odniesieniu do przedsięwzięć innowacyjnych, ale także badawczo-rozwojowych. Projekty dotyczące cyfryzacji czy inteligentnych specjalizacji cechuje mniejszy poziom zapotrzebowania (szczególnie w

tych ich aspektach, które dotyczą sfery publicznej), ale nie powinno to być traktowane jako argument za rezygnacją z tych form wsparcia, co raczej jako symptom specyficznego charakteru tych przedsięwzięć. Z kolei ze względu na sygnalizowany problem braku wystarczającej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a sektorem nauki celowe byłoby stosowanie określonych preferencji dla projektów partnerskich bazujących na kooperacji międzysektorowej, czy wręcz traktowanie rzeczonyj współpracy jako dostępowego warunku wspierania wybranych typów projektów.

Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna

W przypadku projektów dotyczących promowania środków na rzecz efektywności energetycznej z największym zainteresowaniem mamy do czynienia w odniesieniu do trzech typów przedsięwzięć, tj.: projektów w zakresie efektywności energetycznej w MŚP (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na ledowe, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte, systemy zarządzania energią) zgodnie z audytem; kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej zgodnie z audytem oraz likwidacji „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację nieefektywnych źródeł ciepła u odbiorców indywidualnych. To właśnie tych obszarów wsparcia powinna dotyczyć ewentualna koncentracja interwencji w ramach promowania środków na rzecz efektywności energetycznej.

W ramach promowania odnawialnych źródeł energii największe zapotrzebowanie na wsparcie dotyczy: projektów z zastosowaniem instalacji fotowoltaicznej wykorzystujących energię słoneczną; zastosowania instalacji pomp ciepła; zastosowania instalacji solarnej wykorzystującej energię słoneczną.

Wśród respondentów dominuje sceptyczna postawa wobec realizacji projektów związanych z rozwojem inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym – najczęściej wskazywano na brak zainteresowania projektami z tego podobszaru.

W przypadku przedsięwzięć związanych z promowaniem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej wnioskodawcy są nie tyle ogólnie zainteresowani tego rodzaju

przedsięwzięciami, co raczej ich szczegółowym wariantem, jakim są inwestycje związane z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym. Zapewnienie wsparcia na realizację tego typu projektów zaspokoiłoby kluczowe potrzeby dotyczące interwencji odnoszącej się do multimodalnej mobilności miejskiej.

Środowisko

W zakresie wspierania działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe największym zainteresowaniem cieszą się projekty dotyczące: zakupu sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych; przeciwdziałania / dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem np. erozją pożarami, powodzią, burzami, suszami, osuwiskami; wsparcia infrastruktury instytucji ratowniczych działających w zakresie ochrony środowiska i usuwania skutków klęsk żywiołowych; zapobiegania zagrożeniom naturalnym oraz wywołanym działalnością człowieka oraz zarządzania ryzykiem w tym zakresie; systemów wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi.

W przypadku projektów dotyczących wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej respondenci są w największym stopniu zainteresowani realizacją przedsięwzięć związanych z gospodarką ściekową oraz infrastrukturą do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody. Ale generalnie w ramach całego tego podobszaru poziom zainteresowania różnymi typami projektów jest relatywnie wysoki, co oznacza, że cały niniejszy podobszar cechuje się dużym zapotrzebowaniem na wsparcie w ramach RPO WL 2021-2027.

W ramach podobszaru wspierania przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym największym zainteresowaniem cieszą się projekty dotyczące podnoszenia świadomości mieszkańców na temat znaczenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

W przypadku projektów odnoszących się do wspierania bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia

największy popyt występuje na trzy typy projektów: ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów chronionych (np. Natura2000, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody) poprzez m.in. ścieżki rowerowe wraz z oznakowaniem szlaków, ochrona przed gatunkami inwazyjnymi, promocja potencjału przyrodniczego, kanalizacja ruchu turystycznego, ośrodki edukacji ekologicznej; kampanie edukacyjno-informacyjne z zakresu ochrony środowiska oraz redukcja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych.

Transport

W przypadku tego obszaru wypełniono jedynie 5 ankiet, co oznacza, że w sposób ostrożny należy formułować ewentualne wnioski.

Z największym poziomem zainteresowania mamy do czynienia w przypadku rozbudowy drogowej infrastruktury transportowej. Jednocześnie, większość respondentów dostrzega potrzebę realizacji przedsięwzięć, które byłyby zorientowane na integrację systemów transportowych. Tym samym – przynajmniej bazując na opiniach potencjalnych wnioskodawców – za uzasadnione uznać należy zapewnienie w przyszłym okresie finansowania pomocy finansowej na potrzeby realizacji projektów, których celem byłaby integracja systemów transportowych.

Rynek pracy

Najczęściej wskazywanym problemem na rynku pracy województwa lubelskiego są niskie zarobki proponowane przez pracodawców (oraz powiązane z nim bariery dotyczące: braku wystarczającej liczby osób chętnych do pracy oraz emigracji zarobkowej mieszkańców regionu); niedopasowanie do wymogów rynku pracy systemu szkolnictwa; niskie kwalifikacje osób poszukujących pracy. W kontekście planowania interwencji na lata 2021-2027 zauważyć należy, że w sposób bezpośredni możliwe jest oddziaływanie przede wszystkim na problemy związane z niedopasowaniem systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz niskimi kwalifikacjami osób poszukujących pracy. Na pozostałe kwestie Regionalny Program Operacyjny może oddziaływać jedynie

w sposób pośredni, wzmacniając kondycję i potencjał lubelskich przedsiębiorstw i prowadząc do poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców regionu.

Jeśli chodzi o poszczególne grupy docelowe, to badani dostrzegają największe zapotrzebowanie na wsparcie skierowane do kobiet. Ale generalnie respondenci wysoko ocenili zapotrzebowanie na wsparcie dla wszystkich grup docelowych (relatywnie najmniejsze jest ono w odniesieniu do osób długotrwale bezrobotnych), nie widząc przy tym raczej potrzeby poszerzania dotychczasowego zakresu podmiotowego interwencji. Traktować można to jako argument za utrzymaniem wsparcia do dotychczasowych grup docelowych, przy jednoczesnym stosowaniu innych instrumentów kierunkowania pomocy niż włączanie / wyłączenie określonych grup z listy grup docelowych interwencji, czyli np. kryteriów o charakterze premiującym. W przypadku kobiet, a więc kategorii wobec której najwyżej oceniono zasadność utrzymania wsparcia istotne jest też zapewnienie mechanizmów skutecznej realizacji w projektach zasad horyzontalnych, w tym związanych z równością płci.

Respondenci oceniają w sposób zbliżony poziom zapotrzebowania na wsparcie dla osób o różnym poziomie wykształcenia.

Najwyżej ocenione pod kątem skuteczności formy wsparcia dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo to – według respondentów – staże zawodowe i szkolenia. Za najskuteczniejsze uznawane są więc te instrumenty pomocowe, które dotyczą nabywania, odpowiednio: doświadczenia oraz wiedzy i kwalifikacji. Jednocześnie, zdecydowana większość badanych dostrzega potrzebę oferowania wsparcia kompleksowego (tj. obejmującego: szkolenia, doradztwo, bezzwrotne środki finansowe oraz wsparcie pomostowe, skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą), a także realizowania wsparcia w postaci aktywizacji zawodowej połączonej z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi.

Celowość wsparcia w postaci zwrotnych środków finansowych udzielanych na preferencyjnych warunkach wraz ze wsparciem szkoleniowo-doradczym dla osób pracujących zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą dostrzega

niespełna połowa badanych. Wydaje się jednak, że pomimo tego, w przyszłej perspektywie finansowej należy przewidzieć w ramach RPO WL tego rodzaju formę wsparcia. Wsparcie zwrotne stanowiłoby bowiem propozycję atrakcyjną przynajmniej dla części potencjalnych odbiorców, a jednocześnie umożliwiłoby objęcie wsparciem większej liczby osób (środki finansowe przyznane beneficjentom, po ich zwrocie, mogłyby być kierowane do kolejnych odbiorców wsparcia).

W niewielkim stopniu respondenci wskazywali także na celowość utrzymania wsparcia oferowanego w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania. Wydaje się jednak, że jest to rezultat nie tyle nieadekwatności tego instrumentu pomocowego do potrzeb, co ograniczonej wiedzy osób badanych na temat tego modelu wsparcia (co potwierdza relatywnie duży odsetek osób niepotrafiących jednoznacznie ocenić zasadności kontynuowania wsparcia w formule PSF).

W opinii respondentów optymalną formułą wsparcia w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia się są programy profilaktyczne. To bowiem w przypadku tego instrumentu pomocowego relatywnie wysoki poziom adekwatności dotyczy wszystkich wyróżnionych grup docelowych, tj.: osób bezrobotnych, osób biernych zawodowo i osób pracujących.

Wśród respondentów dominuje przekonanie o braku uzasadnienia dla koncentracji wsparcia w obszarach o relatywnie wyższym poziomie bezrobocia. Jednakże pomimo tego, stosowanie – przynajmniej w części naborów, określonych preferencji dla przedsięwzięć realizowanych w tych częściach województwa, które cechuje większa skala problemów na rynku pracy, wydaje się być rozwiązaniem właściwym.

Włączenie społeczne

W ramach obszaru dotyczącego włączenia społecznego, w przypadku wszystkich grup docelowych mówić możemy o relatywnie wysokim – szacowanym przez respondentów – poziomie zapotrzebowania na wsparcie. Jednocześnie, większość badanych nie wskazała na potrzebę poszerzenia zakresu podmiotowego wsparcia w obszarze włączenia społecznego. Większość ogółu badanych potwierdza także, że celowe jest obejmowanie wsparciem w zakresie integracji społecznej osób poniżej 15 roku życia, wykluczonych lub

zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Innymi słowy, uczestnicy badania dostrzegają celowość możliwie szerokiego podejścia do dystrybucji pomocy w tym obszarze.

W opinii respondentów zdecydowanie najważniejszym problemem w zakresie integracji społecznej jest starzenie się społeczeństwa, ale także na pozostałe kwestie (wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo) wskazała przynajmniej ok. 1/3 badanych.

Obszar integracji społecznej jest o wiele bardziej zróżnicowany wewnątrz niż np. obszar rynku pracy i stąd niezbędne jest stosowanie wielu zróżnicowanych form wsparcia. Dlatego też, nawet jeśli pod względem istotności niektóre z nich identyfikowane są jako mniej znaczące (np. mieszkalnictwo socjalne, czy system pieczy zastępczej), to raczej świadczy to o mniejszej liczbie potencjalnych odbiorców takich form pomocy, a nie ich mniejszym znaczeniu merytorycznym. Co więcej, niektóre instrumenty o bardzo wąskim zakresie stosowania mogą być niezbędne dla normalnego funkcjonowania oraz pełnej integracji społecznej i zawodowej określonych grup docelowych. Niniejszą kwestię należy mieć na względzie projektując zakres interwencji w obszarze włączenia społecznego dotyczącej lat 2021-2027.

Trzema instrumentami cechującymi się wg respondentów najwyższym poziomem skuteczności w ramach interwencji dotyczącej integracji społecznej są: instrumenty aktywnej integracji, programy aktywności lokalnej oraz prace społecznie użyteczne. Uczestnicy badania akcentują więc skuteczność rzeczywistej aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Respondenci byli także proszeni o ocenę wpływu określonych czynników na skuteczną integrację społeczną i zawodową lub na tzw. „wyjście z systemu pomocy społecznej”. Wyniki dotyczące tej kwestii powinny być wykorzystane na etapie konstruowania zakresu i warunków wsparcia w obszarze włączenia społecznego w przyszłym okresie finansowania. Wydaje się, że przede wszystkim dostrzeganie określonego sposobu oddziaływania wybranych czynników na skuteczność procesu integracji społecznej i

zawodowej może stanowić podstawę do określonego formułowania kryteriów wyboru projektów oraz wymagań dotyczących niezbędnych do uzyskania w projekcie efektów. Drugi podobny obszar analizowany w ramach obszaru dotyczącego włączenia społecznego odnosi się do zdrowia. Z punktu widzenia respondentów najistotniejsze formy wsparcia w zakresie zdrowia to: badania profilaktyczne; profilaktyka chorób nowotworowych, edukacja zdrowotna, rehabilitacja medyczna oraz wsparcie usług o charakterze opiekuńczym i zdrowotnym, adresowanych w szczególności do osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób niesamodzielnych. Natomiast z najwyższym poziomem zapotrzebowania mamy do czynienia w przypadku następujących form wsparcia: wzmocnienie działań w kierunku ochrony senioralnej, wzmocnienie działań w dziedzinach priorytetowych określonych w Policy Paper, wzmocnienie działań na rzecz kompleksowej opieki rehabilitacyjnej oraz wzmocnienie działań w kierunku opieki psychiatrycznej – Program zdrowotny ukierunkowany na profilaktykę zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem.

Jeśli natomiast chodzi o wsparcie dotyczące ekonomii społecznej to – w oparciu o opinie osób badanych – podkreślić należy celowość stosowania zróżnicowanych form wsparcia, tak by uwzględnić różne uwarunkowania – w tym przypadku – funkcjonowania sektora ekonomii społecznej.

Kształcenie / edukacja

Respondenci dostrzegają największe potrzeby i braki w stosunku do trzech obszarów / poziomów kształcenia: kształcenia ogólnego, edukacji przedszkolnej oraz kształcenia zawodowego / branżowego. Natomiast trzema kategoriami odbiorców wsparcia w przypadku których respondenci wskazali na relatywnie najwyższy poziom zapotrzebowania na wsparcie są: szkoły / placówki oświatowe, uczniowie oraz osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane nabyciem / podnoszeniem kwalifikacji lub kompetencji.

Analizując kwestię adekwatności poszczególnych form i obszarów wsparcia do potrzeb różnych kategorii interesariuszy przeprowadzono ocenę rzeczowej adekwatności w

odniesieniu do grup docelowych oraz kategorii placówek. Szczegółowe wyniki przeprowadzonej analizy (zawarte w zasadniczej części raportu) mogą być wykorzystane na etapie konstruowania optymalnych modeli wspierania poszczególnych grup docelowych i beneficjentów instytucjonalnych. Dane potwierdzają zróżnicowane potrzeby poszczególnych grup odbiorców, ale jednocześnie pozwalają zidentyfikować wspólne kierunki wsparcia. Przykładowo, szkoły i przedszkola cechuje powiązanie (pod względem ocenianej przez badanych adekwatności) z tymi samymi formami wsparcia. Taka sytuacja powinna ułatwiać projektowanie zakresu wsparcia w obszarze edukacji i późniejsze wdrażanie interwencji skierowanej do podmiotów / instytucji reprezentujących sektor kształcenia.

Jeśli chodzi o wsparcie dla nauczycieli / instruktorów praktycznej nauki zawodu / pracowników naukowo-dydaktycznych, to zdecydowanie największe znaczenie respondenci przypisali wsparciu szkoleniowemu i – w nieco mniejszym stopniu – wsparciu w formie studiów podyplomowych oraz warsztatów. Jeśli więc ewentualna przyszła pomoc dla ww. kategorii odbiorców miałaby być konstruowana na bazie przywołanych danych, to – jak się okazuje – byłaby ona bardzo zbliżona do interwencji oferowanej pracownikom systemu edukacji w ramach RPO WL 2014-2020.

W odniesieniu do kompetencji kluczowych, których rozwijanie powinno być wg respondentów wspierane, wskazywano przede wszystkim na: porozumiewanie się w języku obcym, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, umiejętność uczenia się oraz kompetencje informatyczne. Za najważniejsze umiejętności uniwersalne warte wspierania uczestnicy badania uznali natomiast rozwiązywanie problemów oraz kreatywność, choć także i kolejne warianty umiejętności uniwersalnych wskazywano relatywnie często. Świadczy to o tym, że umiejętności te powinny być wspierane nie tylko poprzez dedykowane im przedsięwzięcia, ale należałoby również wspierać takie projekty, w których rozwijanie umiejętności uniwersalnych byłoby wpisane w inne działania projektowe.

Zintegrowany Rozwój Terytorialny

Zdania co do sposobu realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego są wyraźnie podzielone i nie można wyróżnić jednego najbardziej preferowanego przez badanych wariantu. Przy czym, relatywnie częściej wskazywano na zasadność wdrażania instrumentów terytorialnych w oparciu o sformalizowane partnerstwa lokalne utworzone na zasadzie dobrowolności (bez tworzenia określonych kryteriów wyznaczania zakresu terytorialnego). Relatywnie często jako preferowany sposób wskazywano również na tworzone oddolnie LGD w ramach instrumentu RLKS oraz funkcjonujące obecnie partnerstwa lokalne w ramach ZIT oraz SIT. Z kolei w ramach ZIT dominuje przekonanie o zasadności stosowania trybu pozakonkursowego.

Jeśli chodzi o problemy / bariery występujące w trakcie realizacji projektów w ramach ZIT/SIT w perspektywie finansowej 2014-2020, to największe problemy dotyczyły: zbyt skomplikowanej dokumentacji aplikacyjnej / konkursowej, problemów z wyłonieniem wykonawców w ramach procedur przetargowych, niejasnych przepisów prawnych, czy problemów z osiągnięciem wskaźników. Warto jednak przy tym zwrócić uwagę, że problemy te – choć oczywiście istotne dla sprawności i skuteczności realizacji poszczególnych przedsięwzięć w ramach ZIT/SIT – nie mają charakteru specyficznego dla projektów objętych instrumentami terytorialnymi i w takim samym stopniu dotyczą również pozostałych przedsięwzięć.

Z punktu widzenia respondentów najważniejszymi dla wzmacniania współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego/lokalnego są następujące działania: inicjowanie i animowanie współpracy i partnerstwa w obszarach powiązań funkcjonalnych; rozwijanie powiązań i integracja funkcjonalna zarządzania obszarami wiejskimi i miejskimi na poziomie lokalnym i ponadlokalnym; organizacja procesu uczenia się samorządów od siebie poprzez wymianę dobrych praktyk; budowa kapitału społecznego poprzez wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych organizacji społecznych, sieciowanie ich, wspieranie profesjonalizacji ich działania, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie potrzeby w tym zakresie są największe.

Dominuje przekonanie o dużej potrzebie współpracy z sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym. Wyniki te (przy jednoczesnym uwzględnieniu marginalnych wskazań świadczących o niedostrzeganiu tego rodzaju potrzeby oraz bardzo małym odsetku respondentów oceniających rzeczoną potrzebę jako małą) uprawniają do umiarkowanego optymizmu, jeśli chodzi o podejmowanie dalszych działań, które byłyby zorientowane na wspólne działania angażujące różne JST z danego obszaru dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym.

Respondenci dostrzegają uzasadnienie dla wdrażania zintegrowanej interwencji na poziomie lokalnym przede wszystkim w odniesieniu do trzech obszarów wsparcia: inwestycji w drogi, rewitalizacji oraz ochrony powietrza.

Wprowadzenie

INFORMACJE WSTĘPNE

Niniejszy dokument został przygotowany na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w ramach realizacji przez Pracownię Badań i Doradztwa „Re-Source” Korczyński Sarapata sp.j. badania pn.: **„Badanie ankietowe wśród potencjalnych wnioskodawców w zakresie ich zapotrzebowania na wsparcie w ramach perspektywy finansowej 2021-2027”**.

Struktura raportu jest następująca. W początkowej części przedstawiono streszczenie zawierające najważniejsze wnioski i rekomendacje z przeprowadzonego badania. Stanowi ono formę podsumowania całości przeprowadzonych analiz. Niniejsze wprowadzenie zawiera informacje wstępne dotyczące struktury raportu i zawartości poszczególnych rozdziałów oraz opis celu i metodologii badania (w tym: głównych jego celów i założeń oraz zastosowanej metodologii badawczej). Zasadniczą część raportu stanowi opis wyników badania, gdzie wyodrębniono podrozdziały analityczne poświęcone poszczególnym obszarom interwencji (wraz z podrozdziałem wstępnym, który zawiera wyniki z części ogólnej kwestionariusza badawczego). Dokument zamyka spis ilustracji zamieszczonych w raporcie. Dodatkowo, do raportu załączono aneks zawierający narzędzia badawcze wykorzystane w badaniu.

CEL BADANIA

Głównym celem niniejszego badania była analiza potrzeb i możliwości potencjalnych wnioskodawców RPO WL na lata 2021-2027. Uzyskane wyniki mogą stanowić podstawę dla planowania kształtu Programu na przyszłą perspektywę finansową.

METODOLOGIA BADANIA

Badanie zrealizowano z wykorzystaniem techniki CAWI (ankieta internetowa) wśród dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 oraz podmiotów nieaplikujących. W przypadku badania dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 uzyskano zwrot ankiet w liczbie 1302 (badanie realizowane było w oparciu o wysyłkę ankiet do wszystkich dotychczasowych wnioskodawców Programu – rozesłano 3750 zaproszeń do badania). Poniżej przedstawiony został rozkład rozesłanych zaproszeń (populacji) oraz wypełnionych ankiet (próby) ze względu na obszar, formę prawną oraz powiat stanowiący siedzibę wnioskodawcy.

Tabela 1. Struktura populacji i próby wnioskodawców w badaniu CAWI

Obszar		
	populacja	próba
Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna	834	289
Inteligentne lubelskie (wsparcie MŚP, B+R+ I, TIK)	856	206
Kształcenie/edukacja	678	260
Rynek pracy	433	117
Środowisko	195	111
Transport	2	0
Włączenie społeczne (w tym integracja społeczna, usługi społeczne, zdrowie i ekonomia społeczna)	458	193
Zintegrowany rozwój terytorialny (w tym rewitalizacja, kultura)	294	127
Forma prawna		
	populacja	próba
Mikroprzedsiębiorstwo	1201	289
Jednostka samorządu terytorialnego szczebla gminnego	832	422
Małe przedsiębiorstwo	630	177
Organizacja pozarządowa / społeczna	354	96
Średnie przedsiębiorstwo	197	53
Jednostka samorządu terytorialnego szczebla powiatowego	118	62
Kościoły/związki wyznaniowe	97	29
Jednostki systemu oświaty	73	61
Podmioty wykonujące działalność leczniczą	62	27
Duże przedsiębiorstwo	58	23
Państwowa szkoła wyższa / uczelnia	25	7
Instytucja otoczenia biznesu, organizacja przedsiębiorców, pracodawców	9	9
Jednostka samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego	6	0

Jednostka naukowa, badawcza, park naukowy	5	4
Inna niż powyżej jednostka sektora publicznego	32	21
Inne	51	23
Powiat		
	populacja	próba
Lublin	847	263
spoza woj. lubelskiego	685	163
lubelski	189	73
puławski	186	68
białski	146	60
lubartowski	114	36
tomaszowski	112	41
kraśnicki	111	49
biłgorajski	109	48
łukowski	108	51
Chełm	101	31
zamojski	97	43
chełmski	95	36
świdnicki	93	40
Biała Podlaska	85	32
włodawski	81	39
Zamość	81	32
opolski	80	33
łęczyński	77	31
krasnostawski	68	26
Rycki	67	21
janowski	62	22
radzyński	60	24
parczewski	50	20
hrubieszowski	46	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego oraz wyników badania CAWI

Co się natomiast tyczy podmiotów nieaplikujących, skierowana była do nich ogólnodostępna ankietka (dystrybuowana poprzez witrynę internetową Urzędu Marszałkowskiego Woj. Lubelskiego, portal RPO WL 2014-2020 oraz profil Urzędu Marszałkowskiego Woj. Lubelskiego w serwisie społecznościowym Facebook). Ten wariant ankiety wypełniło 80 respondentów.

Na potrzeby badania dokonano wyodrębnienia obszarów interwencji, w odniesieniu do których zostały przygotowane przez Zamawiającego wzory ankiet (przy jednoczesnym

uwzględnieniu części wspólnej dla wszystkich respondentów). Odpowiednie ankiety były kierowane do poszczególnych respondentów w oparciu o ich wskazania (badanie podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020) lub na podstawie obszarów tematycznych ich dotychczasowej aktywności aplikacyjnej w ramach RPO WL 2014-2020) (badanie podmiotów aplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020). Wyodrębniono następujące obszary interwencji:

1. Inteligentne lubelskie
2. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna
3. Środowisko
4. Transport
5. Rynek pracy
6. Kształcenie / edukacja
7. Włączenie społeczne
8. Zintegrowany Rozwój Terytorialny.

Opis wyników badania

Zgodnie z wcześniejszymi informacjami, wyniki zaprezentowano w podziale na poszczególne obszary interwencji, co jest uzasadnione odrębnością problemową poszczególnych modułów badania skierowanych do określonych kategorii potencjalnych wnioskodawców w ramach perspektywy finansowej 2021-2027. W związku z powyższym, w strukturze niniejszego rozdziału wyodrębniono następujące podrozdziały tematyczne:

1. Inteligentne lubelskie;
2. Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna;
3. Środowisko;
4. Transport;
5. Rynek pracy
6. Kształcenie / edukacja;
7. Włączenie społeczne;
8. Zintegrowany Rozwój Terytorialny.

W poszczególnych podrozdziałach tematycznych dane prezentowane są w podziale na dwie grupy badanych podmiotów – wnioskodawców RPO WL 2014-2020 oraz podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach tego Programu. Niemniej jednak w samym opisie dominuje opis odnoszący się do danych uwzględniających łączne wyniki obu grup. Wynika to z faktu, że grupa podmiotów nieaplikujących jest zdecydowanie mniej liczna, co sprawia, że wyniki ogólne i wyniki odnoszące się do wnioskodawców RPO WL 2014-2020 są bardzo zbliżone. W praktyce więc prowadzenie analizy w podziale na obie kategorie i analizy ogólnej miałyby się z celem. Dlatego też ewentualne analizy zróżnicowania pomiędzy obiema wyróżnionymi grupami prowadzone są wyłącznie w przypadku znaczących i użytecznych analitycznie różnic w wynikach dotyczących

dotychczasowych wnioskodawców i podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020.

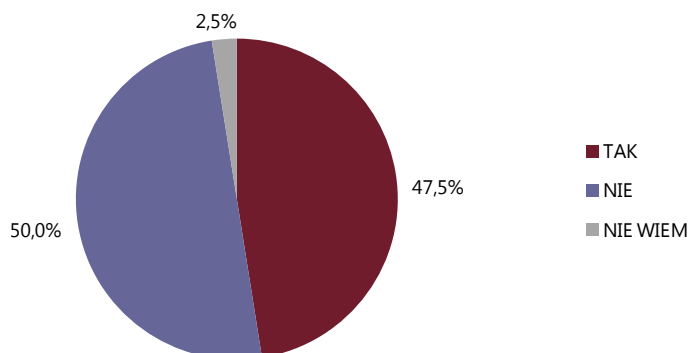
Na wstępie niniejszego rozdziału przedstawiono informacje wstępne, tj. wyniki odnoszące się do kwestii wspólnych podejmowanych ze wszystkimi respondentami, bez względu na dotyczący ich obszar interwencji.

INFORMACJE WSTĘPNE

W niniejszej części raportu przedstawiono dane ogólne odnoszące się do zagadnień podejmowanych w badaniu wszystkich respondentów, bez względu na obszar interwencji, który dotyczy danego podmiotu. W pierwszej kolejności przedstawione zostaną wyniki badania potencjalnych beneficjentów RPO WL 2014-2020, tj. podmiotów, które nie aplikowały o wsparcie na szczeblu regionalnym w bieżącej perspektywie finansowej. Jak już wspomniano wcześniej, badanie tej grupy respondentów realizowane było w formule otwartej, tj. za pośrednictwem ogólnodostępnej ankiety. Z możliwości tej skorzystało 80 respondentów, którym – w celach weryfikacyjnych¹ – zadano pytanie selekcyjne dotyczące aplikowania o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020. Strukturę odpowiedzi na to pytanie przedstawiono na poniższym wykresie.

¹ Chodziło w tym przypadku o weryfikację, czy dany podmiot faktycznie nie aplikował o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020. Podmioty aplikujące były bowiem objęte drugim modułem badania i ich uczestnictwo w module skierowanym do podmiotów nieaplikujących prowadziło do dublowania respondentów w obu modułach.

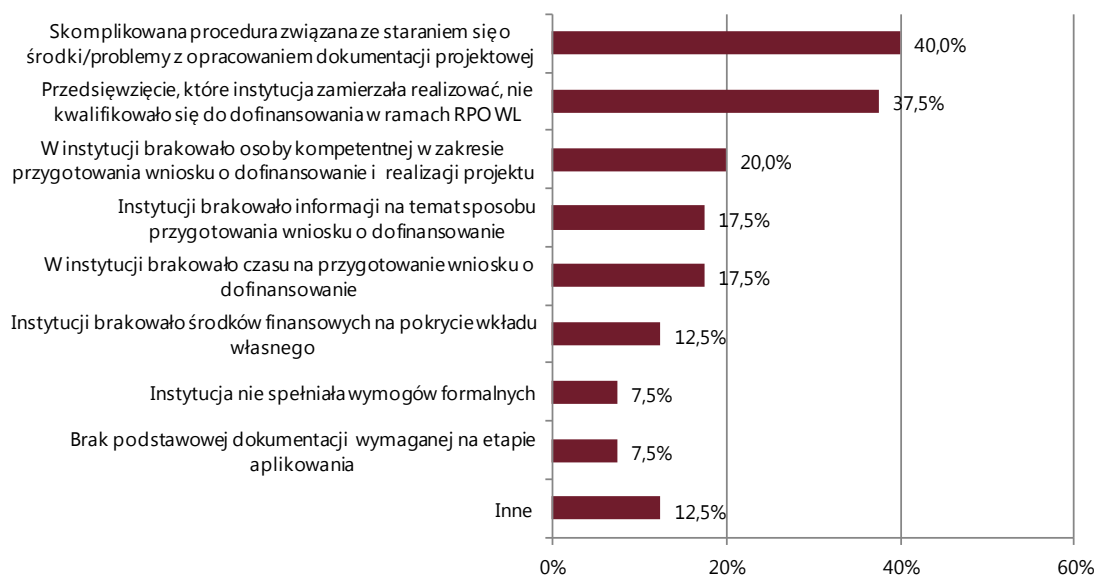
Wykres 1. Deklaracja aplikowania o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 w otwartym badaniu potencjalnych beneficjentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z potencjalnymi beneficjentami; n=80

Pomimo jednoznacznego zastrzeżenia (zawartego w ogólnej informacji o badaniu stanowiącej wprowadzenie do wypełnianej ankiety), że ogólnodostępne badanie ankietowe jest skierowane do podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020, to blisko połowa (47,5%) respondentów wskazała, że starała się o taką pomoc. Zgodnie z przyjętymi założeniami podmioty te musiały zostać wyłączone z modułu badania dla podmiotów nieaplikujących. Pozostałych uczestników tego modułu zapytano natomiast o to, jakie były powody braku aktywności aplikacyjnej na poziomie regionalnym w bieżącej perspektywie finansowej. Zagadnienie to jest istotne z punktu widzenia podejmowania ewentualnych działań dotyczących zwiększania potencjału absorpcyjnego w latach 2021-2027, tj. niwelowania negatywnego wpływu czynników, które mają decydujące znaczenie dla ewentualnego ograniczenia tego potencjału. Dane dotyczące rzeczony kwestii przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 2. Powody nieaplikowania o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z potencjalnymi beneficjentami; n=40; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Dwa czynniki wyróżniają się ze względu na ich znaczenie mierzone częstością wskazań ze strony respondentów. Są to: skomplikowana procedura związana ze staraniem się o środki / problemy z opracowaniem dokumentacji projektowej (dla 40% badanych czynnik ten stanowił powód nieaplikowania o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020) oraz fakt, iż przedsięwzięcie, które instytucja zamierzała realizować, nie kwalifikowało się do dofinansowania w ramach RPO WL. W odniesieniu do pierwszej kwestii należy zauważyć, że choć w całym okresie wdrażania RPO WL 2014-2020 podejmowane były (na szczeblu regionalnym i krajowym) różne działania zorientowane na uproszczenie procedury aplikacyjnej, to nadal jest ona dla potencjalnych wnioskodawców istotną barierą. Oczywiście mówimy tutaj o subiektywnym odczuciu, ale nawet jeśli „wyobrażona” przez respondentów złożoność proceduralno-organizacyjna procesu aplikowania o wsparcie jest większa niż rzeczywisty stopień skomplikowania tego procesu, to i tak widoczne w powyżej przedstawionych danych przekonanie będzie oddziaływać niekorzystnie na chęć i gotowość do aplikowania o wsparcie. Z tego względu kwestia dalszego upraszczania procedur aplikacyjnych i zmniejszania obciążeń administracyjnych odnoszących się do wnioskodawców winna być traktowana jako aktualna także w przyszłej perspektywie finansowej.

Z kolei jeśli chodzi o drugi najczęściej wskazywany czynnik, to niekoniecznie musi on być traktowany jako istotny problem. Fakt, że planowane przez potencjalnego wnioskodawcę przedsięwzięcie nie kwalifikowało się do dofinansowania w ramach RPO WL 2014-2020 może bowiem wynikać z podziału zakresów interwencji poszczególnych programów bieżącej perspektywy finansowej. Innymi słowy, w takim przypadku dany podmiot mógł aplikować o wsparcie w innym niż RPO Programie. W tym kontekście istotniejsze od zapewnienia „kompletności” interwencji na poziomie regionalnym, jest zagwarantowanie jej „komplementarności” w relacji do innych programów, tak by dostępne były instrumenty pomocowe dotyczące najważniejszych problemów rozwojowych dotyczących regionu (bez względu na to, w ramach jakiego Programu określony instrument miałby być dostępny).

Kolejne pod względem znaczenia powody nieaplikowania o wsparcie dotyczą różnego rodzaju deficytów odnoszących się do potencjalnych wnioskodawców. Okazuje się bowiem, że w przypadku części badanych powodem braku aktywności aplikacyjnej były: brak odpowiedniej kadry, która mogłaby przygotować wniosek o dofinansowanie i zająć się późniejszą realizacją projektu (bariera ta dotyczy jednej piątej badanych podmiotów) oraz brak informacji na temat sposobu przygotowania wniosku o dofinansowanie i brak czasu na przygotowanie wniosku o dofinansowanie (po 17,5% wskazań). Mniejszy problem stanowią z kolei czynniki finansowe – na brak środków finansowych niezbędnych do pokrycia wkładu własnego wskazało jedynie 12,5% respondentów.

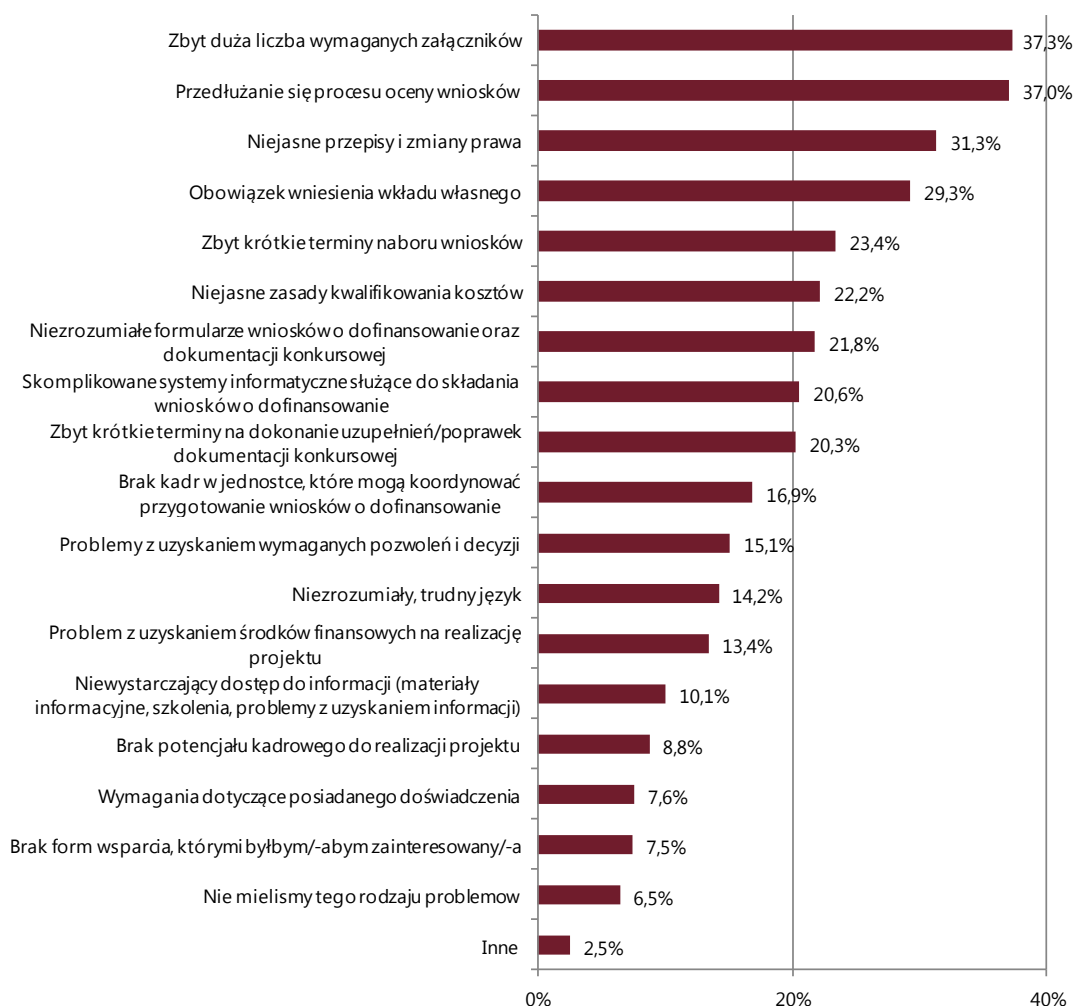
Trudno więc mówić, o tym by występowały w odniesieniu do RPO WL 2014-2020 istotne bariery wejścia o charakterze finansowym, które dyskryminowałyby podmioty o mniejszym potencjale ekonomicznym, jednocześnie generując ryzyko wystąpienia efektu *creamingu*². Zresztą, generalnie trudno mówić o jakichkolwiek barierach, które miałyby swoje źródło w warunkach naboru czy kryteriach wyboru projektów – niewielkiemu

² Z ang. „spijanie śmietanki”, w tym przypadku oznacza to kierowanie interwencji do podmiotów znajdujących się w relatywnie dobrej sytuacji, tj. dysponujących potencjałem finansowym umożliwiającym realizację projektu (która wymaga także zaangażowania własnych środków do pokrycia wkładu własnego).

znaczeniu czynnika finansowego towarzyszy jeszcze mniejsze (tylko 7,5% wskazań) znaczenie ewentualnego niespełnienia formalnych wymogów.

Powyżej analizowane czynniki dotyczyły podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020, ale bariery w procesie aplikowania o wsparcie mogą być identyfikowane także przez podmioty, które uczestniczyły w procesie aplikacyjnym. Co więcej, ich opinie w tym zakresie mogą być bardziej wiarygodne, w większym stopniu bazując na własnych doświadczeniach niż przypuszczeniach lub obiegowych opiniach. Na poniższym wykresie przedstawiono wyniki odnoszące się do charakteru barier w procesie aplikowania o wsparcie identyfikowanego przez podmioty, które – skutecznie lub nieskutecznie – wnioskowały o dofinansowanie w ramach RPO WL 2014-2020.

Wykres 3. Bariery w procesie aplikowania o wsparcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi wnioskodawcami; n=1302; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Z punktu widzenia wnioskodawców RPO WL 2014-2020 największym utrudnieniem w procesie aplikowania o wsparcie są kwestie formalno-proceduralne, czego odzwierciedleniem jest dominacja trzech czynników z powyższej listy, tj.: zbyt dużej liczby wymaganych załączników (37,3% wskazań), przedłużania się procesu oceny wniosków³ (37%) oraz niejasnych przepisów i zmian prawa (31,3%). Dotkliwość problemów formalno-proceduralnych jest tym większa, że przejawia się ona również w występowaniu innych barier, które choć jako konkretne czynniki były wskazywane rzadziej, to jednak uwzględniając je łącznie będą one potwierdzać skalę problemów o charakterze formalno-proceduralnym. Wskazać tu należy przede wszystkim na: zbyt krótkie terminy naboru wniosków (23,4%), niejasne zasady kwalifikowania kosztów (22,2%), niezrozumiałe formularze wniosków o dofinansowanie oraz dokumentacji konkursowej (21,8%), skomplikowane systemy informatyczne służące do składania wniosków o dofinansowanie (20,6%), zbyt krótkie terminy na złożenie uzupełnień / poprawek dokumentacji konkursowej (20,3%). Uwzględniając te dane oraz wyniki badania podmiotów nieaplikujących, uprawniony jest wniosek, że z punktu widzenia wnioskodawców największy problem w kontekście starania się o dofinansowanie planowanych przedsięwzięć stanowią czynniki o charakterze formalno-proceduralnym. Dla 29,3% respondentów barierą aplikowania o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 jest obowiązek wniesienia wkładu własnego. Czynniki ten ma więc w grupie wnioskodawców RPO WL 2014-2020 ponad dwukrotnie większe znaczenie niż w grupie podmiotów nieaplikujących. Z drugiej jednak strony, na problem ten wskazywały podmioty, dla których nie stanowił on bariery uniemożliwiającej staranie się o wsparcie, a więc wnioskodawcy Programu przygotowani na wniesienie wkładu własnego (nieskutecznie wnioskodawcy) lub faktycznie ów wkład wnoszący (beneficjenci). W kontekście wyników badania wnioskodawców RPO WL 2014-2020 pozytywnie ocenić należy prowadzące przez instytucje odpowiedzialne za wdrażanie Programu działania

³ W tym przypadku kwestie formalno-administracyjne stanowią jeden z czynników mogących wpływać na czas trwania procedury oceny wniosków o dofinansowanie. Na ów czas mogą bowiem oddziaływać także np.: liczba złożonych wniosków o dofinansowanie, potencjał kadrowy Instytucji Organizującej Konkurs itp.

informacyjne, czego potwierdzeniem jest niewielki odsetek wskazań odnoszących się do takich problemów jak: niewystarczający dostęp do informacji (10,1% wskazań) oraz niezrozumiały, trudny język materiałów dotyczących RPO WL 2014-2020 (14,2%). Opinie respondentów wskazują także na wysoki poziom adekwatności interwencji przewidzianej w RPO WL 2014-2020, o czym świadczy fakt, że tylko 7,5% badanych zaakcentowało problem braku form wsparcia, którymi byliby zainteresowani. Biorąc pod uwagę, że mówimy tutaj o opiniach podmiotów, które składały przynajmniej jeden wniosek o dofinansowanie, taki rozkład odpowiedzi interpretować należy jako dowód na to, że wnioskodawcy w bardzo ograniczonym stopniu musieli dostosowywać swoje plany i koncepcje projektowe do kwalifikowalnego zakresu przedsięwzięć.

Wśród innych problemów związanych z aplikowaniem wymienianych przez respondentów znajdują się przede wszystkim wskazania takich kwestii jak: zbyt duża liczba dokumentów, niezrozumiałe procedury oraz zbyt mała ilość środków oferowanych w naborach.

W przypadku badania realizatorów projektów dodatkowo podjęto wątek barier w procesie realizacji projektów. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono poniżej.

Wykres 4. Bariery w procesie realizacji projektów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi wnioskodawcami; n=948, pytanie zadawane wyłącznie realizatorom projektów; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Z punktu widzenia beneficjentów RPO WL 2014-2020 w procesie realizacji projektów największy problem stanowiły obawy dotyczące nieosiągnięcia założonych wartości wskaźników produktu lub rezultatu – na kwestię tę zwróciło uwagę 42,2% respondentów. Duże znaczenie (36,9%) realizatorzy projektów przypisali także kwestii przedłużania się procesu weryfikacji wniosków o płatność – tego rodzaju problem może prowadzić do opóźniania się (w stosunku do pierwotnych oczekiwań) procesu wypłaty środków finansowych, a tym samym zagrażać płynności finansowej podmiotu realizującego projekt w ramach RPO WL 2014-2020.

Dwie kolejne wskazywane bariery (zbyt duża liczba wymaganych załączników – 30,9%; niejasne przepisy i zmiany prawa – 29,6%) potwierdzają, że czynniki o charakterze formalno-proceduralnym mają znaczenie nie tylko na etapie aplikowania o wsparcie, ale

także późniejszej realizacji projektu. Do tej grupy czynników należy także zakwalifikować bariery o mniejszym odsetku wskazań, takie jak: niejasne zasady kwalifikowania kosztów (20,4%), niezrozumiałe instrukcje dotyczące przygotowania wniosków o płatność i dokumentów sprawozdawczych (18,2%), skomplikowane systemy informatyczne służące do składania wniosków o płatność (15,3%), czy problemy z rozliczaniem pomocy publicznej (11%). Sformułowany wcześniej postulat podejmowania w kolejnej perspektywie finansowej dalszych działań zmierzających do uproszczenia regulacji i procedur związanych z wdrażaniem interwencji współfinansowanej ze środków wspólnotowych winien więc odnosić się do wszystkich etapów „cyklu życia” projektu, tj. od momentu aplikowania o wsparcie, aż po formalno-finansowe zakończenie i udokumentowanie jego realizacji.

Nieco ponad jedna piąta badanych (21,2%) wskazała na problemy w rekrutacji uczestników projektu. Problem traktować należy jako charakterystyczny dla przedsięwzięć „miękkich”, w których mamy do czynienia z określoną grupą docelową, co stanowi specyficzną cechę projektów współfinansowanych z EFS.

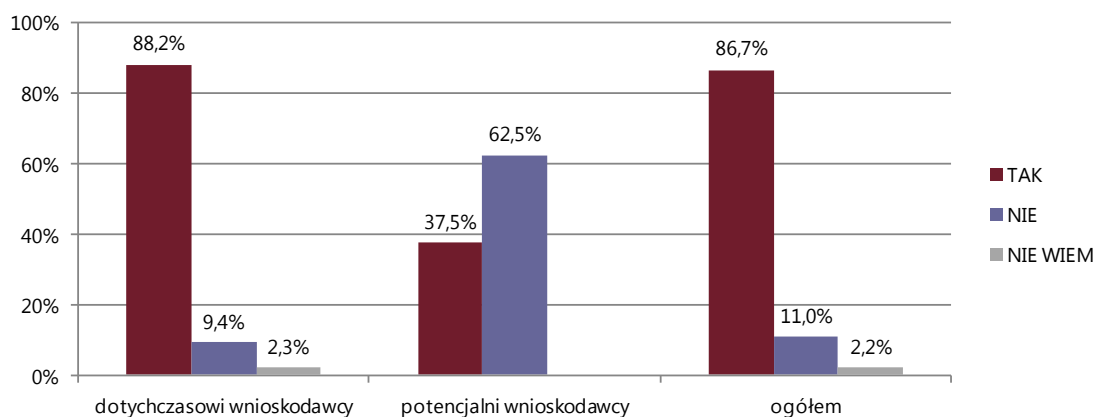
Pozostałe czynniki okazały się mieć mniejsze znaczenie uzyskując odsetek wskazań na poziomie nieprzekraczającym 20%. Warto przy tym zauważyć, że blisko co dziesiąty (9,4%) beneficjent nie natrafił w trakcie prowadzenia swojego przedsięwzięcia na żadną z wymienionych barier realizacji projektu.

Wśród innych problemów związanych z realizacją projektów wymienianych przez respondentów najwięcej wskazań dotyczyło: skomplikowanych procedur, utrudnionego kontaktu z Urzędem oraz zbyt dużych wymagań wobec wnioskodawców.

Istotny kontekst dla dotychczas analizowanych danych dotyczących identyfikacji barier w aplikowaniu o wsparcie lub realizacji projektu stanowią dane dotyczące aktywności respondentów w realizacji projektów współfinansowanych ze środków wspólnotowych, lecz poza RPO WL 2014-2020. Tego rodzaju aktywność traktować należy jako czynnik zwiększający wiarygodność opinii dotyczących oceny RPO WL 2014-2020, gdyż respondenci mający doświadczenia także z innych programów, w sposób bardziej

obiektywny mogą ocenić uwarunkowania aplikowania o wsparcie i realizacji przedsięwzięć RPO WL 2014-2020.

Wykres 5. Doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=1302, potencjalni wnioskodawcy – n=40, ogółem – n=1342

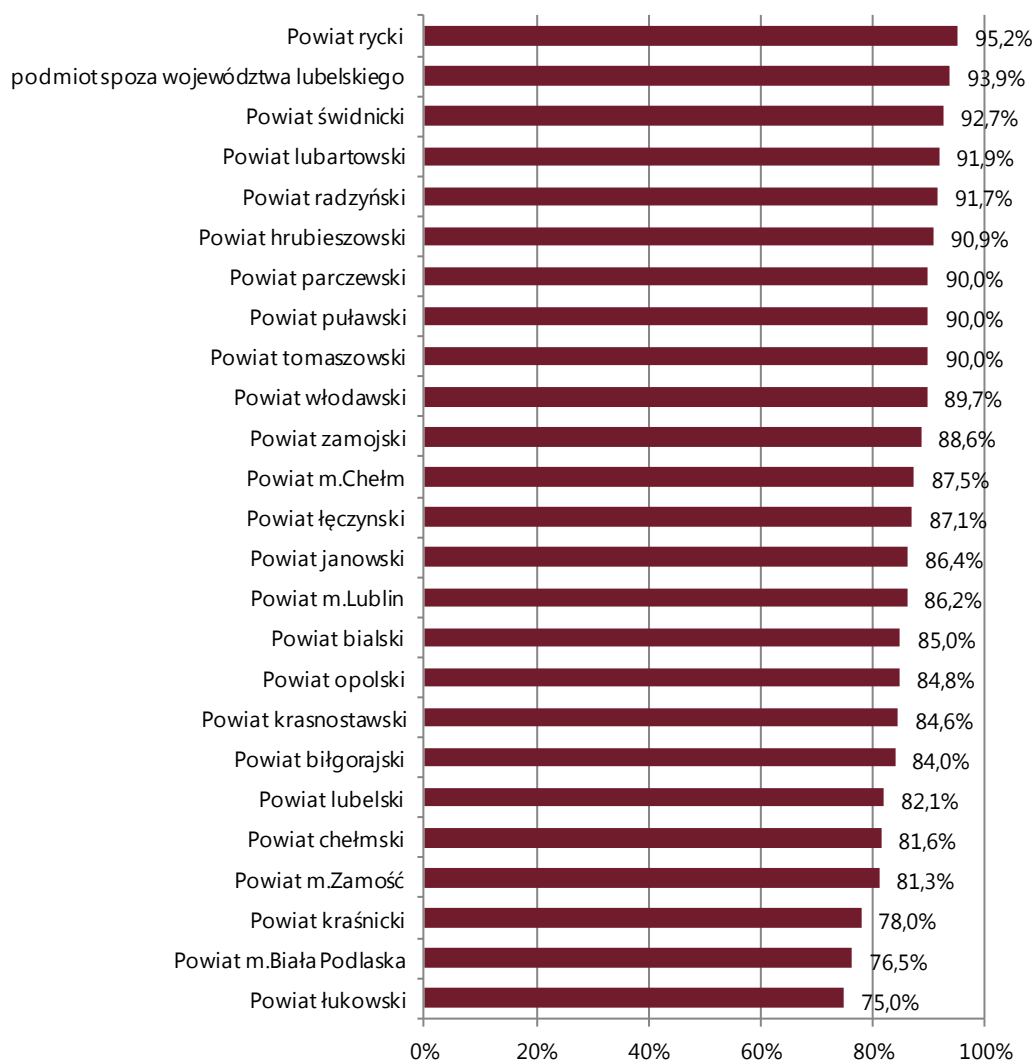
Uwzględniając łącznie oba moduły badania (dotychczasowi wnioskodawcy i potencjalni wnioskodawcy), zdecydowana większość podmiotów uczestniczących w badaniu posiada doświadczenie w realizacji projektów unijnych także poza RPO WL 2014-2020. Struktura obu badanych grup jest jednak pod tym względem znacząco odmienna. W grupie dotychczasowych wnioskodawców tylko 9,4% respondentów wskazało, że RPO WL 2014-2020 to jedyny instrument interwencji współfinansowanej ze środków wspólnotowych z którego korzystali. Z kolei w przypadku potencjalnych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 większość podmiotów (62,5%) nie realizowała projektów poza RPO WL 2014-2020, co w kontekście także braku aktywności aplikacyjnej w ramach rzeczonoego Programu oznacza, że podmioty te nie mają żadnych doświadczeń w realizacji projektów unijnych.

W przyszłym okresie finansowania istotne będzie w związku z powyższym zaktywizowanie i dotarcie z informacją o dostępności wsparcia przede wszystkim do tych podmiotów, które do tej pory nie miały doświadczeń w realizacji projektów unijnych. Oczywiście, nie chodzi tutaj o sztuczne zwiększanie grupy potencjalnych wnioskodawców (tj. bez uwzględniania ich rzeczywistych potrzeb w zakresie korzystania ze wsparcia finansowego na realizację swoich przedsięwzięć), ile raczej dążenie do tego,

by pomoc oferowana w latach 2021-2027 nie trafiała przede wszystkim do tych podmiotów, które dysponują „przewagą” kompetencyjną w zakresie starania się o wsparcie ze środków wspólnotowych. By tak było, istotne jest m.in. – sygnalizowane wcześniej – dalsze upraszczanie regulacji i procedur dotyczących etapów: aplikowania o wsparcie i późniejszej realizacji dofinansowanego przedsięwzięcia.

Następny wykres prezentuje udział w poszczególnych powiatach podmiotów, które miały doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL.

Wykres 6. Udział w poszczególnych powiatach podmiotów posiadających doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL 2014-2020

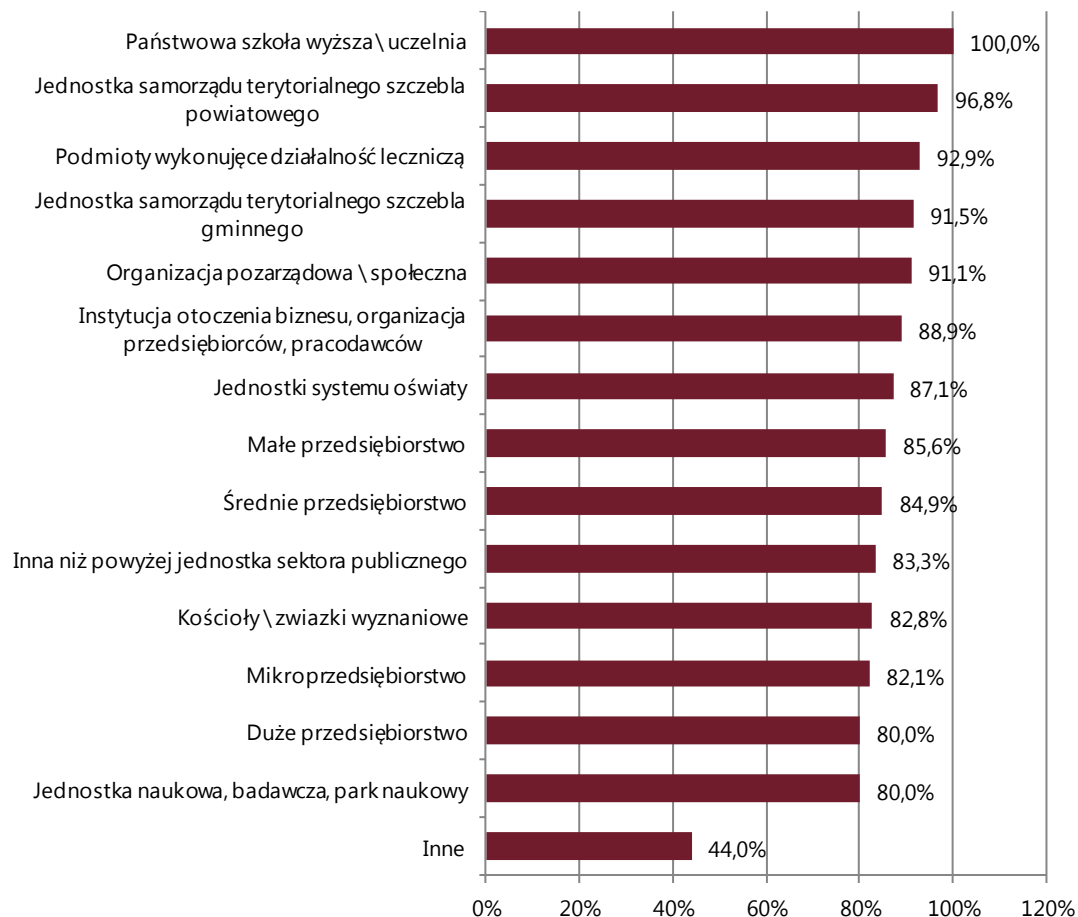
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=1342

W powyższym zestawieniu znajdują się 24 powiaty, a udział podmiotów posiadających doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL jest we wszystkich

przypadkach relatywnie wysoki: jako pierwszy w zestawieniu jest powiat rycki (95,2% podmiotów posiada doświadczenie w realizacji projektów współfinansowanych ze środków wspólnotowych), a ostatni – powiat łukowski (75% podmiotów).

Poniżej znajduje się wykres ukazujący udział podmiotów posiadających doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL ze względu na ich formę prawną.

Wykres 7. Udział podmiotów posiadających doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL 2014-2020 a forma prawna

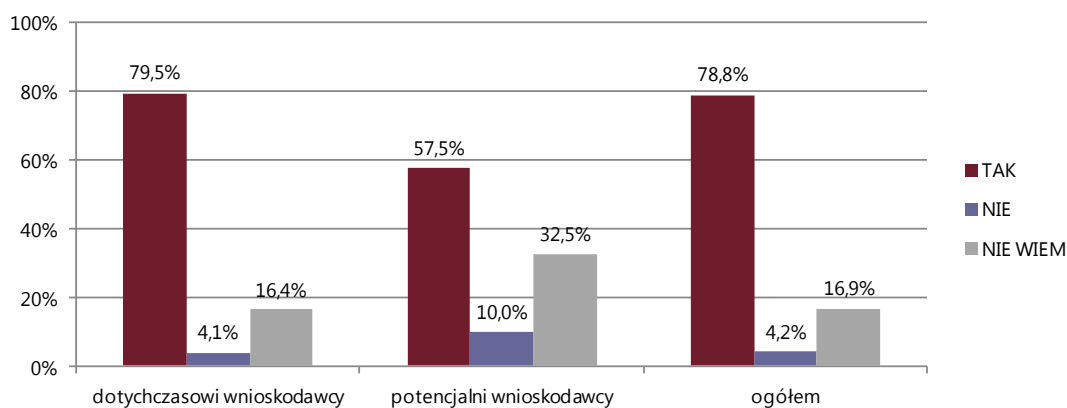

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=1342

Dane opracowane na podstawie wyników badania CAWI wskazują, że we wszystkich kategoriach wyodrębnionych ze względu na reprezentowaną formę prawną, dominują wyraźnie podmioty mające doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL. W żadnej z wyróżnionych konkretnych kategorii odsetek podmiotów deklarujących realizację projektów ze środków wspólnotowych, lecz poza RPO WL 2014-2020 nie spadł poniżej 80%.

W badaniu podjęta została także kwestia zasadności utrzymania dotychczasowych kierunków adresowania wsparcia, przy czym nie chodzi tutaj o obszary interwencji, lecz grupy docelowe obejmowane pomocą. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące celowości dalszego wspierania grup docelowych, które objęto wsparciem w ramach RPO WL 2014-2020.

Wykres 8. Stosunek do stwierdzenia, iż grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 nadal powinny otrzymywać wsparcie

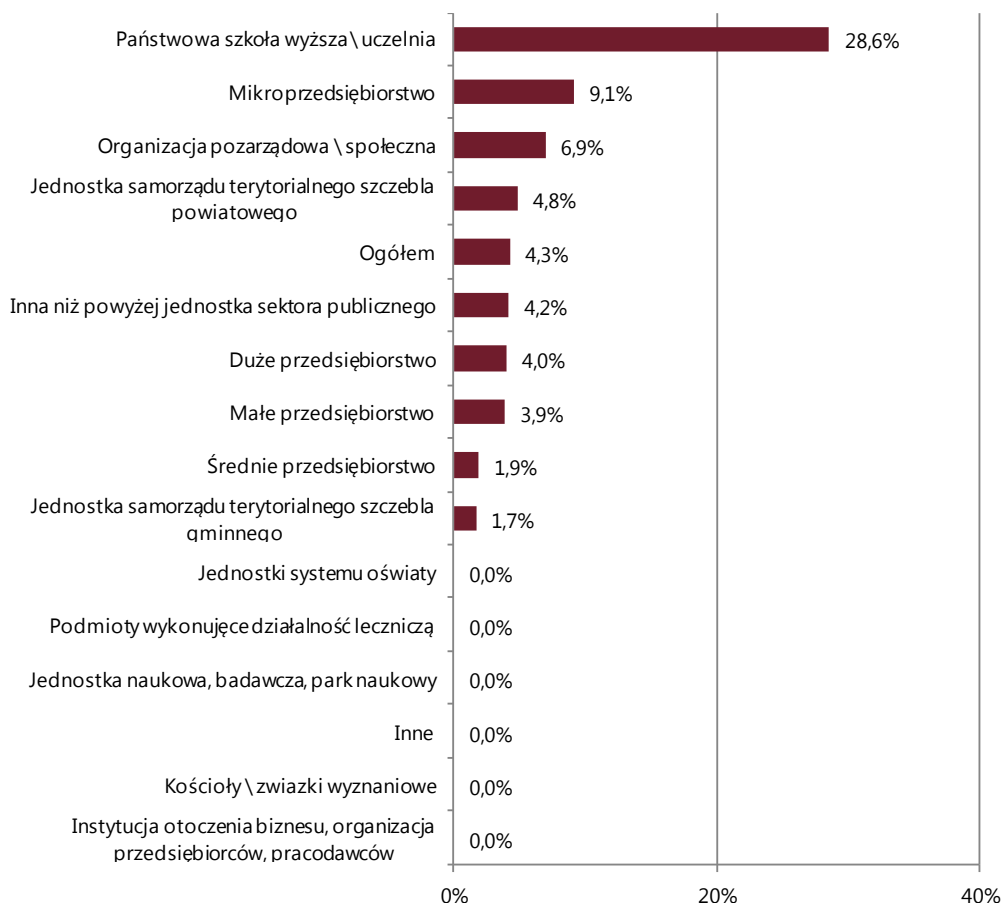

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=1302, potencjalni wnioskodawcy – n=40, ogółem – n=1342

Uwzględniając łącznie obie badane kategorie podmiotów, zdecydowanie dominuje przekonanie o tym, iż grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 nadal powinny otrzymywać wsparcie – uważa tak 78,8% respondentów. Co istotne, pozostali badani w większości (16,9% ogółu respondentów) zadeklarowali brak sprecyzowanej opinii na ten temat, a tylko 4,2% uczestników badania w sposób jednoznaczny wskazało, że dotychczas wspierane grupy docelowe nie powinny już być objęte pomocą. Tym samym, mówić możemy o tym, że – przynajmniej w opinii badanych podmiotów – istnieje duże uzasadnienie dla utrzymania podmiotowego zakresu wsparcia na poziomie regionalnym w latach 2021-2027.

Na podstawie przeprowadzonego badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami, na poniższym wykresie dokonano wskazania jakie były formy prawne podmiotów, których przedstawiciele wyrazili opinię, iż są podmioty, które nie powinny nadal otrzymywać wsparcia w ramach RPO.

Wykres 9. Opinia, iż wybrane grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 nie powinny nadal otrzymywać wsparcia a forma prawna

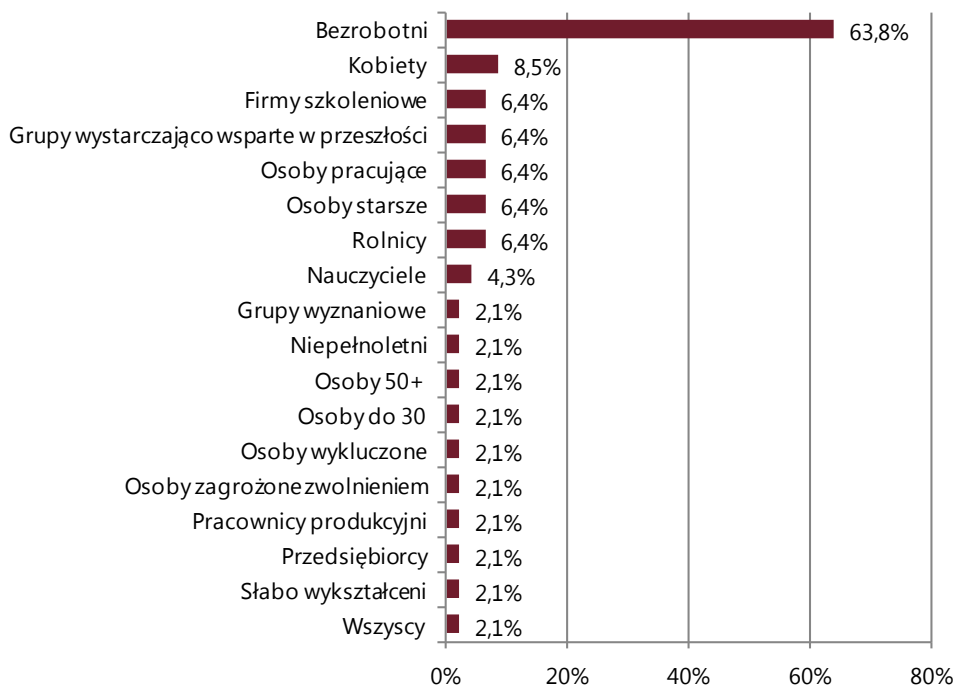

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=1342

Największy udział respondentów wyrażających opinię, że są podmioty, które nie powinny w przyszłości otrzymywać dalszego wsparcia, dotyczy państwowych szkół wyższych / uczelni (ponad 1/4 z nich wskazała na występowanie takich podmiotów). Brak uzasadnienia dla wspierania określonych typów podmiotów potwierdził także co dziesiąty respondent (9,1%) reprezentujący mikroprzedsiębiorstwa. Natomiast uwzględniając opinie wszystkich przebadanych podmiotów ogółem, udział ten wyniósł 4,3%.

Na kolejnym wykresie zaprezentowano wskazania respondentów dotyczące grup docelowych, które nie powinny w dalszym ciągu otrzymywać wsparcia w ramach RPO WL.

Wykres 10. Grupy docelowe, które nie powinny w dalszym ciągu otrzymywać wsparcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=47; pytanie zadawane osobom, które wskazały, iż grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 nie powinny nadal otrzymywać wsparcia; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

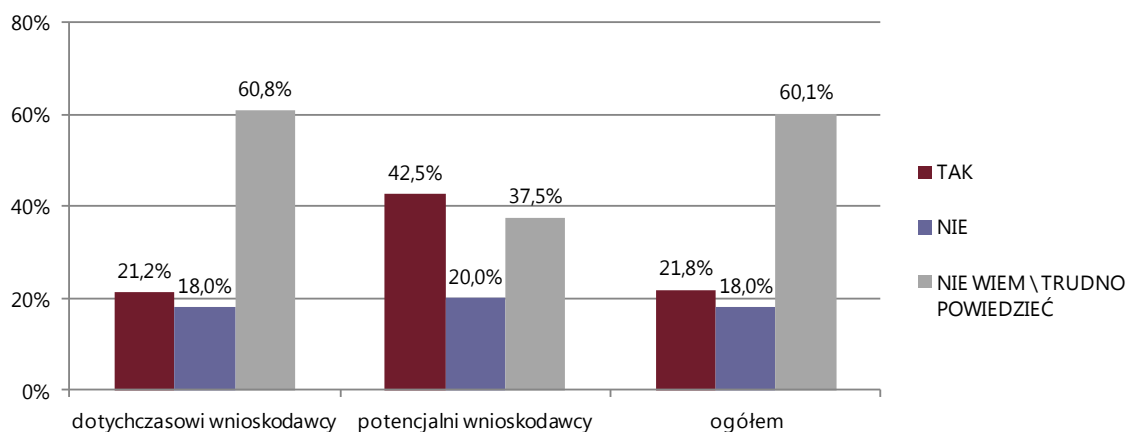
Większość (63,8%) badanych wskazała, iż to osoby bezrobotne nie powinny w dalszym ciągu otrzymywać wsparcia RPO WL. Na grupę tę wskazywali głównie przedsiębiorcy (37,2%) oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych (15,9%). Wydaje się, że tak jednoznaczne wskazanie niniejszej grupy stanowi odzwierciedlenie relatywnie dobrej sytuacji na regionalnym rynku pracy (w porównaniu z latami wcześniejszymi, gdzie problemy na rynku pracy uzasadniały kierowanie pomocy przede wszystkim do osób pozostających bez zatrudnienia). Wskazania innych grup docelowych były już zdecydowanie rzadsze: kobiety (8,5%), firmy szkoleniowe (6,4%), grupy wystarczająco wsparte w przeszłości⁴ (6,4%), osoby pracujące (6,4%), osoby starsze (6,4%) czy rolnicy (6,4%).

Trzeci aspekt oceny zasadności utrzymania dotychczasowych kierunków adresowania wsparcia odnosi się do ewentualnego dostrzegania przez respondentów grup

⁴ Jest to kategoria wskazywana przez respondentów w pytaniu otwartym. Osoby badane nie precyzowały o jakie grupy konkretnie chodzi w tym przypadku.

docelowych, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027.

Wykres 11. Dostrzeganie grup docelowych, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027

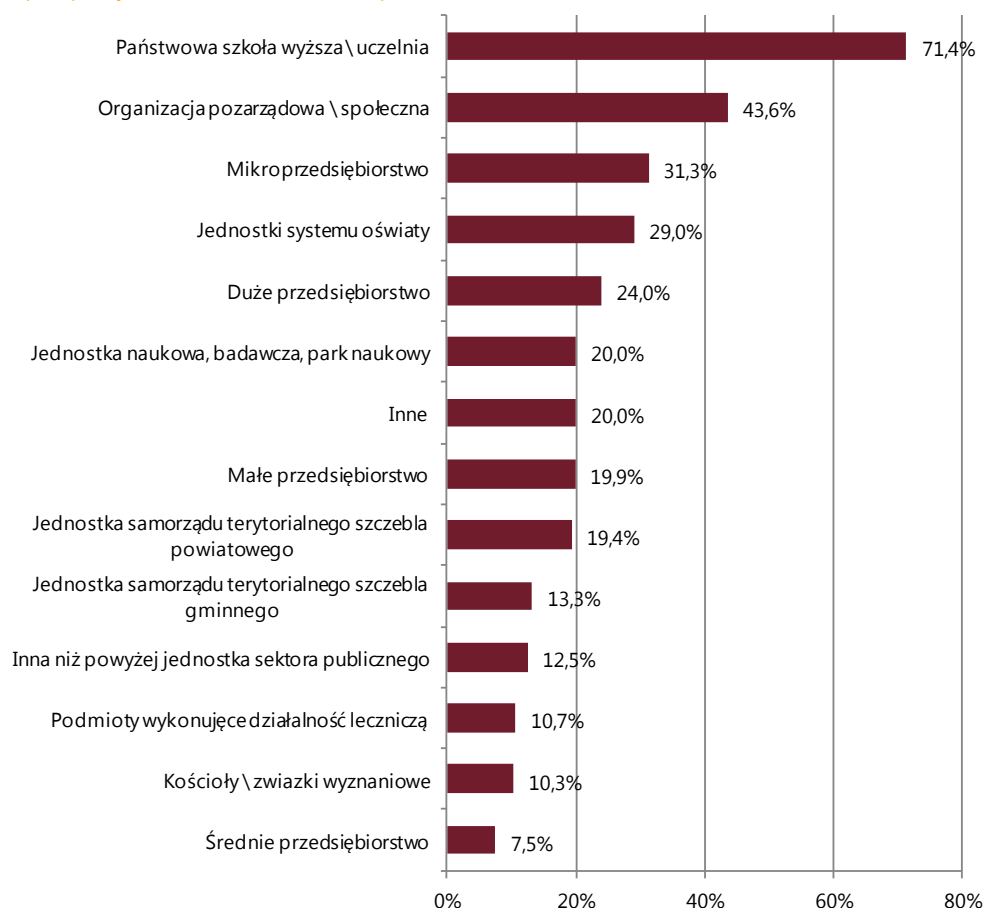
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=1302, potencjalni wnioskodawcy – n=40, ogółem – n=1342

W przypadku niniejszej kwestii dominuje wśród badanych brak jednoznacznej opinii – 60,1% ogółu respondentów nie potrafi stwierdzić, czy celowe byłoby w przyszłej perspektywie finansowej poszerzenie zakresu podmiotowego wsparcia. Jeśli chodzi o uczestników badania, którzy mają w tej sprawie sprecyzowany pogląd, to – uwzględniając łącznie dotychczasowych i potencjalnych wnioskodawców – udział respondentów przekonanych o braku uzasadnienia dla objęcia wsparciem nowych grup docelowych i osób dostrzegających potrzebę takiego poszerzenia zakresu podmiotowego wsparcia jest zbliżony, wynosząc odpowiednio: 18% i 21,8%. Warto przy tym zauważyć, że w sposób wyraźny różnią się obie badane grupy. Podczas gdy wśród dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 udział respondentów przekonanych o braku potrzeby poszerzania zakresu grup docelowych objętych wsparciem jest zbliżony do udziału badanych, którzy widzą celowość takiego poszerzenia, to wśród potencjalnych wnioskodawców wyraźnie dominuje przeświadczenie o tym, że takie poszerzenie jest potrzebne (42,5% wobec 20% respondentów, którzy nie dostrzegają grup docelowych dotychczas nieobjętych

wsparciem, a które powinny nim zostać objęte w perspektywie finansowej na lata 2021-2027).

Poniższy wykres pokazuje rozkład – ze względu na formę prawną – badanych dotychczasowych i potencjalnych wnioskodawców RPO WL, którzy w badaniu dostrzegli, iż występują grupy docelowe, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027.

Wykres 12. Dostrzeganie grup docelowych, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027 a forma prawna

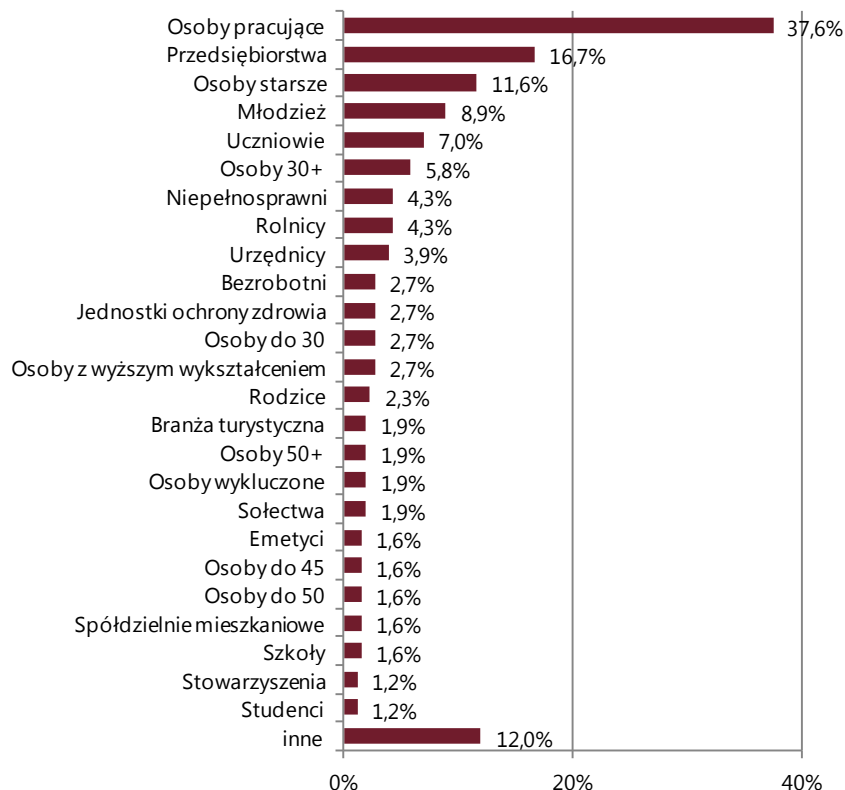

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=1342

Każda ze skategoryzowanych powyżej grup form prawnych, miała swój udział w dostrzeganiu grup docelowych, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w nadchodzącej perspektywie. Najczęściej takie grupy docelowe zostały dostrzeżone przez reprezentantów państwowych szkół wyższych/uczelni (71,4% respondentów z tej grupy).

Na kolejnym wykresie zaprezentowane zostały wskazania respondentów w odniesieniu do grup docelowych, które nie były dotychczas wspierane i powinny zostać objęte wsparciem w perspektywie 2021-2027.

Wykres 13. Grupy docelowe, które powinny otrzymywać wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027

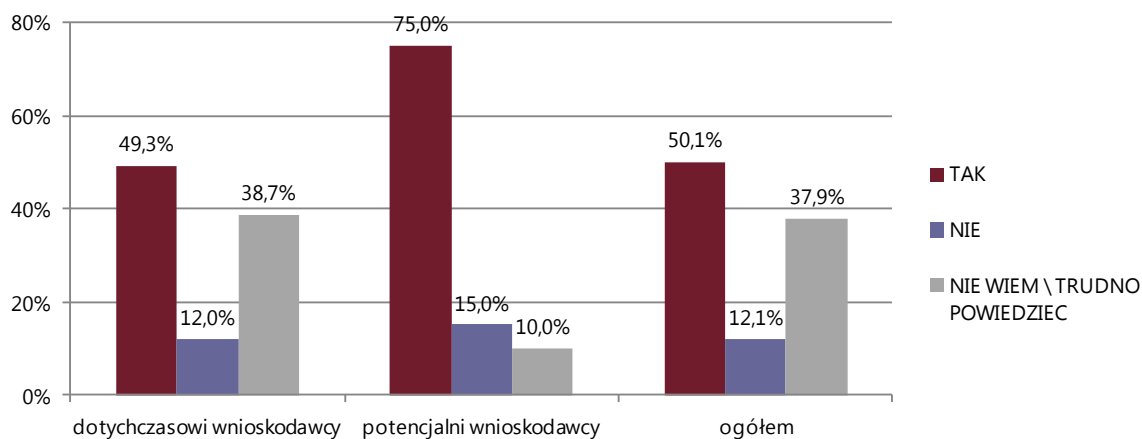

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=258; pytanie zadawane osobom, które wskazały, iż dostrzegają grup docelowych, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Wiele grup wskazywanych przez respondentów było dotychczas wspieranych w ramach RPO WL 2014-2020. Ich ujmowanie w tym miejscu może wynikać z ograniczonej wiedzy respondentów o zakresie wsparcia RPO WL lub z przeświadczenia, iż grupy te choć były wspierane, to w stopniu niewystarczającym i w przyszłej perspektywie zasadne jest większe skoncentrowanie interwencji właśnie na tych grupach. Największa część respondentów (37,6%) wskazała na potrzebę objęcia wsparciem osób pracujących. Relatywnie często wskazywano również na: przedsiębiorstwa (16,7%), osoby starsze (11,6%), młodzież (8,9%) oraz uczniów (7,0%).

W ramach badania ogólnego (tj. obejmującego wszystkich respondentów bez względu na obszar interwencji, który ich dotyczy) podjęto także kwestię przyszłego zainteresowania partnerską formułą projektów. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono poniżej.

Wykres 14. Zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw na potrzeby realizacji przyszłych projektów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=1302, potencjalni wnioskodawcy – n=40, ogółem – n=1342

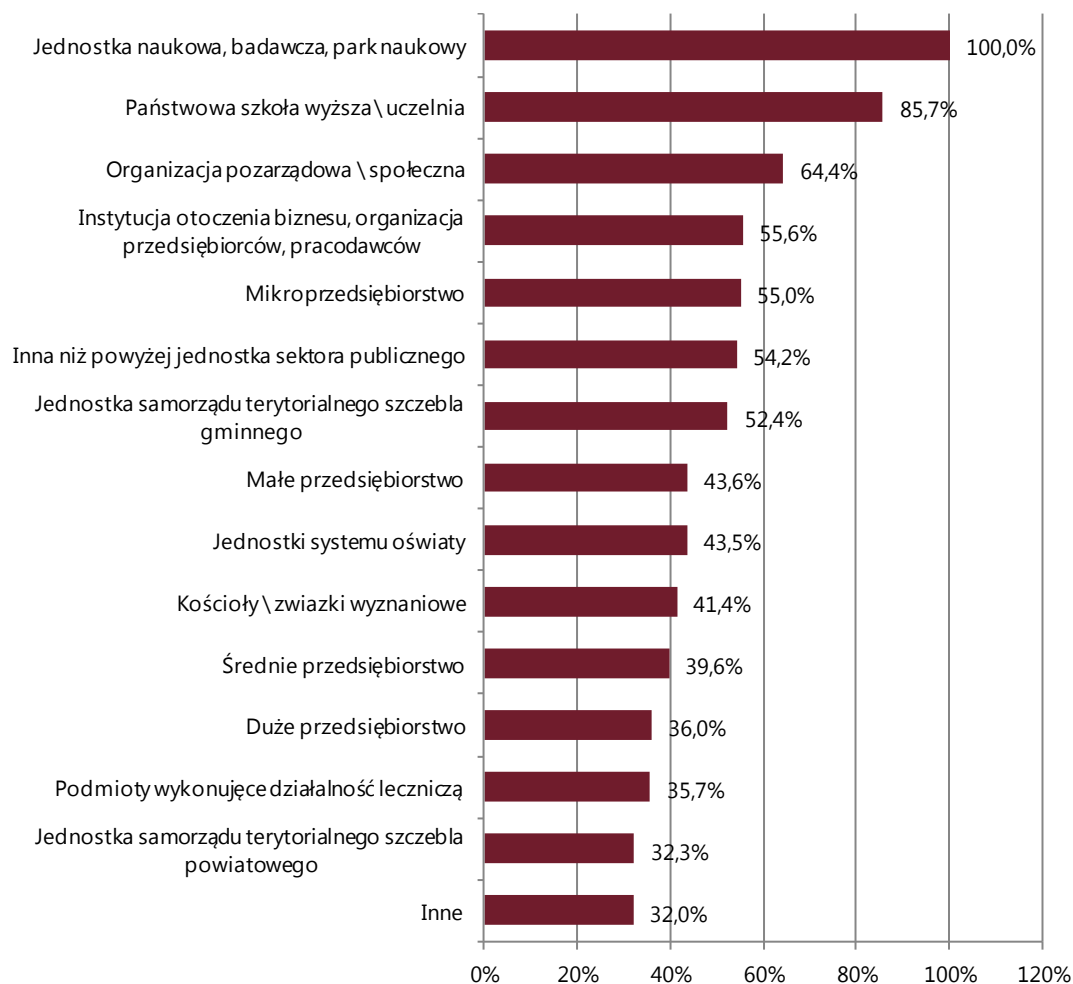
W obu badanych grupach dominuje sytuacja rozważania zawiązania partnerstwa na potrzeby realizacji projektów w przyszłości. W przypadku dotychczasowych wnioskodawców blisko połowa (49,3%) rozważa opcję sformowania partnerstwa na potrzeby realizacji planowanego przedsięwzięcia. Z kolei wśród potencjalnych wnioskodawców taką ewentualność dopuszcza aż $\frac{3}{4}$ respondentów (75%). Ta wyraźnie większa skłonność przedstawicieli drugiej analizowanej grupy do realizacji projektów partnerskich może w dużej mierze wynikać z ich mniejszych doświadczeń w realizacji projektów unijnych – partnerstwo pozwala nie tylko zdyskontować wiedzę i kompetencje bardziej doświadczonego podmiotu, z którym wspólnie planuje się realizować projekt, ale niekiedy w ogóle umożliwia aplikowanie o wsparcie (zapewniając odpowiednie doświadczenie w realizacji określonego rodzaju projektów, jeśli takowe jest przez Instytucję Organizującą Konkurs wymagane).

Pozytywnie ocenić należy fakt, że w obu grupach zbliżony – i relatywnie niewielki – jest odsetek tych podmiotów, które w chwili obecnej odrzucają partnerski wariant projektów

(dotychczasowi wnioskodawcy – 12% wskazań, potencjalni wnioskodawcy – 15% wskazań). Oznacza to, że nie występują znaczące bariery w realizacji zasady partnerstwa, przynajmniej po stronie ewentualnych projektodawców Programu na lata 2021-2027. Jest to o tyle korzystne, że – przynajmniej w niektórych obszarach interwencji – partnerska formuła projektów stanowi czynnik zwiększający adekwatność i użyteczność podejmowanych działań projektowych, a na poziomie całego Programu – komplementarność interwencji.

Następny wykres ilustruje rozkład przebadanych dotychczasowych i potencjalnych wnioskodawców, którzy wyrazili zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw, ze względu na reprezentowaną przez nie formę prawną.

Wykres 15. Zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw a forma prawna

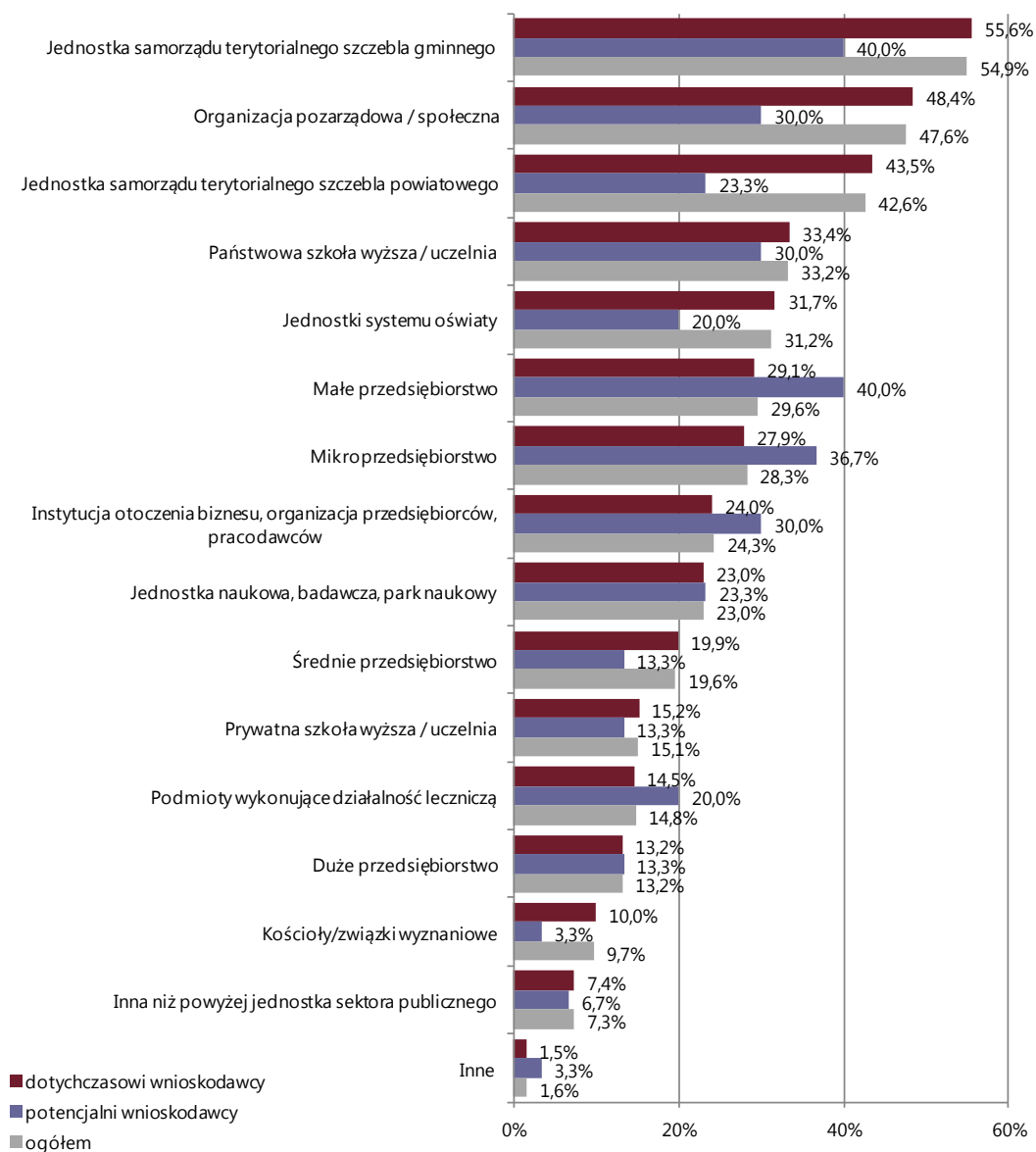

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=1342

Jak wynika z powyższych danych, wszystkie jednostki naukowe, badawcze, parki naukowe, które były reprezentowane w badaniu CAWI, były zainteresowane zawiązywaniem partnerstw na potrzeby realizacji przyszłych projektów. Warto jeszcze wspomnieć o relatywnie wysokim stopniu zainteresowania zawiązywaniem takich partnerstw wśród państwowych szkół wyższych/uczelni – w badaniu zainteresowanie to wyraziło aż 85,7% tych podmiotów.

Respondentów, którzy rozważają realizację w przyszłości projektów partnerskich zapytano także o to, z jakimi typami podmiotów byliby zainteresowani zawiązać partnerstwo projektowe. Poniżej przedstawiono dane obrazujące poziom zainteresowania współpracą z poszczególnymi typami partnerów.

Wykres 16. Typy podmiotów, z którymi występuje zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=642, potencjalni wnioskodawcy – n=30, ogółem – n=672; pytanie zadawane osobom, które zadeklarowały zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Uwzględniając łącznie obie grupy badanych podmiotów, trzy najczęściej wskazywane kategorie potencjalnych partnerów projektowych to: jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego (54,9% wskazań), organizacje pozarządowe / społeczne (47,6%) i jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego (42,6%). Pozostałe typy podmiotów były wskazywane przez mniej niż jedną trzecią ogółu respondentów.

W pewnym stopniu mamy jednak przy tym do czynienia ze specyfiką każdej z badanych grup. Podczas gdy w przypadku dotychczasowych wnioskodawców ich preferencje

dotyczące ewentualnych partnerów odzwierciedlają ogólną tendencję nakreśloną powyżej (w dużej mierze wynika to z faktu, że w całej badanej próbie to właśnie dotychczasowi wnioskodawcy zdecydowanie dominują, co musi przekładać się na stopień oddziaływania wyników w tej kategorii na ogół wyników), to wśród wnioskodawców potencjalnych wśród najczęściej wskazywanych typów podmiotów identyfikowanych jako projektowi partnerzy dominują – poza jednostkami samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym (40% wskazań) – małe przedsiębiorstwa (również 40% wskazań) i mikroprzedsiębiorstwa (36,7%). W grupie tej to sektor przedsiębiorstw dominuje więc jako potencjalny kooperant, zaś wśród dotychczasowych wnioskodawców są to w większym stopniu jednostki samorządu terytorialnego.

W odniesieniu do preferencji związanych z ewentualnymi partnerami w realizacji przyszłych przedsięwzięć projektowych, obie badane grupy okazały się natomiast najbardziej zbliżone w przypadku podmiotów sektora nauki (państwowe szkoły wyższe / uczelnie; prywatne szkoły wyższe / uczelnie; jednostki naukowe i parki naukowe), dużych przedsiębiorstw oraz innych niż wskazane na powyższym wykresie jednostek sektora publicznego. W odniesieniu do tych kategorii podmiotów odsetek wskazań wśród dotychczasowych i potencjalnych wnioskodawców cechowało relatywnie najmniejsze zróżnicowanie.

Pozytywnie ocenić należy fakt, że wśród typów podmiotów wskazywanych najczęściej jako potencjalni partnerzy projektowi (tj. cechujących się odsetkiem wskazań na poziomie przynajmniej 25%) występuje różnorodność sektorowa, tj. reprezentowane są podmioty sektora publicznego, organizacje pozarządowe, jak i przedsiębiorstwa. Taka sytuacja jest korzystna w kontekście zawiązywania w przyszłym okresie finansowania partnerstw o charakterze międzysektorowym, które są najbardziej użytecznym i funkcjonalnym wariantem struktury partnerskiej.

Kolejnym elementem analizy wstępnej są jeszcze dane z badania potencjalnych wnioskodawców dotyczące poziomu zainteresowania realizacją projektów w poszczególnych obszarach interwencji. Dane te pozwalają w sposób szacunkowy określić poziom zainteresowania wsparcia w wyróżnionych dziedzinach. Wyjaśnić przy tym

należy fakt nieuwzględnienia niniejszego zagadnienia w badaniu dotychczasowych wnioskodawców. Biorąc pod uwagę, że przypisanie respondentów z tej grupy do określonych obszarów interwencji przeprowadzono na podstawie obszarów ich dotychczasowej aktywności aplikacyjnej w ramach RPO WL 2014-2020, wyniki analiz byłyby w dużym stopniu uwarunkowane liczebnością wnioskodawców w poszczególnych obszarach, co jest odzwierciedleniem aktualnej popularności tychże.

Wykres 17. Zainteresowanie realizacją projektów w poszczególnych obszarach interwencji wśród potencjalnych beneficjentów

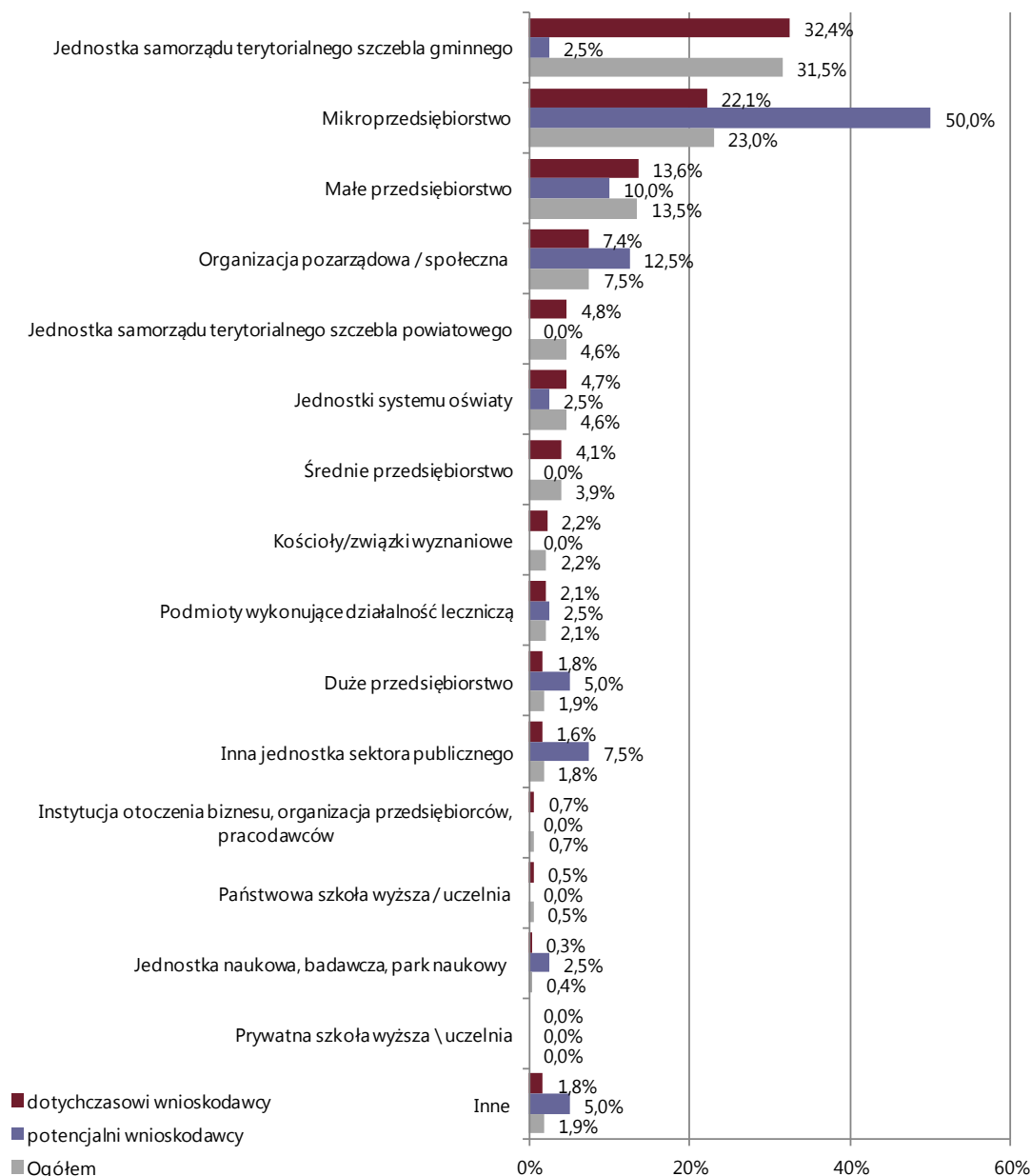

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI z potencjalnymi wnioskodawcami; n=40; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Wśród potencjalnych wnioskodawców największym zainteresowaniem respondentów w kontekście realizacji ewentualnych projektów w przyszłej perspektywie finansowej cieszą się przede wszystkim dwa obszary interwencji: Inteligentne lubelskie (52,5% respondentów z grupy podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 wskazało tę dziedzinę) oraz kształcenie / edukacja (45%). Blisko jedna trzecia (30%) badanych zainteresowana jest realizacją projektów dotyczących rynku pracy, a nieco ponad jedna czwarta (27,5%) – efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej. Pozostałe obszary interwencji wskazała nie więcej niż jedna piąta uczestników badania. Można więc powiedzieć, że deklarowany przez podmioty do tej pory niezainteresowanie aplikowaniem o wsparcie ze środków RPO WL 2014-2020 charakter ich dziedzinowych preferencji dotyczących ewentualnych przyszłych projektów odzwierciedla poziom popularności poszczególnych obszarów interwencji z bieżącego okresu finansowania.

Na zakończenie tej części analizy przedstawiono jeszcze charakterystyki interesariuszy wdrażania RPO WL, które wzięły udział w badaniu. Na poniższym wykresie zaprezentowana została struktura respondentów ze względu na formę prawną.

Wykres 18. Forma prawna

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=1302, potencjalni wnioskodawcy – n=40, ogółem – n=1342

Wśród respondentów najszerszą grupę stanowiły jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego (31,5% wskazań). Relatywnie duże udziały mają również: mikroprzedsiębiorstwa (23,0%), małe przedsiębiorstwa (13,5%) oraz organizacje

pozarządowe / społeczne (7,5%). Warto zwrócić uwagę, iż grupa dotychczasowych beneficjentów jest wyraźnie bardziej różnorodna pod względem formy prawnej niż grupa potencjalnych beneficjentów. Wśród podmiotów, które nie aplikowały o wsparcie mamy do czynienia z wyraźnie szerszym udziałem mikroprzedsiębiorstw (50%) oraz rzadszym występowaniem jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego (2,5%).

W poniższej tabeli zaprezentowany został rozkład terytorialny podmiotów reprezentowanych przez respondentów, którzy wzięli udział w badaniu.

Tabela 2. Rozkład terytorialny

Powiat	Dotychczasowi wnioskodawcy	Potencjalni wnioskodawcy	Ogółem
Lublin	20,1%	47,5%	20,9%
lubelski	5,6%	12,5%	5,8%
puławski	5,2%	5,0%	5,2%
białski	4,6%	5,0%	4,6%
łukowski	3,9%	2,5%	3,9%
kraśnicki	3,8%	2,5%	3,7%
biłgorajski	3,7%	0,0%	3,6%
zamojski	3,3%	2,5%	3,3%
świdnicki	3,1%	2,5%	3,1%
tomaszowski	3,1%	0,0%	3,1%
włodawski	3,0%	0,0%	2,9%
chełmski	2,8%	5,0%	2,8%
lubartowski	2,8%	2,5%	2,8%
Biała Podlaska	2,5%	5,0%	2,5%
opolski	2,5%	0,0%	2,5%
Chełm	2,4%	2,5%	2,4%
Zamość	2,5%	0,0%	2,4%
łęczyński	2,4%	0,0%	2,3%
krasnostawski	2,0%	0,0%	1,9%
radzyński	1,8%	0,0%	1,8%
hrubieszowski	1,6%	2,5%	1,6%
janowski	1,7%	0,0%	1,6%
rycki	1,6%	0,0%	1,6%
parczewski	1,5%	0,0%	1,5%
spoza woj. lubelskiego	12,5%	2,5%	12,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=1302, potencjalni wnioskodawcy – n=40, ogółem – n=1342

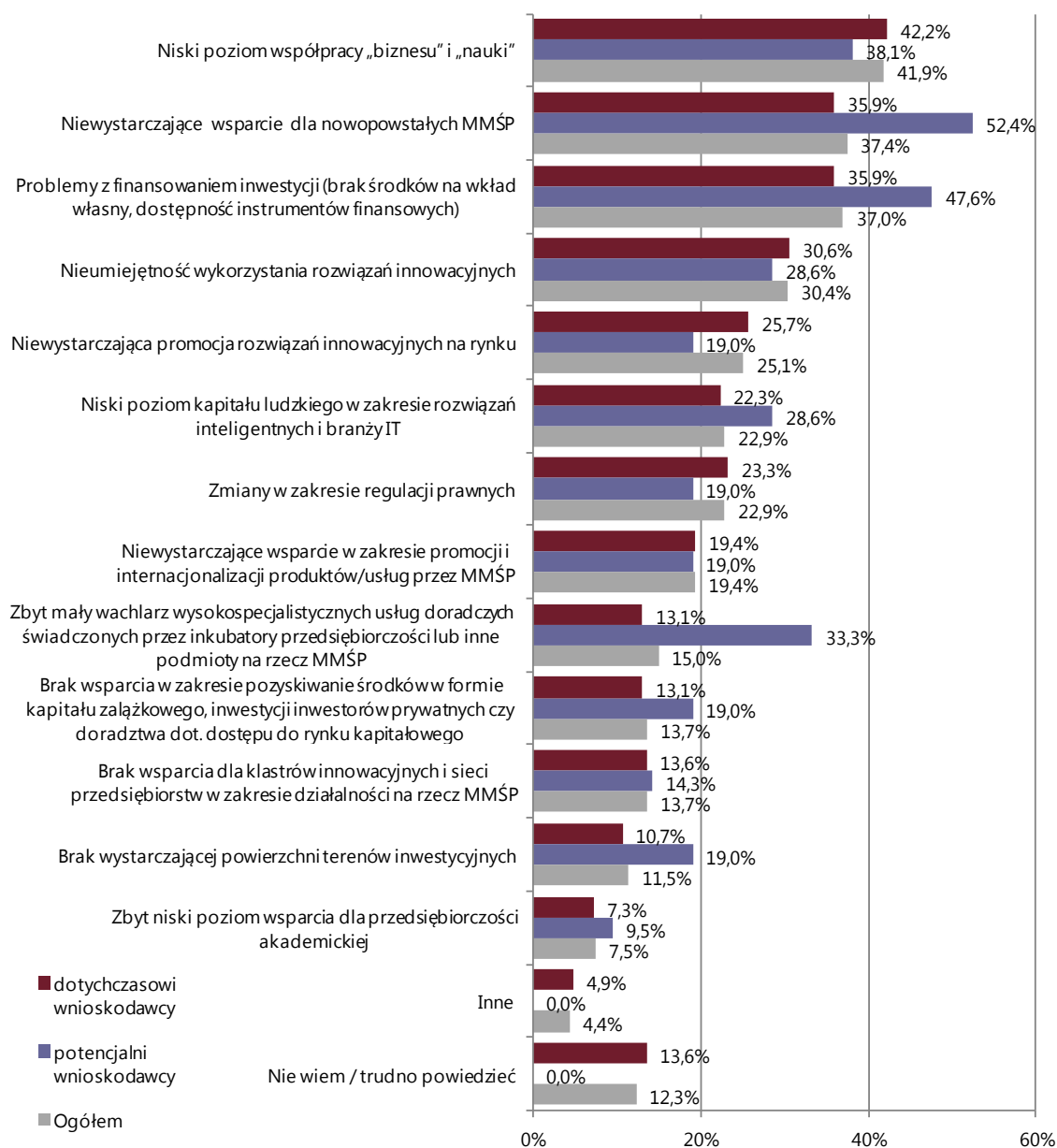
Respondenci biorący udział w badaniu reprezentowali wszystkie powiaty województwa lubelskiego. Najwięcej badanych pochodziło z powiatu grodzkiego Lublin (20,9%), a

następnie powiatów: lubelskiego (5,8%), puławskiego (5,2%) oraz bialskiego (4,6%). Z kolei najmniej respondentów pochodziło z powiatów parczewskiego (1,5%), ryckiego (1,6%), janowskiego (1,6%) oraz hrubieszowskiego (1,6%). 12,2% respondentów reprezentowało podmioty spoza województwa lubelskiego.

INTELIAGENTNE LUBELSKIE

Obszar interwencji: „Inteligentne lubelskie” dotyczy innowacyjnej gospodarki. W jego ramach wyodrębniono cztery główne podobszary: wzrost konkurencyjności mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw; badania i innowacje oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii; cyfryzacja; rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości. Kolejno, w ramach poszczególnych podobszarów przeprowadzono analizę odnoszącą się do: **(a)** największych problemów w danym podobszarze identyfikowanych przez respondentów oraz **(b)** zainteresowania typami projektów w danym podobszarze. Pierwszy analizowany podobszar dotyczy wzrostu konkurencyjności firm MMŚP. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące największych problemów identyfikowanych przez respondentów w ramach tego podobszaru.

Wykres 19. Największe problemy w zakresie wzrostu konkurencyjności MMŚP

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Trzema najistotniejszymi (tj. cechującymi się wskazaniem ze strony przynajmniej jednej trzeciej badanych) problemami w obszarze dotyczącym wspierania wzrostu konkurencyjności MMŚP są, w opinii respondentów: niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki” (41,9% ogółu uczestników badania wskazało na ten problem), niewystarczające wsparcie dla nowopowstałych MMŚP (37,4%) oraz problemy z finansowaniem inwestycji (37%). Co ciekawe, każdy z trzech najczęściej wskazywanych problemów dotyczy innego

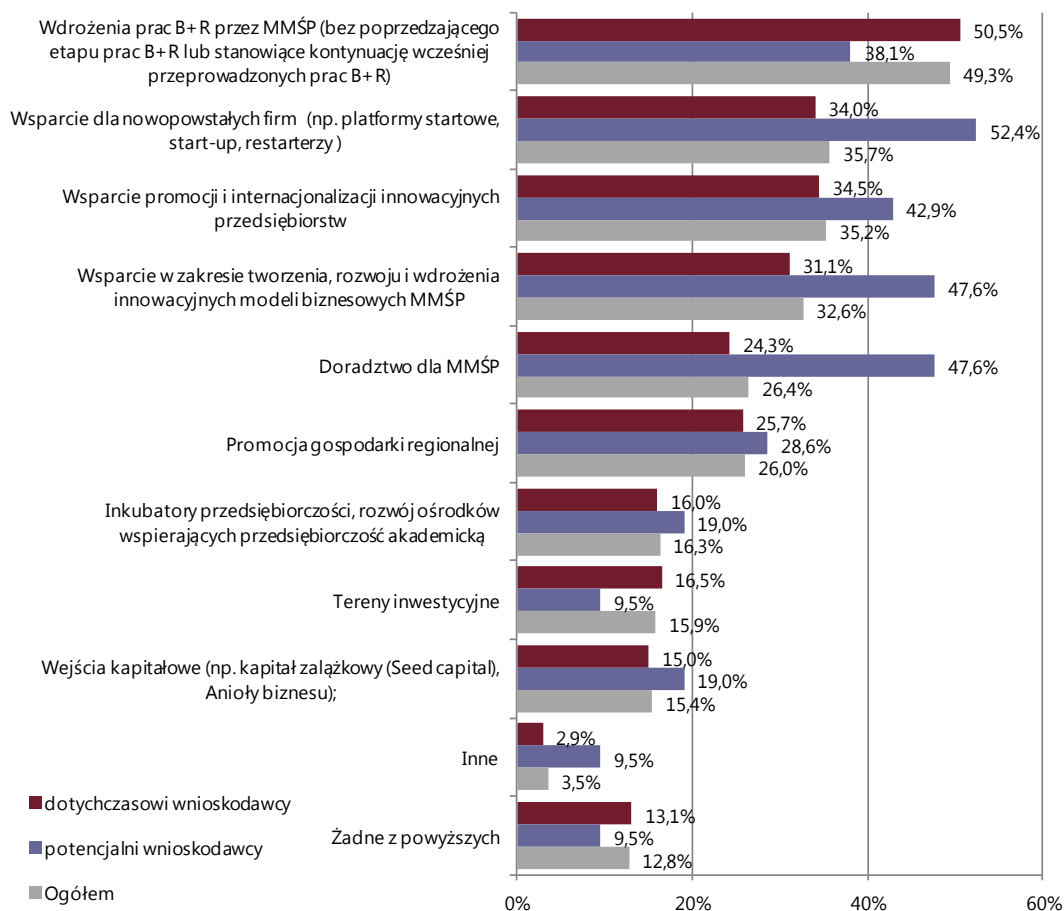
aspektu wspomaganie wzrostu konkurencyjności sektora MMŚP (zapewnienie finansowania, wspomaganie współpracy międzysektorowej, kompleksowe wsparcia dla powstających przedsiębiorstw). Taka sytuacja uzasadnia celowość oferowania wsparcia o charakterze zróżnicowanym, bo tylko wtedy możliwe jest zapewnienie odpowiedniego stopnia adekwatności pomocy do rzeczywistych potrzeb sektora. Trzeba przy tym zauważyć, że oceniając najważniejsze dla respondentów problemy z perspektywy zakresu interwencji oferowanej w ramach RPO WL 2014-2020, okazują się one spójne z przewidzianymi formami wsparcia. Innymi słowy, pomoc dostępna w bieżącej perspektywie finansowej była zorientowana m.in. na wyeliminowanie lub zniwelowanie tego rodzaju problemów. Przedstawiony rozkład preferencji uczestników badania wskazuje na ciągłą aktualność zapotrzebowania na wsparcie właśnie w odniesieniu do trzech przywołanych czynników ograniczających wzrost konkurencyjności w sektorze MMŚP.

Wśród podmiotów nieaplikujących dostrzegalne jest relatywnie większe przekonanie o występowaniu takich problemów dotyczących wzrostu konkurencyjności MMŚP jak: niewystarczające wsparcie dla nowopowstałych MMŚP (52,4% wskazań wobec 35,9% wśród dotychczasowych wnioskodawców), problemy z finansowaniem inwestycji (47,6% wobec 35,9%), zbyt mały wachlarz wysokospecjalistycznych usług doradczych świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości lub inne podmioty na rzecz MMŚP (33,3% wobec 13,1%) oraz brak wystarczającej powierzchni terenów inwestycyjnych (19% wobec 10,7%)⁵.

Charakter zidentyfikowanych problemów w zakresie wzrostu konkurencyjności MMŚP powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w strukturze zapotrzebowania na poszczególne typy projektów odnoszących się do tego podobszaru. Kwestię tę pozwolą zweryfikować wyniki analizy danych przedstawionych na poniższym wykresie.

⁵ Trzeba jednak przy tym pamiętać o bardzo małej liczebności respondentów z grupy podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020, co może wpływać na „wyostrzenie” się różnic pomiędzy tą grupą a pozostałymi – dominującymi znacząco w całym badaniu.

Wykres 20. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wzrostu konkurencyjności MMŚP

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

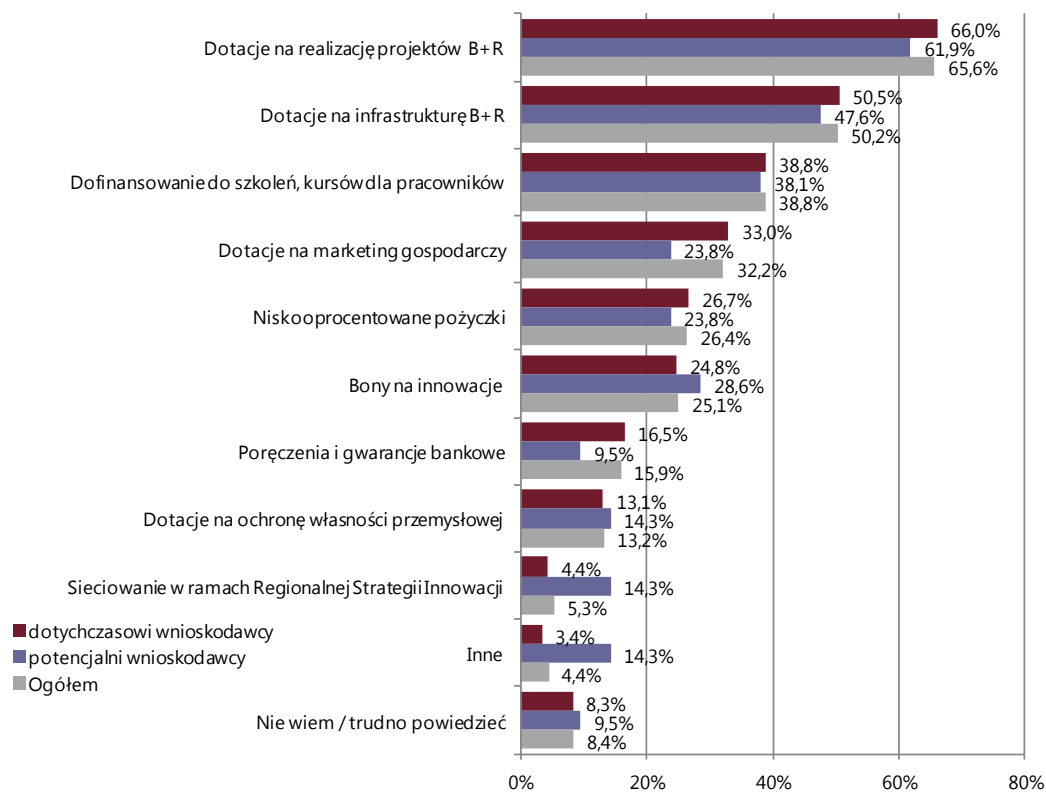
Typem projektu, którego realizacją zainteresowana jest największa liczba respondentów jest wdrożenie prac B+R przez MMŚP (realizacją tego rodzaju przedsięwzięć zainteresowanych jest 49,3% badanych). Pozostałe typy projektów, na które wskazała przynajmniej 1/3 respondentów, to: wsparcie dla nowopowstałych firm (35,7%) i wsparcie promocji i internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw (35,2%).

Analizując ewentualne różnicowania pomiędzy obiema badanymi grupami zwrócić należy uwagę, że generalnie wśród podmiotów nieaplikujących o wsparcie występuje większe zapotrzebowanie na zróżnicowane instrumenty pomocowe w obszarze innowacyjnej gospodarki. Świadczą o tym relatywnie wyższe odsetki wskazań dla większości typów projektów właśnie w tej grupie (w porównaniu z dotychczasowymi wnioskodawcami RPO WL 2014-2020). Może to wynikać z większych deficytów, a tym

samym – potrzeb, wśród podmiotów, które nie podejmowały aktywności aplikacyjnej na poziomie regionalnym w bieżącej perspektywie finansowej.

Uzupełnieniem powyższych danych są wyniki odnoszące się do opinii respondentów na temat skuteczności poszczególnych form wsparcia MMŚP. Oczywiście, dane te nie mogą być traktowane jako obiektywne potwierdzenie skuteczności poszczególnych instrumentów pomocowych, bazują one bowiem na subiektywnym ich postrzeganiu przez respondentów. Niemniej jednak dane te są o tyle istotne, że przekonanie o określonym poziomie skuteczności danej formy wsparcia może wpływać na chęć i gotowość do skorzystania z niej. Przykładowo, jeśli potencjalni wnioskodawcy byłiby przekonani o małej skuteczności określonego typu projektów, mogliby być mniej skłonni do aplikowania o wsparcie na realizację właśnie tego wariantu przedsięwzięcia. Z tego względu poniższe dane stanowią dodatkowy czynnik wpływający na skalę zapotrzebowania na wsparcie w przyszłej perspektywie finansowej.

Wykres 21. Najbardziej skuteczne formy wsparcia MMŚP

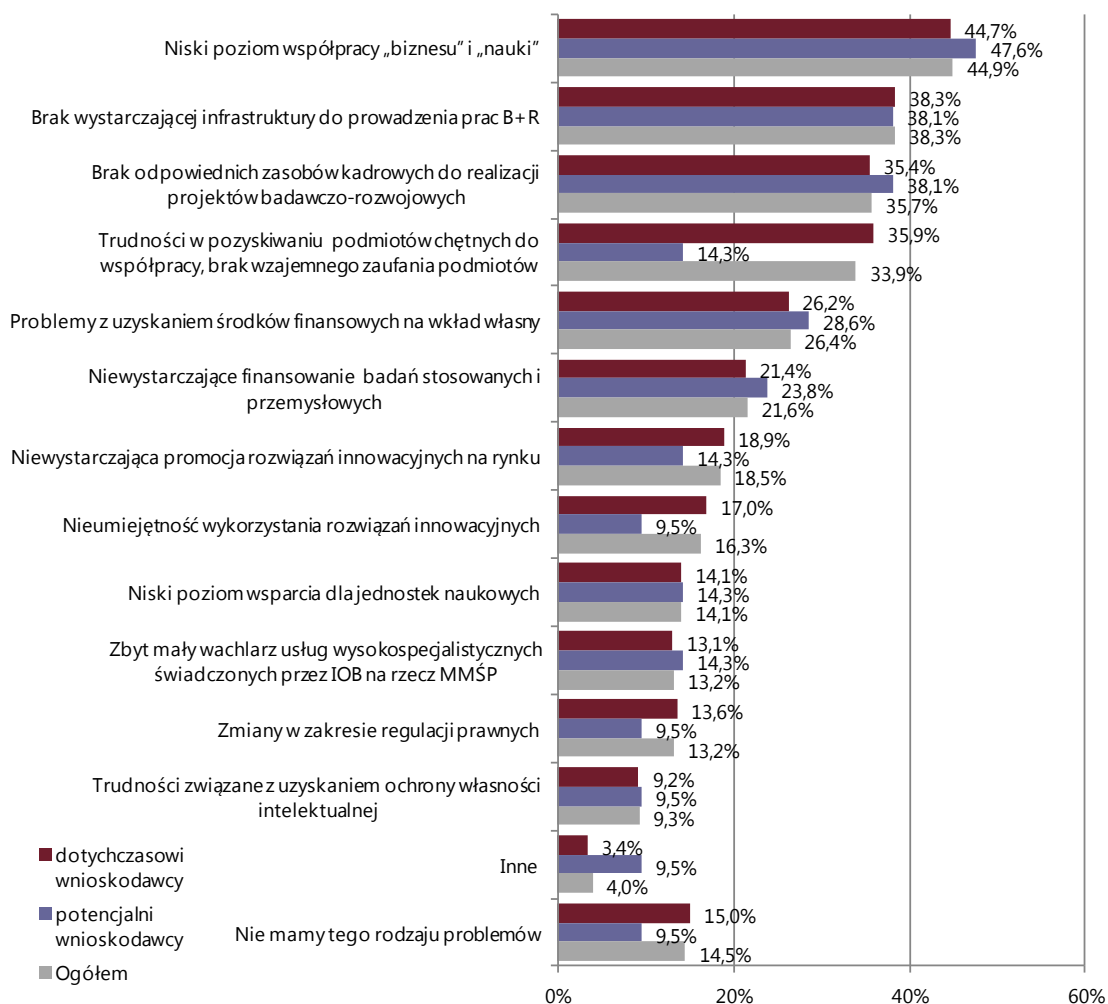
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Zarówno dotychczasowi wnioskodawcy RPO WL 2014-2020, jak i podmioty dotychczas nieaplikujące o wsparcie za najbardziej skuteczne formy wsparcia spośród wyróżnionych w ankiecie wskazali dotacje na realizację projektów B+R (65,6%) oraz dotacje na infrastrukturę B+R (50,2%). Innymi słowy, za najbardziej skuteczne uznawane są te mechanizmy pomocowe, które wiążą się z bezpośrednim wsparciem finansowym skierowanym do przedsiębiorstw zainteresowanych prowadzeniem działalności badawczo-rozwojowej. Uwzględniając coraz większe znaczenie w ramach interwencji współfinansowanej ze środków wspólnotowych działań dotyczących sfery B+R (w porównaniu z typowymi przedsięwzięciami inwestycyjnymi, czy nawet projektami innowacyjnymi, ale niezakładającymi komponentu B+R), taki wynik ocenić należy jako sprzyjający absorpcji środków w przyszłej perspektywie finansowej przez sektor przedsiębiorstw.

Pozostałe formy wsparcia za najbardziej skuteczne uznała mniej niż połowa badanych, ale warto zauważyć, że trzecim najczęściej wskazywanym (38,8% wskazań) instrumentem pomocowym jest dofinansowanie do szkoleń / kursów dla pracowników. Należy w związku z tym pamiętać, że potrzeby przedsiębiorstw obejmują nie tylko instrumenty dotyczące wspierania przedsięwzięć *stricte* inwestycyjnych, ale także wsparcie o charakterze „miękkim”, odnoszące się do sfery zasobów ludzkich firm.

Drugi podobzdar w ramach obszaru Inteligentne lubelskie dotyczy działań w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące najważniejszych – dostrzeganych przez respondentów – problemów w zakresie zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii.

Wykres 22. Problemy w zakresie zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Najistotniejszym problemem w zwiększeniu potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii jest wg uczestników badania niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki” (44,9% wskazań), a więc ten sam czynnik, który oceniono jako najważniejszą barierę w obszarze zwiększania konkurencyjności przedsiębiorstw. Kwestię tę uznać więc należy za kluczową w kontekście osłabiania lub hamowania rozwoju innowacyjnej gospodarki.

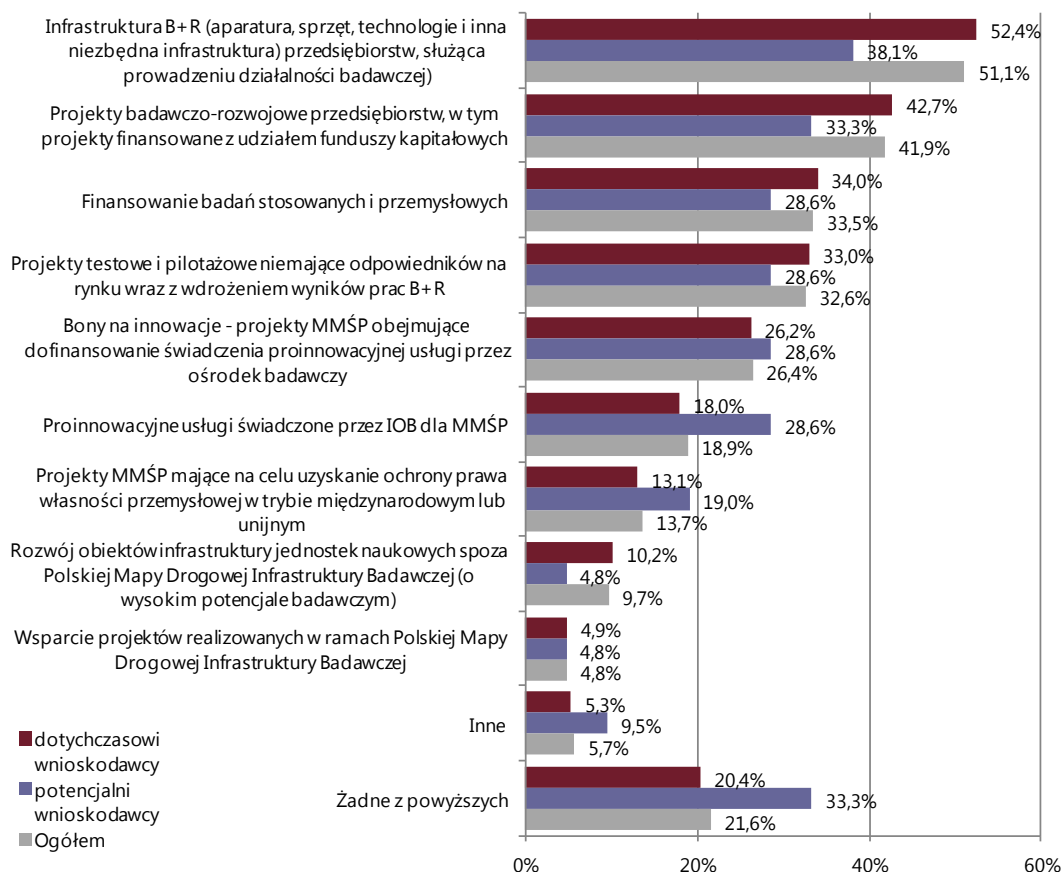
Relatywnie duże znaczenie okazały się mieć także ograniczenia dotyczące bezpośrednio kwestii prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, tj. zarówno brak wystarczającej infrastruktury do prowadzenia prac B+R (38,3% respondentów wskazało na tę barierę),

jak i brak odpowiednich zasobów kadrowych do realizacji projektów o charakterze badawczo-rozwojowym (35,7%). Ostatni problem, na który wskazała przynajmniej jedna trzecia badanych (w tym przypadku – 33,9%) dotyczy trudności w pozyskiwaniu podmiotów chętnych do współpracy i braku wzajemnego zaufania. Wydaje się, że jest to pośrednio powiązane także z pierwszym zidentyfikowanym problemem, czyli trudnościami w kooperacji międzysektorowej, wydaje się bowiem, że to właśnie tego rodzaju współpraca ma szczególne znaczenie w realizacji przedsięwzięć badawczo-rozwojowych i innowacyjnych, a jednocześnie – ze względu na odmienną logikę funkcjonowania sektora przedsiębiorstw i jednostek naukowych – może być faktycznie utrudniona. Warto przy tym zauważyć, że w odniesieniu do problemu trudności w znalezieniu partnera do współpracy i braku zaufania, ponad dwukrotnie częściej znaczenie tego problemu akcentowali dotychczasowi wnioskodawcy RPO WL 2014-2020 niż podmioty do tej pory nieaplikujące. Nie należy jednak interpretować tej sytuacji, jako dowodu na to, że podmioty nieaplikujące w sposób znacznie bardziej bezproblemowy radzą sobie z tą kwestią, ale że – przynajmniej w jakimś stopniu – w ogóle nie podejmują prób nawiązania rzeczonyj kooperacji i stąd brak jest dotyczących ich problemów dotyczących tego aspektu.

Blisko 15% badanych nie wskazało na żaden z wymienionych problemów, co oznacza, że wymienione bariery nie dotyczą ich podmiotów.

Podsumowaniem dotychczasowej analizy dotyczącej zagadnienia zwiększania potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii jest omówienie danych odnoszących się do zainteresowania określonymi typami projektów w tym obszarze.

Wykres 23. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii

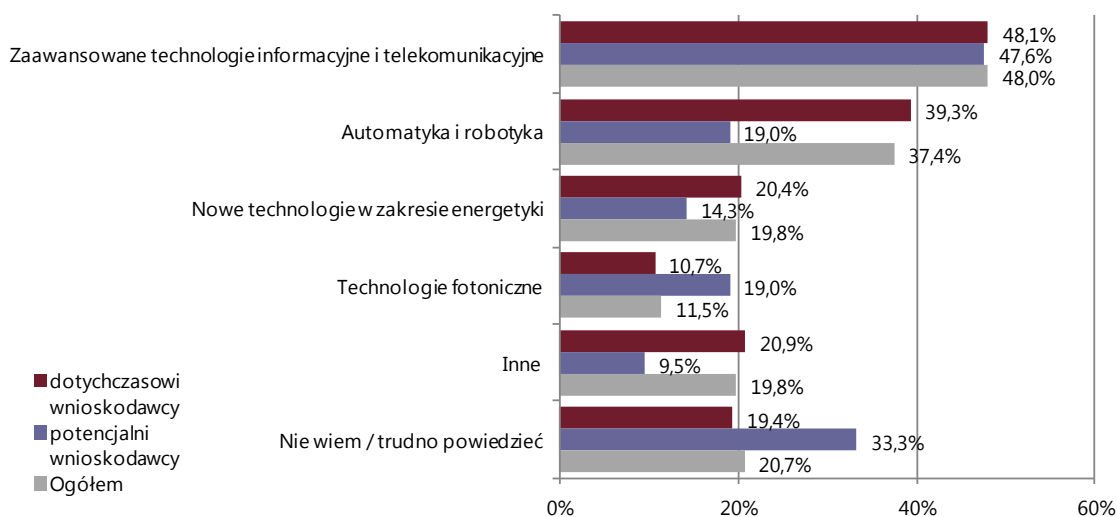
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem – n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Ze zdecydowanie największym zapotrzebowaniem na wsparcie w ramach zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii mamy do czynienia w odniesieniu do przedsięwzięć związanych z infrastrukturą B+R (51,1% respondentów jest zainteresowanych realizacją projektów o takim profilu) lub prowadzeniem przez przedsiębiorstwa prac B+R (41,9%). Pozostałe typy projektów wskazywano rzadziej, ale wydaje się, że nie wynika to z ich mniejszej adekwatności do potrzeb respondentów, ale z ich bardziej specjalistycznego charakteru (co siłą rzeczy skutkuje mniejszą grupą potencjalnych odbiorców).

Skoro największe znaczenie w podobszarze dotyczącym zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii mają dla respondentów instrumenty pomocowe bezpośrednio odnoszące się do sfery badawczo-rozwojowej, z punktu widzenia planowania nie tyle zakresu interwencji, co raczej

określania dziedzinowych / branżowych preferencji na etapie dystrybucji wsparcia, istotne jest określenie najbardziej pożądaných kierunków prac badawczych. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące kierunków badań, których rozwój może – w opinii uczestników badania – wpłynąć na jakość produktów / usług w podmiocie reprezentowanym przez respondenta.

Wykres 24. Kierunki badań, których rozwój może wpłynąć na jakość produktów / usług

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

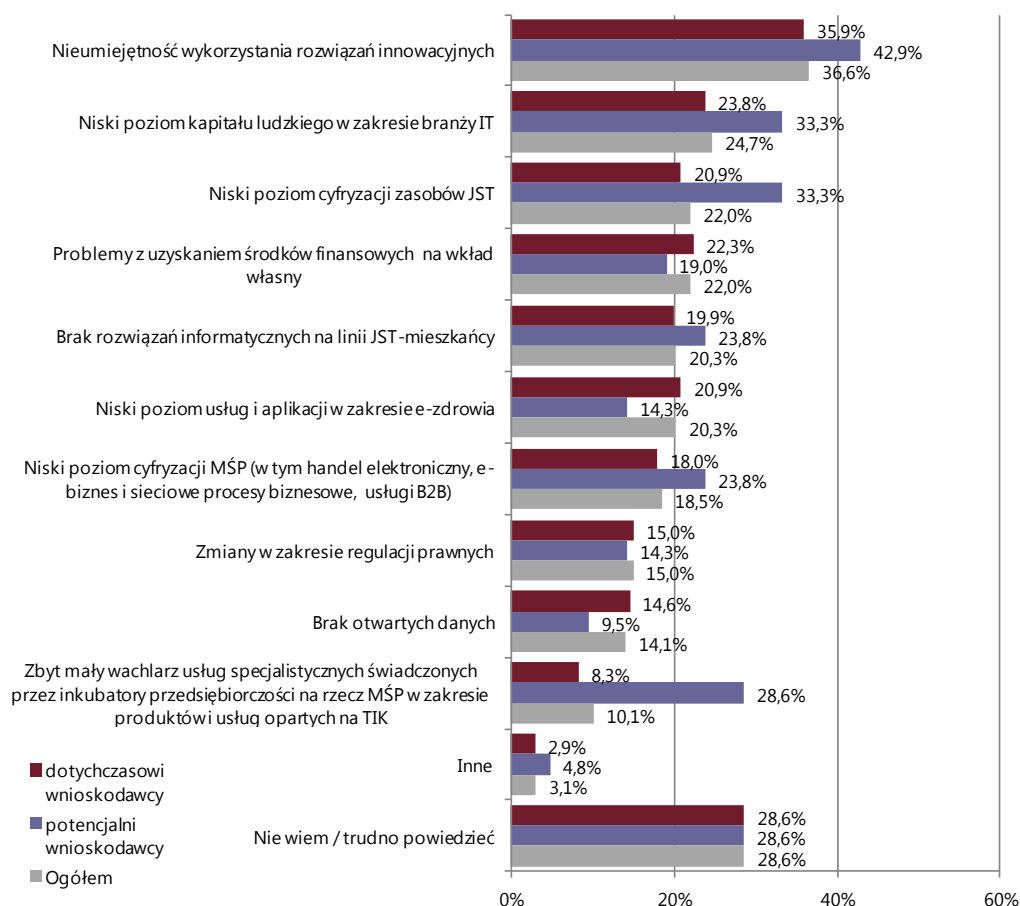
Blisko połowa badanych (48%) – i dotyczy to obu grup objętych badaniem – uznaje, że dla jakości produktów / usług w ich podmiocie kluczowe znaczenie mają badania w zakresie zaawansowanych technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych. Nieco mniejszy odsetek respondentów (37,4%) postrzega w ten sposób badania z zakresu automatyki i robotyki, ale ten kierunek badań wyraźnie częściej wskazywany był przez dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 niż podmiotów nieaplikujących. Pozostałe kierunki badań cechuje już mniejsza skala oddziaływania na rozwój jakości produktów i usług w podmiotach reprezentowanych przez respondentów.

Wśród innych kierunków badań respondenci najczęściej wskazywali na: badania medyczne, biotechnologię, analitykę chemiczną oraz – ogólnie – chemię, a także ochronę środowiska.

Pozytywnym wnioskiem płynącym z powyższego zestawienia jest fakt, że największe znaczenie okazały się mieć te dziedziny badań, które nie mają jednoznacznego sprofilowania branżowego. Technologie informatyczne czy automatyzacja określonych procesów mogą być elementem projektów realizowanych przez podmioty różnych branż (w przeciwieństwie np. do fotoniki czy energetyki, które dotyczyć będą przede wszystkim projektów realizowanych przez podmioty z tych właśnie branż, co jednak nie zmienia faktu, że efekty tych przedsięwzięć mogą oddziaływać także na inne branże gospodarki), a więc położenie w procesie dystrybucji wsparcia większego nacisku właśnie na te dziedziny, nie będzie generować ryzyka nieuzasadnionego i dyskryminacyjnego ograniczania dostępności pomocy.

Trzeci podobzdar obszar: „Inteligentne lubelskie” odnosi się do cyfryzacji. Jego specyfika polega na tym, że w większym stopniu niż do sektora przedsiębiorstw wsparcie w tym podobzdarze skierowane jest do innych typów podmiotów, ze szczególnym uwzględnieniem instytucji publicznych. Siłą rzeczy musi to wpływać na ogólny poziom zainteresowania pomocą w tej sferze, nie zmienia to jednak konieczności określenia jakiego rodzaju wsparciem są w największym stopniu zainteresowane podmioty planujące przedsięwzięcia cyfryzacyjne. Nim przejdziemy do analizy tej kwestii przedstawione zostaną dane dotyczące największych – dostrzeganych przez respondentów – problemów w uzyskiwaniu korzyści z cyfryzacji.

Wykres 25. Największe problemy w uzyskiwaniu korzyści z cyfryzacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Ponad jedna trzecia respondentów (36,6%) wskazała, że największy problem stanowi brak umiejętności wykorzystania rozwiązań innowacyjnych. Pozostałe problemy wskazywane były przez nie więcej niż jedną czwartą respondentów (uwzględniając łącznie dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 oraz podmioty nieaplikujące).

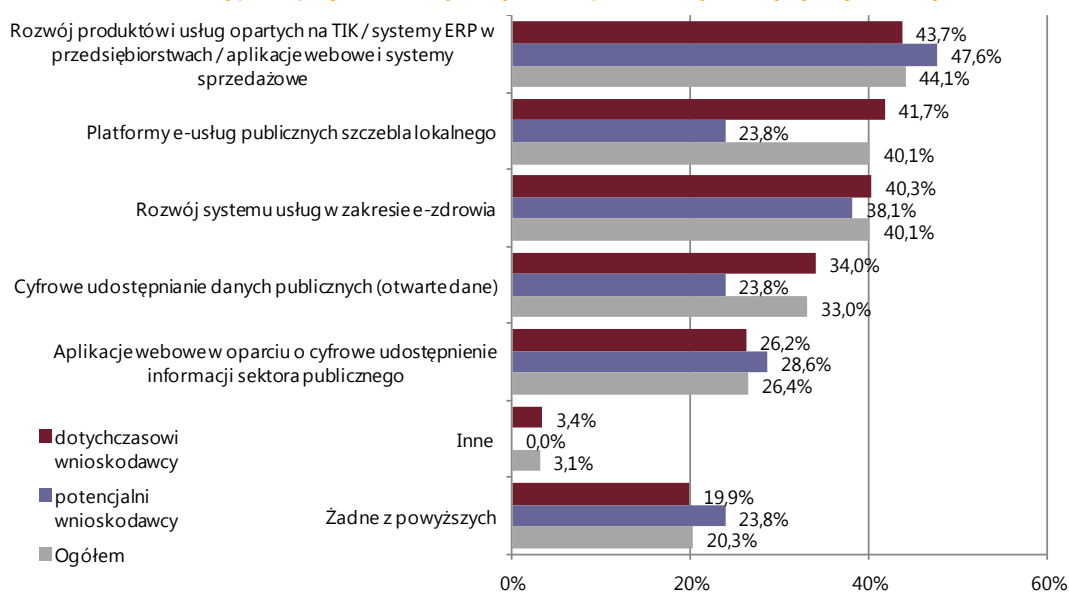
Innymi słowy, największą barierą czerpania korzyści z przedsięwzięć cyfryzacyjnych okazuje się być czynnik nie dotyczący w sposób bezpośredni sfery informatycznej (infrastruktury, oprogramowania itp.), lecz raczej wymiaru kompetencyjno-mentalnego. Brak umiejętności wykorzystania rozwiązań innowacyjnych może przyjmować dwie podstawowe formy. Z jednej strony może to dotyczyć podmiotów, które powinny realizować przedsięwzięcia w obszarze cyfryzacji, ale które nie potrafią wykorzystać

istniejących możliwości technologiczno-wdrożeniowych, by faktycznie te projekty przeprowadzić, z korzyścią dla ostatecznych odbiorców. Z drugiej jednak, nieumiejętność korzystania z innowacyjnych rozwiązań może dotyczyć właśnie tych ostatecznych odbiorców, którzy nie są w stanie zdyskontować możliwości, jakie oferują im innowacyjne rozwiązania cyfrowe i nie korzystają z nich lub korzystają w sposób ograniczony. W obu przypadkach rezultatem będzie nieosiągnięcie satysfakcjonującego poziomu korzyści z cyfryzacji dla obywateli.

Jedna czwarta respondentów (24,7%) zwróciła natomiast uwagę na problem niskiego poziomu kapitału ludzkiego w zakresie branży IT. W tym przypadku może to świadczyć o dostrzeganiu problemu braku odpowiednich umiejętności do projektowania systemów / aplikacji w podmiotach, które realizują zamówienia publiczne dotyczące cyfryzacji, czego rezultatem jest dostarczanie rozwiązań o ograniczonej funkcjonalności i użyteczności.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące poziomu zainteresowania poszczególnymi typami projektów dotyczącymi czerpania korzyści z cyfryzacji dla obywateli.

Wykres 26. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi czerpania korzyści z cyfryzacji dla obywateli

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Trzy typy projektów cechuje najwyższy, deklarowany przez respondentów, poziom zapotrzebowania na nie. Po pierwsze, jest to rozwój produktów i usług opartych na TIK /

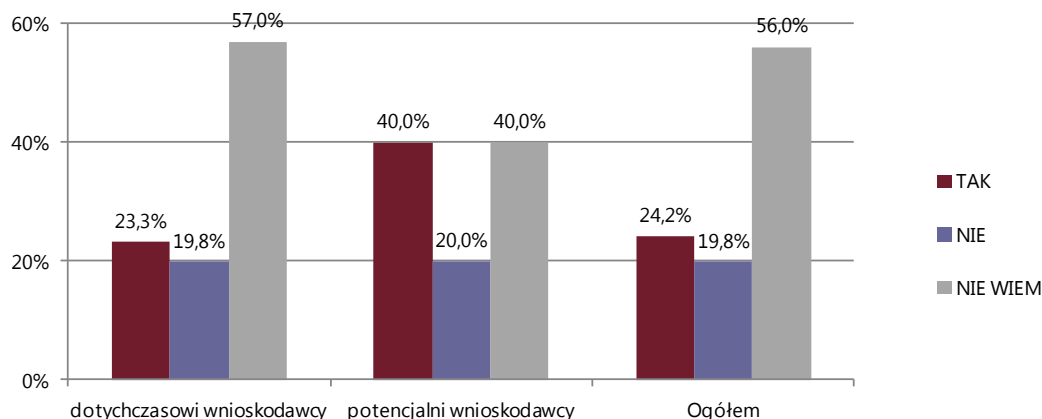
systemy ERP w przedsiębiorstwach / aplikacje webowe i systemy sprzedażowe, gdzie na zainteresowanie tym typem przedsięwzięcia wskazało 44,1% badanych. Wydaje się, że istotne znaczenie dla dominacji tego typu projektu ma fakt, iż jako jedyny spośród analizowanych dotyczy on sektora przedsiębiorstw, co sprawia, że uczestnicy badania reprezentujący tę kategorię skoncentrowali się właśnie na tej propozycji.

Po drugie, są to dwa typy projektów związane ze świadczeniem e-usług publicznych: platformy e-usług publicznych szczebla lokalnego oraz rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia (po 40,1% wskazań), co świadczy o zainteresowaniu realizacją przez podmioty publiczne przedsięwzięć z zakresu szeroko rozumianej e-administracji.

Dwa pozostałe typy projektów (cyfrowe udostępnianie danych publicznych (otwarte dane); aplikacje webowe w oparciu o cyfrowe udostępnienie informacji sektora publicznego) wskazywała już relatywnie mniejsza liczba respondentów, ale nadal mamy tutaj do czynienia z zainteresowaniem realizacją tego rodzaju przedsięwzięć przez przynajmniej jedną czwartą badanych. Oznacza to, że generalnie w ramach całego podobszaru dotyczącego cyfryzacji występuje relatywnie wysoki poziom zapotrzebowania na wyodrębnione formy wsparcia.

Jak wspomniano wcześniej, projekty dotyczące cyfryzacji w większym stopniu dotyczą sektora publicznego. Dla ich pełnej skuteczności i zapewnienia możliwości czerpania z nich przez obywateli szerokiego zakresu korzyści istotne jest nawiązywanie współpracy w obrębie samorządu lokalnego w celu tworzenia zintegrowanych platform e-usług publicznych. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące tego aspektu.

Wykres 27. Zainteresowanie stosowaniem partnerstwa w obrębie samorządu lokalnego dla inwestycji z zakresu tworzenia platform e-usług publicznych

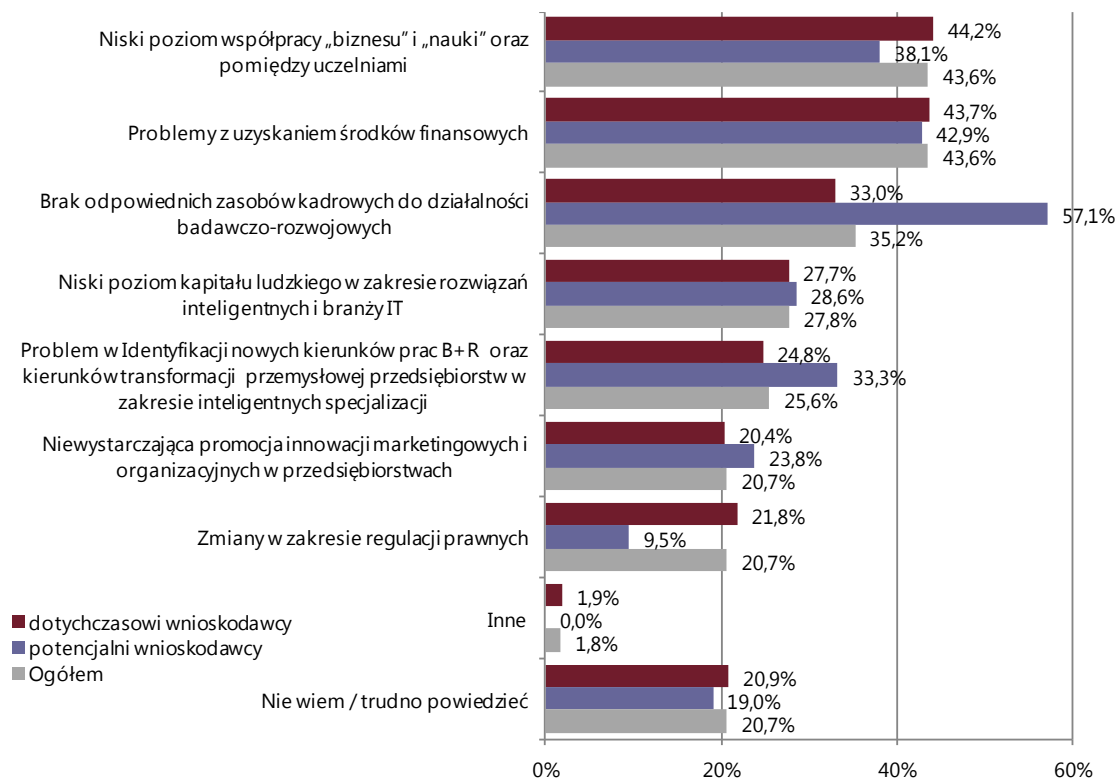
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=86, potencjalni wnioskodawcy – n=5, ogółem –n=91; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”, którzy wskazali na zainteresowanie typem projektu „Platformy e-usług publicznych szczebla lokalnego”

Większość respondentów (56%) nie była w stanie określić, czy byłaby zainteresowana stosowaniem partnerstwa w obrębie samorządu lokalnego dla inwestycji z zakresu tworzenia platform e-usług publicznych. Częściowo, za taki rozkład odpowiedzi odpowiada – sygnalizowany wcześniej – fakt większej adekwatności zagadnień cyfryzacyjnych do sektora publicznego, co w przypadku respondentów spoza tego sektora mogło prowadzić do niemożności udzielenia odpowiedzi na niniejsze pytanie. Spośród tych respondentów, którzy udzielili jednoznacznej odpowiedzi, nieznacznie przeważają podmioty zainteresowane stosowaniem partnerstwa w obrębie samorządu lokalnego dla inwestycji z zakresu tworzenia platform e-usług publicznych (24,2% wobec 19,8% podmiotów, które takim partnerstwem nie są zainteresowane). Należy tutaj podkreślić, że bez względu na preferencje uczestników badania, z punktu widzenia zapewnienia optymalnej skali i zakresu korzyści z cyfryzacji dla obywateli, w procesie dystrybucji wsparcia na realizację działań cyfryzacyjnych należy premiować wszelkie mechanizmy integrowania i koordynowania aktywności administracji samorządowej w w obszarze cyfryzacji.

Ostatni podobszar analizowany w ramach obszaru Inteligentne lubelskie dotyczy rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i

przedsiębiorczości. Poniżej przedstawiono dane dotyczące tego jakie problemy w tej sferze dostrzegają respondenci.

Wykres 28. Największe problemy w zakresie rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości

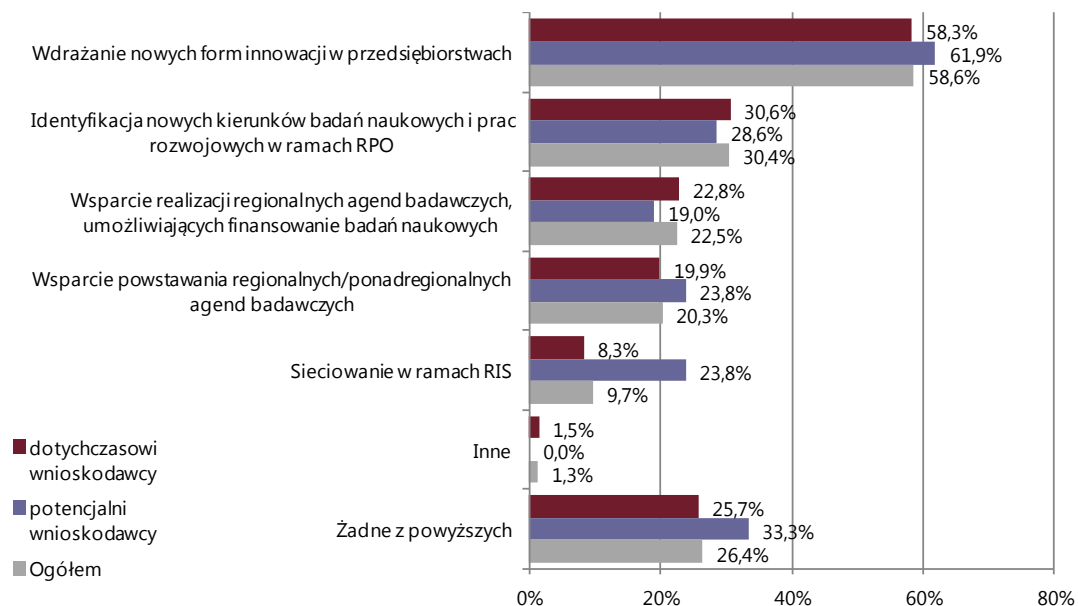
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Dwa problemy o największym znaczeniu z punktu widzenia respondentów dotyczą: niskiego poziomu współpracy „biznesu” i „nauki” oraz pomiędzy uczelniami, a także problemów z uzyskaniem środków finansowych (w obu przypadkach mamy do czynienia z odsetkiem wskazań wynoszącym 43,6%). Z jednej strony, po raz trzeci w ramach analiz odnoszących się do obszaru Inteligentne lubelskie, ujawnia się jako główny problem kwestia kooperacji międzysektorowej (choć w tym przypadku dochodzą jeszcze problemy we współpracy pomiędzy jednostkami naukowymi). Jest to kolejne potwierdzenie istotności tego problemu, także ze względu na fakt, iż – jak się okazuje – oddziałuje on negatywnie na także różne aspekty funkcjonowania innowacyjnej gospodarki. Z drugiej strony, respondenci sygnalizują problem trudności w pozyskaniu

środków finansowych, który w przypadku wcześniejszych podobszarów dotyczących innowacyjności nie występował na taką skalę. Może to oznaczać, że rzeczywiście sfera wspierania rozwoju umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości nie została w wystarczający sposób uwzględniona w strukturze wsparcia w bieżącej perspektywie finansowej (co zresztą częściowo mogło stanowić rezultat tego, że niniejszy podobszar nie ma charakteru priorytetowego dla większości interesariuszy, nie było więc „presji” na zapewnienie środków finansowych na realizację mieszczących się w jego zakresie działań).

Jeśli chodzi o aktualny poziom zainteresowania typami projektów dotyczących rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, to dane odnoszące się do tej kwestii przedstawiono poniżej.

Wykres 29. Zainteresowanie typami projektów dotyczących rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Zdecydowanie największe zapotrzebowanie na wsparcie dotyczy wdrażania nowych form innowacji w przedsiębiorstwach – ponad połowa (58,6%) respondentów byłaby zainteresowana realizacją tego rodzaju przedsięwzięć i dotyczy to w zbliżonym stopniu zarówno dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020, jak i podmiotów

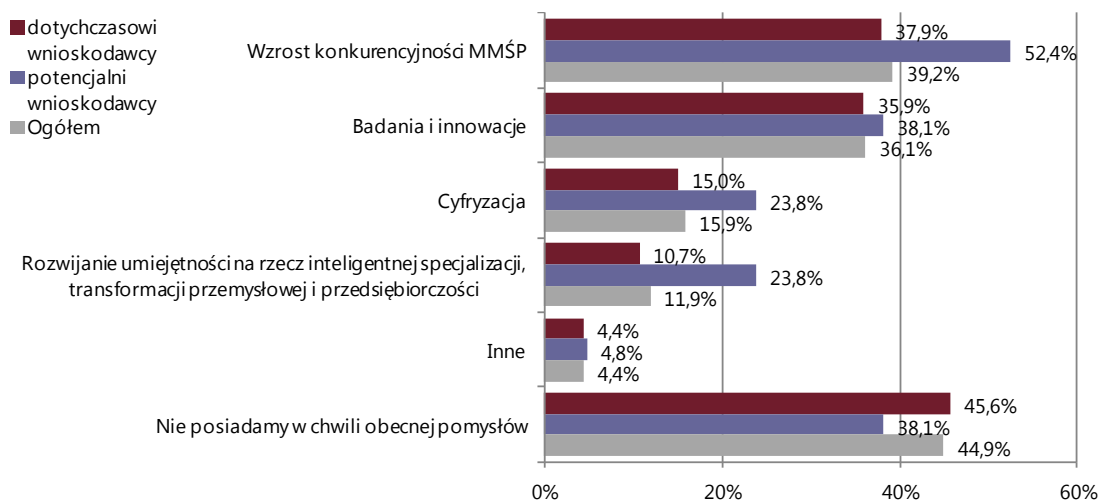
nieaplikujących o wsparcie. Pozostałe typy projektów wskazało blisko dwukrotnie mniej uczestników badania. Taka sytuacja nie powinna dziwić o tyle, że sposób wyróżnionych typów projektów, to właśnie ww. wariant cechuje największa adekwatność do potrzeb i oczekiwań pojedynczych podmiotów (szczególnie z sektora przedsiębiorstw). Pozostałe formy wsparcia (wsparcie powstawania regionalnych/ponadregionalnych agend badawczych; wsparcie realizacji regionalnych agend badawczych, umożliwiającym finansowanie badań naukowych; identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach RPO; sieciowanie w ramach RIS), choć bez wątplenia istotne z punktu widzenia rozwoju regionalnego, dla konkretnych potencjalnych wnioskodawców mogą nie mieć tak dużego znaczenia, stąd ich mniejsze zainteresowanie ewentualnym zaangażowaniem się w ich realizację. W przypadku tego rodzaju przedsięwzięć poziom zapotrzebowania nie powinien być jednak traktowany jako wiodący czynnik w ocenie celowości uch uwzględnienia w zakresie interwencji – są to zresztą częściowo typy projektów, które w ogóle nie powinny być realizowane w formule otwartej, lecz raczej ich realizacja powinna być przypisana do instytucji samorządu województwa odpowiedzialnych za koordynację polityki regionalnej, w tym polityki proinnowacyjnej.

Podsumowując analizę dotyczącą obszaru Inteligentne lubelskie należy przede wszystkim zwrócić uwagę na wewnętrzną różnorodność tego obszaru, która przekłada się na zróżnicowanie poziomu zainteresowania realizacją poszczególnych typów projektów. Siłą rzeczy, najwyższy poziom zapotrzebowania odnosi się do tych przedsięwzięć, które stanowią formę wsparcia dla sektora przedsiębiorstw. Pozytywnie w tym kontekście ocenić należy fakt, że zainteresowanie określonymi typami projektów sugeruje rosnący potencjał absorpcyjny już nie tylko w odniesieniu do przedsięwzięć innowacyjnych, ale także badawczo-rozwojowych. Projekty dotyczące cyfryzacji czy inteligentnych specjalizacji cechuje mniejszy poziom zapotrzebowania (szczególnie w tych ich aspektach, które dotyczą sfery publicznej), ale nie powinno to być traktowane jako argument za rezygnacją z tych form wsparcia, co raczej jako symptom specyficznego charakteru tych przedsięwzięć. Istotny wniosek z przeprowadzonej analizy

to także fakt, iż w kilku podobszarach zdiagnozowano ten sam główny problem ich skutecznego rozwoju, tj. trudności we współpracy pomiędzy „biznesem” i „nauką” oraz brak wzajemnego zaufania. Powszechności tej bariery powinna w związku z tym towarzyszyć w przyszłym okresie finansowania różnorodność obszarowa instrumentów, które mogłyby ów problem przezwyciężyć. Może to być realizowane zarówno poprzez określone preferencje dla projektów partnerskich bazujących na tego rodzaju kooperacji międzysektorowej, czy wręcz traktowanie rzeczzonej współpracy jako dostępowego warunku wspierania wybranych typów projektów.

Na zakończenie analizy dotyczącej obszaru: „Inteligentne lubelskie” przedstawiono dane dotyczące posiadania przez respondentów konkretnych pomysłów na realizację projektów w poszczególnych obszarach.

Wykres 30. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w poszczególnych podobszarach

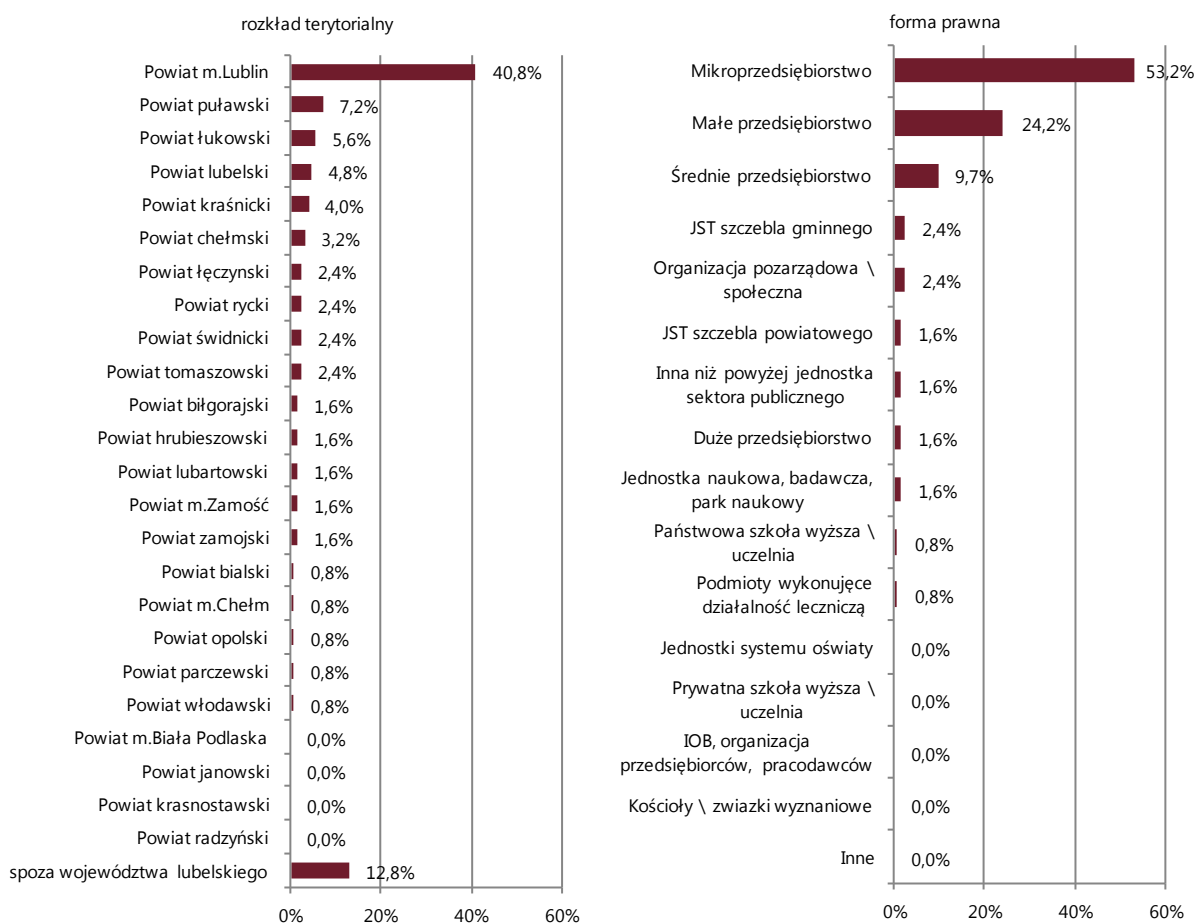
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=206, potencjalni wnioskodawcy – n=21, ogółem –n=227; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Inteligentne lubelskie”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Blisko połowa (44,9%) respondentów nie posiada w chwili obecnej konkretnych pomysłów dotyczących ewentualnych przedsięwzięć, które mogłyby być realizowane w którymkolwiek z wyróżnionych podobszarów obszaru Inteligentne lubelskie. Z relatywnie najwyższym odsetkiem wskazań mamy do czynienia w podobszarach: wzrost konkurencyjności MMŚP (39,2% wskazań) oraz badania i innowacje (36,1%). W dwóch

pozostałych podobszarach liczba podmiotów, które w chwili obecnej wiedzą, jakie dokładnie przedsięwzięcie mieliby realizować jest wyraźnie mniejsza.

Na kolejnym wykresie przedstawiono strukturę podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Inteligentne lubelskie ze względu na powiat stanowiący siedzibę podmiotu oraz formę prawną.

Wykres 31. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Inteligentne lubelskie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=125

Wśród podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Inteligentne lubelskie dominują przedstawiciele powiatu grodzkiego m. Lublin (40,8%) oraz podmioty spoza województwa lubelskiego (12,8%). W przypadku 4 powiatów (m. Biała Podlaska, janowski, krasnostawski oraz radzyński) nie mamy do czynienia z żadnym podmiotem posiadającym pomysł na realizację projektu w tym obszarze. Jeśli chodzi o formę prawną, to mamy do czynienia z dominacją podmiotów należących do sektora

przedsiębiorstw tj. mikroprzedsiębiorstw (53,2%), małych przedsiębiorstw (24,2%) oraz średnich przedsiębiorstw (9,7%). Przedstawiciele innych sektorów cechuje zdecydowanie mniejszy udział.

Jeśli chodzi o konkretne wskazania swoich planów projektowych, to – siłą rzeczy – zdecydowanie dominowały projekty sektora przedsiębiorstw. Cechuje je bardzo duża różnorodność tematyczna (uwarunkowana najczęściej profilem branżowym firmy), natomiast w większości zaklasyfikować je można do jednej z kategorii: projekty zorientowane na wprowadzenie innowacji w przedsiębiorstwie oraz projekty o charakterze badawczo-rozwojowym. Przeważający charakter mają przedsięwzięcia należące do pierwszej kategorii, przy czym w części z nich trudno w sposób jednoznaczny stwierdzić, na ile rzeczywisty jest ich potencjał innowacyjny – przedstawiony przez respondentów sugeruje niekiedy, że w najlepszym razie byłaby to innowacyjność na poziomie przedsiębiorstwa polegająca np. na unowocześnieniu sprzętu czy wprowadzeniu nowej linii technologicznej.

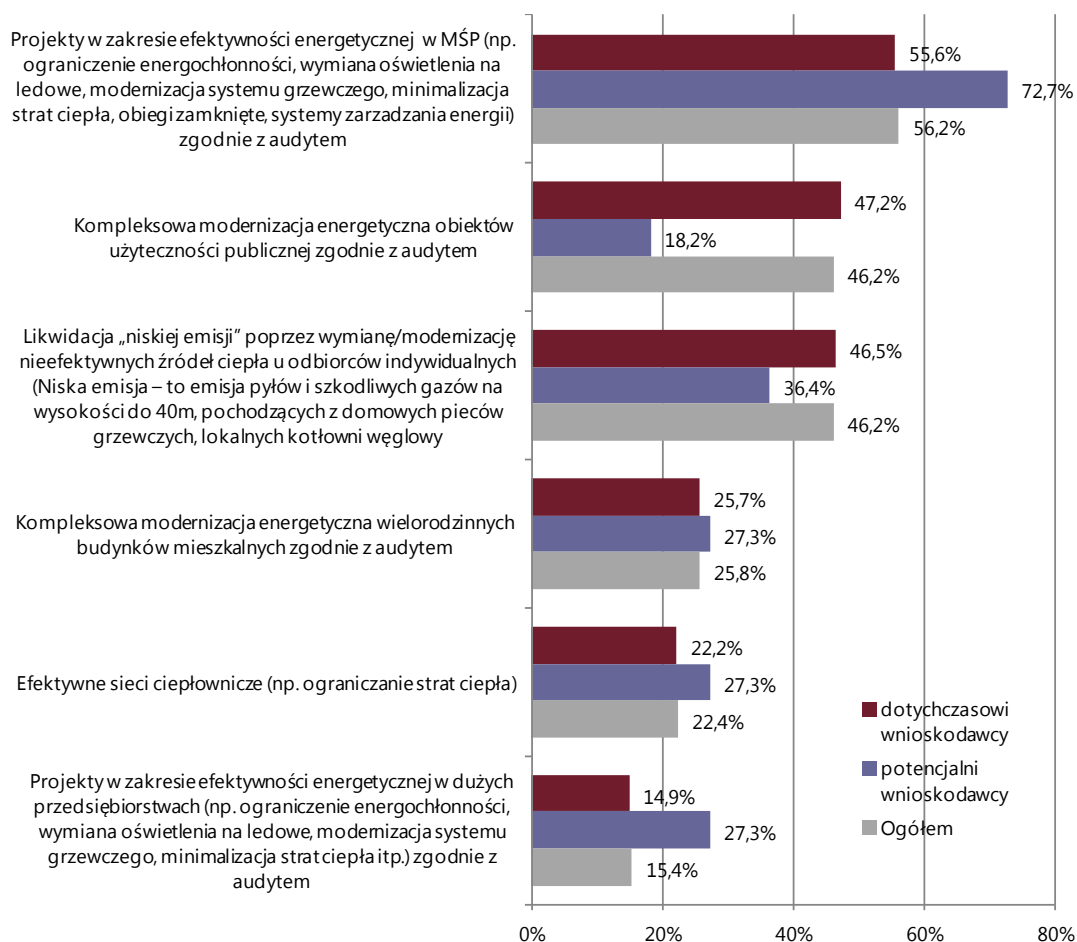
Wartość przedstawionych pomysłów na projekty w obszarze dotyczącym innowacyjnej gospodarki waha się pomiędzy 90 tys. zł a 15 mln zł. Średnia wartość przedsięwzięcia to 5,17 mln zł⁶.

EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

W niniejszym podrozdziale przedstawiono dane odnoszące się do zainteresowania realizacją projektów dotyczących efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej. Analiza objęła identyfikację poziomu zainteresowania projektami w zakresie: promowania środków na rzecz efektywności energetycznej; promowania odnawialnych źródeł energii; rozwoju inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym; promowania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.

⁶ Analiza objęła swoim zakresem 96 pomysłów na realizację projektów

Wykres 32. Zainteresowanie realizacją projektów dotyczących promowania środków na rzecz efektywności energetycznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=288, potencjalni wnioskodawcy – n=11, ogółem – n=299; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Efektywność energetyczna”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

W przypadku projektów dotyczących promowania środków na rzecz efektywności energetycznej z największym zainteresowaniem mamy do czynienia w odniesieniu do trzech typów przedsięwzięć, tj.: projektów w zakresie efektywności energetycznej w MŚP (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na ledowe, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte, systemy zarządzania energią) zgodnie z audytem (56,2% badanych podmiotów jest zainteresowanych realizacją tego rodzaju projektów) oraz kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej zgodnie z audytem i likwidacji „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację nieefektywnych źródeł ciepła u odbiorców indywidualnych⁷ (po

⁷ Na alternatywę tę wskazywali głównie przedstawiciele JST (29,3%), a w dalszej kolejności przedsiębiorcy (10,3%).

46,2%). Warto przy tym zauważyć, że każdy z ww. typów projektów odnosi się do przedsięwzięć skierowanych do innej grupy docelowej, tj. odpowiednio: przedsiębiorstw reprezentujących sektor MŚP, instytucji publicznych oraz odbiorców indywidualnych⁸. Taki stan rzeczy świadczy o tym, że struktura zainteresowania projektami z zakresu promowania środków na rzecz efektywności energetycznej nie generuje ryzyka „ekskluzywności” podmiotowej planowanych projektów i powinno to znaleźć odzwierciedlenie w zrównoważonej dystrybucji wsparcia do różnych kategorii odbiorców.

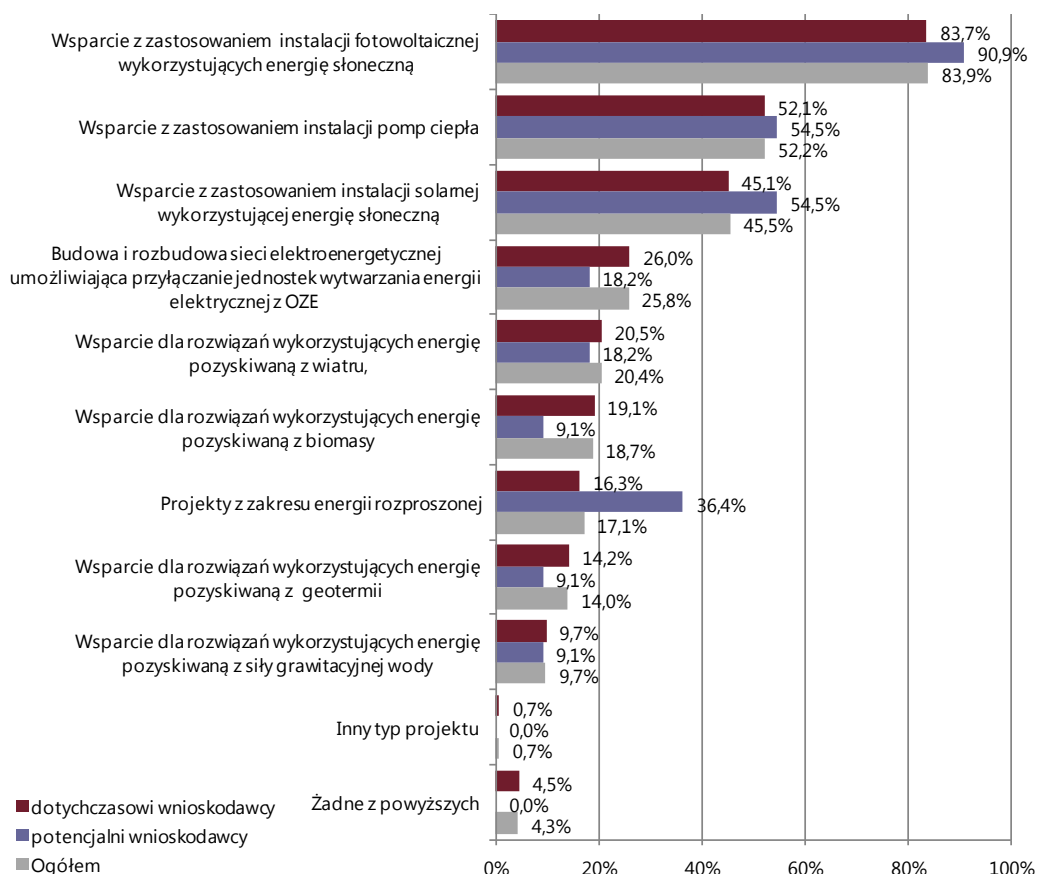
Jeśli chodzi o pozostałe typy projektów, to były one wskazywane przez nie więcej niż jedną czwartą respondentów. Co się tyczy różnicowań pomiędzy obiema grupami badanych podmiotów (dotychczasowi wnioskodawcy w ramach RPO WL 2014-2020 i podmioty nieaplikujące), to w największym stopniu ujawniają się one w odniesieniu do: projektów w zakresie efektywności energetycznej w MŚP (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na ledowe, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte, systemy zarządzania energią) zgodnie z audytem (72,7% wskazań w grupie podmiotów nieaplikujących wobec 55,6% wskazań w grupie dotychczasowych wnioskodawców); kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej zgodnie z audytem (47,2% dotychczasowych wnioskodawców deklaruje zainteresowanie realizacją tego rodzaju przedsięwzięć przy jedynie 18,2% podmiotów nieaplikujących); projektów w zakresie efektywności energetycznej w dużych przedsiębiorstwach (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na ledowe, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte, systemy zarządzania energią) zgodnie z audytem (27,3% wskazań wśród podmiotów nieaplikujących wobec 14,9% w grupie podmiotów nieaplikujących). Innymi słowy, w grupie podmiotów nieaplikujących wystąpiło większe zainteresowanie realizacją projektów adresowanych do sektora przedsiębiorstw. Podsumowując, w przypadku promowania środków na rzecz efektywności energetycznej

⁸ W przypadku ostatniej kategorii mowa jest oczywiście nie o realizatorach projektu, lecz odbiorcach indywidualnych, których dotyczyć będą działania projektowe realizowane przez określony podmiot instytucjonalny.

koncentracja wsparcia powinna dotyczyć przede wszystkim trzech obszarów interwencji: efektywności energetycznej w MŚP, modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wymianę / modernizację nieefektywnych źródeł ciepła u odbiorców indywidualnych.

Drugi element analizy zawartej w niniejszym podrozdziale odnosi się do projektów dotyczących promowania odnawialnych źródeł energii.

Wykres 33. Zainteresowanie realizacją projektów dotyczących promowania odnawialnych źródeł energii

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=288, potencjalni wnioskodawcy – n=11, ogółem – n=299; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Efektywność energetyczna”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

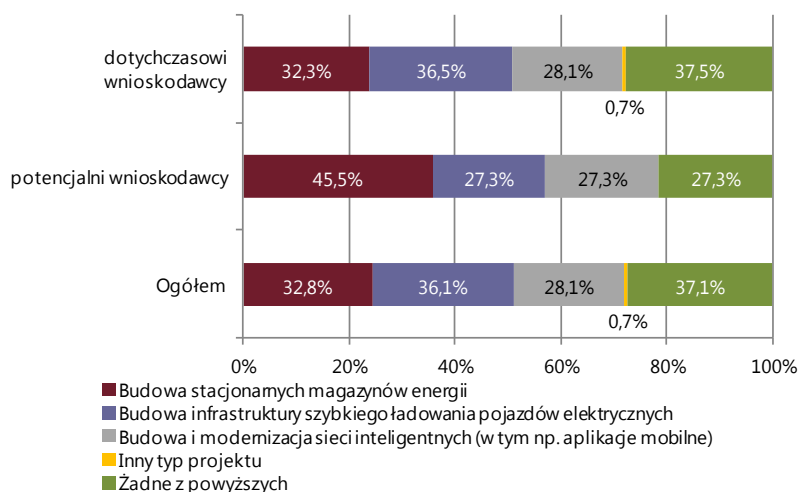
W przypadku niniejszego zakresu przedmiotowego projektów zdecydowanie największe zapotrzebowanie ze strony wnioskodawców dotyczy projektów z zastosowaniem instalacji fotowoltaicznej wykorzystujących energię słoneczną – aż 83,9% ogółu respondentów w obszarze tyżącym się efektywności energetycznej wyraziło zainteresowanie realizacją w przyszłości tego rodzaju przedsięwzięć. Dwa kolejne

najczęściej – choć już wyraźnie rzadziej niż typ wspomniany wcześniej – typy projektów, których realizacją są zainteresowani respondenci dotyczą: zastosowania instalacji pomp ciepła (52,2%) oraz zastosowania instalacji solarnej wykorzystującej energię słoneczną (45,5%).

W odniesieniu do pozostałych typów projektów zainteresowanie ich realizacją wyraziła nie więcej niż jedna czwarta uczestników badania. Generalnie, mamy do czynienia z dość dużą zbieżnością poziomu zainteresowania realizacją poszczególnych typów projektów wśród dotychczasowych wnioskodawców i podmiotów nieaplikujących. Wyjątek stanowią dwa typy przedsięwzięć: projekty z zakresu energii rozproszonej (36,4% podmiotów nieaplikujących byłoby zainteresowanych realizacją tego typu projektów wobec tylko 16,3% wśród dotychczasowych wnioskodawców) oraz rozwiązania wykorzystujące energię pozyskiwaną z biomasy (9,1% wskazań w grupie potencjalnych wnioskodawców przy ponad dwukrotnie wyższym – 19,1% – odsetku wśród podmiotów nieaplikujących).

Trzeci obszar analizy w niniejszym podrozdziale dotyczy przedsięwzięć związanych z rozwojem inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym.

Wykres 34. Zainteresowanie realizacją projektów związanych z rozwojem inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym

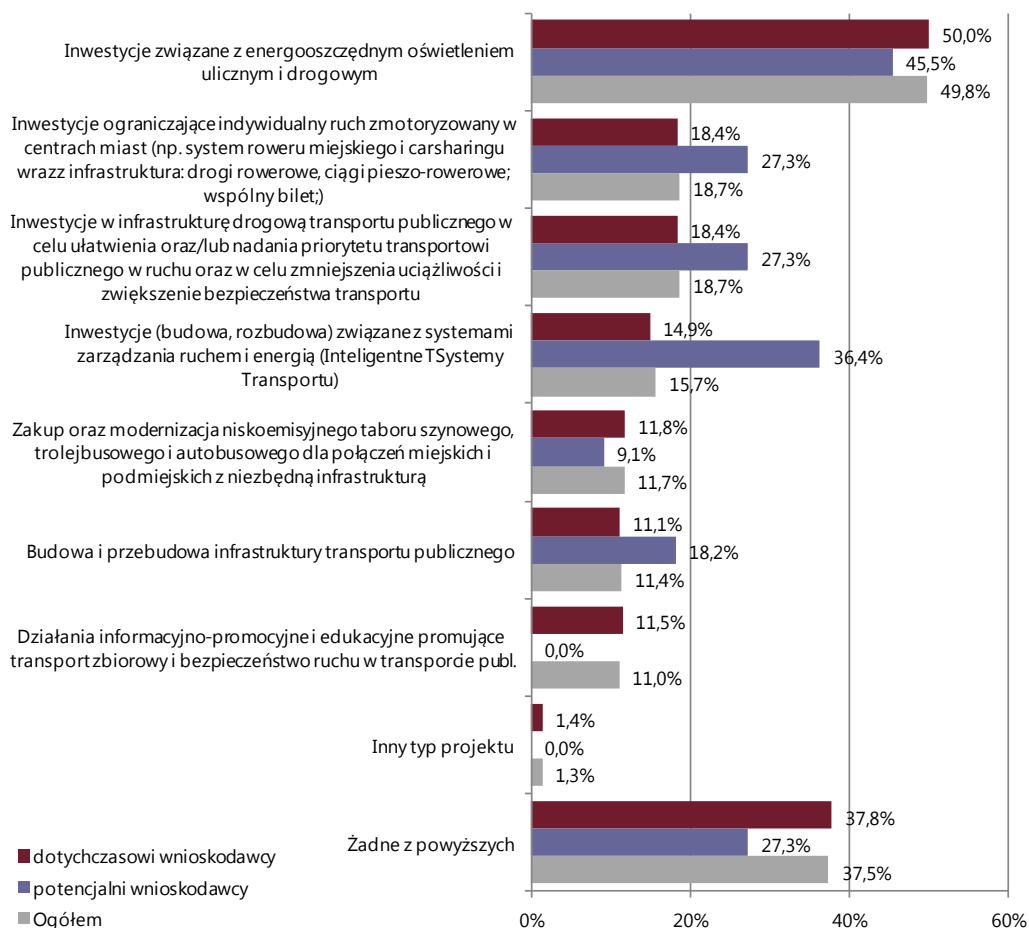
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=288, potencjalni wnioskodawcy – n=11, ogółem – n=299; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Efektywność energetyczna”

Uwzględniając łącznie dane dla obu badanych grup zauważyć należy, że największy odsetek wskazań (37,1%) cechuje wariant odpowiedzi „Żadne z powyższych”. Oznacza to, że wśród respondentów dominuje sceptyczna postawa wobec realizacji projektów związanych z rozwojem inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym. Pozostałe typy projektów cechuje relatywnie zbliżona popularność wśród uczestników badania – trudno wskazać w tym przypadku zdecydowanego lidera, tj. typ projektu, w przypadku którego poziom zainteresowania potencjalnych wnioskodawców byłby wyraźnie najwyższy.

Nieco odmiennie kształtuje się natomiast rozkład odpowiedzi w każdej z grup. Wśród dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 dominuje – tak jak w ogóle badanych – brak preferencji co do określonego typu projektów związanych z rozwojem inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym (37,5% wskazań), przy jednocześnie niemalże identycznym (36,5%) poziomie zainteresowania realizacją projektów związanych z budową infrastruktury szybkiego ładowania pojazdów elektronicznych. Z kolei w grupie podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 najczęściej deklarowano zainteresowanie realizacją projektów dotyczących budowy stacjonarnych magazynów energii (45,5%).

Ostatnia analizowana kategoria projektów w obszarze efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej dotyczy przedsięwzięć związanych z promowaniem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.

Wykres 35. Zainteresowanie realizacją projektów związanych z promowaniem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=288, potencjalni wnioskodawcy – n=11, ogółem – n=299; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Efektywność energetyczna”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

W odniesieniu do projektów związanych z promowaniem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej zdecydowanie najwyższy poziom zainteresowania respondentów dotyczy przedsięwzięć związanych z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym. Na chęć realizacji projektów tego typu wskazała blisko połowa (49,8%) ogółu badanych podmiotów i wysoki poziom zainteresowania cechuje w przypadku tego typu projektów obie badane grupy. Pozostałe typy projektów wskazywane były jako potencjalny obszar aktywności projektowej przez wyraźnie mniejszy odsetek uczestników badania. Wyjątek stanowią tutaj inwestycje (budowa, rozbudowa) związane z systemami zarządzania ruchem i energią (Inteligentne Systemy Transportu) w grupie podmiotów nieaplikujących, których realizacją zainteresowane jest 36,4% podmiotów reprezentujących tę kategorię (pamiętać jednak należy w tym przypadku o małej ogólnej

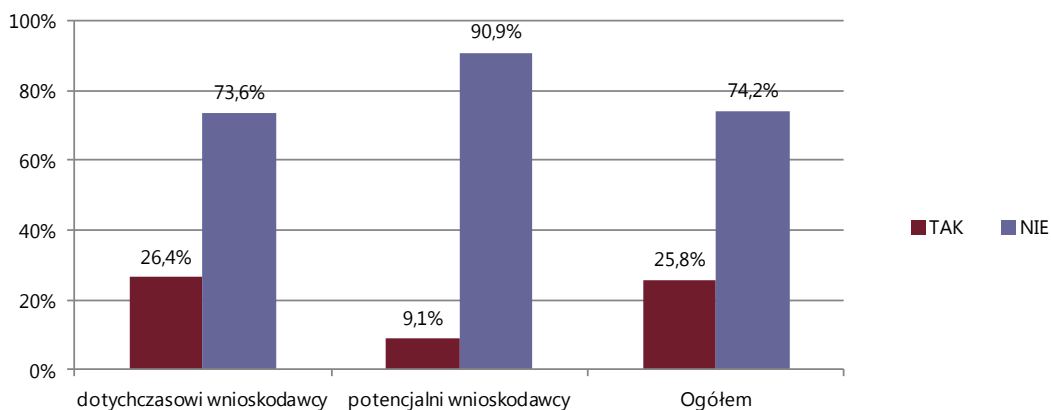
liczbie respondentów z tej grupy, którzy wypełniali ankietę odnoszącą się do obszaru efektywności energetycznej).

Jednocześnie, bardzo wysoki (37,5%) okazał się odsetek respondentów, którzy nie są zainteresowani realizacją żadnego z projektów związanych z promowaniem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej. Uwzględniając przywołane powyżej dane można w związku z tym stwierdzić, że jeśli chodzi o projekty z tego podobszaru, to potencjalni wnioskodawcy są nie tyle zainteresowani tego rodzaju przedsięwzięciami, co raczej ich szczegółowym wariantem, jakim są inwestycje związane z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym. Zapewnienie wsparcia na realizację tego typu projektów zaspokoiłoby kluczowe potrzeby dotyczące interwencji odnoszącej się do multimodalnej mobilności miejskiej.

Podsumowując analizę dotyczącą obszaru efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej stwierdzić należy, że potencjalni wnioskodawcy RPO WL 2021-2027 zainteresowani są przede wszystkim realizacją projektów dotyczących promowania odnawialnych źródeł energii oraz promowania środków na rzecz efektywności energetycznej. W ramach pozostałych podobszarów poziom zainteresowania okazał się niższy (rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym) lub ograniczony do jednego typu projektów (przedsięwzięcia związane z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym w odniesieniu do projektów związanych z promowaniem zrównoważonej multimodalnej mobilności).

Uczestników badania zapytano także o posiadanie konkretnych pomysłów na realizację projektów dotyczących efektywności energetycznej. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono poniżej.

Wykres 36. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej

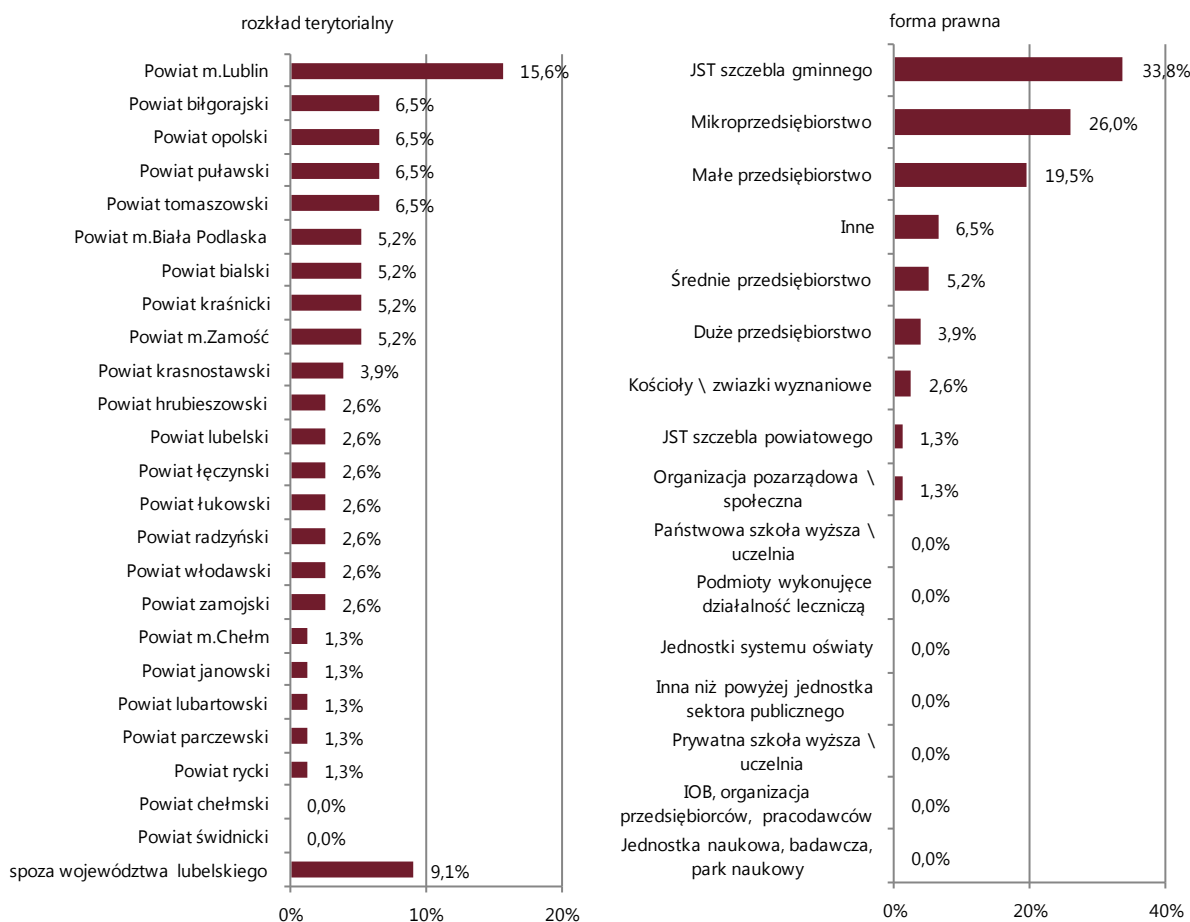

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=288, potencjalni wnioskodawcy – n=11, ogółem – n=299; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Efektywność energetyczna”

Blisko $\frac{3}{4}$ badanych (74,2%) nie ma w chwili obecnej sprecyzowanych koncepcji projektowych dotyczących obszaru efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej. Sytuacja braku konkretnego pomysłu w większym stopniu dotyczy podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020, gdzie 90,9% respondentów nie posiada pomysłu na określone przedsięwzięcie, które odnosiłoby się do działań związanych z efektywnością energetyczną i gospodarką niskoemisyjną.

Na kolejnym wykresie przedstawiona została struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów dotyczących efektywności energetycznej pod względem powiatu stanowiącego siedzibę podmiotu oraz formy prawnej.

Wykres 37. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Efektywność energetyczna

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=77

Wśród podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym efektywności energetycznej najczęściej występowały podmioty pochodzące z powiatu grodzkiego m. Lublin – stanowiły one 15,6% całej zbiorowości. Mamy do czynienia z relatywnie wysokimi udziałami podmiotów także z powiatów biłgorajskiego, opolskiego, puławskiego oraz tomaszowskiego. Pochodziło z nich po 6,5% podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów. Dodatkowo 9,1% podmiotów, które zadeklarowało posiadanie pomysłów pochodziło spoza województwa lubelskiego. Jeśli chodzi o formę prawną, to pomysły na realizację projektów najczęściej zadeklarowały jednostki samorządu szczebla gminnego (33,8%), mikroprzedsiębiorstw (26,0%) oraz małe przedsiębiorstwa (19,5%). Pozostałe kategorie występowały zdecydowanie rzadziej. Jeśli chodzi o wskazania respondentów, którzy zadeklarowali posiadanie sprecyzowanych planów projektowych, to dotyczyły one najczęściej: budowy instalacji

energetycznych opartych o odnawialne źródła energii, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji fotowoltaicznych i wiatrowych; działań w zakresie termomodernizacji oraz wymiany infrastruktury grzewczej; wymiany taboru w ramach systemów komunikacji miejskiej; modernizacji drogowych i ulicznych systemów oświetleniowych.

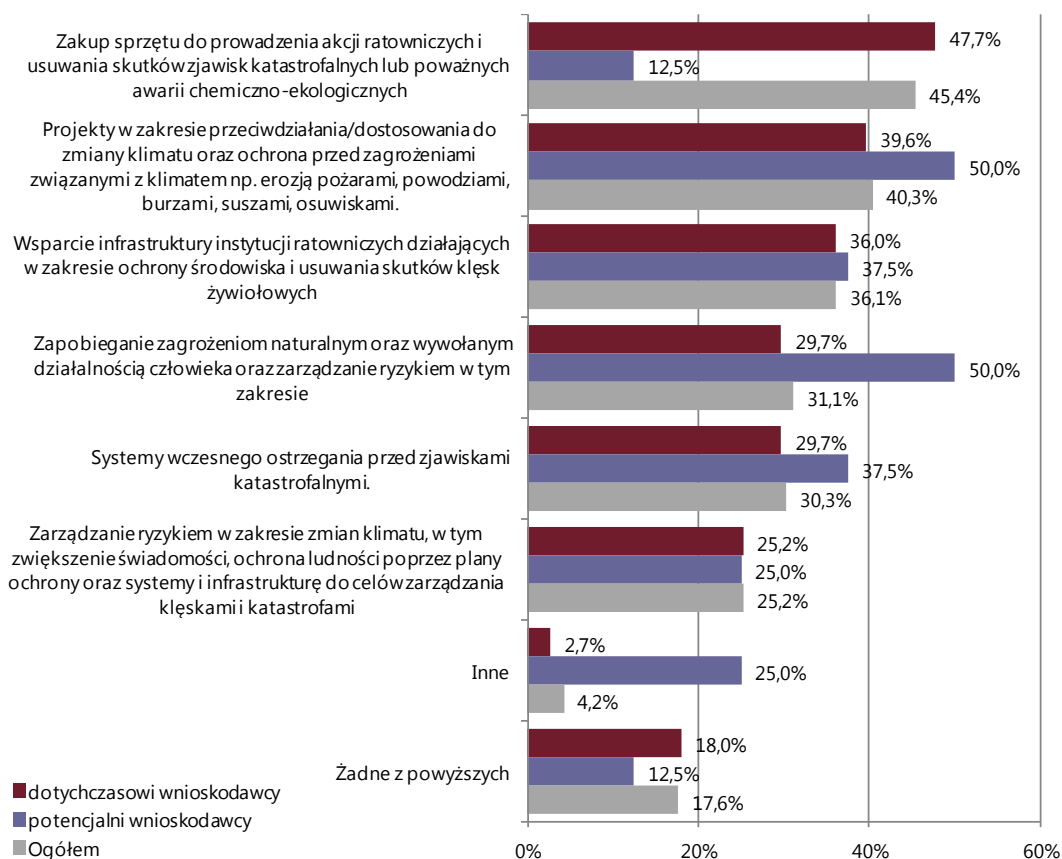
Wartość przedstawionych pomysłów na projekty w obszarze dotyczącym efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej waha się pomiędzy 25 tys. zł a 86,4 mln zł. Średnia wartość przedsięwzięcia to 7,71 mln zł⁹.

ŚRODOWISKO

W ramach obszaru dotyczącego środowiska analizie poddano poziom zainteresowania realizacją projektów w podobszarach dotyczących: wspierania działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe; wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej; wspierania przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym; wspierania bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące pierwszego podobszaru.

⁹ Analiza objęła swoim zakresem 60 pomysłów na realizację projektów zgłoszonych przez 45 respondentów.

Wykres 38. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=111, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=119; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Środowisko”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Największym zainteresowaniem wśród ogółu badanych cieszą się projekty dotyczące zakupu sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych – chęć ich realizacji wyraziła blisko połowa (45,4%) respondentów. Trzeba przy tym zauważyć, że to w dużej mierze rezultat bardzo dużego zapotrzebowania na wsparcie tego rodzaju przedsięwzięć w grupie dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020, w grupie podmiotów nieaplikujących do tej pory o wsparcie odsetek wskazań odnoszących się do rzeczonoego typu projektów wyniósł jedynie 12,5%.

Cztery kolejne typy projektów o najwyższym poziomie deklarowanego zapotrzebowania na wsparcie to przedsięwzięcia dotyczące: przeciwdziałania / dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, osuwiskami (40,3% wskazań); wsparcia infrastruktury

instytucji ratowniczych działających w zakresie ochrony środowiska i usuwania skutków klęsk żywiołowych (36,1%); zapobiegania zagrożeniom naturalnym oraz wywołanym działalnością człowieka oraz zarządzania ryzykiem w tym zakresie (31,1%); systemów wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi (30,3%). We wszystkich tych przypadkach wyższy poziom zainteresowania cechuje grupę podmiotów nieaplikujących w ramach RPO WL 2014-2020, ale tylko w odniesieniu do pierwszego i trzeciego spośród wymienionych typów dysproporcje są znaczne.

Wykres 39. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej

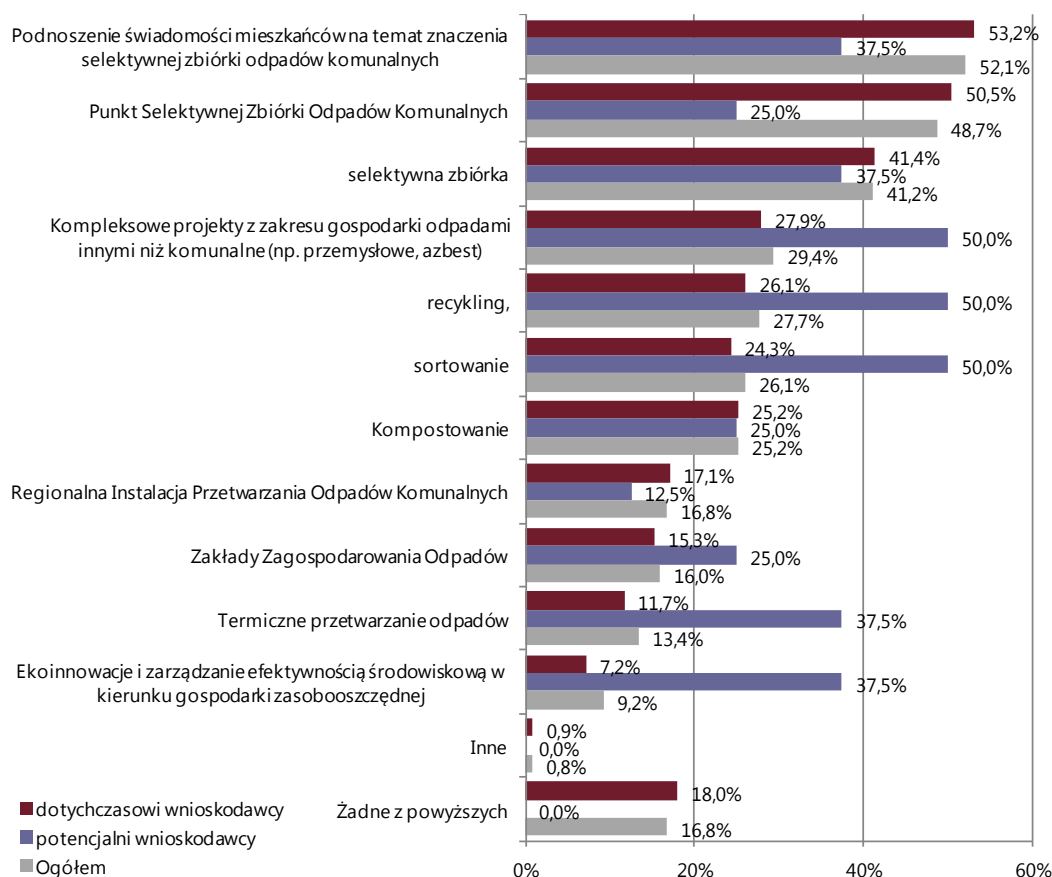
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=111, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=119; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Środowisko”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

W przypadku projektów dotyczących wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej respondenci są w największym stopniu zainteresowani realizacją przedsięwzięć związanych z gospodarką ściekową (67,2%) oraz infrastrukturą do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody (61,3%). Poza tym, że są to warianty przedsięwzięć o największym odsetku wskazań w ogóle respondentów, to jednocześnie w każdej z badanych grup były to najczęściej wskazywane typy projektów.

Jeśli chodzi o pozostałe typy projektów (rozwój systemu gospodarowania wodami opadowymi; kompleksowe projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w ramach

Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych; systemy oczyszczania ścieków poza Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych; projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych), to były one wskazywane przez wyraźnie mniejsze odsetki respondentów z obu grup. Jednak z drugiej strony, odsetki te są i tak relatywnie wysokie (w porównaniu z odsetkami wskazań dla mniej popularnych typów projektów w przypadku podobszaru dotyczącego wspierania działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe – poszczególne typy przedsięwzięć w zakresie wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej były wskazywane przez blisko połowę respondentów). Świadczy to o tym, że generalnie cały niniejszy podobszar cechuje się dużym zapotrzebowaniem na wsparcie w ramach RPO WL 2021-2027. Jest to tym bardziej warte podkreślenia, że we wszystkich wyróżnionych typach projektów wysoki poziom zainteresowania ich realizacją dotyczy obu badanych grup (dotychczasowych wnioskodawców i podmiotów nieaplikujących o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020).

Wykres 40. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym

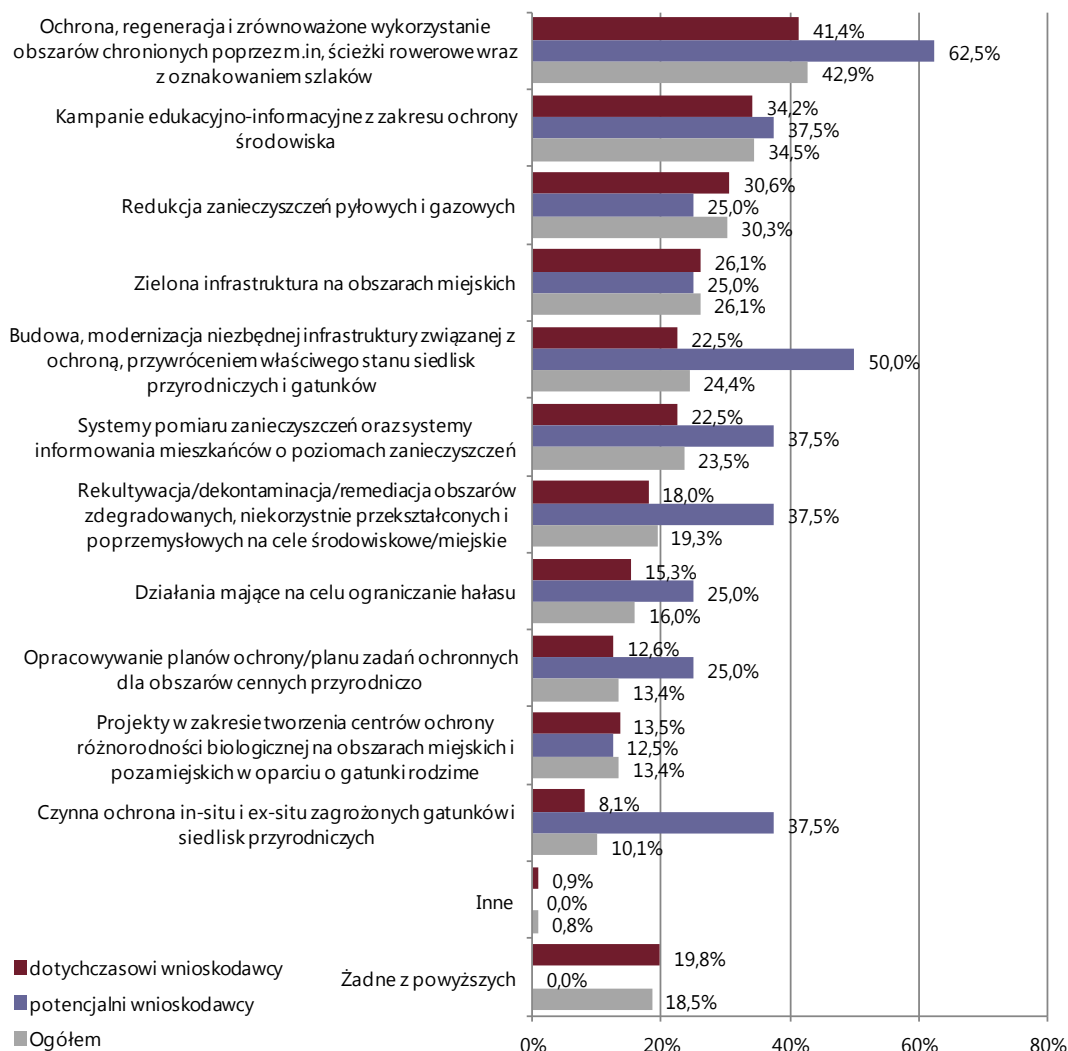

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=111, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=119; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Środowisko”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Na poziomie całej badanej populacji (obejmującej łącznie dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 oraz podmioty nieaplikujące) największym zainteresowaniem w ramach podobszaru wspierania przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym cieszą się projekty dotyczące podnoszenia świadomości mieszkańców na temat znaczenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych – połowa badanych (50,5%) wskazała na ten rodzaj przedsięwzięć, przy czym w większym stopniu tym typem projektów zainteresowane są podmioty aplikujące o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 niż podmioty nieaplikujące (w tej drugiej grupie poziom zainteresowania wyniósł 37,5%). W większości przypadków to jednak podmioty nieaplikujące deklarowały wyższy poziom zainteresowania realizacją określonego typu projektów (dotyczy to 6 typów projektów), choć należy przy tym przypomnieć, że w przypadku tej grupy respondentów mamy do czynienia z generalnie małą liczebnością uczestników badania.

Ostatni podobszar poddany analizie dotyczy projektów odnoszących się do wspierania bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia.

Wykres 41. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=111, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=119; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Środowisko”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Uwzględniając łącznie obie analizowane grupy podmiotów, w ramach analizowanego podobszaru największym zainteresowaniem cieszą się trzy typy projektów: ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów chronionych (np. Natura2000, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody) poprzez m.in. ścieżki rowerowe wraz z oznakowaniem szlaków, ochrona przed

gatunkami inwazyjnymi, promocja potencjału przyrodniczego, kanalizacja ruchu turystycznego, ośrodki edukacji ekologicznej (42,9%); kampanie edukacyjno-informacyjne z zakresu ochrony środowiska (34,5%) oraz redukcja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (30,3%).

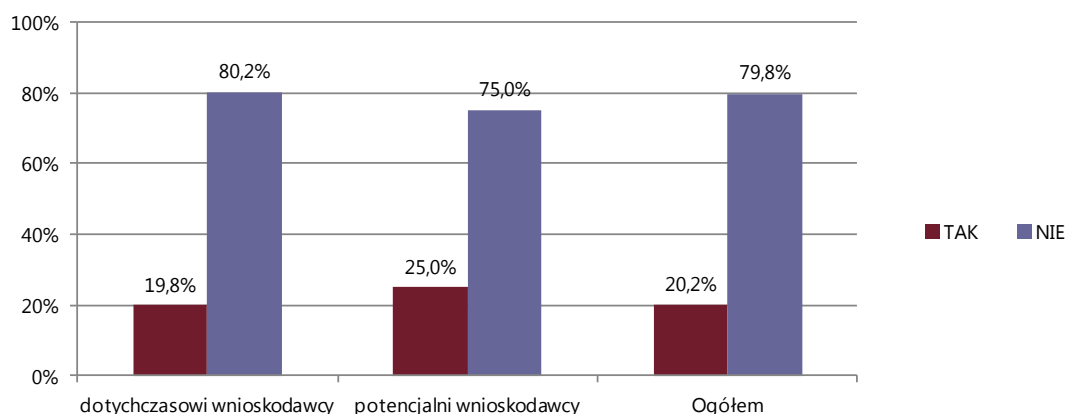
Podobnie jak w przypadku poprzedniego podobszaru, tak i tutaj w większości typów projektów wyższy poziom zainteresowania realizacją projektów dotyczących wspierania bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia występuje w grupie podmiotów dotychczas nieaplikujących (z zastrzeżeniem, że w pewnym stopniu może na to wpływać mała liczebność respondentów w tej grupie, co sprzyja „wyostrzeniu” się wyników odsetkowych). Druga analogia pomiędzy niniejszym i poprzednim podobszarem dotyczy odsetka wskazań odnoszących się do wariantu odpowiedzi: „żadne z powyższych”. Zarówno w ramach podobszaru dotyczącego wspierania przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, jak i podobszaru odnoszącego się do wspierania bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia, wariant ten wybierali jedynie przedstawiciele dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020 (w obu przypadkach była to ok. 1/4 respondentów). Może to świadczyć o tym, że wśród podmiotów aplikujących o wsparcie w bieżącej perspektywie finansowej ogólny poziom zainteresowania pomocą dotyczącą dwóch ww. podobszarów jest mniejszy.

Podsumowując dotychczasową analizę w obszarze dotyczącym środowiska zauważyć należy, że z największym poziomem zainteresowania mamy do czynienia w odniesieniu do projektów odnoszących się do wspierania działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe oraz wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej. Nie oznacza to, że w dwóch pozostałych podobszarach (wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym; wspieranie bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia) nie mamy do czynienia z zapotrzebowaniem na wsparcie w przyszłej perspektywie finansowej. Bardziej trafny byłby tu wniosek, iż w tych

dwóch ostatnich wymienionych obszarach zakres interwencji może być węższy, gdyż oczekiwania i potrzeby potencjalnych wnioskodawców są bardziej sprecyzowane i koncentrują się na wybranych typach projektów.

Na koniec niniejszej analizy przedstawiono dane dotyczące częstości posiadania przez badane podmioty sprecyzowanych planów projektowych.

Wykres 42. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących ochrony środowiska

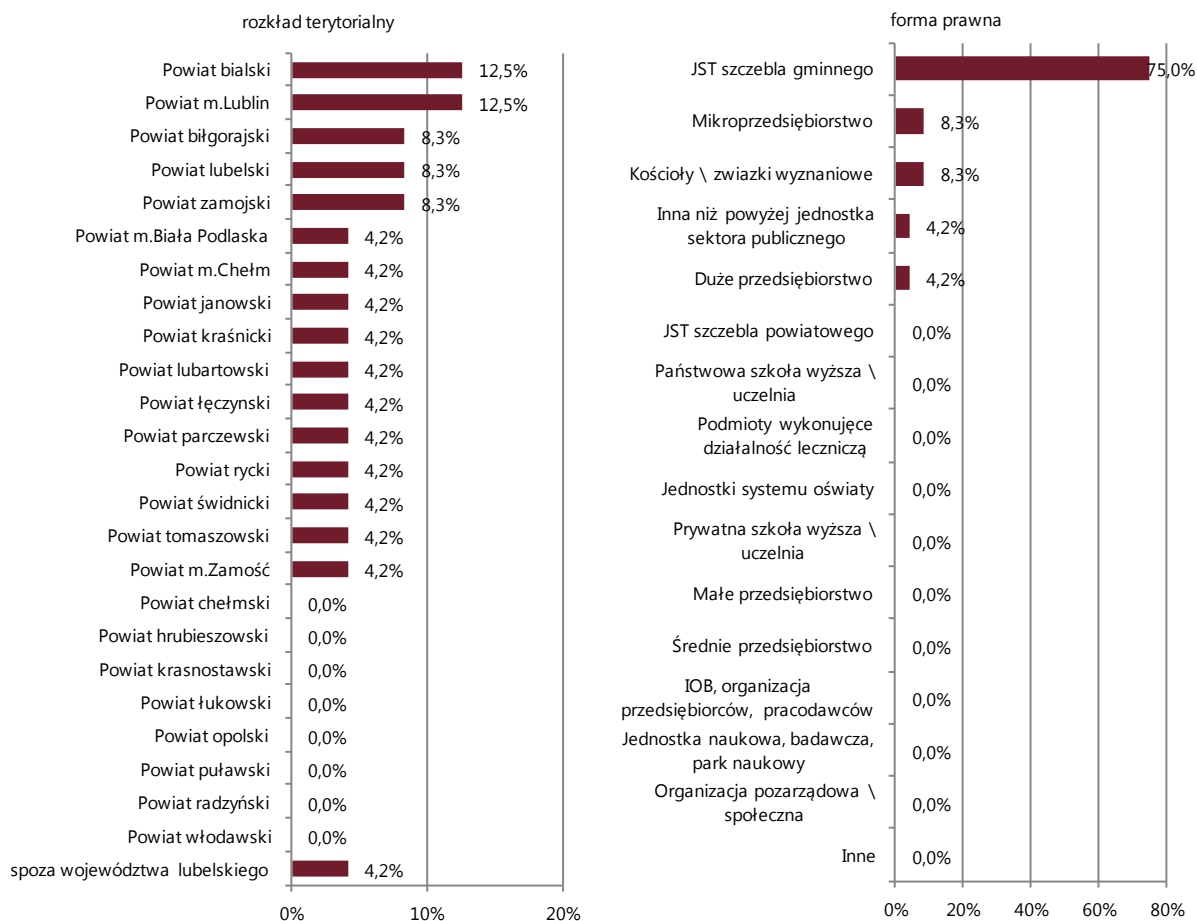

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=111, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=119; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Środowisko”

Blisko 4/5 respondentów (79,8%) nie posiada w chwili obecnej skonkretyzowanych pomysłów na realizację projektów dotyczących ochrony środowiska. Co ciekawe, nieco większy odsetek badanych z grupy podmiotów nieaplikujących o wsparcie ze środków RPO WL 2014-2020 ma określony pomysł na swoje przedsięwzięcie projektowe (25% wobec 19,8% w grupie dotychczasowych wnioskodawców RPO WL 2014-2020).

Na kolejnym wykresie przedstawiona struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym środowiska pod względem powiatu stanowiącego siedzibę podmiotu oraz formy prawnej.

Wykres 43. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Środowisko

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=24

Jak wynika z powyższych danych, spośród 24 powiatów, występujących w tym zestawieniu w 18 działają podmioty, które – jak wynikało z badania CAWI – miały pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym środowiska. Jeśli chodzi o podział tych przebadanych podmiotów, ze względu na ich formę prawną, to 3/4 z tych, które mają sprecyzowane plany projektowe takie pomysły to jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu gminnym.

Jeśli chodzi o to, czego dotyczą ewentualne pomysły na realizację projektów środowiskowych, to choć liczba wskazań nie była w tym przypadku bardzo duża (22 wskazania), to jednak cechowało je bardzo duże wewnętrzne zróżnicowanie, które utrudnia identyfikację wyraźnych tendencji świadczących o dominacji określonego rodzaju przedsięwzięć. Wskazywano na: budowę lub modernizację systemów kanalizacji i dostarczania wody oraz oczyszczalni ścieków; działania w zakresie selektywnej zbiórki i

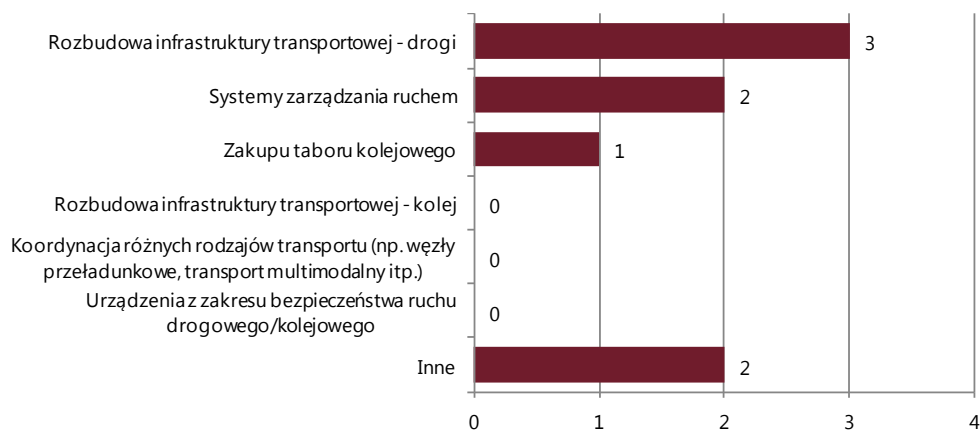
przetwarzania odpadów; budowę ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych (lub innych form infrastruktury przyrodniczo-edukacyjnej); zagospodarowanie obszarów wymagających ochrony lub rekultywacji. Duża różnorodność propozycji projektowych może świadczyć o tym, że w dużym stopniu charakter planowanych przedsięwzięć wynika z bieżącej sytuacji danej instytucji w obszarze ochrony środowiska i tego, jakie aktualne deficyty ma zaspokoić przyszły projekt. W niektórych przypadkach kluczowe będzie więc zaspokojenie bardziej podstawowych potrzeb infrastrukturalnych, w innych zaś – np. działania o charakterze edukacyjnym (ze szczególnym uwzględnieniem działań o charakterze „miękkim”, a więc mających formę kampanii edukacyjno-informacyjnych w zakresie ochrony środowiska, dla których źródłem finansowania w latach 2021-2027 byłyby środki EFS+). W kontekście rzeczony różnorodności należy zwrócić uwagę, że zgodnie z założeniami koncentracji tematycznej dotyczącej Celu Polityki 2 odnoszącego się do klimatu i środowiska wymagane będzie przeznaczenie co najmniej 30% zaplanowanych środków na przedsięwzięcia współfinansowane ze środków EFRR. W takiej sytuacji relatywnie duża różnorodność planów projektowych zwiększa szansę na spełnienie ww. wymogu w zakresie *ring-fencingu*.

Wartość przedstawionych pomysłów na projekty w obszarze dotyczącym środowiska waha się pomiędzy 50 tys. zł a 30 mln zł. Średnia wartość przedsięwzięcia to 6,95 mln zł.

TRANSPORT

W niniejszym podrozdziale przeprowadzono analizę dotyczącą obszaru transportu. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w przypadku tego obszaru wypełniono jedynie 5 ankiet, co oznacza, że w sposób ostrożny należy formułować ewentualne wnioski (dodatkowo wpływa to na przyjęty sposób prezentacji danych wynikowych – zrezygnowano z prezentacji danych procentowych na rzecz liczb bezwzględnych). Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące zainteresowania realizacją poszczególnych typów projektów w obszarze transportu przez potencjalnych wnioskodawców.

Wykres 44. Zainteresowanie realizacją projektów w obszarze transportu

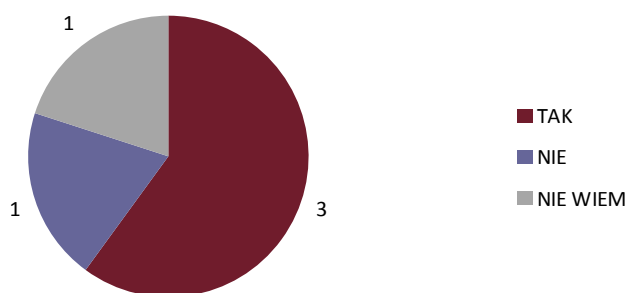

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z potencjalnymi wnioskodawcami; n=5; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Transport”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Z największym poziomem zainteresowania mamy do czynienia w przypadku rozbudowy drogowej infrastruktury transportowej (3 wskazania na 5 respondentów). Dwóch respondentów zadeklarowało chęć realizacji projektów dotyczących systemów zarządzania transportem, a jeden – przedsięwzięcia zorientowanego na zakup taboru kolejowego. Pozostałe trzy wyróżnione typy projektów (rozbudowa kolejowej infrastruktury transportowej; koordynacja różnych rodzajów transportu; urządzenia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego/kolejowego) nie zostały wskazane przez żadnego z respondentów. Nie należy jednak tego faktu interpretować jako wystarczającego argumentu na rzecz tezy o braku zapotrzebowania na tego rodzaju przedsięwzięcia, ale raczej fakt, że tego typu projekty mają – w przeważającej części – charakter na tyle wąski i specjalistyczny, że bardzo wąska jest też grupa potencjalnych beneficjentów (szczególnie w przypadku infrastruktury kolejowej), a respondenci w prowadzonym badaniu akurat nie reprezentowali tej kategorii wnioskodawców.

Dodatkowo przeprowadzono także identyfikację skali dostrzegania potrzeby realizacji inwestycyjnych związanych z integracją systemów transportowych.

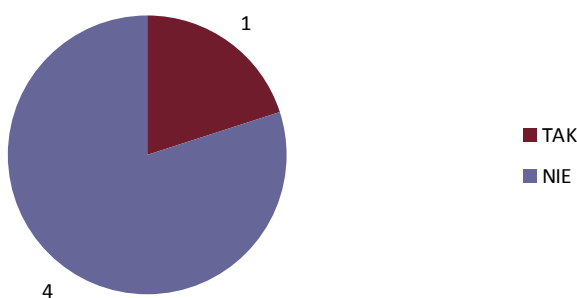
Wykres 45. Dostrzeganie potrzeby realizacji inwestycji związanych z integracją systemów transportowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z potencjalnymi wnioskodawcami; n=5; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Transport”

3 spośród 5 respondentów dostrzega potrzebę realizacji przedsięwzięć, które byłyby zorientowane na integrację systemów transportowych. Innymi słowy, badani widzą celowość wspierania takich projektów, które zakładają działania integrujące różne systemy transportowe w celu osiągnięcia określonych korzyści (finansowych, czasowych, organizacyjnych, środowiskowych). By jednak integracja systemów transportowych była rzeczywiście możliwa i skuteczna, konieczna jest realizacja projektów opartych o współpracę różnych podmiotów. W związku z tym zapytano uczestników badania, czy planują one realizację inwestycji transportowych wspólnie z innymi JST.

Wykres 46. Planowanie realizacji inwestycji transportowych wspólnie z innymi JST

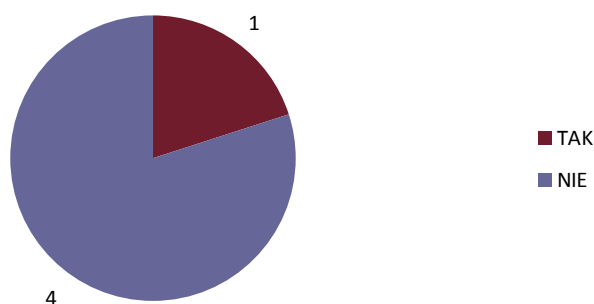
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z potencjalnymi wnioskodawcami; n=5; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Transport”

Tylko jeden respondent planuje realizację inwestycji transportowych wspólnie z innymi JST. Należy jednak wziąć pod uwagę, że niekoniecznie oznacza to sprzeczność niniejszego wyniku z wcześniej prezentowanymi danymi. Może to bowiem wynikać po prostu z faktu, że dostrzegając potrzebę realizacji projektów integrujących systemy

transportowe respondenci nie postrzegają swoich podmiotów jako tych, które powinny podejmować się realizacji tego rodzaju przedsięwzięć. Tym samym – przynajmniej bazując na opiniach potencjalnych wnioskodawców – za uzasadnione uznać należy zapewnienie w przyszłym okresie finansowania pomocy finansowej na potrzeby realizacji projektów, których celem byłaby integracja systemów transportowych.

Respondentów dodatkowo zapytano o posiadanie sprecyzowanych pomysłów na realizację projektów w obszarze transportu.

Wykres 47. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w obszarze transportu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z potencjalnymi wnioskodawcami; n=5; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Transport”

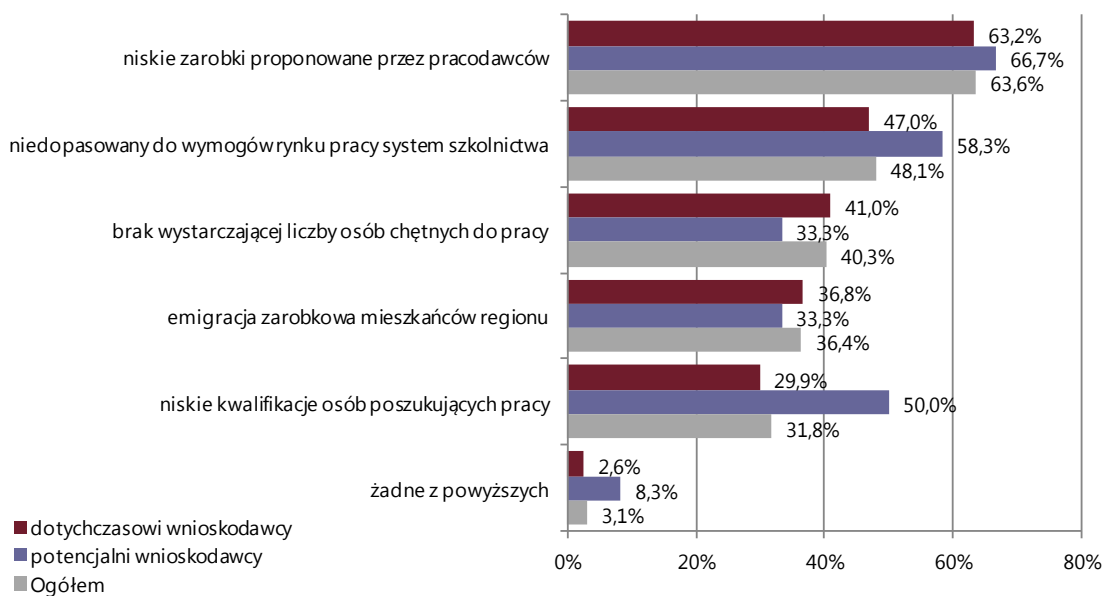
Tylko jeden podmiot w chwili obecnej dysponuje skonkretyzowanymi planami dotyczącymi przedsięwzięć transportowych. Zgodnie z deklaracjami respondenta projekt miałby dotyczyć innowacyjnego taboru autobusowego (autobusy elektryczne), a obszarem jego realizacji byłby miejski obszar funkcjonalny. Respondent nie wskazał natomiast szacowanej wartości planowanego przedsięwzięcia.

RYNEK PRACY

W niniejszej części przedstawiono dane dotyczące zapotrzebowania w obszarze dotyczącym rynku pracy. Dotychczasowa analiza w ramach poszczególnych obszarów odnosiła się do wsparcia współfinansowanego ze środków EFRR. Niniejszy podrozdział (i dwa kolejne poświęcone, odpowiednio: włączeniu społecznemu i kształceniu / edukacji) obejmuje natomiast obszary wspierane ze środków EFS i związane z realizacją projektów „miękkich”. Ich specyfiką jest fakt, że projekty te skierowane są najczęściej do

określonych grup docelowych i dlatego w prowadzonej analizie występuje konieczność uwzględnienia właśnie aspektu grup docelowych i celowości objęcia poszczególnych kategorii odbiorców wsparcia pomocą w ramach przyszłej perspektywy finansowej. Nim jednak przejdziemy do szczegółowych analiz, w pierwszej kolejności wskazane zostaną największe – z punktu widzenia respondentów – problemy na regionalnym rynku pracy.

Wykres 48. Największe problemy na rynku pracy w województwie lubelskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

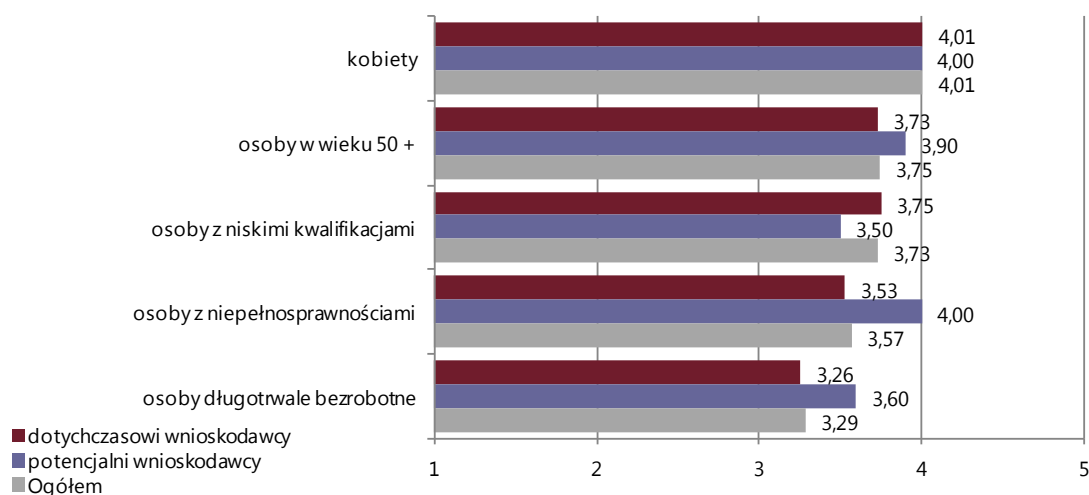
Najczęściej wskazywanym problemem na rynku pracy województwa lubelskiego są niskie zarobki proponowane przez pracodawców (63,6% wskazań). Wydaje się, że dodatkowo z niniejszym problemem powiązane są także inne – wskazywane przez, odpowiednio 40,3% i 36,8% respondentów – czynniki, tj. brak wystarczającej liczby osób chętnych do pracy oraz emigracja zarobkowa mieszkańców regionu. Te dwa ostatnie wspomniane problemy mogą bowiem stanowić rezultat m.in. niesatysfakcjonującej oferty płacowej na regionalnym rynku pracy. Istotny okazał się również problem związany z niedopasowaniem do wymogów rynku pracy systemu szkolnictwa, który jako barierę prawidłowego funkcjonowania rynku pracy wskazała blisko połowa badanych

(48,1%). Dla blisko jednej trzeciej uczestników badania (31,8%) problemem lubelskiego rynku pracy są także niskie kwalifikacje osób poszukujących pracy.

Analizując powyższe wskazania w kontekście planowania interwencji na lata 2021-2027 zauważyć należy, że w sposób bezpośredni możliwe jest oddziaływanie przede wszystkim na problemy związane z niedopasowaniem systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz niskimi kwalifikacjami osób poszukujących pracy. Na pozostałe kwestie Regionalny Program Operacyjny może oddziaływać jedynie w sposób pośredni, wzmacniając kondycję i potencjał lubelskich przedsiębiorstw i prowadząc do poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców regionu.

Na poniższym wykresie przedstawiono wyniki obrazujące rozkład opinii respondentów w odniesieniu do poziomu zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027.

Wykres 49. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”; ocena na skali od 1 do 5, gdzie 1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie

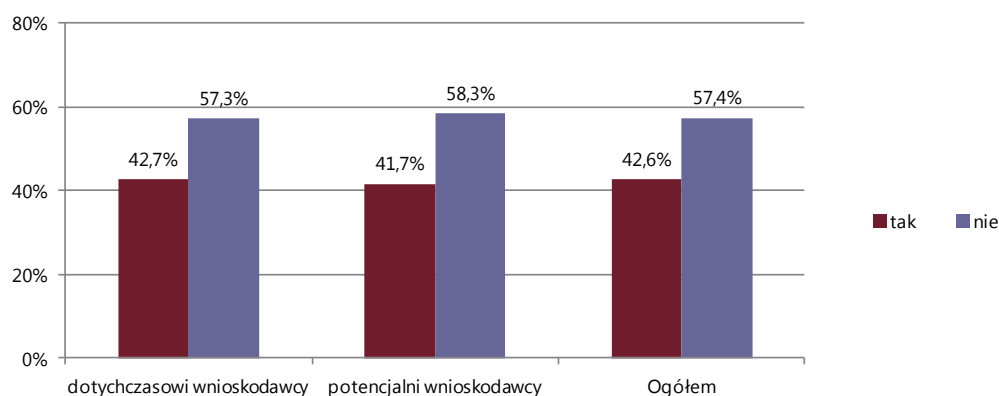
Wskazywany przez respondentów poziom zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 okazał się relatywnie najwyższy w odniesieniu do kobiet (ocena 4,01 na 5-punktowej skali). Pozostałe kategorie osób cechuje niższy poziom ocen dotyczących zapotrzebowania na wsparcie, ale w odniesieniu do żadnej z grup docelowych ocena ta nie spada poniżej poziomu „3”. Najniższy okazał się on w

przypadku osób długotrwale bezrobotnych, gdzie wyniósł on 3,29. Może to wynikać z dostrzeganej przez respondentów bieżącej poprawy sytuacji na rynku pracy, która zmniejsza celowość adresowania pomocy do osób pozostających bez pracy (problem ten zasygnalizowano w części niniejszego rozdziału pt. „Informacje wstępne”, gdzie wskazano, że aż 63,8% respondentów właśnie kategorię osób bezrobotnych postrzega jako tę, która nie powinna być objęta wsparciem w przyszłej perspektywie finansowej), tym bardziej osób, które bez zatrudnienia pozostają przez dłuższy czas (ze względu na rzeczoną poprawę, takich osób jest bowiem na regionalnym rynku pracy mniej niż miało to miejsca w okresach gorszej koniunktury gospodarczej).

Powyższy rozkład odpowiedzi – przede wszystkim cechujący się w miarę zbliżonymi ocenami w odniesieniu do poszczególnych kategorii osób – traktować można jako argument za utrzymaniem wsparcia do ww. grup docelowych, przy jednoczesnym stosowaniu innych instrumentów kierunkowania pomocy niż włączanie / wyłączenie określonych grup z listy grup docelowych interwencji, czyli np. kryteriów o charakterze premiującym. W przypadku kobiet, a więc kategorii wobec którego najwyżej oceniono zasadność utrzymania wsparcia istotne jest też zapewnienie mechanizmów skutecznej realizacji w projektach zasad horyzontalnych, w tym związanych z równością płci.

Respondentów zapytano także o to, czy dostrzegają ewentualne grupy docelowe, które należałoby objąć wsparciem, poza tymi, które wskazano powyżej.

Wykres 50. Dostrzeganie grup docelowych, które należy objąć wsparciem poza wcześniej wskazanymi

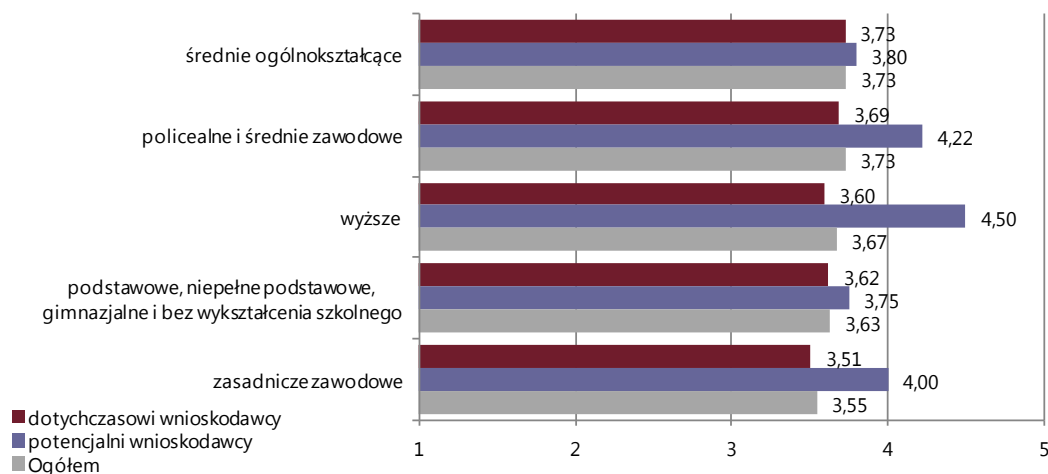
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”

Większość badanych (57,4%) nie dostrzega grup docelowych, które należałoby objąć wsparciem poza kategoriami wcześniej wskazanymi. Obie kategorie respondentów (dotychczasowi wnioskodawcy RPO WL 2014-2020 oraz podmioty nieaplikujące, czyli potencjalni wnioskodawcy) są bardzo zbliżone pod względem stopnia dostrzegania ewentualnej potrzeby objęcia wsparciem dodatkowych kategorii osób.

Wśród grup docelowych, które należy objąć wsparciem oprócz wskazanych na wcześniejszym wykresie respondenci najczęściej wymieniali osoby pracujące, osoby z wyższym wykształceniem, mężczyzn oraz osoby do 30 roku życia.

Kolejny aspekt analiz związany z kierunkowaniem wsparcia do określonych kategorii osób przedstawiony został na poniższym wykresie i dotyczy on kwestii zapotrzebowania na pomoc w perspektywie finansowej 2021-2027 ze względu na poziom wykształcenia ewentualnych odbiorców tej pomocy.

Wykres 51. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 a poziom wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”; ocena na skali od 1 do 5, gdzie 1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie

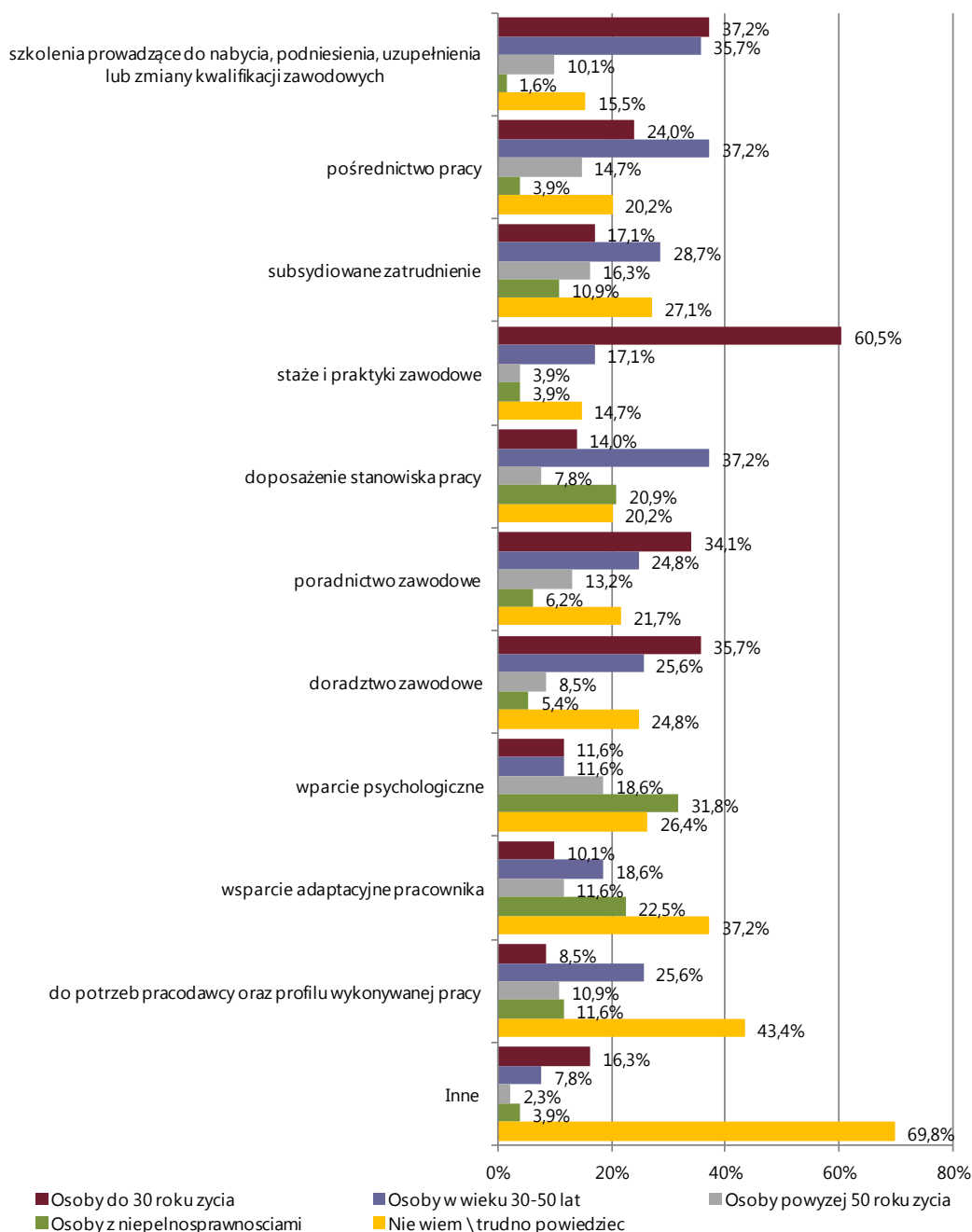
Uwzględniając łącznie obie badane grupy, stwierdzić należy, że respondenci oceniają w sposób zbliżony poziom zapotrzebowania na wsparcie dla osób o różnym poziomie wykształcenia. W pewnym stopniu prawidłowość tę zakłócają oceny potencjalnych wnioskodawców dotyczące celowości wsparcia dla osób z wykształceniem policealnym i

średnim zawodowym, wyższym i zasadniczym zawodowym, niemniej jednak trzeba podkreślić małą liczebność respondentów w tej grupie.

Przekonanie uczestników badania, że poziom wykształcenia nie powinien być traktowany jako kryterium oceny celowości utrzymania wsparcia dla danej grupy osób świadczy o trafności ich opinii. Istotne jest bowiem w tym przypadku to, jaka forma wsparcia jest adresowana do przedstawicieli danej kategorii – adekwatne i odpowiednio dobrane wsparcie będzie potrzebne w każdej z wymienionych grup.

Kontynuację wątku adekwatności wsparcia stanowią poniższe dane, które odzwierciedlają opinie respondentów dotyczące właśnie adekwatności form wsparcia do potrzeb poszczególnych grup docelowych.

Wykres 52. Adekwatność form wsparcia do potrzeb poszczególnych grup docelowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Z danych przedstawionych na powyższym wykresie wyłania się bardzo złożony i wieloaspektowy stan rzeczy dotyczący adekwatności poszczególnych form wsparcia do potrzeb i oczekiwań wskazanych grup docelowych. Trudno tutaj mówić o jednoznacznych i wyrazistych tendencjach. Na pewno możliwe jest natomiast określenie – na bazie opinii uczestników badania – tych form wsparcia, które w największym stopniu są adekwatne w odniesieniu do poszczególnych grup docelowych.

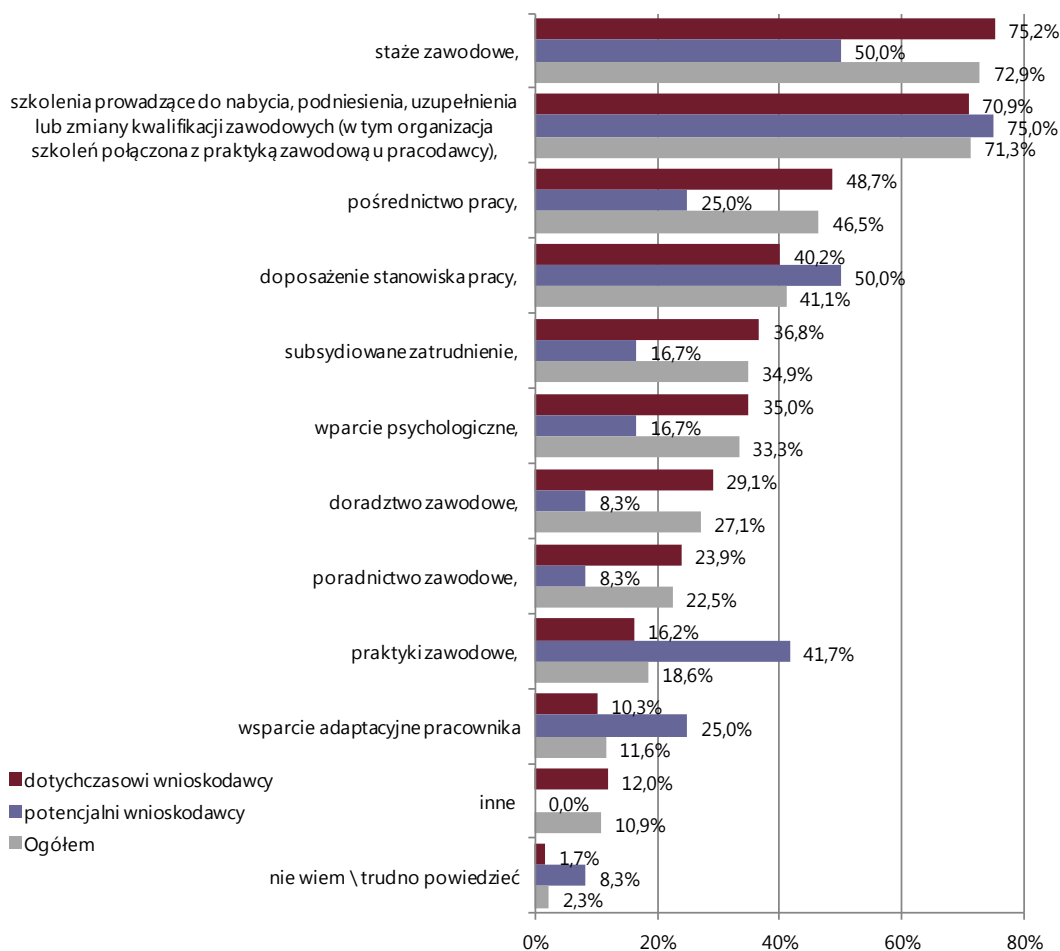
W przypadku osób do 30 roku życia za najbardziej adekwatne uznano takie formy wsparcia jak: staże i praktyki zawodowe, szkolenia oraz doradztwo i poradnictwo zawodowe. Tego rodzaju formy wsparcia w sposób trafny odzwierciedlają rzeczywiste potrzeby tej kategorii osób – nacisk jest tutaj położony na odpowiednie sprofilowanie ścieżki rozwoju zawodowego oraz nabycie niezbędnego doświadczenia zawodowego. Jeśli chodzi o osoby w wieku 30-50 lat, to w odniesieniu do tej grupy za najbardziej adekwatne uznano: szkolenia, pośrednictwo pracy, doposażenie stanowiska pracy, zatrudnienie subsydiowane. Tym samym, zaakcentowano tutaj znaczenie form wsparcia związanych ze znalezieniem zatrudnienia (także poprzez wsparcie skierowane do potencjalnego pracodawcy), w tym także: dostosowaniem posiadanej wiedzy i kwalifikacji do potrzeb pracodawców.

W odniesieniu do osób w wieku 50 i więcej lat za najbardziej adekwatne formy wsparcia uznano: wsparcie psychologiczne, subsydiowane zatrudnienie i pośrednictwo pracy. W tym przypadku wsparcie o wysokim poziomie adekwatności obejmuje więc zarówno pomoc związaną ze znalezieniem zatrudnienia, jak i pomoc towarzyszącą o charakterze psychologicznym, która może być użyteczna w sytuacji przedłużających się problemów ze znalezieniem zatrudnienia lub konieczności znaczącej reorientacji zawodowej.

Z kolei jeśli chodzi o ostatnią wyodrębnioną kategorię odbiorców wsparcia, tj. osoby z niepełnosprawnościami, to jako najbardziej adekwatne formy wsparcia oceniono: wsparcie psychologiczne, wsparcie adaptacyjne i doposażenie stanowisk pracy. Tego rodzaju instrumenty pomocowe koncentrują się na zapewnieniu odpowiedniej pomocy samym pracownikom, ale także potencjalnym pracodawcom, którzy w przypadku zatrudnienia osoby z niepełnosprawnościami muszą ponieść określone koszty związane z dostosowaniem stanowiska pracy do wymagań, jakie generuje zatrudnienie osoby z niepełnosprawnościami.

Drugi wymiar oceny poszczególnych form wsparcia dotyczy skuteczności i poniżej przedstawiono opinie respondentów dotyczące tej kwestii w odniesieniu do osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

Wykres 53. Formy wsparcia kierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo, które powinny być realizowane w perspektywie finansowej 2021-2027 z uwagi na ich wysoką skuteczność

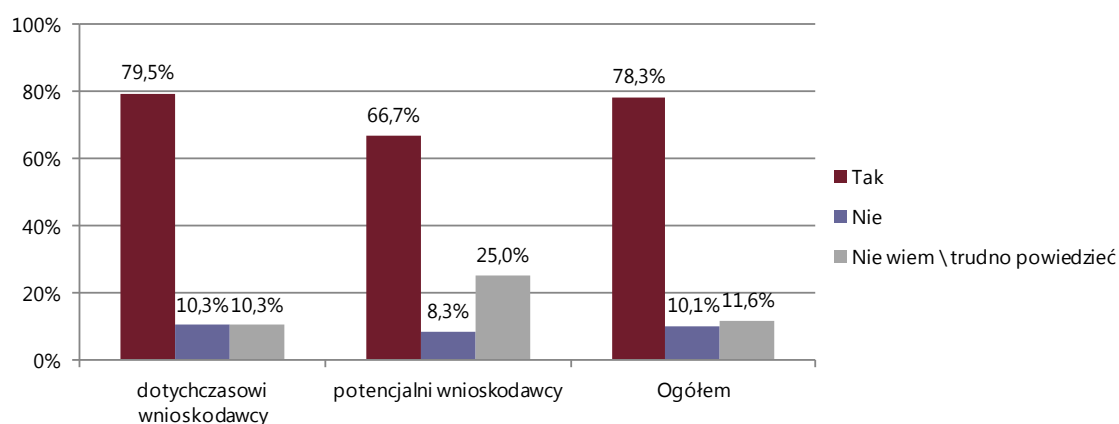
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

Uwzględniając łącznie obie badane kategorie, dwie najwyżej ocenione pod kątem skuteczności formy wsparcia dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo to – według respondentów – staże zawodowe (72,9%) i szkolenia (71,3%). Za najskuteczniejsze uznawane są więc te instrumenty pomocowe, które dotyczą nabywania, odpowiednio: doświadczenia oraz wiedzy i kwalifikacji. Pozostałe formy wsparcia wskazywała mniej niż połowa uczestników badania.

Trzeba w tym miejscu zauważyć, że ostateczna skuteczność wsparcia nie jest tylko wypadkową skuteczności poszczególnych form wsparcia, ale ich określonej konfiguracji. W przypadku projektów z obszaru rynku pracy najczęściej bowiem mamy do czynienia z kierowaniem do uczestników realizowanych przedsięwzięć określonej wiązki

instrumentów pomocowych. Uwzględniając powyższe, w badaniu podjęto także kwestię oceny zasadności kontynuowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 wsparcia kompleksowego (tj. obejmującego: szkolenia, doradztwo, bezzwrotne środki finansowe oraz wsparcie pomostowe, skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą).

Wykres 54. Zasadność kontynuowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 wsparcia kompleksowego (tj. szkolenia, doradztwo, bezzwrotne środki finansowe oraz wsparcie pomostowe, skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą)

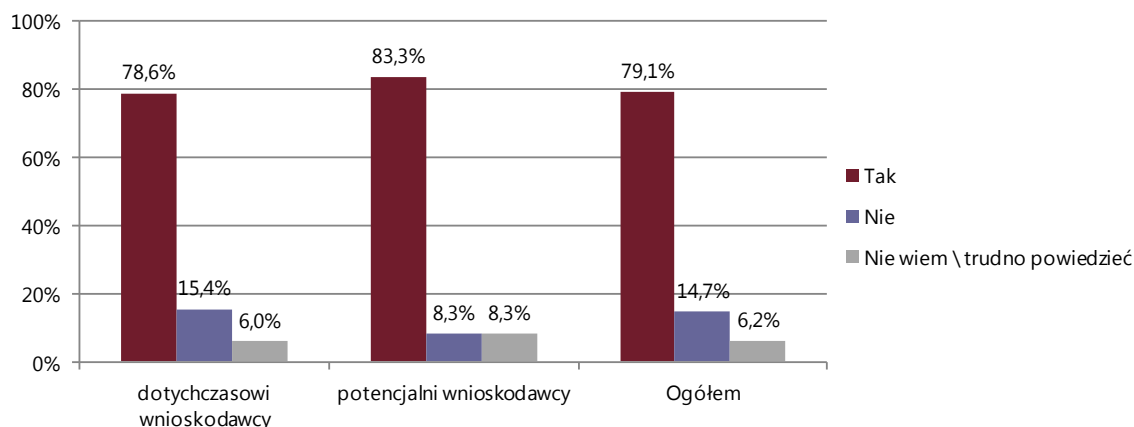
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”

Wśród badanych przekonanie o celowości kontynuacji podejścia zorientowanego na zapewnienie kompleksowości wsparcia w obszarze rynku pracy jest bardzo silne, o czym świadczy fakt, że ponad 3/4 respondentów (78,3%) dostrzega zasadność takiego modelu pomocy. Tylko co dziesiąty uczestnik badania (10,1%) uważa, że nie ma uzasadnienia dla stosowania kompleksowego podejścia do realizowanego wsparcia.

Powyżej opisana opinia respondentów wydaje się być trafna – kompleksowość wsparcia może być traktowana jako narzędzie zapewnienia adekwatności i skuteczności realizowanej interwencji. Kompleksowość nie powinna być jednak traktowana jako oferowanie wszystkim odbiorcom takiej samej palety instrumentów pomocowych. Chodzi o raczej o zapewnienie w projektach możliwości świadczenia osobom o zróżnicowanych potrzebach (ale także ograniczeniach) adekwatnego wsparcia. Niekiedy będzie to oznaczać zastosowanie specyficznych form pomocy, np. zapewnienia opieki

nad dziećmi. Poniżej przedstawiono dane obrazujące opinie respondentów na temat zasadności realizowania wsparcia w postaci aktywizacji zawodowej połączonej z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi.

Wykres 55. Zasadność realizowania wsparcia w postaci aktywizacji zawodowej połączonej z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi

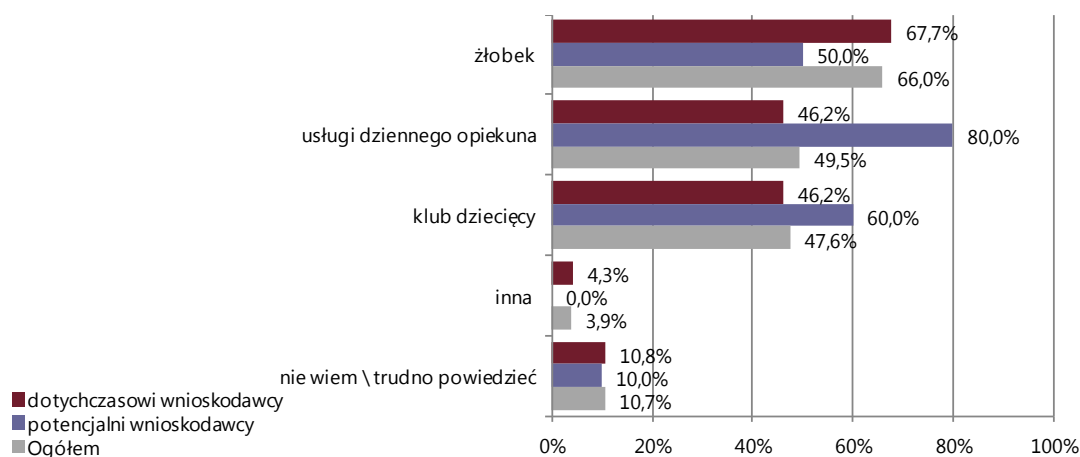

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”

Blisko 4/5 badanych (79,1%) widzi celowość realizowania wsparcia w postaci aktywizacji zawodowej połączonej z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi i opinie obu grup biorących udział w badaniu są tutaj bardzo zbliżone.

Osoby wyrażające przekonanie, że podejście łączące wsparcie aktywizacyjne z zapewnieniem opieki nad dziećmi zapytano dodatkowo o to, jakie formy opieki nad dziećmi należy preferować.

Wykres 56. Pożądane formy opieki nad dziećmi

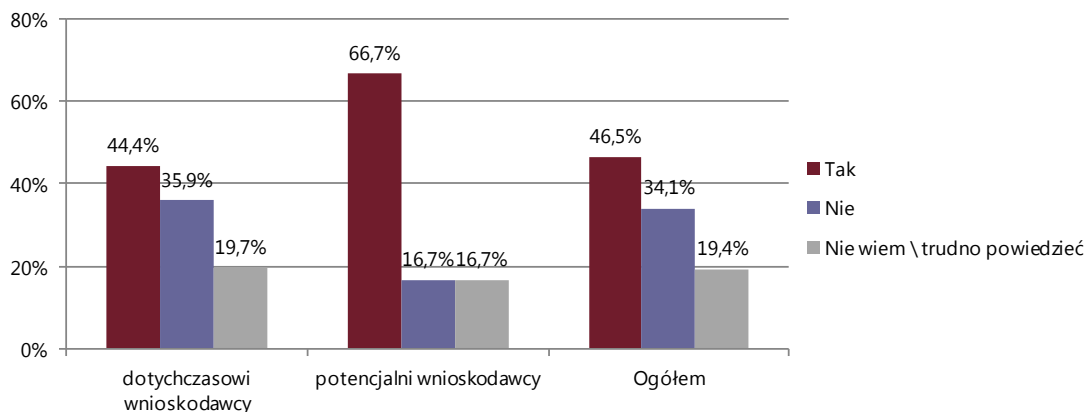

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=93, potencjalni wnioskodawcy – n=10, ogółem – n=103; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”, którzy uznali za zasadne oferowanie opieki nad dziećmi; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Uwzględniając łącznie obie badane grupy, za wyraźnie najbardziej pożądaną formę opieki nad dziećmi uznać należy żłobek, na który wskazało 2/3 badanych (66%). Blisko połowa respondentów wskazała natomiast na usługi dziennego opiekuna (49,5% wskazań) oraz klub dziecięcy (47,6%). Uwzględniając taką strukturę odpowiedzi, można uznać, że wszystkie trzy formy opieki nad dziećmi cechuje relatywnie wysoki poziom akceptacji dla ich stosowania jako wsparcia towarzyszącego aktywizacji zawodowej.

Inną specyficzną formą wsparcia w obszarze rynku pracy jest zwrotne wsparcie finansowe udzielane na preferencyjnych warunkach wraz ze wsparciem szkoleniowo-doradczym dla osób pracujących zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą. Poniżej przedstawiono dane dotyczące opinii respondentów na temat zasadności tej formy pomocy.

Wykres 57. Zasadność zastosowania wsparcia w postaci zwrotnych środków finansowych udzielanych na preferencyjnych warunkach wraz ze wsparciem szkoleniowo-doradczym dla osób pracujących zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą

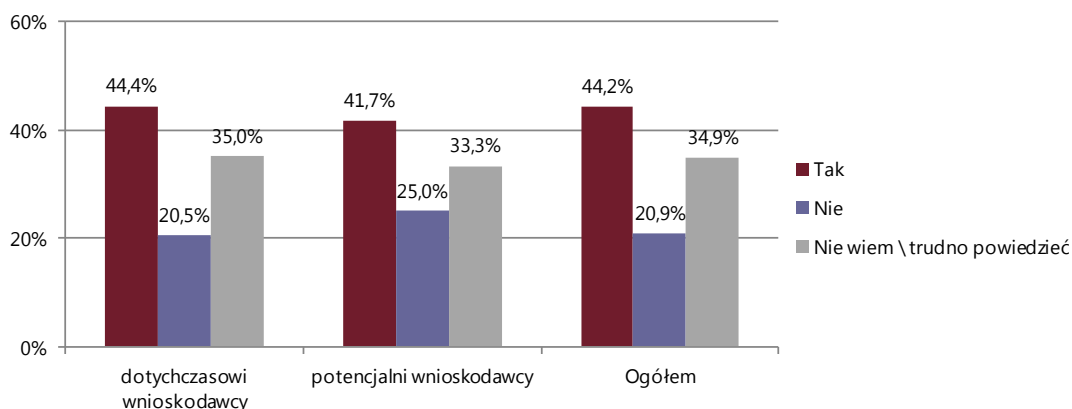

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”

Choć w przypadku potencjalnych wnioskodawców aż dwie trzecie badanych (66,7%) dostrzega celowość stosowania omawianego instrumentu pomocowego, to uwzględniając łącznie obie grupy badanych poziom poparcia dla wsparcia zwrotnego wynosi już tylko 46,5%. Trudno jednoznacznie określić, dlaczego poziom akceptacji dla tej formy pomocy nie jest szczególnie wysoki. Być może wynika to z faktu, iż zwrotny charakter pomocy będzie w praktyce przekładać się na zmniejszenie się dostępności tego instrumentu. Część odbiorców wsparcia może ze względu na obawy dotyczące konieczności zwrotu otrzymanych środków rezygnować ze skorzystania z takiej formy pomocy. Nie bez znaczenia są tu na pewno także wieloletnie przyzwyczajenia odnoszące się do możliwości otrzymania bezzwrotnej pomocy finansowej na uruchomienie własnej działalności gospodarczej, która do tej pory miała w ramach RPO charakter dominujący. Wydaje się jednak, że pomimo tego, w przyszłej perspektywie finansowej należy przewidzieć w ramach RPO WL tego rodzaju formę wsparcia. Wsparcie zwrotne stanowiłoby bowiem propozycję atrakcyjną przynajmniej dla części potencjalnych odbiorców, a jednocześnie umożliwiłoby objęcie wsparciem większej liczby osób (środki finansowe przyznane beneficjentom, po ich zwrocie, mogłyby być kierowane do kolejnych odbiorców wsparcia).

Kolejny instrument pomocowy poddany odrębnej analizie to wsparcie usług rozwojowych w zakresie podnoszenia kompetencji oraz kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw sektora MMŚP w ramach tzw. Podmiotowego Systemu Finansowania, opartego na podejściu popytowym zintegrowanym z krajową Bazą Usług Rozwojowych.

Wykres 58. Zasadność kontynuowania wsparcia usług rozwojowych w zakresie podnoszenia kompetencji oraz kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw sektora MMŚP w ramach tzw. Podmiotowego Systemu Finansowania, opartego na podejściu popytowym zintegrowanym z krajową Bazą Usług Rozwojowych

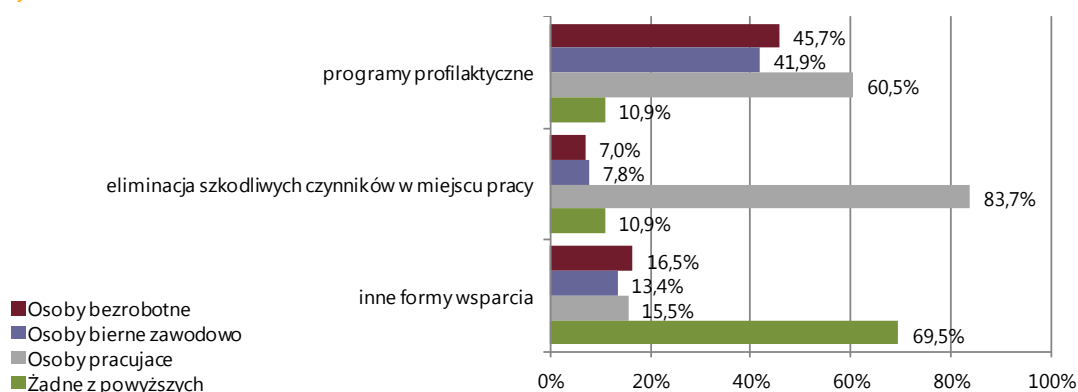

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”

Skala poparcia dla wsparcia realizowanego w ramach PSF okazała się jeszcze niższa od poziomu akceptacji dla wcześniej omawianego instrumentu pomocowego i wyniosła 44,2% (kształtując się na poziomie zbliżonym w obu badanych grupach). Taki wynik może dziwić, jeśli weźmiemy pod uwagę, że ta forma wsparcia stanowi użyteczne narzędzie dofinansowania korzystania z usług rozwojowych, które są adekwatne wobec potrzeb i oczekiwań odbiorcy (co wynika z faktu samodzielnego wyboru usługi rozwojowej przez osobę / podmiot korzystający ze wsparcia w ramach PSF). Wydaje się jednak, że występuje tutaj problem z właściwą promocją tego modelu wsparcia rozwojowego, czego dowodem jest relatywnie duży odsetek (na poziomie ponad jednej trzeciej) osób niepotrafiących jednoznacznie ocenić zasadności kontynuowania wsparcia w formule PSF. Brak dokładnej wiedzy na temat tego modelu świadczenia pomocy może osłabiać gotowość do korzystania z niego, ale także wzmacniać ostrożną postawę wobec dalszego oferowania tej formy wsparcia.

Ostatnia grupa instrumentów pomocowych o specyficznym charakterze dotyczy aktywnego i zdrowego starzenia się. Poniżej przedstawiono dane dotyczące adekwatności tego rodzaju pomocy do poszczególnych grup docelowych.

Wykres 59. Adekwatność form wsparcia w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia się do poszczególnych grup docelowych

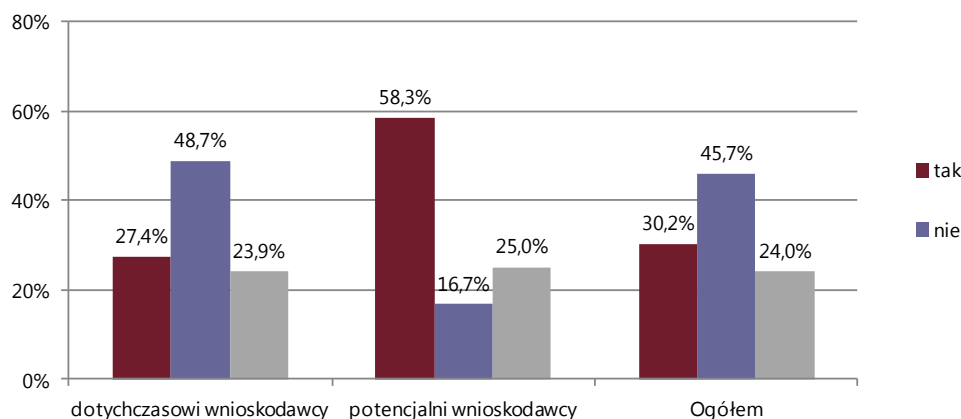

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Bazując na opiniach respondentów należałoby stwierdzić, że optymalną formułą wsparcia w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia się są programy profilaktyczne. To bowiem w przypadku tego instrumentu pomocowego relatywnie wysoki poziom adekwatności dotyczy wszystkich wyróżnionych grup docelowych, tj.: osób bezrobotnych, osób biernych zawodowo i osób pracujących (przy jednocześnie relatywnie niewielkim udziale opinii o braku adekwatności tej formy wsparcia do którejkolwiek z ww. grup). Podkreślić przy tym należy, że jeśli chodzi o drugą wskazaną formę pomocy, czyli eliminację szkodliwych czynników w miejscu pracy, to choć są one – siłą rzeczy – adekwatne przede wszystkim do jednej grupy docelowej (osoby pracujące), to w grupie tej uzyskały bardzo wysoki odsetek wskazań (83,7%) potwierdzających ich adekwatność do potrzeb tej grupy.

Ostatni aspekt analiz odnoszących się do różnych narzędzi kierunkowania wsparcia dotyczy zasadności skoncentrowania wsparcia w zakresie rynku pracy na obszarach charakteryzujących się wyższym bezrobociem niż średnia woj. lubelskiego.

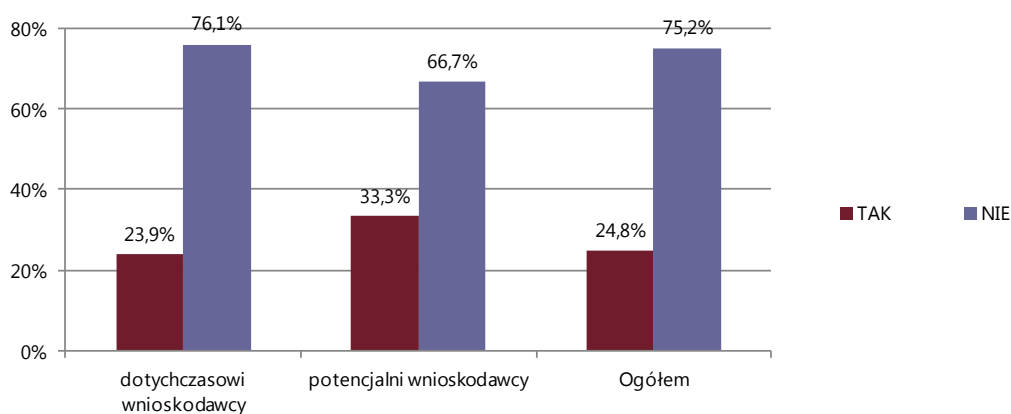
Wykres 60. Opinie na temat zasadności skoncentrowania wsparcia na obszarach charakteryzujących się wyższym bezrobociem niż średnia województwa lubelskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”

Uwzględniając łącznie obie badane grupy, mamy do czynienia z dominacją (45,7%) opinii krytycznych na temat koncentracji wsparcia w obszarach o relatywnie wyższym poziomie bezrobocia (choć wśród podmiotów nieaplikujących 58,3% dostrzega celowość takiego rozwiązania). Wydaje się, że dla jednoznacznego określenia celowości stosowania takiego mechanizmu koncentracji niezbędne byłoby określenie szczegółowych warunków takiej koncentracji. Skierowanie całości środków dotyczących wspierania obszaru „Rynek pracy” na obszary o relatywnie gorszej sytuacji zatrudnieniowej byłoby zapewne działaniem zbyt radykalnym i – w dłuższej perspektywie czasowej – niekorzystnym z punktu widzenia rozwoju całego województwa. Ale stosowanie, przynajmniej w części naborów, określonych preferencji dla przedsięwzięć realizowanych w tych częściach województwa, które cechuje większa skala problemów na rynku pracy, wydaje się być jednak rozwiązaniem właściwym. Podsumowaniem analizy dotyczącej obszaru rynku pracy jest określenie poziomu zaawansowania opracowywania koncepcji projektowych przez potencjalnych wnioskodawców.

Wykres 61. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w obszarze rynku pracy

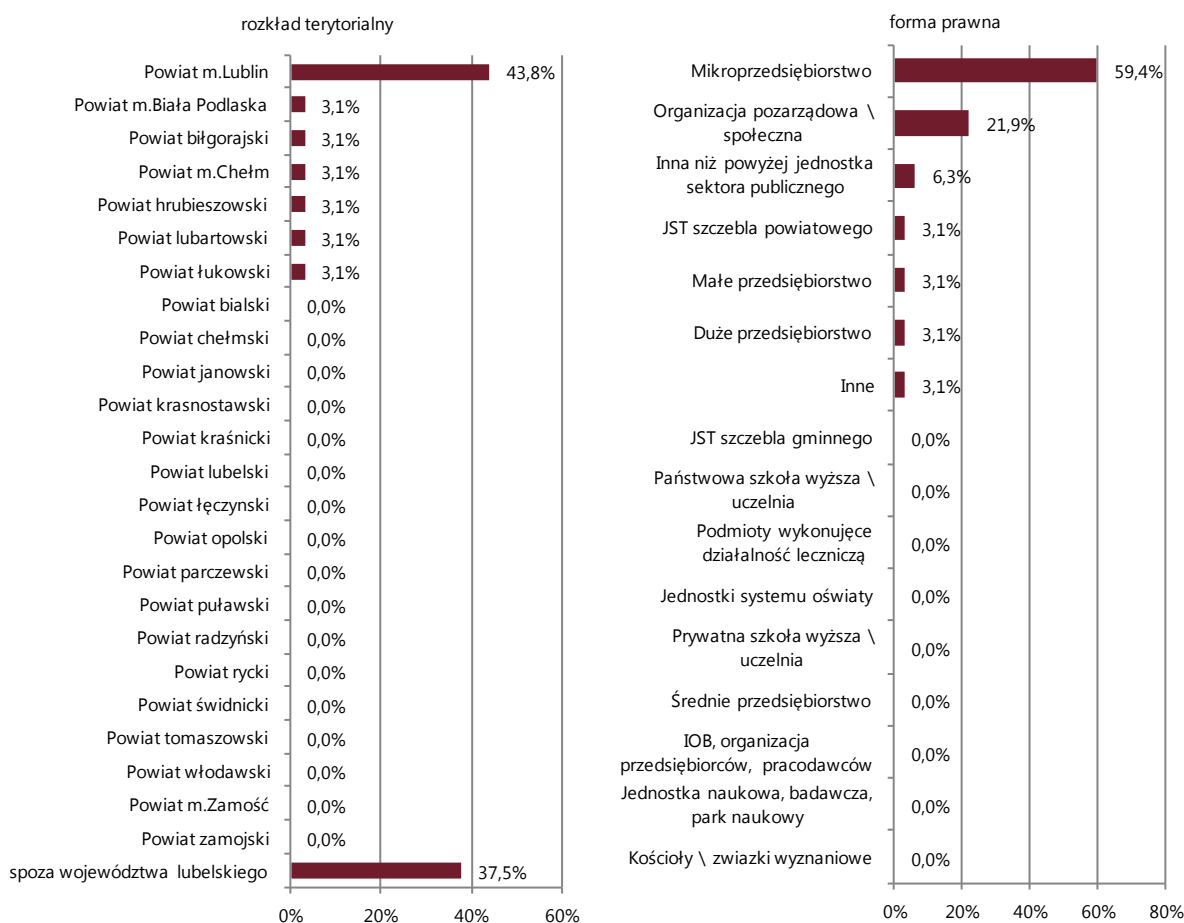

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=117, potencjalni wnioskodawcy – n=12, ogółem – n=129; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Rynek pracy”

Większość respondentów (uwzględniając łącznie obie badane grupy jest to 75,2% badanych) nie posiada jeszcze w tym momencie sprecyzowanych planów dotyczących realizacji projektów dotyczących rynku pracy.

Na kolejnym wykresie została przedstawiona struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym rynku pracy pod względem powiatu stanowiącego siedzibę podmiotu oraz formy prawnej.

Wykres 62. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Rynek pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=32

Wśród podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym rynku pracy mamy do czynienia ze zdecydowaną dominacją podmiotów z powiatu grodzkiego m. Lublin (43,8%) oraz spoza województwa lubelskiego (37,5%). Świadczy to o dużej koncentracji podmiotów posiadających skonkretyzowane pomysły w stolicy województwa oraz o dużym zainteresowaniu realizacją projektów w województwie lubelskim przez podmioty posiadające siedzibę poza województwem. W przypadku interwencji współfinansowanej ze środków EFS taka sytuacja nie powinna dziwić, gdyż istotniejsze od siedziby beneficjenta jest to, by pomoc dotarła do społeczności lokalnej na danym obszarze.

Jeśli chodzi o formę prawną, to wśród podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów dominują mikroprzedsiębiorstwa (59,4%), co świadczy o dużej aktywności

podmiotów o charakterze komercyjnym. Relatywnie często pomysły realizacyjne posiadają również organizacje pozarządowe / społeczne (21,9%)

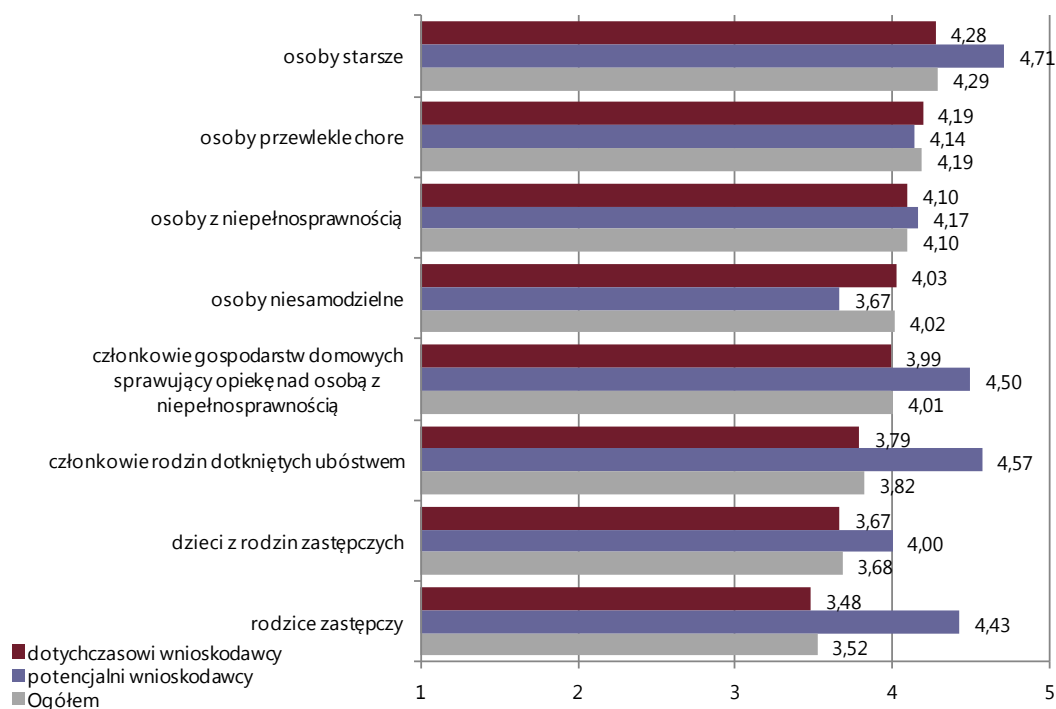
Jeśli chodzi o charakterystyki projektów przedstawione przez respondentów, to zwrócić tutaj należy uwagę przede wszystkim na dwie kwestie. Po pierwsze, w planowanych projektach pojawia się bardzo często aspekt planowanej kompleksowości oferowanej pomocy. Jest to potwierdzenie wcześniejszych wniosków z przeprowadzonej analizy, gdzie niejednokrotnie pojawiał się wątek zapewnienia kompleksowości osobom otrzymującym wsparcie dotyczące funkcjonowania na rynku pracy. Po drugie, w koncepcjach projektowych szczególnie istotne okazuje się wsparcie dla osób pracujących i ew. bezrobotnych, rzadziej – tylko dla osób bezrobotnych. Świadczy to o trafnym identyfikowaniu głównych tendencji, które kształtują w ostatnim czasie sytuację nie tylko na regionalnym, ale i krajowym, rynku pracy.

Wartość przedstawionych pomysłów na projekty w obszarze dotyczącym rynku pracy waha się pomiędzy 400 tys. zł a 10 mln zł. Średnia wartość przedsięwzięcia to 2,34 mln zł.

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

W ramach niniejszego podrozdziału przeprowadzono analizę zapotrzebowania na wsparcie w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 odnoszące się do obszaru włączenia społecznego. Uwzględniono w tym przypadku trzy podobszary: integrację społeczną (także w powiązaniu z integracją zawodową), zdrowie i ekonomię społeczną. Nim przejdziemy do przedstawienia wyników analiz w każdym z podobszarów, przedstawione zostaną wyniki dotyczące zapotrzebowania na wsparcie w zakresie włączenia społecznego w poszczególnych grupach docelowych.

Wykres 63. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie wśród poszczególnych grup docelowych

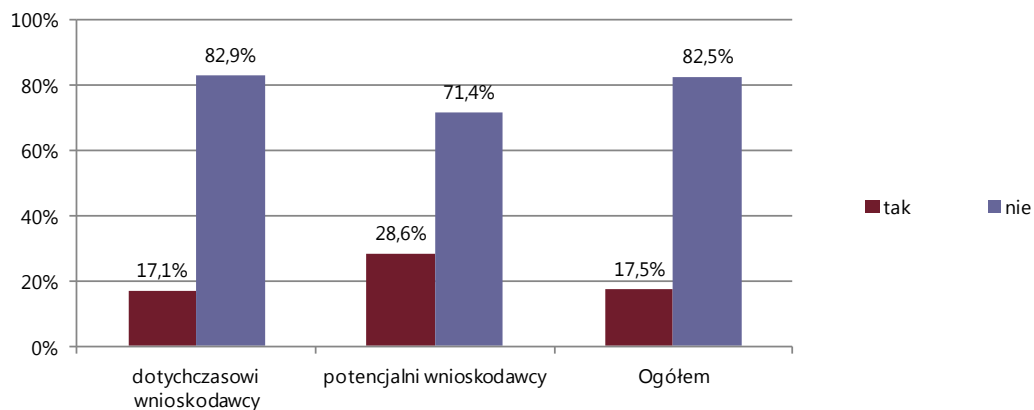

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”; ocena na skali od 1 do 5, gdzie 1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie

Choć w przypadku niektórych grup docelowych (osoby starsze, członkowie gospodarstw domowych sprawujących opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, członkowie rodzin dotkniętych ubóstwem, rodzice zastępczy) występuje relatywnie duże zróżnicowanie pomiędzy dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami w aspekcie oceny poziomu zapotrzebowania na wsparcie wśród poszczególnych grup docelowych, to jednak w odniesieniu do wszystkich grup docelowych mówić możemy o relatywnie wysokim – szacowanym przez respondentów – poziomie zapotrzebowania na wsparcie. Świadczy o tym fakt, iż w żadnym z analizowanych przypadków poziom oceny nie spadł poniżej „3” na 5-stopniowej skali, a w większości przypadków przekroczył poziom „4”. Za grupy docelowe o relatywnie najwyższym poziomie zapotrzebowania na wsparcie uczestnicy badania uznali: osoby starsze (nota 4,29), osoby przewlekle chore (4,19), osoby z niepełnosprawnością (4,10).

Uzupełnieniem danych obrazujących poziom zapotrzebowania na wsparcie są wyniki dotyczące ewentualnego dostrzegania grup docelowych – poza tymi wymienionymi powyżej – które należy szczególnie objąć wsparciem.

Wykres 64. Dostrzeganie grup docelowych, które należy szczególnie objąć wsparciem poza wymienionymi wcześniej

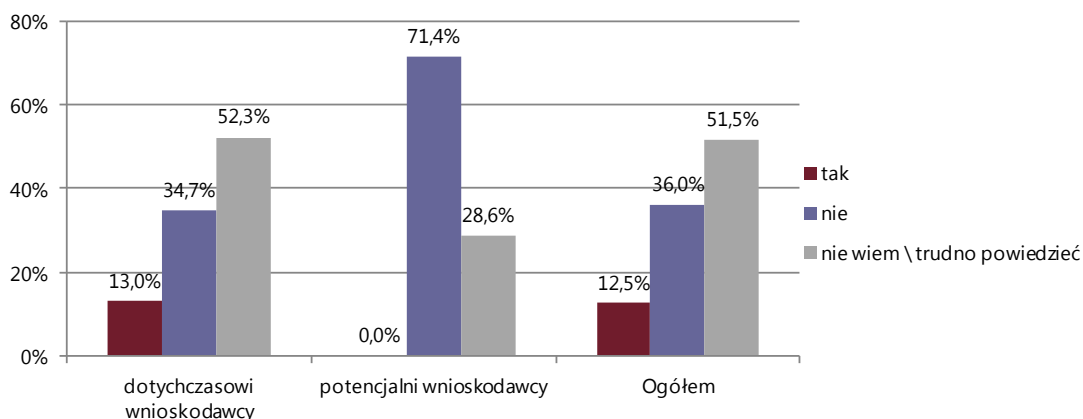

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

Większość badanych nie wskazała na potrzebę poszerzenia zakresu podmiotowego wsparcia w obszarze włączenia społecznego – na poziomie ogółu badanych tylko 17,5% uczestników badania zasygnalizowało, że są inne grupy, które w szczególności należałoby objąć odpowiednim wsparciem. Jako grupy, które szczególnie należy objąć wsparciem poza wymienionymi powyżej grupami respondenci najczęściej wskazywali na: osoby pracujące (3,0%), osoby uzależnione (3,0%), rolników (3,0%), imigrantów (2,0%) oraz rodziny / opiekunów osób znajdujących się w trudnej sytuacji (2,0%).

Respondentów zapytano jednak także o ewentualne dostrzeganie grup docelowych, wobec których niezasadne byłoby wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej.

Wykres 65. Dostrzeganie grup docelowych, wobec których wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej jest niezasadne

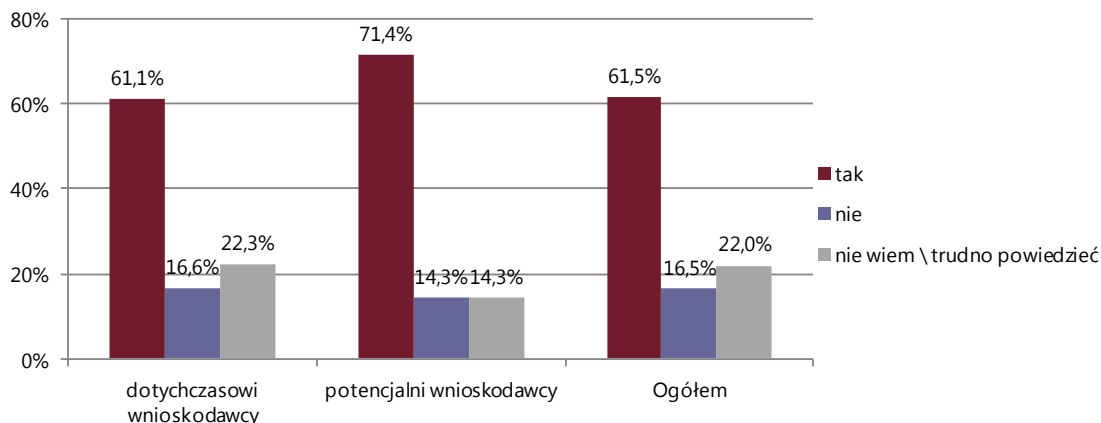
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

Większość ogółu badanych (51,5%) miała problem z jednoznacznym wskazaniem, w odniesieniu do jakich grup docelowych należy mówić o niezasadności wsparcia aktywizacyjnego. Wydaje się, że tak znaczący udział tego wariantu odpowiedzi wynika z faktu, że uzasadnienie lub brak uzasadnienia dla stosowania określonego wsparcia częściej stanowi odzwierciedlenie specyficznej sytuacji konkretnej osoby, a nie tylko grupy, którą ta osoba reprezentuje.

Tylko 12,5% badanych dostrzega grupy docelowe, wobec których wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej jest niezasadne. Respondenci najczęściej wskazywali, iż wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej jest niezasadne w stosunku do osób niepełnosprawnych, osób starszych oraz niezdolnych do pracy.

Ostatni aspekt analizy celowości obejmowania określonych grup docelowych wsparciem dotyczącym włączenia społecznego odnosi się do zasadności obejmowania wsparciem w zakresie integracji społecznej osób poniżej 15 roku życia, wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Wykres 66. Zasadność obejmowania wsparciem w zakresie integracji społecznej osób poniżej 15 roku życia, wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

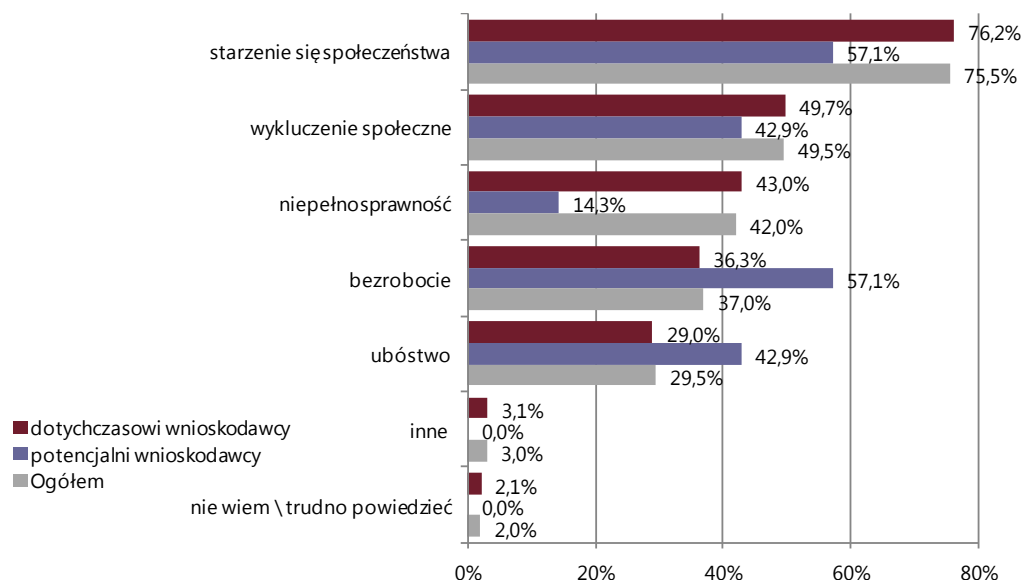

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

Większość (61,5%) ogółu badanych potwierdza, że celowe jest obejmowanie wsparciem w zakresie integracji społecznej osób poniżej 15 roku życia, wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Tylko 16,5% respondentów jest przeciwnego zdania.

Wyniki analizy poświęconej grupom docelowym potencjalnie kwalifikującym się do objęcia pomocą w zakresie włączenia społecznego wskazują, że uczestnicy badania dostrzegają celowość możliwie szerokiego podejścia do dystrybucji pomocy w tym obszarze. W dalszej części przedstawiono natomiast dane dotyczące oceny form wsparcia w poszczególnych podobszarach. W pierwszej kolejności będą to informacje odnoszące się do integracji społecznej. Na poniższym wykresie przedstawiono ranking – bazujący na opiniach respondentów – najważniejszych obszarów problemowych w zakresie integracji społecznej.

Wykres 67. Najważniejsze obszary problemowe w zakresie integracji społecznej

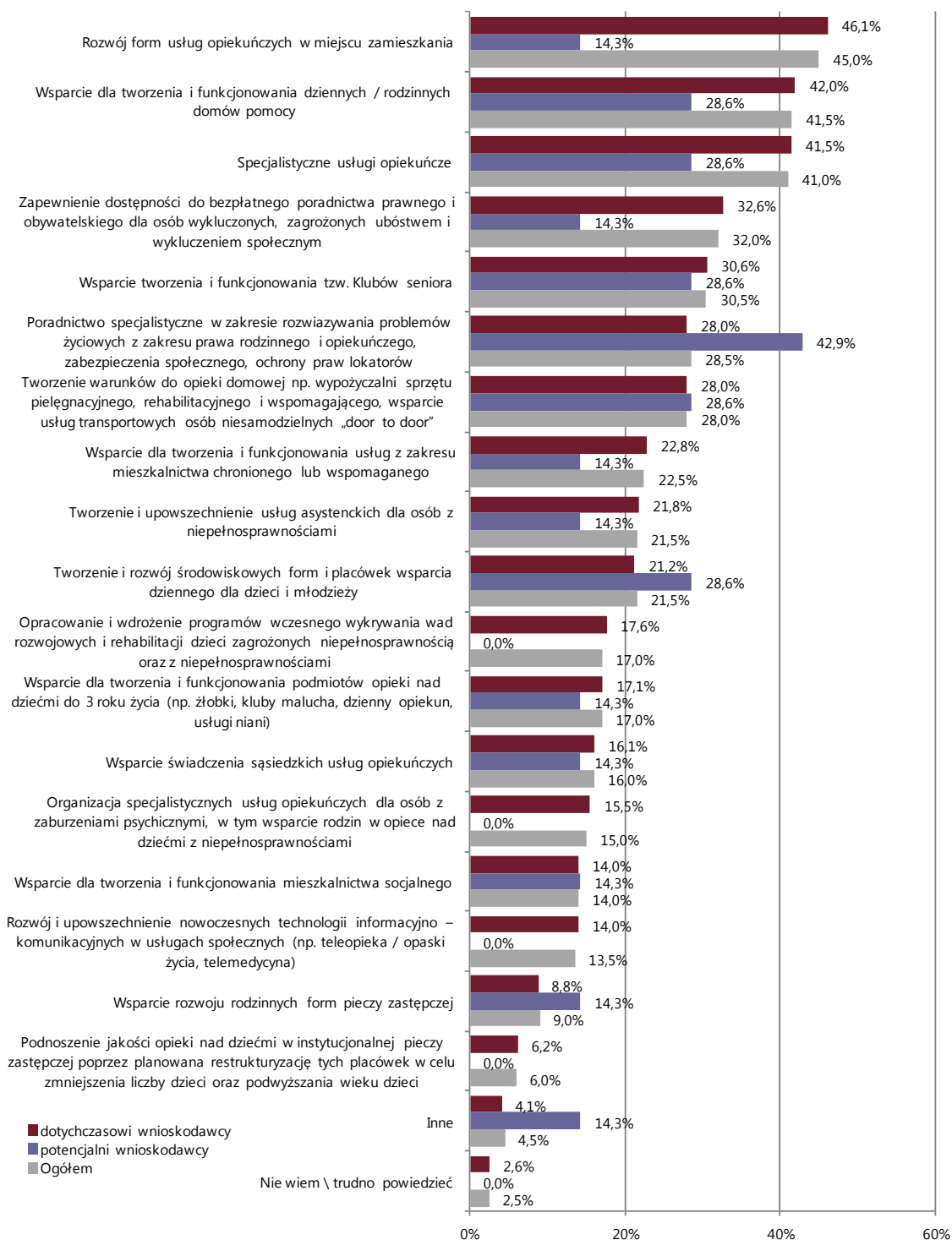

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

W opinii respondentów zdecydowanie najważniejszym problemem w zakresie integracji społecznej jest starzenie się społeczeństwa – wskazało na ten aspekt ponad trzy czwarte badanych (75,5%). Pozostałe problemy wskazała mniej niż połowa uczestników badania: wykluczenie społeczne (49,5%), niepełnosprawność (42%), bezrobocie (37%) oraz ubóstwo (29,5%). Niniejszy ranking trafnie odzwierciedla zmiany dotyczące sytuacji społecznej, gdzie na znaczeniu zyskują coraz bardziej problemy o charakterze demograficznym, natomiast mniejsze znaczenie cechuje problemy natury materialno-bytowej. Nawet jednak w przypadku tych problemów, w odniesieniu do których odsetek wskazań okazał się najmniejszy nadal mówimy o zjawiskach, których potrzebę uwzględnienia w działaniach dotyczących integracji społecznej dostrzega ok. 1/3 badanych. Trudno więc mówić o tym – przynajmniej bazując na opiniach respondentów – by były to problemy o charakterze marginalnym.

Odzwierciedleniem powyższych danych powinny być wyniki obrazujące opinię respondentów na temat najistotniejszych form wsparcia w obszarze usług społecznych. Jeśli bowiem wsparcie to miałyby być adekwatne, to powinno odzwierciedlać kluczowe problemy odnoszące się do zjawiska wykluczenia społecznego.

Wykres 68. Najistotniejsze formy wsparcia w obszarze usług społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

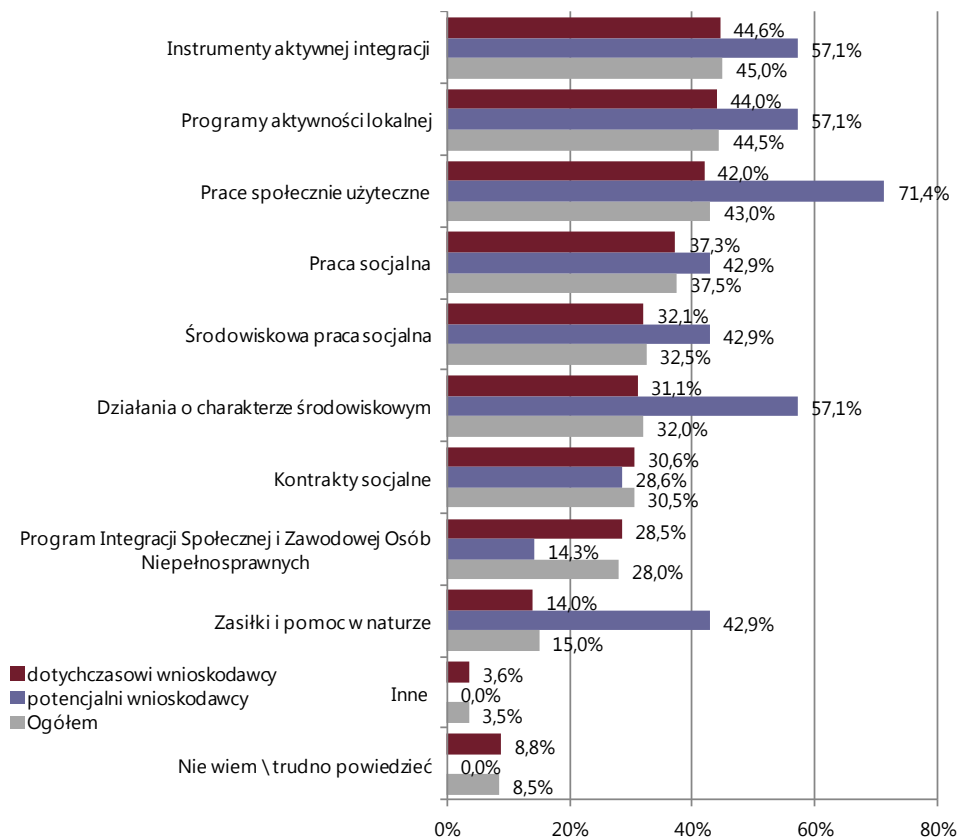
Na powyższym wykresie przedstawiony został bardzo rozbudowany katalog możliwych form wsparcia dotyczących usług społecznych. W przypadku trzech form wsparcia

odsetek respondentów wskazujących, że jest to istotny instrument pomocowy przekroczył 40%. Są to: rozwój form usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (45%), wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania dziennych / rodzinnych domów pomocy (41,5%) oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze (41%). Dwa pierwsze warianty pomocy akcentują istotny aspekt, jakim jest deinstytucjonalizacja usług społecznych, a więc koncentrują się na oferowaniu wsparcia w możliwie najbliższym i najbardziej przyjaznym dla odbiorcy środowisku. Podejście to przejawia się także w innych formach wsparcia, które wskazywał mniejszy odsetek respondentów.

Analizując powyższe zestawienie warto zauważyć, że interwencja w obszarze włączenia społecznego ma inny charakter niż pomoc np. w, analizowanym wcześniej, obszarze rynku pracy. W tamtym przypadku kompleksowość wsparcia i stosowania zróżnicowanych narzędzi pomocowych zorientowana była przede wszystkim na wsparcie danej osoby w jej funkcjonowaniu na rynku pracy (znalezienie zatrudnienia, utrzymanie zatrudnienia lub poprawa jego warunków). Obszar włączenia społecznego jest o wiele bardziej zróżnicowany wewnątrz i stąd niezbędne jest stosowanie wielu zróżnicowanych form wsparcia. Dlatego też, nawet jeśli pod względem istotności niektóre z nich identyfikowane są jako mniej znaczące (np. mieszkalnictwo socjalne, czy system pieczy zastępczej), to raczej świadczy to o mniejszej liczbie potencjalnych odbiorców takich form pomocy, a nie ich mniejszym znaczeniu merytorycznym. Co więcej, niektóre instrumenty o bardzo wąskim zakresie stosowania mogą być niezbędne dla normalnego funkcjonowania oraz pełnej integracji społecznej i zawodowej określonych grup docelowych. Niniejszą kwestię należy mieć na względzie projektując zakres interwencji w obszarze włączenia społecznego dotyczącej lat 2021-2027.

Poza samą istotnością określonych form wsparcia istotna jest również ich skuteczność. Na poniższym wykresie przedstawiono opinie respondentów dotyczące skuteczności określonych narzędzi integracji społecznej i zawodowej.

Wykres 69. Skuteczne narzędzia w integracji społecznej i zawodowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Trzema instrumentami cechującymi się wg respondentów najwyższym poziomem skuteczności są: instrumenty aktywnej integracji (45% wskazań), programy aktywności lokalnej (44,5%) oraz prace społecznie użyteczne (43%). Uczestnicy badania akcentują więc skuteczność rzeczywistej aktywizacji osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dodatkowym potwierdzeniem takiego podejścia jest fakt, że najmniejszy odsetek badanych (15%) jako skuteczne narzędzie integracji społecznej i zawodowej wskazał zasiłki i pomoc w naturze, których może w zasadzie towarzyszyć pełna bierność po stronie odbiorcy wsparcia.

Co ciekawe, choć różnice pomiędzy tymi formami wsparcia nie są znaczące, to respondenci wyżej ocenili skuteczność pracy socjalnej (37,5%) niż jej środowiskowego wariantu (32,5%). Ogólnie określone działania o charakterze środowiskowym za skuteczne uznało 32% badanych.

W kontekście skuteczności wsparcia w zakresie integracji społecznej i zawodowej znaczenie mają nie tylko stosowane formy wsparcia, ale także cechy odbiorcy wsparcia – niektóre mogą utrudniać skuteczne przeprowadzenie integracji społecznej i zawodowej, inne z kolei mogą stanowić barierę utrudniającą ten proces. W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące oceny przez respondentów wpływu poszczególnych czynników na skuteczną integrację społeczną i zawodową lub na tzw. „wyjście z systemu pomocy społecznej”.

Tabela 3. Ocena wpływu czynników na skuteczną integrację społeczną i zawodową lub na tzw. „wyjście z systemu pomocy społecznej”

Grupa	Czynnik	pozytywny	neutralny	negatywny	nie wiem \ trudno powiedzieć
wiek	Poniżej 15 roku	33,0%	26,5%	7,0%	33,5%
	15-25	47,5%	24,5%	7,0%	21,0%
	26-40	35,0%	38,0%	7,0%	20,0%
	41-50	17,5%	37,5%	24,5%	20,5%
	51-65	12,5%	21,0%	45,5%	21,0%
	Powyżej 65 roku	11,5%	16,0%	46,5%	26,0%
pleć	Kobieta	27,5%	36,0%	10,0%	26,5%
	Mężczyzna	18,5%	44,5%	8,0%	29,0%
okres pobierania świadczeń pomocy społecznej	Do 1 roku	54,5%	24,5%	2,5%	18,5%
	1-2 lata	27,0%	38,0%	14,0%	21,0%
	3-5 lat	3,5%	28,0%	47,0%	21,5%
	6-7 lat	1,5%	14,0%	64,0%	20,5%
	Powyżej 8 lat	2,0%	11,0%	68,5%	18,5%
wykształcenie	Nieukończone podstawowe i bez wykształcenia	5,0%	11,0%	68,0%	16,0%
	Gimnazjalne i podstawowe	4,0%	23,0%	56,0%	17,0%
	Średnie i policealne	24,5%	49,5%	8,5%	17,5%
	Zasadnicze zawodowe	28,0%	43,0%	10,0%	19,0%
	Wyższe	65,0%	17,0%	3,0%	15,0%
powód objęcia pomocą społeczną	ubóstwo	26,0%	18,0%	33,5%	22,5%
	sieroctwo	29,5%	22,5%	18,0%	30,0%
	bezdomność	18,5%	12,5%	42,5%	26,5%
	bezrobocie	18,0%	27,0%	35,0%	20,0%
	niepełnosprawność	26,5%	22,5%	27,0%	24,0%
	długotrwała lub ciężka choroba	27,0%	14,0%	34,5%	24,5%

Grupa	Czynnik	pozytywny	neutralny	negatywny	nie wiem \ trudno powiedzieć
	przemoc w rodzinie	24,5%	15,0%	29,0%	31,5%
	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	20,0%	12,5%	19,0%	48,5%
	potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	18,0%	26,5%	19,0%	36,5%
	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	16,5%	21,0%	34,0%	28,5%
	trudność w integracji cudzoziemców	8,0%	22,5%	21,5%	48,0%
	trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13,0%	16,5%	35,0%	35,5%
	alkoholizm lub narkomania	12,0%	13,0%	49,5%	25,5%
	zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	29,0%	18,5%	20,5%	32,0%
wysokość pobieranych świadczeń	Poniżej 1 tys. zł	39,5%	18,5%	13,0%	29,0%
	1 000 - 2 000 zł	12,0%	27,5%	28,5%	32,0%
	2 001 - 5 000 zł	10,5%	8,5%	48,0%	33,0%
	Powyżej 5 tys. zł	8,5%	4,5%	55,5%	31,5%
miejsce zamieszkania	Tereny wiejskie	13,0%	31,5%	28,5%	27,0%
	Tereny miejskie	25,5%	41,5%	4,0%	29,0%
status na rynku pracy	Osoba bezrobotna	13,5%	26,0%	40,5%	20,0%
	Osoba bierna zawodowo	8,5%	28,5%	42,0%	21,0%
	Osoba pracująca	52,5%	23,5%	7,5%	16,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

Jeśli chodzi o wiek, to w przypadku osób młodszych stanowi on według respondentów raczej czynnik sprzyjający skutecznej integracji społecznej i zawodowej. Natomiast wraz ze wzrostem liczby lat, proces integracyjny staje się coraz bardziej utrudniony. Taka sytuacja nie powinna dziwić, jeśli weźmiemy pod uwagę inne możliwe uwarunkowania starzenia się, np. większe trudności w funkcjonowaniu na rynku pracy, większe ryzyko chorób itd. Sytuacja ta oznacza, że wsparcie procesu aktywizacji społecznej i zawodowej musi być w odniesieniu do osób relatywnie starszych bardziej złożone i obejmujące więcej różnorodnych narzędzi pomocowych.

Płeć, wg większości respondentów, nie oddziałuje w pozytywny lub negatywny sposób na możliwość skutecznej integracji zawodowej i społecznej – dominuje przekonanie, że jej wpływ ma charakter neutralny.

Istotnym czynnikiem ryzyka dla skuteczności procesu aktywizacyjnego jest, według uczestników badania, okres pobierania świadczeń pomocy społecznej. Relatywnie krótki (do 1 roku) nie stanowi istotnego obciążenia dla osoby objętej wsparciem, ale wraz z jego wydłużaniem się znacząco wzrasta liczba respondentów przekonanych, że czynnik ten może istotnie zakłócić proces skutecznej integracji społecznej i zawodowej. Taka prawidłowość nie powinna dziwić, bo relatywnie długi czas pobierania świadczeń pomocy społecznej może – po pierwsze – wymagać odpowiednio długiego procesu przywracania danej osoby do funkcjonowania „poza systemem wsparcia”. Po drugie, długi czas pobierania świadczeń pomocy społecznej ma swoje określone źródło, które – skoro czas ten był do tej pory długi – może być trudne do zniwelowania.

Z okresem pobierania świadczeń jest powiązana ich wysokość. Według respondentów mamy do czynienia z prawidłowością polegającą na tym, że im wyższa jest wysokość pobieranych świadczeń, tym bardziej negatywne oddziaływanie tego czynnika na skuteczność integracji społecznej i zawodowej. Można rozumieć logikę takiego przekonania – relatywnie wysokie świadczenia społeczne będą w ograniczonym stopniu motywować do takiej zmiany, która sprawi, że świadczenia te nie będą już musiały być wypłacane danej osobie. Jednocześnie jednak, w przekonaniu tym kryje się założenie, że otrzymywane środki finansowe nie są przeznaczane np. na poprawę swojej sytuacji na rynku pracy, czy inne działania, które docelowo również mogą mieć walor prointegracyjny (uczestnictwo w kulturze, poczucie niezależności ekonomicznej itp.).

Wskazania respondentów dotyczące oddziaływania poziomu wykształcenia na skuteczność procesu integracji społecznej i zawodowej odzwierciedlają możliwą do przewidzenia prawidłowość – im wyższy jest poziom wykształcenia, tym bardziej pozytywne oddziaływanie na przebieg procesu aktywizacyjnego. Podobny mechanizm zdaje się występować także w odniesieniu do statusu na rynku pracy (który to czynnik jest zresztą w sposób oczywisty powiązany z poziomem wykształcenia odbiorcy wsparcia) – integracja jest trudniejsza w przypadku osób bezrobotnych i biernych zawodowo, natomiast posiadanie zatrudnienia oddziałuje na skuteczność tego procesu jednoznacznie pozytywnie.

Jeśli chodzi o powody objęcia pomocą społeczną, to oczywiście trudno mówić tutaj o określonej prawidłowości, gdyż powody te mają niejednokrotnie zupełnie inny charakter i genezę (choć część z nich jest ze sobą powiązana). Istotne wydaje się w tym przypadku wskazanie tych powodów, które stanowią największą barierę skutecznej integracji społecznej i zawodowej. Wg respondentów są to: alkoholizm lub narkomania oraz bezdomność. Są to sytuacje, w których mówić możemy już o skrajnie trudnej sytuacji danej osoby, ale jednocześnie – choć w tym przypadku te czynniki traktowane są jako powody objęcia pomocą społeczną – są one często rezultatem oddziaływania innych czynników (np. bezrobocia, długotrwałej choroby, czy zdarzenia losowego). I tak też należy je postrzegać, traktując wsparcie w zakresie integracji społecznej i zawodowej m.in. jako instrument zapobiegania znalezieniu się w takiej sytuacji przez potencjalnego odbiorcę wsparcia.

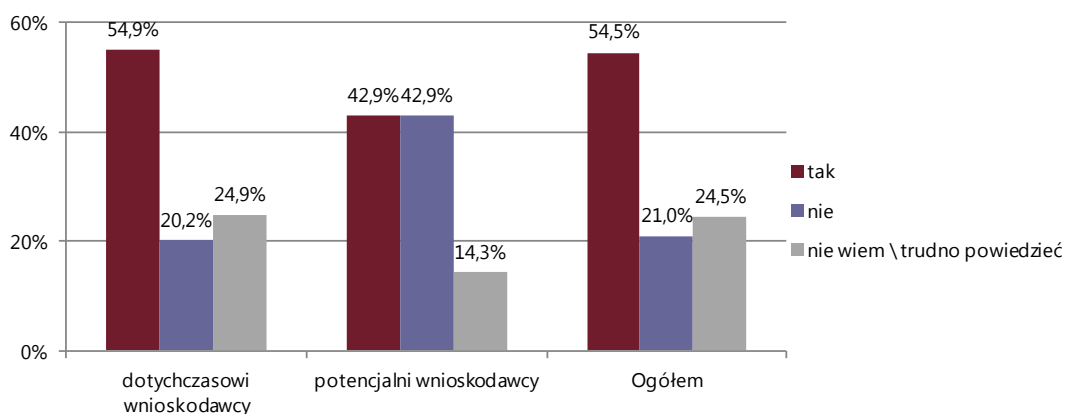
Ostatni analizowany czynnik to miejsce zamieszkania. Choć respondenci wskazywali, że zamieszkiwanie na obszarach miejskich oddziałuje raczej pozytywnie niż negatywnie, a zamieszkiwanie na obszarach wiejskich – odwrotnie, to jednak dominuje przekonanie o neutralnym charakterze tego czynnika.

Rodzi się w tym miejscu pytanie, w jaki sposób powyższe wnioski mogą zostać wykorzystane na etapie konstruowania zakresu i warunków wsparcia w obszarze włączenia społecznego w przyszłym okresie finansowania. Wydaje się, że przede wszystkim dostrzeżenie określonego sposobu oddziaływania wybranych czynników na skuteczność procesu integracji społecznej i zawodowej może stanowić podstawę do określonego formułowania kryteriów wyboru projektów oraz wymagań dotyczących niezbędnych do uzyskania w projekcie efektów. Jeśli bowiem mamy świadomość, że dany czynnik oddziałuje negatywnie na proces integracji i stanowi dla niego raczej czynnik ryzyka, to objęcie przez projektodawców wsparciem osób, których ów czynnik dotyczy winno być premiowane określonymi preferencjami na etapie oceny lub też obniżeniem wymagań w zakresie efektywności zatrudnieniowej i/lub społecznej. I odwrotnie, jeśli dane czynniki wspomagają skuteczność procesu integracyjnego, to w przypadku ich występowania możliwe (i bezpieczne) jest zwiększanie oczekiwań w

zakresie efektów osiągniętych w projekcie. Oczywiście w tym drugim przypadku należy każdorazowo mieć na uwadze możliwe ryzyko wystąpienia efektu *creamingu*, nie należy więc za wszelką cenę dążyć do tego, by projekty były adresowane wyłącznie (czy nawet, przede wszystkim) do grup docelowych, których dotyczą czynniki potencjalnego „sukcesu” integracyjnego.

Na koniec analizy dotyczącej podobszaru odnoszącego się do integracji społecznej i zawodowej przedstawiono jeszcze dane dotyczące szczegółowych aspektów realizacji projektów w tym zakresie. W pierwszej kolejności są to wyniki dotyczące zasadności obligatoryjnego stosowania instrumentów aktywnej integracji o charakterze zawodowym.

Wykres 70. Zasadność obligatoryjnego stosowania instrumentów aktywnej integracji o charakterze zawodowym

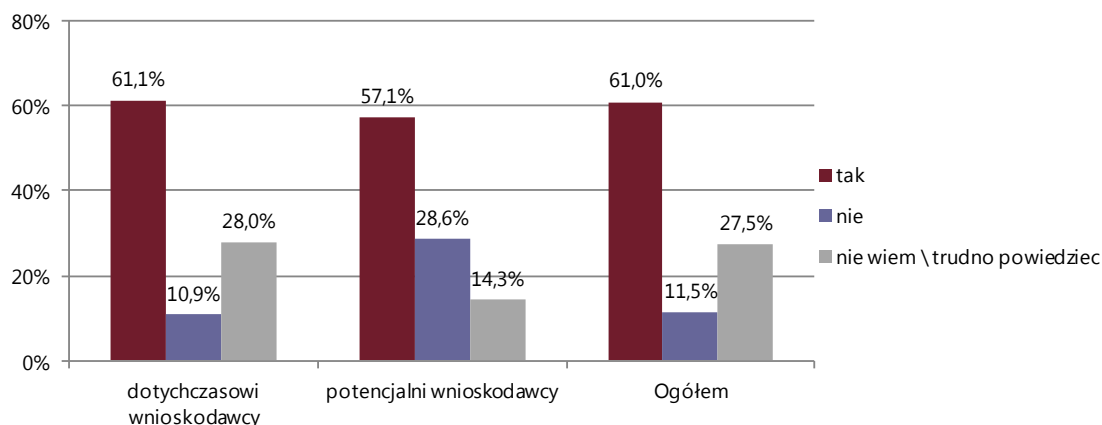
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

Ponad połowa badanych (54,9%) dostrzega celowość obligatoryjnego stosowania instrumentów aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Przeciwnego zdania jest 21% respondentów, a nie ma zdania w tej sprawie jedna czwarta uczestników badania (24,5%). Wyniki te pozostają spójne z wcześniejszymi danymi, które wskazywały na przekonanie badanych o celowości stosowania różnych form aktywnej integracji. Choć może budzić pewne wątpliwości kwestia obligatoryjności stosowania takich form, to jednak zwróćmy uwagę, że obowiązkowość dotyczy w tym przypadku instrumentów,

które zostały wcześniej ocenione jako najbardziej skuteczna forma wsparcia integracyjnego.

Drugi szczegółowy aspekt dotyczy zasadności wyodrębnienia środków na rzecz zatrudnienia pracownika socjalnego w projektach realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Wykres 71. Zasadność wyodrębnienia środków na rzecz zatrudnienia pracownika socjalnego w projektach realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej

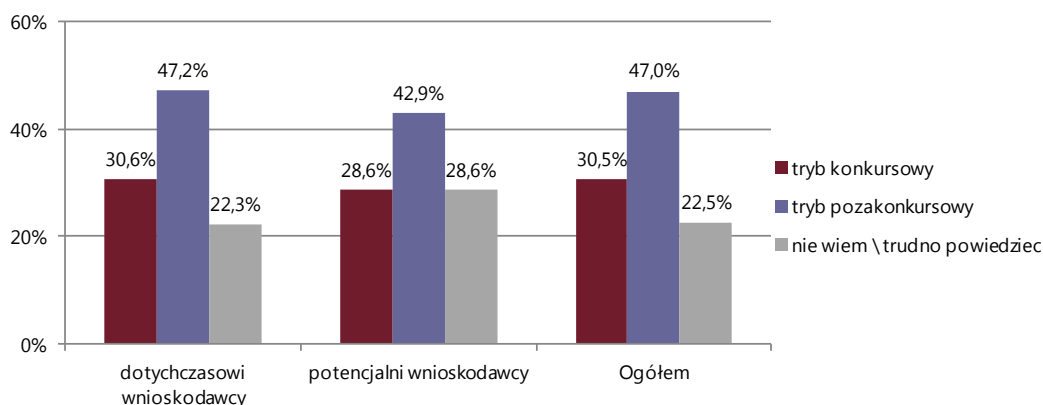

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

61% respondentów dostrzega zasadność wyodrębnienia środków na rzecz zatrudnienia pracownika socjalnego w projektach realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Celowości takiego rozwiązania nie widzi tylko 11,5%, a ponad jedna czwarta (27,5%) nie ma zdania w tej sprawie. Dominacja pierwszego wariantu odpowiedzi nie powinna dziwić – analizowane tutaj rozwiązanie traktować należy jako zabezpieczenie środków finansowych, które przeznaczone zostaną w trakcie projektu na realizację konkretnych – podejmowanych przez pracownika socjalnego – działań skierowanych do osoby objętej pomocą w ramach prowadzonego przedsięwzięcia.

Ostatni szczegółowy aspekt oceny wsparcia w obszarze integracji społecznej i zawodowej dotyczy preferowanego trybu realizacji projektów adresowanych do Ośrodków Pomocy Społecznej.

Wykres 72. Preferowany tryb realizacji projektów adresowanych do Ośrodków Pomocy Społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

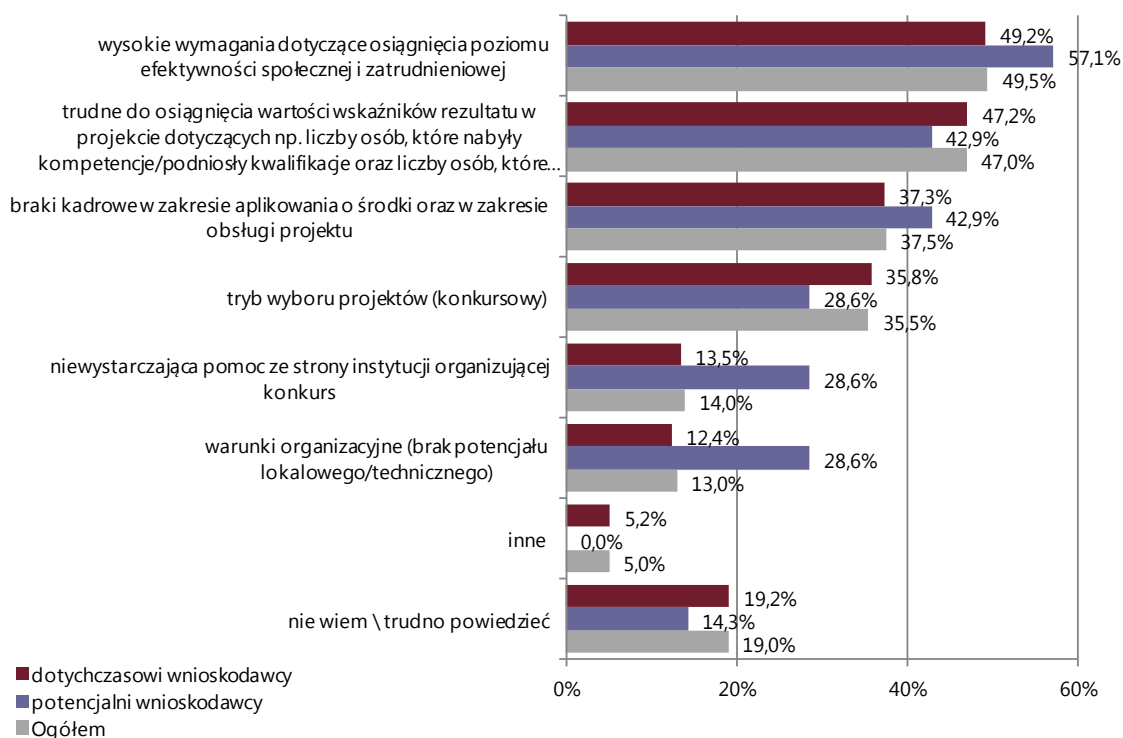
Wśród respondentów dominuje (47% wskazań) przekonanie o większej celowości stosowania w stosunku do Ośrodków Pomocy Społecznej trybu pozakonkursowego.

Takie podejście jest zrozumiałe ze względu na status tych podmiotów, ich umiejscowienie w systemie pomocy społecznej oraz ustawowy zakres zadań.

Przeciwnego zdania jest blisko jedna trzecia badanych (30,5%). Możemy w tym miejscu domniemywać, że – przynajmniej w jakiejś części – opinie te stanowią wyraz przekonania o większym uzasadnieniu dla szerszej dystrybucji środków finansowych przeznaczonych w ramach RPO na realizację zadań dotyczących integracji społecznej i zawodowej, co z kolei pozwoliłoby na pozyskanie wsparcia podmiotom, które niektóre zadania mogłyby realizować w sposób bardziej skuteczny i/lub efektywny niż OPS.

Na zakończenie analizy dotyczącej działań w zakresie integracji społecznej i zawodowej przedstawione zostaną jeszcze dane dotyczące możliwych przyczyn małego zainteresowania realizacją projektów przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Wykres 73. Przyczyny małego zainteresowania realizacją projektów przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej

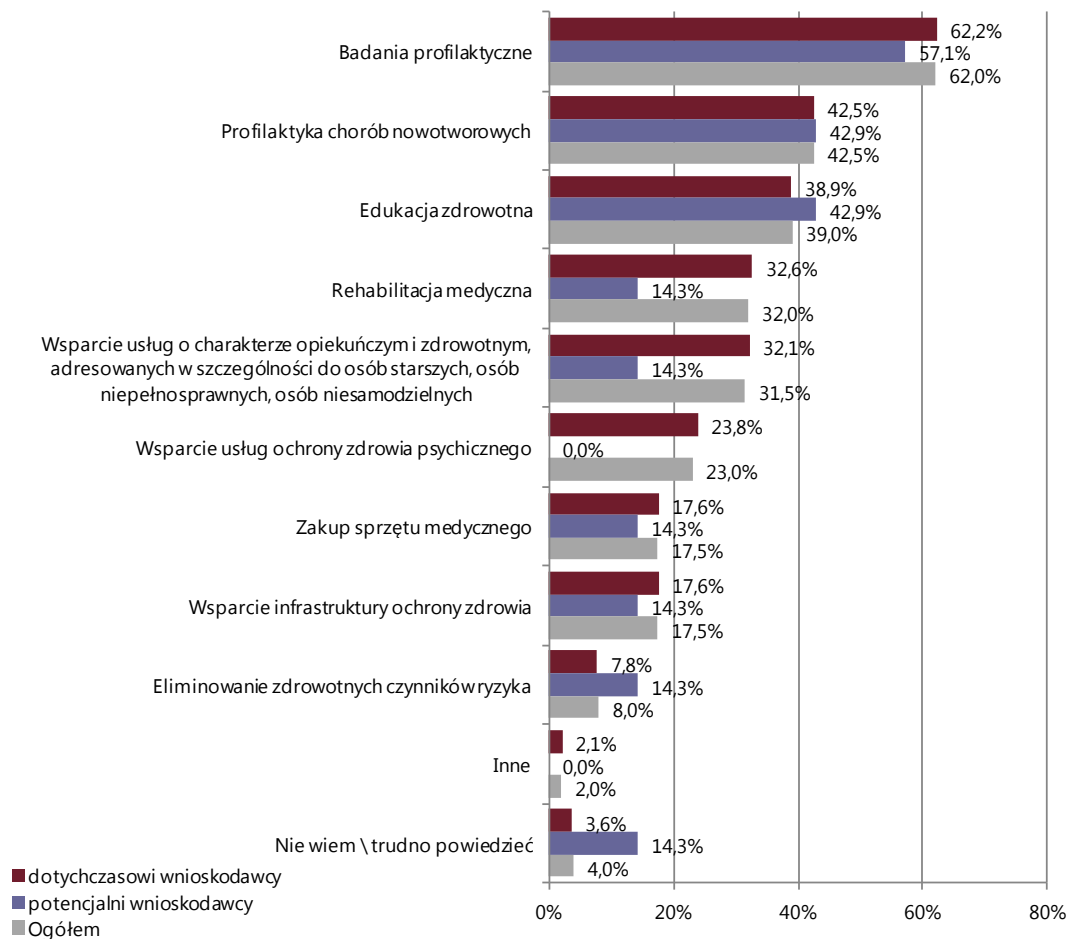
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

Z punktu widzenia respondentów najpoważniejszym problemem są w tym przypadku wysokie wymagania dotyczące osiągnięcia poziomu społecznej i zatrudnieniowej (49,5% wskazań) oraz trudne do osiągnięcia wartości wskaźników rezultatu w projekcie dotyczących np. liczby osób, które nabyły kompetencje / podniosły kwalifikacje oraz liczby osób, które podjęły zatrudnienie po opuszczeniu programu (47%). Oba powody mają podobny charakter i dotyczą generalnie obaw wnioskodawców o osiągnięcie określonych efektów w projekcie. Jest to o tyle zrozumiałe, że projekty z zakresu włączenia społecznego należą do najtrudniejszych jeśli chodzi o osiągnięcie konkretnych i skwantyfikowanych celów projektowych.

Relatywnie często wskazywano także na braki kadrowe w zakresie aplikowania o środki oraz w zakresie obsługi projektu (37,5%) oraz stosowany – konkursowy – tryb wyboru projektów (35,5%).

Drugi podobszar analizowany w ramach obszaru dotyczącego włączenia społecznego odnosi się do zdrowia. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące najistotniejszych – w opinii respondentów – form wsparcia w ramach obszaru zdrowia.

Wykres 74. Najistotniejsze formy wsparcia w ramach obszaru zdrowia

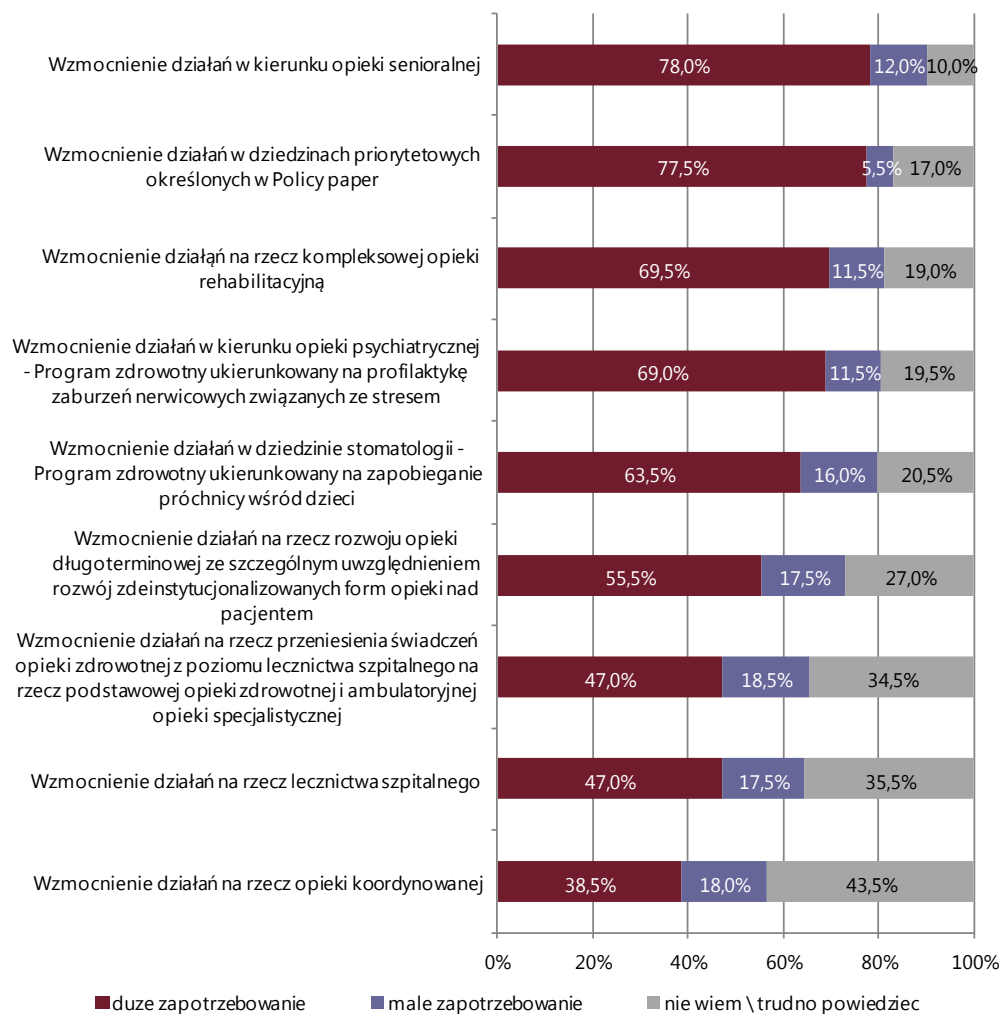

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

W opinii respondentów najistotniejszą formą wsparcia w ramach obszaru zdrowia są badania profilaktyczne (62%). Kolejne formy wsparcia – o mniejszym odsetku wskazań – to profilaktyka chorób nowotworowych (42,5%), edukacja zdrowotna (39%), rehabilitacja medyczna (32%) oraz wsparcie usług o charakterze opiekuńczym i zdrowotnym, adresowanych w szczególności do osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób niesamodzielnich (31,5%). Mniejsze znaczenie okazały się mieć projekty o bardziej inwestycyjnym / infrastrukturalnym charakterze, czyli zakup sprzętu medycznego (17,5%

wskazań), wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia (17,5%), czy eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka (8%).

Wykres 75. Ocena zapotrzebowania na realizację działań w poszczególnych obszarach dotyczących zdrowia

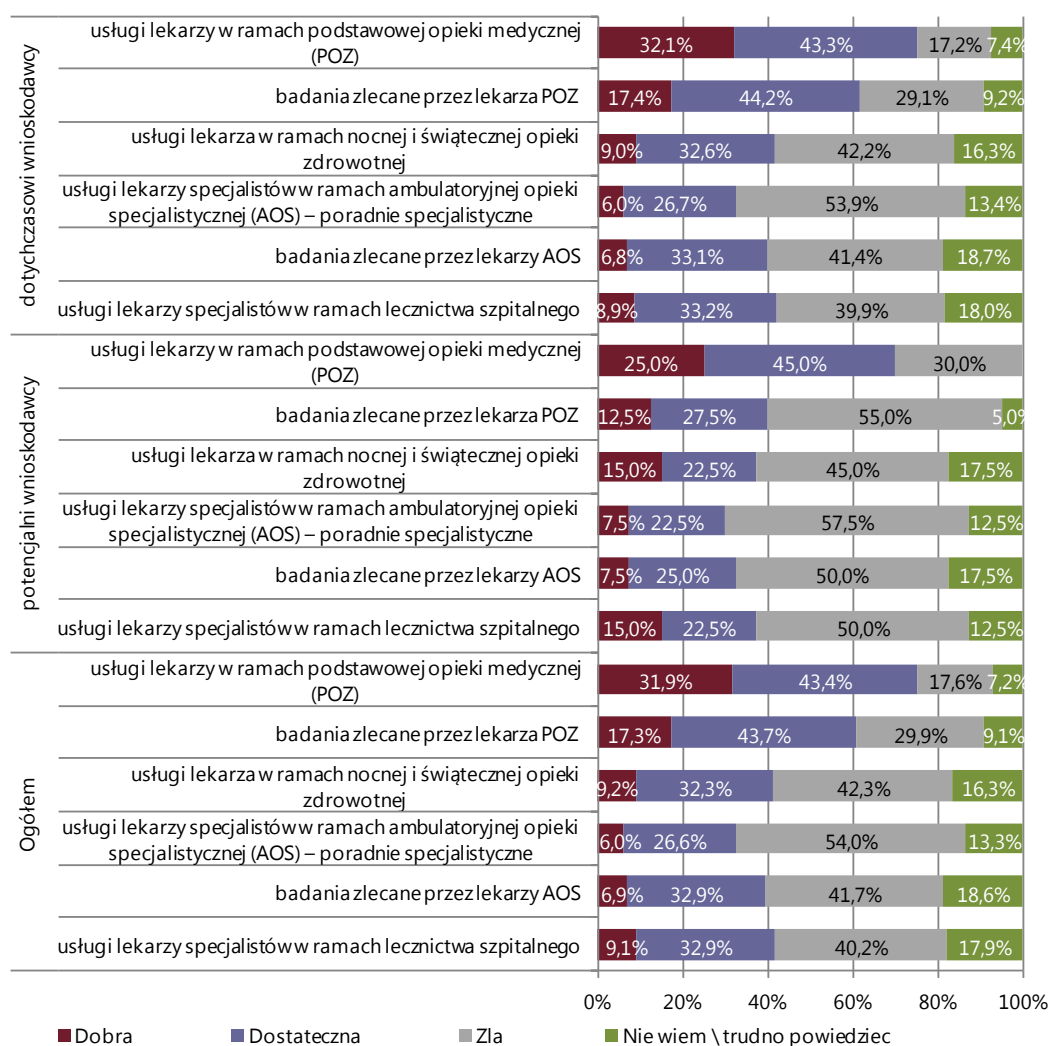

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

Z najwyższym poziomem zapotrzebowania (identyfikowanym jako wskazanie wariantu „duże zapotrzebowanie” przez przynajmniej 2/3 respondentów) mamy do czynienia w przypadku następujących form wsparcia: wzmocnienie działań w kierunku ochrony senioralnej (78% respondentów dostrzega duże zapotrzebowanie na realizację działań w tym zakresie), wzmocnienie działań w dziedzinach priorytetowych określonych w Policy Paper (77,5%), wzmocnienie działań na rzecz kompleksowej opieki rehabilitacyjnej (69,5%) oraz wzmocnienie działań w kierunku opieki psychiatrycznej – Program

zdrowotny ukierunkowany na profilaktykę zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem (69%). Taki stan rzeczy pozostaje spójny z danymi dotyczącymi najistotniejszych problemów w obszarze włączenia społecznego. Świadczy o tym przede wszystkim zapotrzebowanie na opiekę senioralną oraz rehabilitację, co stanowi odzwierciedlenie postrzegania starzenia się społeczeństwa jako kluczowego problemu społecznego. Uzupełnieniem dotychczasowych danych dotyczących podobszaru zdrowia są poniższe wyniki odnoszące się do kwestii dostępności usług medycznych.

Wykres 76. Ocena dostępności usług medycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=1302, potencjalni wnioskodawcy – n=40, ogółem – n=1342

Analizując łącznie dla obu badanych grup kwestię dostępności poszczególnych usług medycznych należy przede wszystkim skoncentrować się na tych usługach, których

dostępność postrzegana jest relatywnie źle. To bowiem w odniesieniu do nich występuje największe uzasadnienie dla podejmowania w przyszłości określonych form interwencji. Z tego względu za najpilniejszy do objęcia określonymi działaniami obszar interwencji uznać należy usługi lekarzy specjalistów w ramach ambulatoryjnej opieki medycznej – jako złą oceniło dostępność tego wariantu usług medycznych 54% respondentów. 42,3% dostrzega problem dostępności usług lekarzy w ramach nocnej i świątecznej opieki medycznej, 41,7% – badań zleczanych przez lekarzy ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, a 40,2% – usług lekarzy specjalistów w ramach leczenia szpitalnego. W praktyce tylko w przypadku usług lekarzy w ramach podstawowej opieki medycznej dominującą opinią jest przekonanie o dostatecznej, a nie – złej, dostępności usług medycznych.

Ostatni podobszar analiz dotyczących obszaru włączenia społecznego dotyczy ekonomii społecznej. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące oceny przez respondentów zasadności stosowania określonych form wsparcia właśnie w zakresie ekonomii społecznej.

Wykres 77. Ocena zasadności form wsparcia ekonomii społecznej

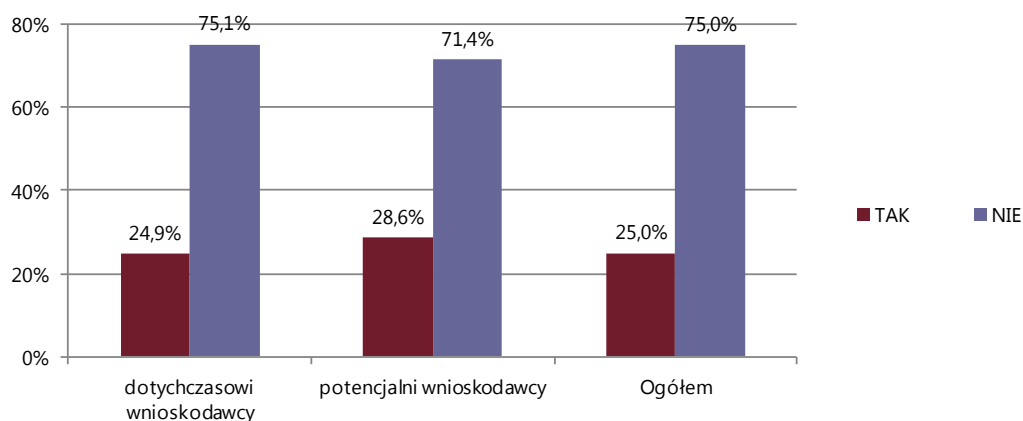
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”; ocena na skali od 1 do 5, gdzie 1 – zupełnie niezasadne, 5 - bardzo zasadne

W przypadku wsparcia dotyczącego ekonomii społecznej potwierdza się wcześniejszy wniosek, który został sformułowany w odniesieniu do instrumentów pomocowych w zakresie integracji społecznej i zawodowej. Chodzi tutaj o celowość stosowania zróżnicowanych form wsparcia, tak by uwzględnić różne uwarunkowania – w tym przypadku – funkcjonowania sektora ekonomii społecznej. Dlatego też, uwzględniając łącznie wyniki dla obu badanych grup, żadna z ocenianych form wsparcia nie została oceniona na notę niższą niż „3” na 5-stopniowej skali oceny zasadności. Z drugiej jednak strony, żadna z wyróżnionych form wsparcia nie uzyskała ocen jednoznacznie

pozytywnych i wyraźnie odróżniających ją od pozostałych instrumentów pomocowych, co może świadczyć o tym, że jako narzędzia stosowane odrębnie mogą one być niewystarczające. Relatywnie najwyżej oceniono natomiast takie formy wsparcia ekonomii społecznej jak: refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy (3,87), zatrudnienie przejściowe dla osób opuszczających podmioty reintegracyjne czy placówki opiekuńczo – wychowawcze (3,75) oraz wsparcie tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej, w szczególności w przedsiębiorstwach społecznych (3,74), ale podkreślić należy, że kolejne w rankingu zasadności formy wsparcia nie zostały ocenione znacząco gorzej.

Na zakończenie analiz dotyczących całego obszaru włączenia społecznego przedstawione zostaną jeszcze dane odnoszące się do ewentualnych sprecyzowanych planów respondentów w zakresie realizacji projektów w tym obszarze.

Wykres 78. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących włączenia społecznego

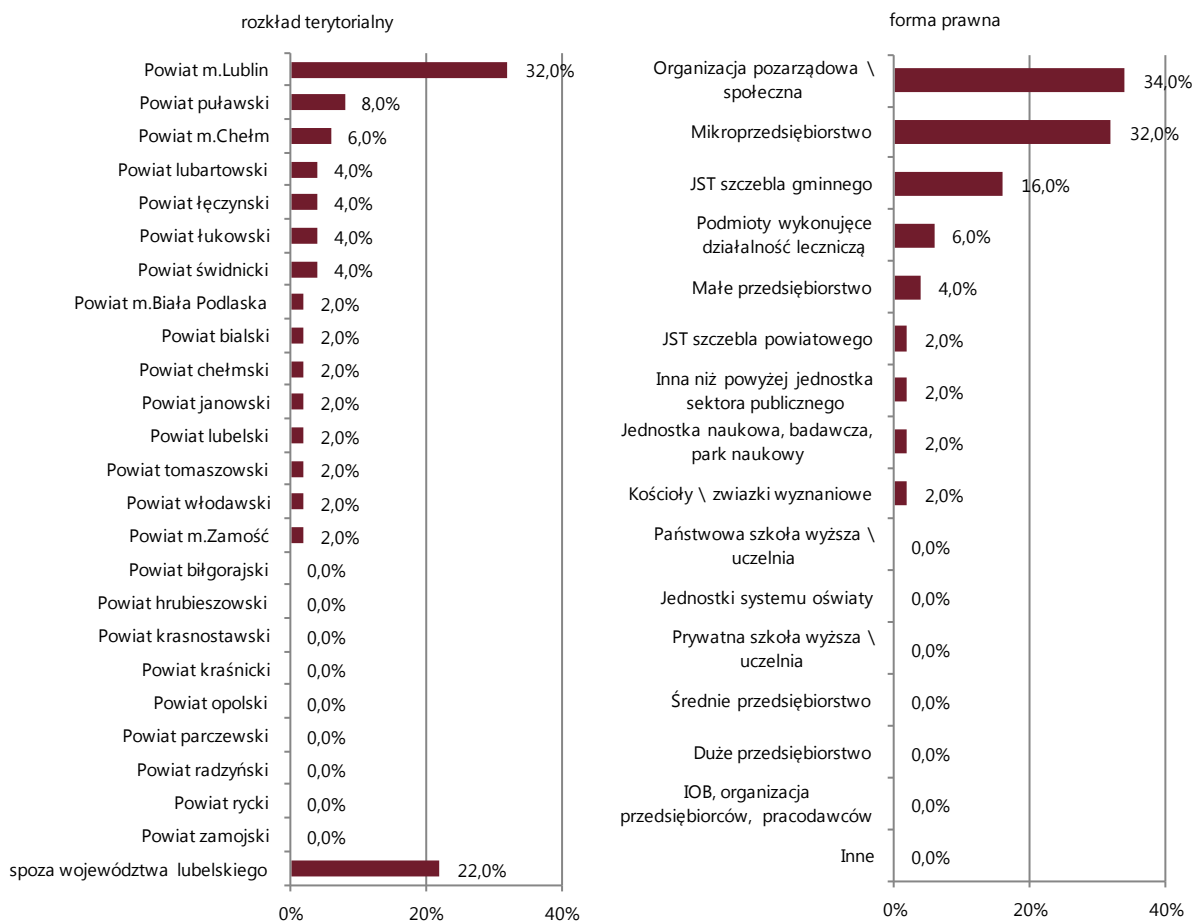

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=193, potencjalni wnioskodawcy – n=7, ogółem – n=200; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Włączenie społeczne”

Podobnie jak w przypadku obszaru rynku pracy zdecydowana większość badanych (75%) nie posiada w chwili obecnej konkretnych pomysłów na realizację działań projektowych dotyczących włączenia społecznego. 25% deklaruje posiadanie tego rodzaju koncepcji projektowych.

Na kolejnym wykresie przedstawiona została struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym włączenia społecznego pod względem powiatu stanowiącego siedzibę podmiotu oraz formy prawnej.

Wykres 79. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Włączenie społeczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=50

Prawie 1/3 podmiotów posiadających sprecyzowane pomysły na realizację projektów w obszarze włączenia społecznego, pochodziła z m. Lublin. Warto dodać tutaj, że drugą relatywnie wysoko reprezentowaną kategorią podmiotów w rankingu terytorialnym, były podmioty spoza województwa lubelskiego (nieco ponad 2/10 respondentów). W podziale podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów, ze względu na ich formę prawną, dwie kategorie cechują się relatywnie dużą przewagą nad pozostałymi: są to organizacje pozarządowe / społeczne (nieco ponad 1/3 respondentów) oraz mikroprzedsiębiorstwa (prawie 1/3).

Zakres i charakter planów projektowych odzwierciedla dużą różnorodność zasadnych do podejmowania działań w obszarze włączenia społecznego. Z tego względu trudno wskazać tutaj jednoznacznie dominujące typy projektów, natomiast bez wątpienia zauważyć można, że plany projektowe obejmują bardzo różne obszary i formy wsparcia, jednocześnie nie pomijając tych kwestii, które w oparciu o wcześniej analizowane dane można zidentyfikować jako szczególnie adekwatne wobec bieżącej sytuacji społeczno-demograficznej w regionie (np. wsparcie skierowane do seniorów, czy działania w zakresie deinstytucjonalizacji różnych form opieki).

Wartość pomysłów na projekty w obszarze: „Włączenie społeczne” waha się pomiędzy 100 tys. zł a 10 mln zł. Średnia wartość przedsięwzięcia to 2,14 mln zł.

KSZTAŁCENIE / EDUKACJA

Ostatni analizowany obszar interwencji odnoszący się do wsparcia ze środków EFS dotyczy kształcenia / edukacji. W pierwszej kolejności przedstawione zostały dane dotyczące, obszarów / poziomów edukacji o największych potrzebach i brakach.

Wykres 80. Obszary / poziomy edukacji o największych potrzebach i brakach

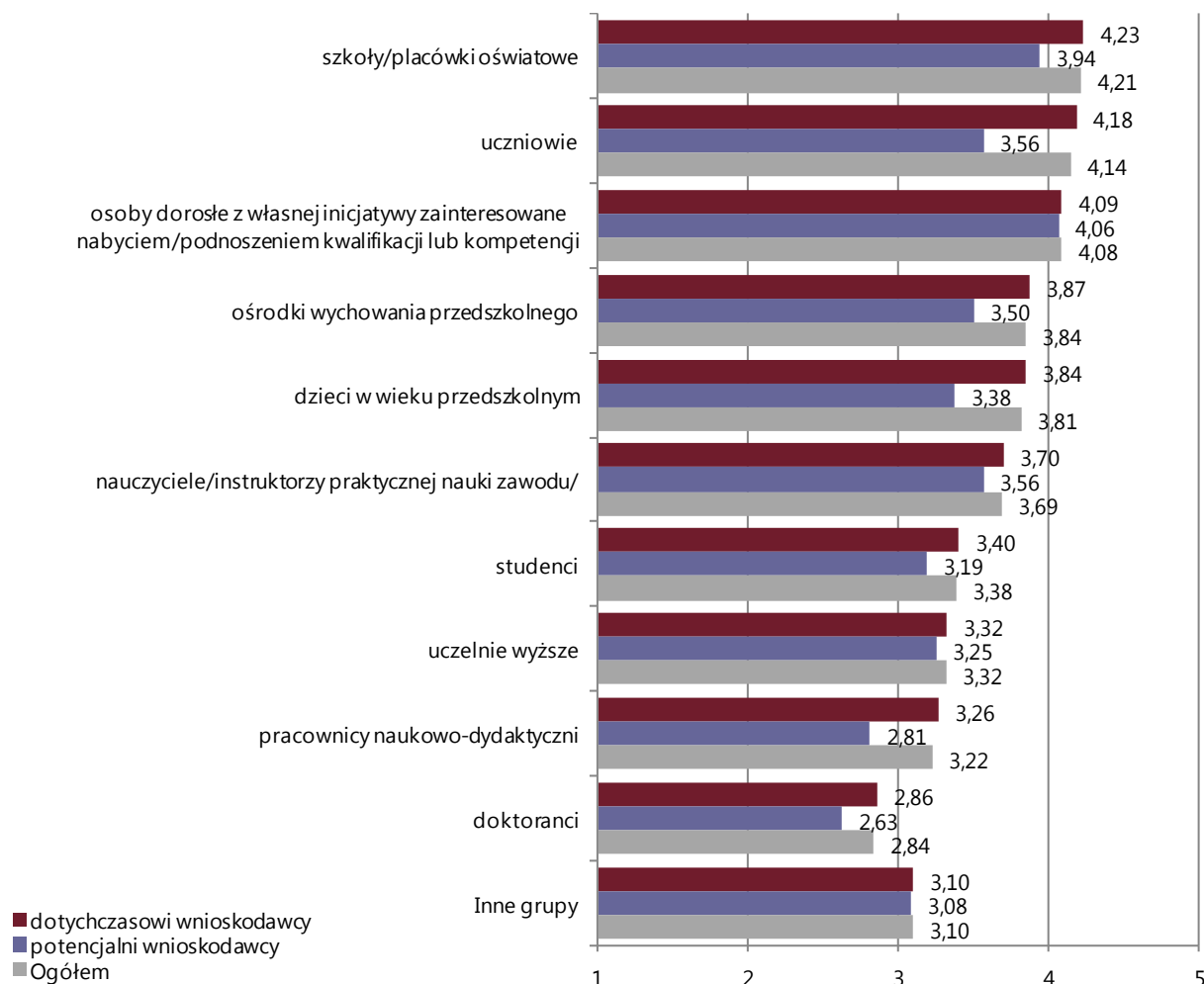
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=260, potencjalni wnioskodawcy – n=18, ogółem – n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

Respondenci dostrzegają największe potrzeby i braki w stosunku do trzech obszarów / poziomów kształcenia: kształcenia ogólnego (44,2% respondentów ocenia ten poziom kształcenia jako odznaczający się największym zapotrzebowaniem na wsparcie), edukacji przedszkolnej (39,2%) oraz kształcenia zawodowego / branżowego (37,8%). Największe deficyty dotyczą więc najbardziej powszechnych poziomów / obszarów kształcenia (nie licząc kształcenia ogólnego na poziomie ponadpodstawowym, które wskazało 19,4% respondentów – więcej uczestników badania uznało, że z większym zapotrzebowaniem na ewentualne wsparcie mamy do czynienia w przypadku kształcenia i szkoleń dla dorosłych (29,1% wskazań).

Właściwie tylko w przypadku szkolnictwa policealnego i wyższego mamy – przynajmniej w odczuciu respondentów – względnie dobrą sytuację, czego wskaźnikiem jest relatywnie mały (wynoszący, odpowiednio: 8,6% i 6,8%) odsetek respondentów dostrzegających istotne braki i potrzeby właśnie na tych poziomach kształcenia.

Tym samym, uprawniony jest wniosek, że generalnie w ramach obszaru edukacji zapotrzebowanie na wsparcie jest stosunkowo wysokie. Poniżej przedstawione dane pozwolą stwierdzić, w przypadku jakich grup docelowych / podmiotów zapotrzebowanie to jest największe.

Wykres 81. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie w dla poszczególnych grup docelowych / podmiotów

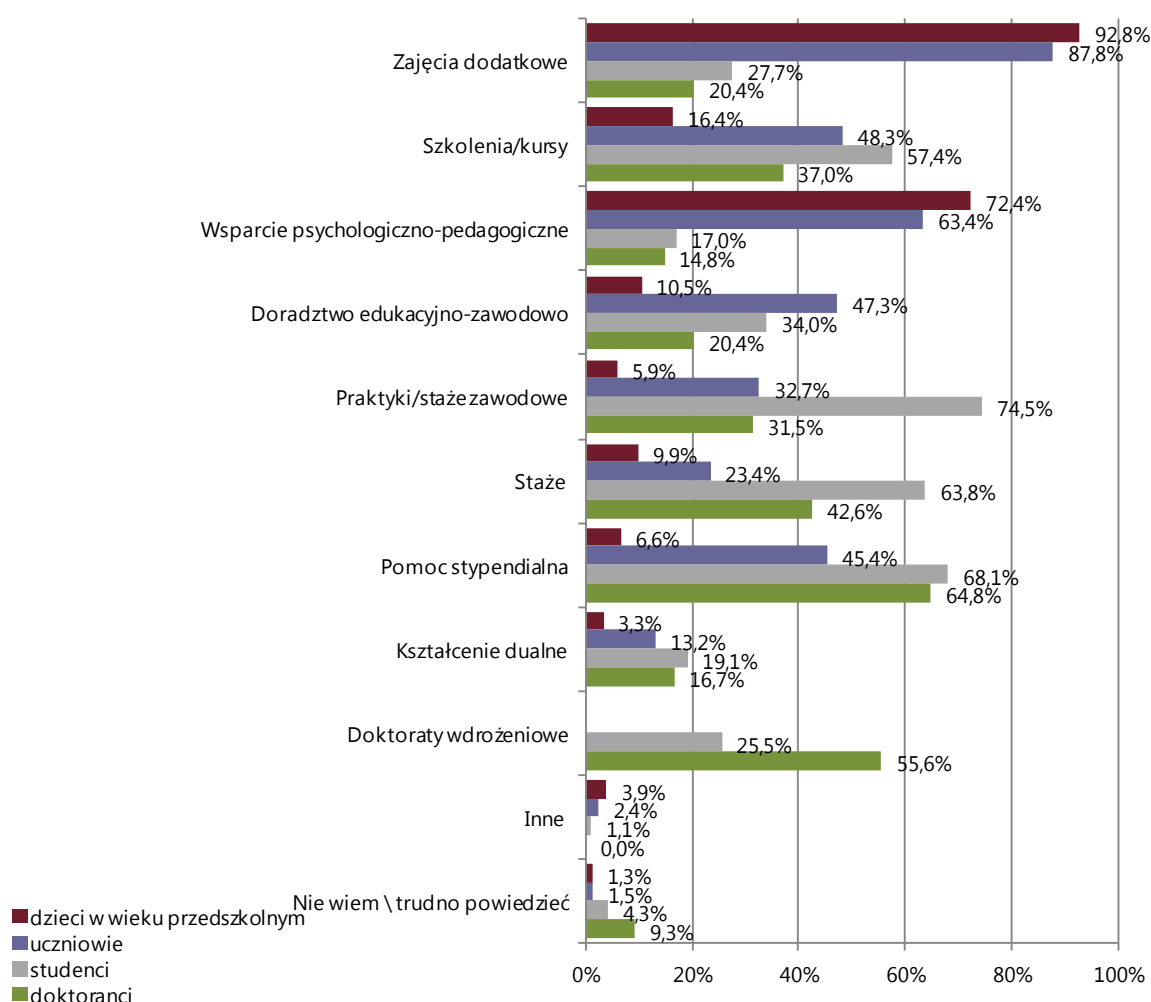
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=260, potencjalni wnioskodawcy – n=18, ogółem – n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; ocena na skali od 1 do 5, gdzie 1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie)

Trzema kategoriami odbiorców wsparcia w przypadku których respondenci wskazali na relatywnie najwyższy poziom zapotrzebowania na wsparcie są: szkoły / placówki oświatowe (ocena zapotrzebowania na wsparcie wynosząca 4,21 na 5-stopniowej skali), uczniowie (4,14) oraz osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane nabyciem / podnoszeniem kwalifikacji lub kompetencji (4,08). Pozostałe kategorie odbiorców wsparcia uzyskały notę poniżej „4”. Może przy tym zastanawiać, że nauczyciele, którzy są jedną z głównych kategorii interesariuszy systemu kształcenia znaleźli się w powyższym rankingu dopiero na 6. pozycji z oceną wynoszącą 3,69. Z kolei najniższy poziom zapotrzebowania na ewentualne wsparcie uczestnicy badania przypisali różnym

kategoriom odbiorców wsparcia reprezentującym szkolnictwo wyższe (studenci, uczelnie wyższe, pracownicy naukowo-dydaktyczni i doktoranci).

Dla głównych grup docelowych, które w ramach obszaru kształcenia / edukacji mogą być odbiorcami wsparcia poproszono respondentów o ocenę adekwatności poszczególnych form wsparcia, które są charakterystyczne dla interwencji dotyczącej edukacji.

Wykres 82. Adekwatność form wsparcia do poszczególnych grup docelowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

W przypadku dzieci w wieku przedszkolnym za najbardziej adekwatne formy wsparcia respondenci uznali zajęcia dodatkowe (aż 92,8% respondentów uznało tę formę wsparcia za adekwatną dla dzieci w wieku przedszkolnym) oraz wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (72,4%).

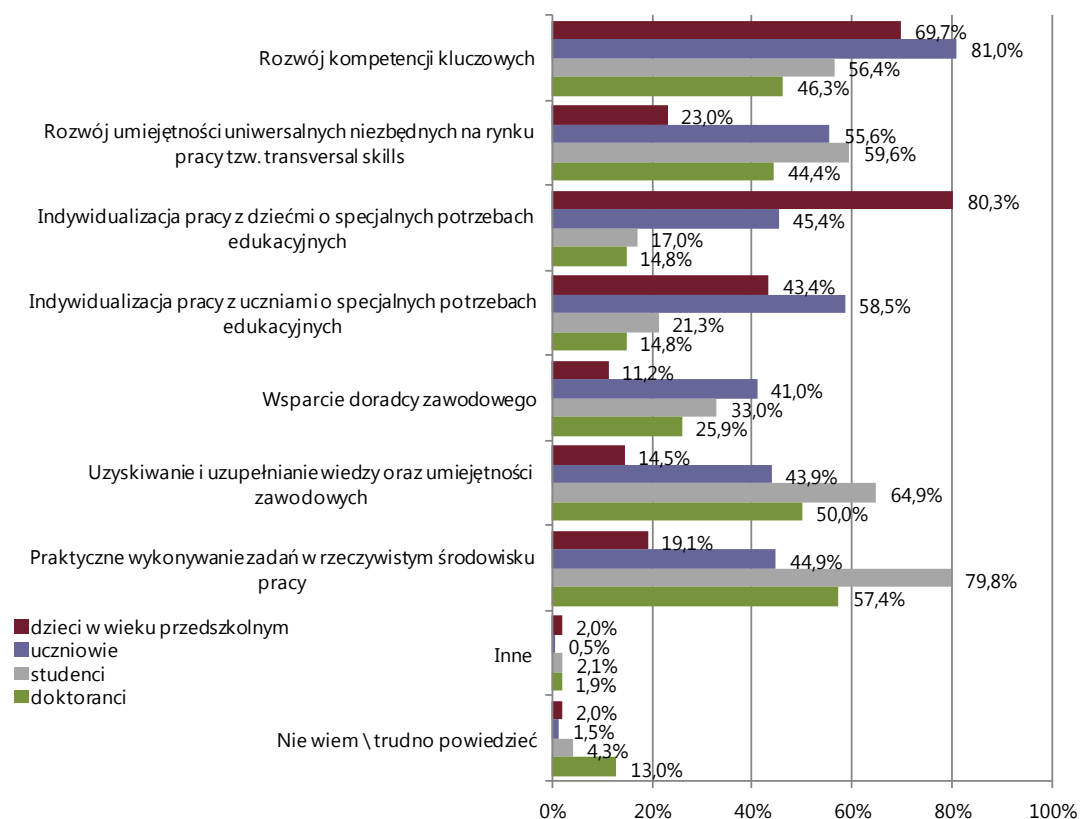
W odniesieniu do uczniów jako najbardziej adekwatne badani ocenili takie formy wsparcia jak: zajęcia dodatkowe (87,8%), wsparcie psychologiczno-pedagogiczne (63,4%), szkolenia / kursy (48,3%), doradztwo edukacyjno-zawodowe (47,3%) oraz pomoc stypendialna (45,4%). Jak widać w przypadku uczniów wysoki poziom adekwatności wsparcia dotyczy relatywnie dużej liczby instrumentów pomocowych.

Jeśli chodzi o studentów, to podobnie jak miało to miejsce w przypadku uczniów, odnotować należy relatywnie dużą liczbę form wsparcia ocenionych przez respondentów jako adekwatne do potrzeb i oczekiwań tej grupy. Są to przede wszystkim: praktyki / staże zawodowe (74,5%), pomoc stypendialna (68,1%), staże (63,8%) oraz szkolenia / kursy (57,4%).

Dla grupy doktorantów wskazano jako najbardziej adekwatne takie formy wsparcia jak: pomoc stypendialna (64,8%), doktoraty wdrożeniowe (55,6%) oraz staże (42,6%).

Analizowane powyżej formy wsparcia nie określają jednak zakresu merytorycznego / przedmiotowego ewentualnego wsparcia. Dlatego też, w prowadzonej ocenie dodatkowo uwzględniono także adekwatność obszarów wsparcia do poszczególnych grup docelowych. Zestawienie ze sobą obu analizowanych elementów (formy i obszary merytoryczne wsparcia) pozwala określić w odniesieniu do poszczególnych grup docelowych całościową formułę najbardziej adekwatnej pomocy (oczywiście bazując na opiniach uczestników badania, co niekoniecznie musi odzwierciedlać rzeczywiste potrzeby i oczekiwania przedstawicieli danej grupy docelowej). Na poniższym wykresie zaprezentowano dane dotyczące adekwatności obszarów wsparcia do poszczególnych grup docelowych.

Wykres 83. Adekwatność obszarów wsparcia do poszczególnych grup docelowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

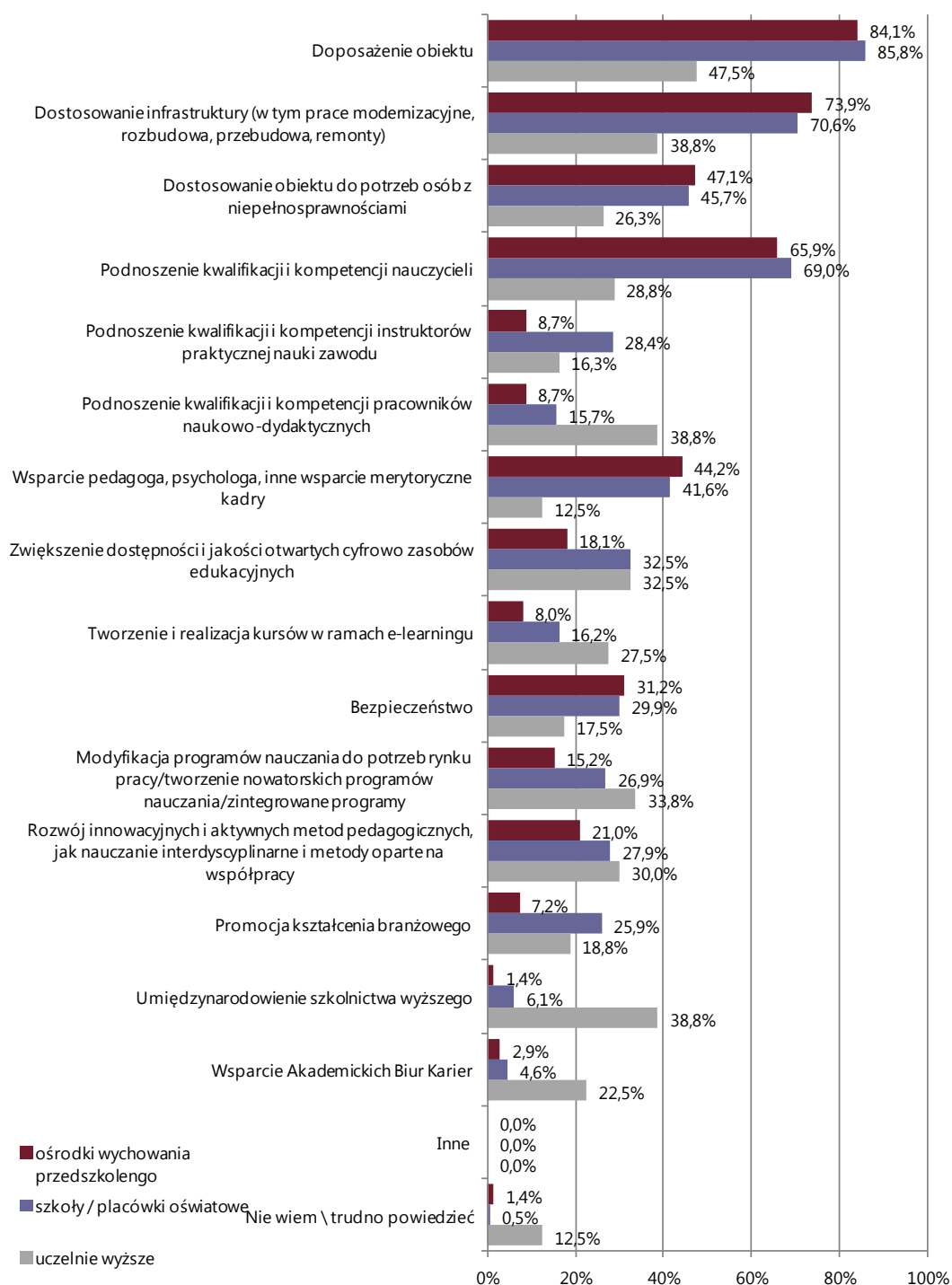
W przypadku dzieci w wieku przedszkolnym dwa obszary wsparcia o najwyższym stopniu adekwatności do potrzeb tej grupy docelowej to, w opinii respondentów: indywidualizacja pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych (na adekwatność tej formy wsparcia wskazało 80,3% badanych) oraz rozwój kompetencji kluczowych (69,7%).

W odniesieniu do uczniów powtarza się sytuacja wskazywania przez respondentów adekwatności do potrzeb tej grupy docelowej relatywnie dużej liczby form wsparcia, tj.: rozwoju kompetencji kluczowych (81%), indywidualizacji pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych (58,5%), rozwoju umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (55,6%). Dodatkowo, powyżej 40% wskazań cechuje następujące formy wsparcia: praktyczne wykonywanie zadań w rzeczywistym środowisku pracy (44,9%), uzyskiwanie i uzupełnienie wiedzy oraz umiejętności zawodowych (43,9%), wsparcie doradcy zawodowego (41%).

W odniesieniu do grupy studentów za najbardziej adekwatne uznano takie formy wsparcia jak: praktyczne wykonywanie zadań w rzeczywistym środowisku pracy (79,8%), uzyskiwanie i uzupełnienie wiedzy oraz umiejętności zawodowych (64,9%), rozwój umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (59,6%) oraz rozwój kompetencji kluczowych (56,4%). Dokładnie te formy wsparcia oceniono jako najbardziej adekwatne także w odniesieniu do doktorantów.

Kwestia adekwatności wsparcia w obszarze edukacji została uwzględniona w analizie nie tylko odnoszącej się do grup docelowych, ale także kategorii placówek, do których może trafić udzielona pomoc. Na poniższym wykresie przedstawiono obszary wsparcia adekwatne dla poszczególnych kategorii placówek systemu edukacyjnego.

Wykres 84. Obszary wsparcia adekwatne dla poszczególnych kategorii placówek

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

W przypadku ośrodków wychowania przedszkolnego za najbardziej adekwatne formy wsparcia uznano: doposażenie obiektu (84,1%), dostosowanie infrastruktury (73,9%) oraz podnoszenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli (65,9%). Co ciekawe, dokładnie

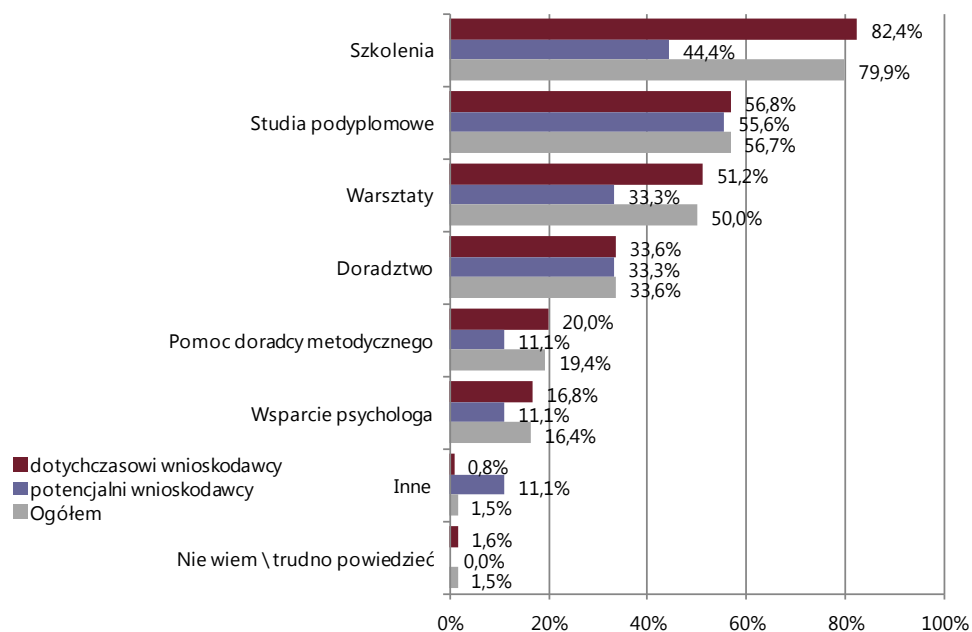
te same formy wsparcia oceniono jako najbardziej adekwatne do potrzeb szkół / placówek oświatowych (odsetek wskazań wynoszący, odpowiednio: 85,8%, 70,6% i 69%).

I wreszcie, jeśli chodzi o uczelnie wyższe, to za najbardziej adekwatne formy wsparcia uznano: doposażenie obiektu (47,5% wskazań) oraz dostosowanie infrastruktury i umiędzynarodowienie szkolnictwa wyższego (po 38,8%).

Jeśli więc wyłączymy z analizy uczelnie wyższe (które cechuje jednak duża odrębność nie tylko związana z poziomem i profilem kształcenia, ale także statusem formalnym i funkcjonowaniem w ramach zupełnie odmiennego systemu instytucjonalnego), to okaże się, że szkoły i przedszkola cechuje powiązanie (pod względem ocenianej przez badanych adekwatności) z tymi samymi formami wsparcia. Taka sytuacja powinna ułatwiać projektowanie zakresu wsparcia w obszarze edukacji i późniejsze wdrażanie interwencji skierowanej do podmiotów / instytucji reprezentujących sektor kształcenia.

Respondentów zapytano także, jakie formy wsparcia nauczycieli / instruktorów praktycznej nauki zawodu / pracowników naukowo-dydaktycznych, powinny być oferowane w przyszłej perspektywie finansowej.

Wykres 85. Formy wsparcia nauczycieli/instruktorów praktycznej nauki zawodu/pracowników naukowo-dydaktycznych, które powinny być oferowane w perspektywie 2021-2027

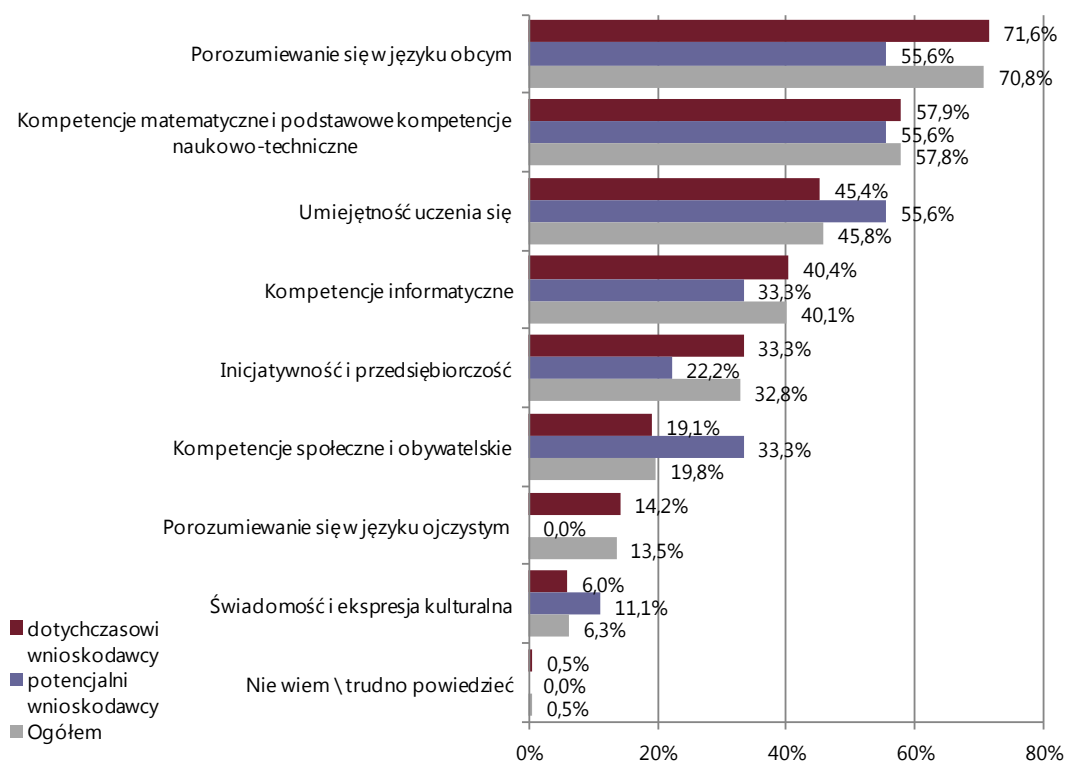
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=260, potencjalni wnioskodawcy – n=18, ogółem – n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Zdecydowanie największe znaczenie respondenci przypisali wsparciu szkoleniowemu – na celowość oferowania tej formy wsparcia nauczycieli / instruktorów praktycznej nauki zawodu / pracowników naukowo-dydaktycznych wskazało 79,9% badanych. Co najmniej połowa uczestników badania uważa także, że do nauczycieli powinno być w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 kierowane wsparcie w formie studiów podyplomowych (56,7%) oraz warsztatów (50%). Na pozostałe formy wsparcia wskazywała już wyraźnie mniejsza liczba respondentów.

Biorąc pod uwagę dominację ww. form wsparcia dla nauczycieli / instruktorów praktycznej nauki zawodu / pracowników naukowo-dydaktycznych stwierdzić należy, że jeśli opinie respondentów miałyby być uwzględnione przy projektowaniu zakresu interwencji skierowanej do tych trzech grup (ze szczególnym uwzględnieniem dwóch pierwszych kategorii – ze względu zarówno na ich liczebność, jak i istotniejszą rolę wsparcia regionalnego dla systemu edukacji na szczeblu przedszkolnym i szkolnym), to byłaby ona bardzo zbliżona do interwencji oferowanej pracownikom systemu edukacji w ramach RPO WL 2014-2020.

Ostatni aspekt identyfikacji preferowanego zakresu interwencji dla poszczególnych kategorii interesariuszy w obszarze kształcenia / edukacji dotyczy kompetencji i umiejętności, które w największym stopniu wymagają wsparcia. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące kompetencji kluczowych, na których wspomaganie i rozwijanie powinno być, wg respondentów, zorientowane wsparcie.

Wykres 86. Kompetencje kluczowe, które w największym stopniu wymagają wsparcia

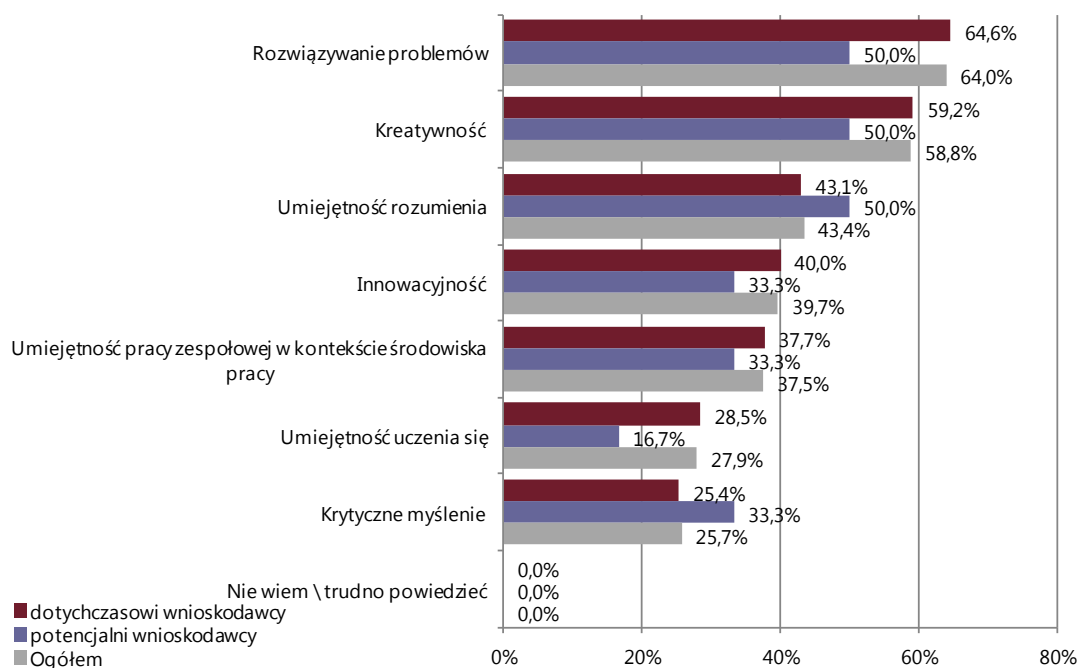

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=260, potencjalni wnioskodawcy – n=18, ogółem – n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

Jak wynika z danych przedstawionych na powyższym wykresie występuje bardzo duże zróżnicowanie opinii respondentów w zakresie identyfikacji kompetencji kluczowych, które w największym stopniu wymagają wsparcia. Świadczy o tym chociażby wielkość różnicy pomiędzy najczęściej (porozumiewanie się w języku obcym – 70,8% wskazań) i najrzadziej (świadomość i ekspresja kulturalna – 6,3%) wskazywanym typem kompetencji. Do relatywnie często wskazywanych kompetencji kluczowych, które należy wspierać wg uczestników badania należą także: kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne (57,8% respondentów dostrzega zasadność wspierania tego wariantu kompetencji kluczowych) oraz umiejętność uczenia się (45,8%).

Druga kategoria, która była oceniana przez respondentów ze względu na zasadność jej wspierania to umiejętności uniwersalne.

Wykres 87. Umiejętności uniwersalne, które w największym stopniu wymagają wsparcia

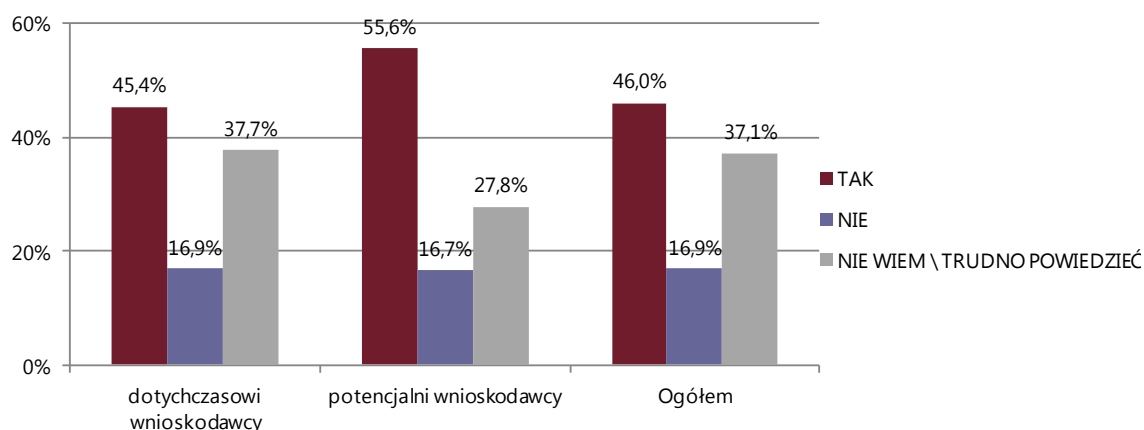
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=260, potencjalni wnioskodawcy – n=18, ogółem – n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

W przypadku umiejętności uniwersalnych dysproporcje w ocenie celowości ich wspierania nie okazały się już tak duże jak miało to miejsce w przypadku kompetencji kluczowych. Za najważniejsze umiejętności uniwersalne warte wspierania uczestnicy badania uznali: rozwiązywanie problemów (64%) oraz kreatywność (58,8%). Ale także kolejne rodzaje umiejętności uniwersalnych były wskazane przez znaczący odsetek badanych: umiejętność rozumienia – 43,4%, innowacyjność – 39,7%, umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy – 37,5%.

Z powyższego rozkładu odpowiedzi i – wynikającego z niego – faktu przypisywania przez respondentów dużego znaczenia rozwijaniu różnorodnych umiejętności uniwersalnych – można sformułować wniosek, że umiejętności te powinny być wspierane nie tylko poprzez dedykowane im przedsięwzięcia, ale należałoby również wspierać takie projekty, w których rozwijanie umiejętności uniwersalnych byłoby wpisane w inne działania projektowe, zwiększając tym samym kompleksowość i użyteczność całego przedsięwzięcia.

Respondentów zapytano także, czy dostrzegają potrzebę realizacji projektów edukacyjnych w formie partnerstwa / współpracy.

Wykres 88. Dostrzeganie potrzeby realizacji projektów edukacyjnych w formie partnerstwa \ współpracy

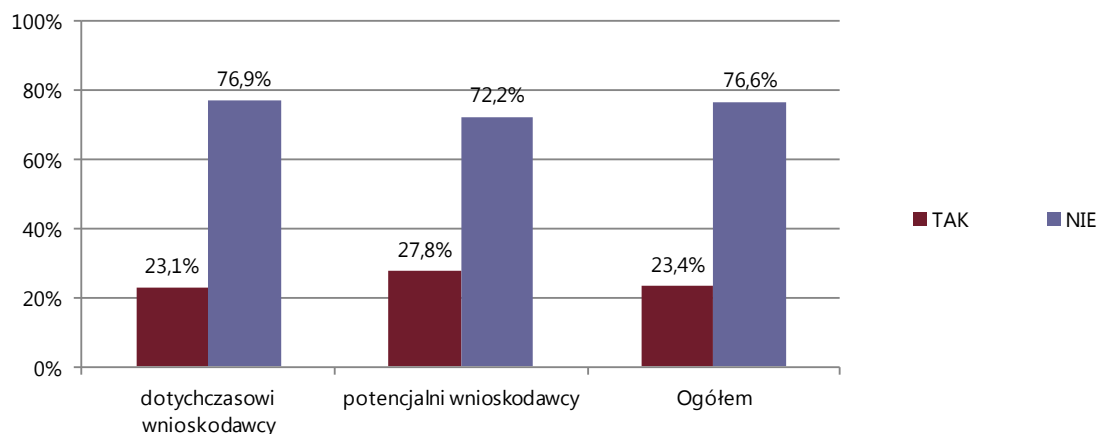

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=260, potencjalni wnioskodawcy – n=18, ogółem – n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”

Dominuje (46% wskazań) przekonanie o celowości realizacji projektów edukacyjnych w formule partnerskiej / kooperacyjnej. Tylko 16,9% badanych nie dostrzega takiej potrzeby, natomiast aż 37,1% respondentów nie posiada sprecyzowanej opinii.

Na zakończenie analiz dotyczących obszaru kształcenia / edukacji przedstawione zostaną jeszcze dane odnoszące się do ewentualnych skonkretyzowanych planów respondentów w zakresie realizacji projektów w tym obszarze.

Wykres 89. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w obszarze edukacji

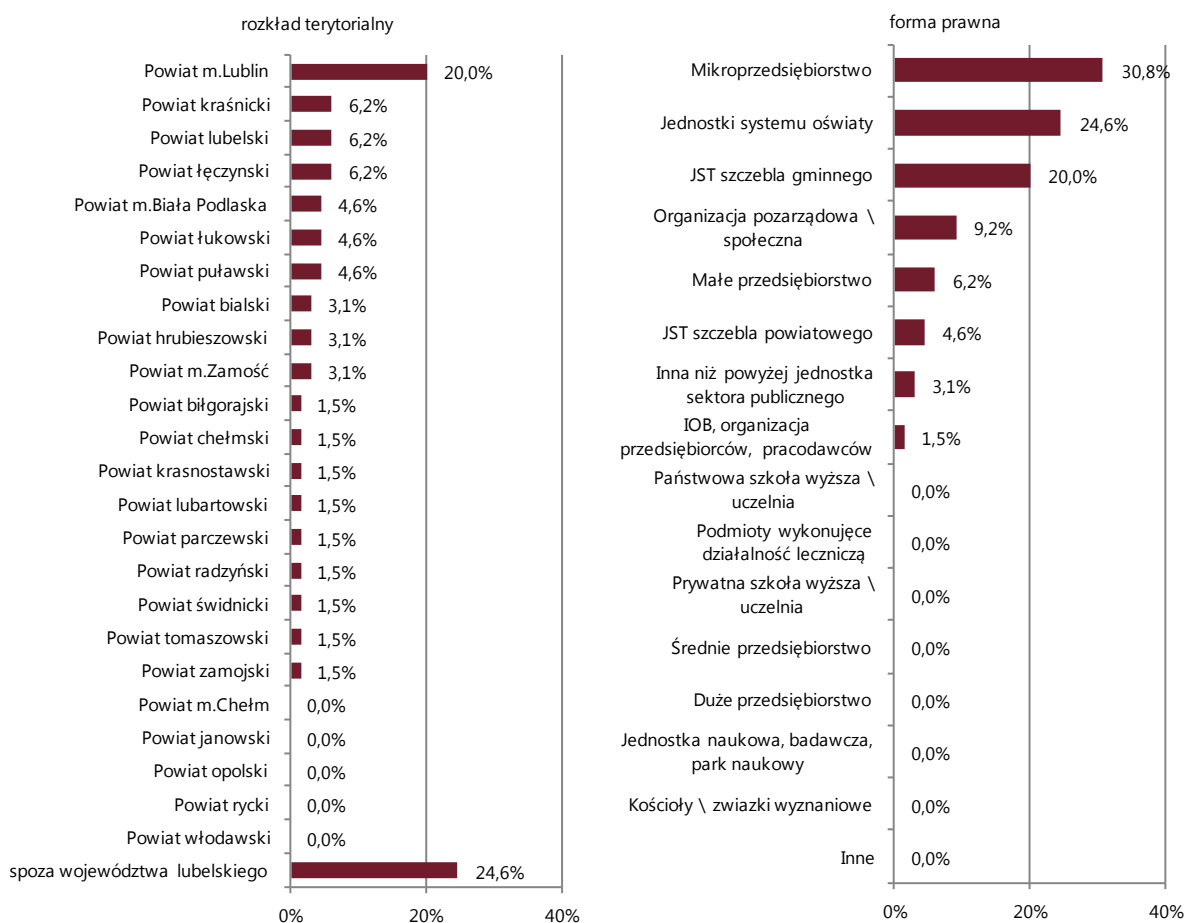

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=260, potencjalni wnioskodawcy – n=18, ogółem – n=278; pytanie zadawane respondentom w obszarze „Kształcenie/Edukacja”

Podobnie jak w przypadku pozostałych obszarów wsparcia współfinansowanych ze środków EFS, także i w tym przypadku zdecydowanie dominuje (76,6%) brak sprecyzowanych pomysłów na realizację projektu. Z kolei posiadanie skonkretyzowanego planu zadeklarowało 23,4% uczestników badania.

Na kolejnym wykresie przedstawiono strukturę podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym kształcenia / edukacji pod względem powiatu stanowiącego siedzibę podmiotu oraz formy prawnej.

Wykres 90. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Kształcenie / Edukacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=65

Najwięcej podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym kształcenia / edukacji pochodzi z m. Lublin (20,0%). Relatywnie często występowały również podmioty z powiatów kraśnickiego, lubelskiego oraz łęczyńskiego – po 6,2% badanych. Dodatkowo warto zauważyć, iż niemal co czwarty podmiot

posiadający pomysły realizacyjne pochodzi spoza województwa lubelskiego. Jeśli chodzi o formę prawną, to wśród podmiotów posiadających pomysły na realizację określonych projektów najwięcej było mikroprzedsiębiorstw (30,8%), a w dalszej kolejności: jednostek systemu oświaty 24,6% oraz jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego (20,0%).

Jeśli chodzi o konkretne pomysły na realizację przedsięwzięć w obszarze kształcenia / edukacji, to respondenci przede wszystkim deklarowali posiadanie koncepcji projektowych odnoszących się do przedsięwzięć dotyczących: zajęć o różnym charakterze skierowanych do uczniów (w tym uwzględniających rozwój kompetencji przedmiotowych i kluczowych); wspierania edukacji zawodowej; rozwoju opieki żłobkowej i przedszkolnej; rozwoju i modernizacji infrastruktury placówek oświatowych (zarówno bazy lokalowej, jak i wyposażenia placówek).

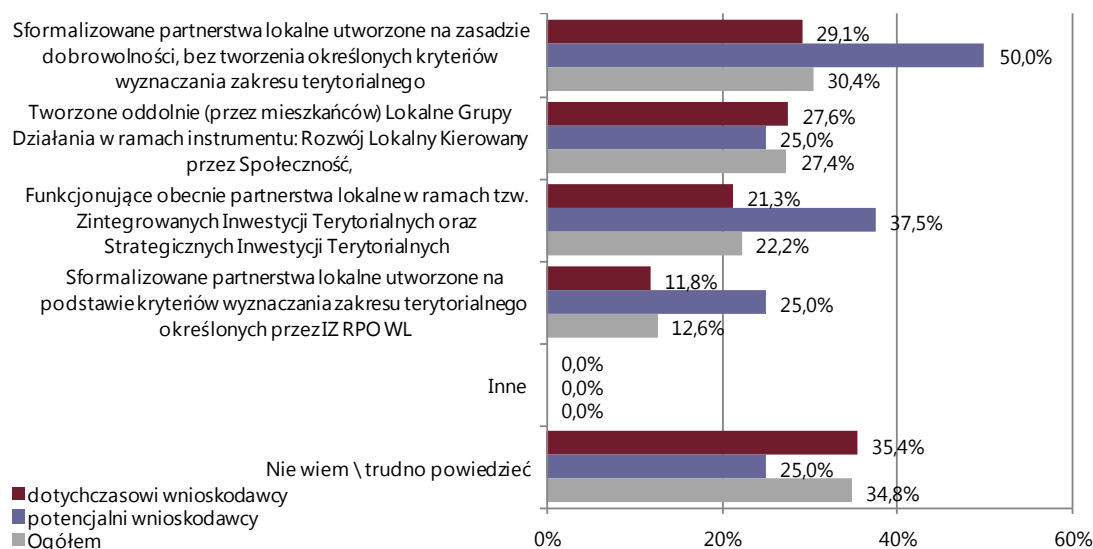
Wartość przedstawionych pomysłów na projekty w obszarze dotyczącym edukacji waha się pomiędzy 5 tys. zł a 116,7 mln zł. Średnia wartość przedsięwzięcia to 8,45 mln zł.

ZINTEGROWANY ROZWÓJ TERYTORIALNY

Ostatni analizowany obszar interwencji ma charakter specyficzny. Nie odnosi się on bowiem do określonej dziedziny, czy obszaru merytorycznego, w którym realizowana jest interwencja, ale do sposobu jej wdrażania. Chodzi tutaj o zintegrowany rozwój terytorialny, a więc zastosowanie mechanizmów terytorialnego kierunkowania i koncentrowania wsparcia, a także zapewnienia spójności i synergii przedsięwzięć realizowanych na danym obszarze. Przedsięwzięcia te mogą natomiast dotyczyć różnych obszarów merytorycznych.

Realizacja idei zintegrowanego rozwoju terytorialnego może przebiegać na różne sposoby. Na poniższym wykresie przedstawione zostały określone sposoby realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego wraz z identyfikacją preferencji respondentów, co do celowości ich stosowania.

Wykres 91. Preferowane sposoby realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego

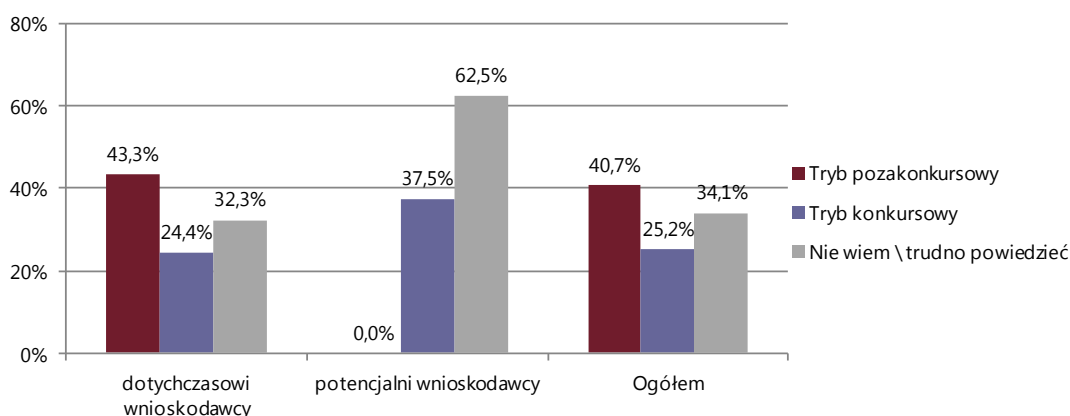
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”; możliwe było wskazanie maksymalnie 2 odpowiedzi

Ponad 1/3 (34,8%) respondentów nie potrafiła ocenić jaki jest preferowany przez nich sposób realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego. Trudno w sposób jednoznaczny stwierdzić, czy faktycznie jest to kwestia braku zdania w tej kwestii, czy też brak wystarczającej wiedzy, co do tego, jak ocenić wskazane mechanizmy. Należy bowiem podkreślić, że instrumenty terytorialne były stosowane w bieżącym okresie finansowania po raz pierwszy i przed zakończeniem wdrażania bieżącej perspektywy finansowej trudno może być wnioskodawcom ocenić rzeczywistą skuteczność tego mechanizmu, a tym bardziej narzędzi jego wdrażania.

Spośród analizowanych sposobów realizacji najczęściej badanych (30,4%) opowiedziało się za sformalizowanymi partnerstwami lokalnymi utworzonymi na zasadzie dobrowolności, bez tworzenia określonych kryteriów wyznaczania zakresu terytorialnego. Relatywnie często jako preferowany sposób wskazywano również na tworzone oddolnie LGD w ramach instrumentu RLKS (27,4%) oraz funkcjonujące obecnie partnerstwa lokalne w ramach ZIT oraz SIT (22,2%). Najrzadziej wskazywanym sposobem realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego są sformalizowane partnerstwa lokalne utworzone na podstawie kryteriów wyznaczania zakresu terytorialnego określonych przez IZ RPO WL (12,6%). Uwzględniając powyższe stwierdzić należy, iż zdania co do

sposobu realizacji zintegrowanego rozwoju lokalnego są wyraźnie podzielone i nie można wyróżnić jednego najbardziej preferowanego przez badanych wariantu. Dodatkowo stwierdzić należy, iż pomiędzy dotychczasowymi oraz potencjalnymi beneficjentami nie występują znaczące różnice w zakresie preferencji co do sposobu wdrażania instrumentów terytorialnych. Uzupełnieniem powyższych danych są dane dotyczące preferowanego trybu realizacji projektów w ramach ZIT.

Wykres 92. Preferowany tryb realizacji projektów w ramach ZIT

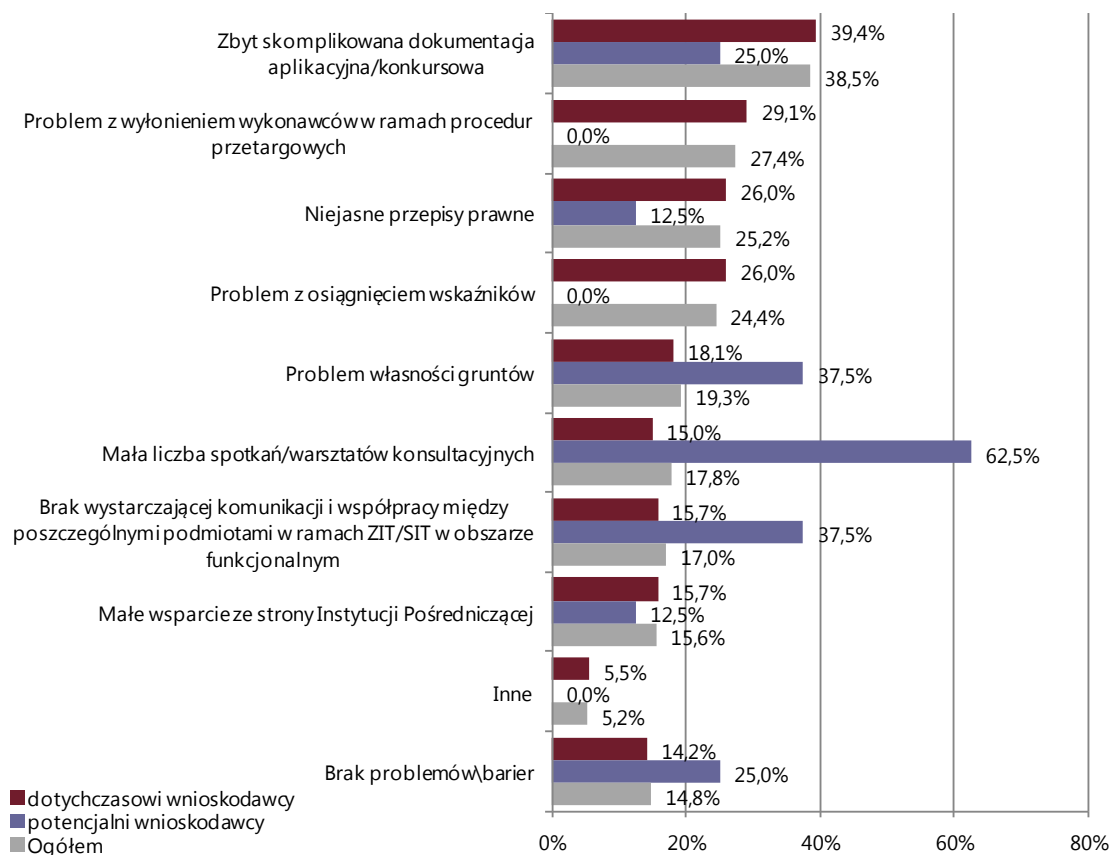
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”

Dominuje przekonanie o zasadności stosowania trybu pozakonkursowego – wskazuje na to 40,7% respondentów, podczas gdy za stosowaniem trybu konkursowego optuje 25,2% badanych. Biorąc pod uwagę specyfikę wdrażania instrumentu ZIT (ze szczególnym uwzględnieniem etapu konsultacyjnego, wzajemnej współpracy i koordynacji oraz zaangażowania w cały proces przede wszystkim jednostek samorządu terytorialnego) formuła pozakonkursowa wydaje się w tym przypadku jak najbardziej uzasadniona.

Jednocześnie, ponad 1/3 badanych (34,1%) nie ma sprecyzowanej opinii co do preferowanego trybu realizacji projektów w ramach ZIT, co potwierdza wcześniejszy wniosek o tym, że instrumenty terytorialne to mechanizm, który nie jest jeszcze w pełni „oswojony” przez wnioskodawców.

Oceniając instrumenty terytorialne w wymiarze systemowo-proceduralnym warto odwołać się do doświadczeń bieżącej perspektywy finansowej. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące problemów / barier występujących w trakcie realizacji projektów w ramach ZIT/SIT w latach 2014-2020.

Wykres 93. Problemy / bariery występujące w trakcie realizacji projektów w ramach ZIT/SIT w perspektywie finansowej 2014-2020

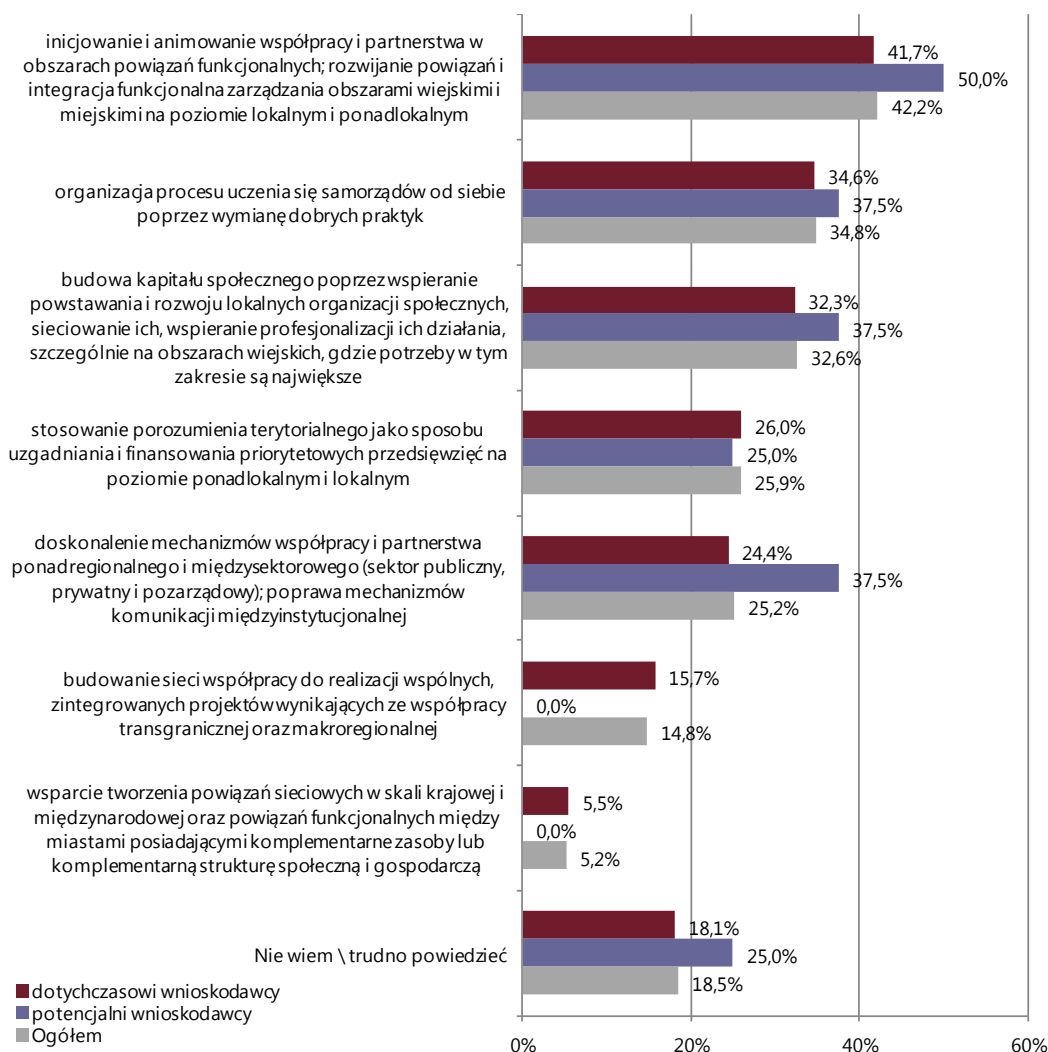
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”; ; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

Powyższe dane wskazują na fakt, że największy problem (odsetek wskazań wynoszący 38,5%) w trakcie realizacji projektów w ramach ZIT/SIT w perspektywie finansowej 2014-2020 dotyczył zbyt skomplikowanej dokumentacji aplikacyjnej / konkursowej. Relatywnie często wskazywano także na problemy z wyłonieniem wykonawców w ramach procedur przetargowych (27,4%), niejasne przepisy prawne (25,2%), czy problem z osiągnięciem wskaźników (24,4%). Warto jednak przy tym zwrócić uwagę, że problemy te – choć oczywiście istotne dla sprawności i skuteczności realizacji poszczególnych przedsięwzięć

w ramach ZIT/SIT – nie mają charakteru specyficznego dla projektów objętych instrumentami terytorialnymi i w takim samym stopniu dotyczą również pozostałych przedsięwzięć. W gruncie rzeczy problemy, które są powiązane ze specyfiką mechanizmów terytorialnych to te wskazywane najrzadziej, tj.: mała liczba spotkań / warsztatów konsultacyjnych (17,8%), brak wystarczającej komunikacji i współpracy między poszczególnymi podmiotami w ramach ZIT/SIT w obszarze funkcjonalnym (17%) oraz małe wsparcie ze strony Instytucji Pośredniczącej (15,6%).

Innymi słowy, sam fakt realizacji projektu z uwzględnieniem instrumentów terytorialnych nie generuje znaczących problemów o specyficznym charakterze, które mogłyby w istotny sposób zaburzyć realizację danego przedsięwzięcia. Bez wątpienia jednak to, co dla powodzenia projektów realizowanych z wykorzystaniem mechanizmów terytorialnego kierunkowania wsparcia ma kluczowe znaczenie to kwestia wzmacniania współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego/lokalnego. Dane dotyczące tej kwestii przedstawiono poniżej wskazując, jakie wg respondentów powinny być podejmowane działania istotne we wzmacnianiu współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego/lokalnego.

Wykres 94. Działania szczególnie istotne we wzmacnianiu współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego/lokalnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”; możliwe było wskazanie maksymalnie 3 odpowiedzi

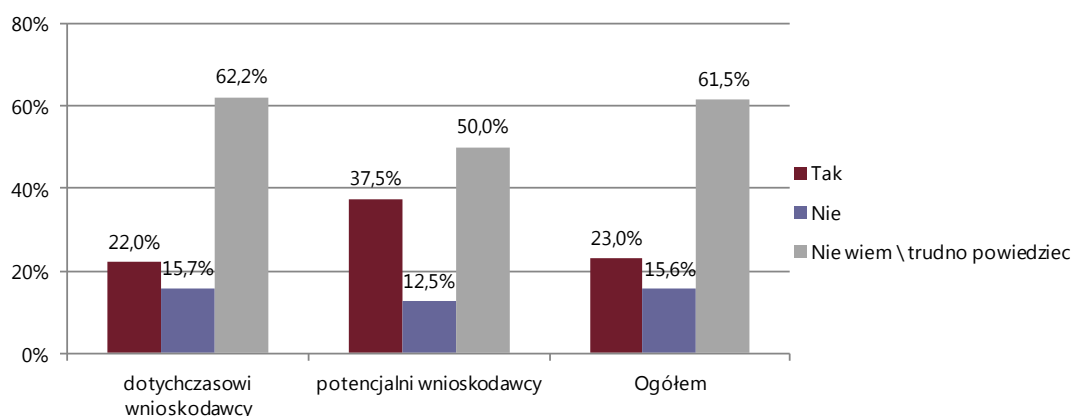
Z punktu widzenia respondentów najważniejszymi dla wzmacniania współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego/lokalnego są następujące działania: inicjowanie i animowanie współpracy i partnerstwa w obszarach powiązań funkcjonalnych; rozwijanie powiązań i integracja funkcjonalna zarządzania obszarami wiejskimi i miejskimi na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (42,2% badanych wskazało na istotność tego rodzaju działań); organizacja procesu uczenia się samorządów od siebie poprzez wymianę dobrych praktyk (34,8%); budowa kapitału społecznego poprzez wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych organizacji społecznych,

sieciowanie ich, wspieranie profesjonalizacji ich działania, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie potrzeby w tym zakresie są największe (32,6%).

Pozostałe rodzaje działań osiągnęły odsetek wskazań na nieco niższym poziomie - oscylującym wokół jednej czwartej ogółu respondentów lub niższym.

W ramach wdrażania instrumentów terytorialnych kluczowy jest element strategiczny, którego głównym elementem jest strategia danego obszaru, którego dotyczyć ma określony instrument terytorialny. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące tego, czy planowane jest opracowanie dla obszaru współpracujących JST (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) wspólnych strategii.

Wykres 95. Deklaracja posiadania planów dot. opracowania dla obszaru współpracujących JST (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) wspólnych strategii

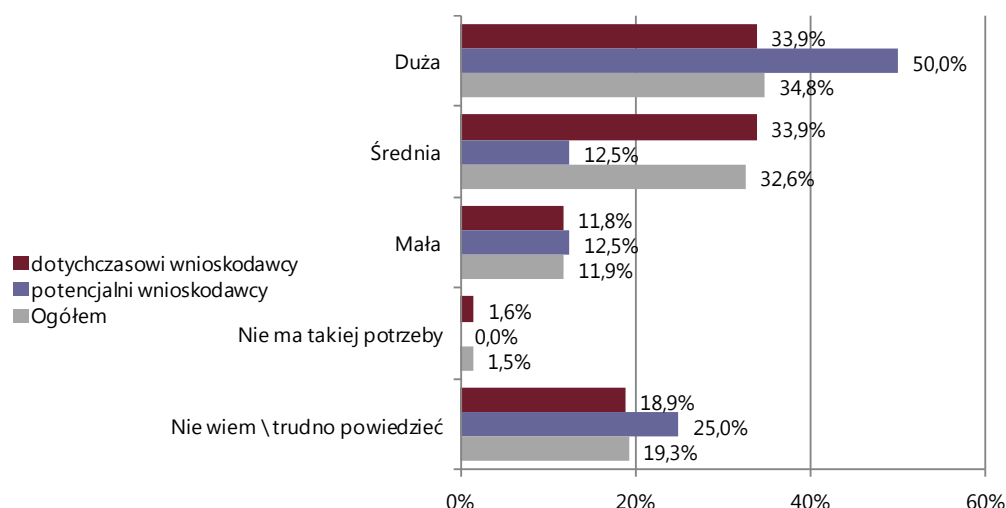

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”

Blisko 2/3 respondentów (61,5%) nie ma wiedzy dotyczącej tego, czy są plany dotyczące opracowania dla obszaru współpracujących JST (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) wspólnych strategii. Należy przy tym zwrócić uwagę, że badanie było realizowane wśród podmiotów, które realizowały do tej pory w ramach RPO WL 2014-2020 projekty z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych lub też były zainteresowane realizacją tego rodzaju przedsięwzięć. Tak duża skala braku orientacji w ramach omawianej kwestii może więc zaskakiwać. Jednocześnie, blisko 1/4 respondentów (23%) potwierdziła posiadanie planów dot. opracowania dla obszaru współpracujących JST (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) wspólnych strategii.

Opracowanie dokumentu strategicznego dla obszaru współpracujących ze sobą JST stanowi formalne dopełnienie procesu kooperacji. By jednak taka współpraca mogła być zrealizowana niezbędne jest – w fazie początkowej – przekonanie o potrzebie współpracy z sąsiadującymi JST dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące tej kwestii.

Wykres 96. Ocena potrzeby współpracy z sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”

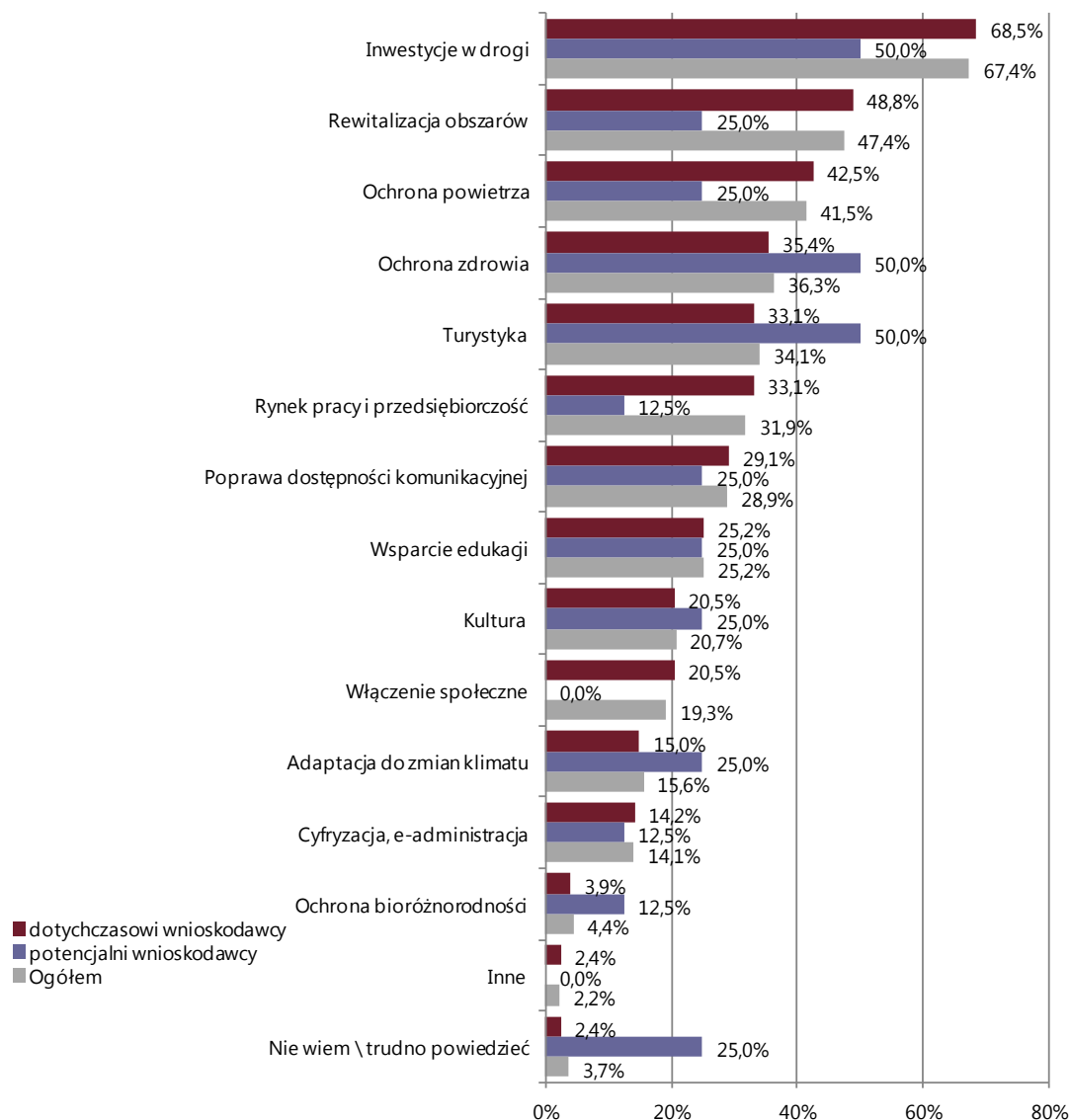
Dominuje przekonanie o dużej potrzebie współpracy z sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym (34,8%); zbliżony odsetek (32,6% wskazań) deklaruje średnią potrzebę takiej kooperacji. Wyniki te (przy jednoczesnym uwzględnieniu marginalnych wskazań świadczących o niedostrzeganiu tego rodzaju potrzeby oraz bardzo małym odsetku respondentów oceniających rzeczoną potrzebę jako małą) uprawniają do umiarkowanego optymizmu jeśli chodzi o podejmowanie dalszych działań, które byłyby zorientowane na wspólne działania angażujące różne JST z danego obszaru dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym.

Dotychczasowe analizy dotyczyły raczej aspektów systemowych realizacji interwencji z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych. Wyniki prezentowane w dalszej części

niniejszego podrozdziału dotyczą już z kolei preferencji co do merytorycznych obszarów wdrażania instrumentów terytorialnych i typów projektów objętych tym mechanizmem.

Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące obszarów wsparcia, które powinny być objęte zintegrowaną interwencją na poziomie lokalnym.

Wykres 97. Obszary wsparcia wymagające zintegrowanej interwencji na poziomie lokalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”; możliwe było wskazanie maksymalnie 5 odpowiedzi

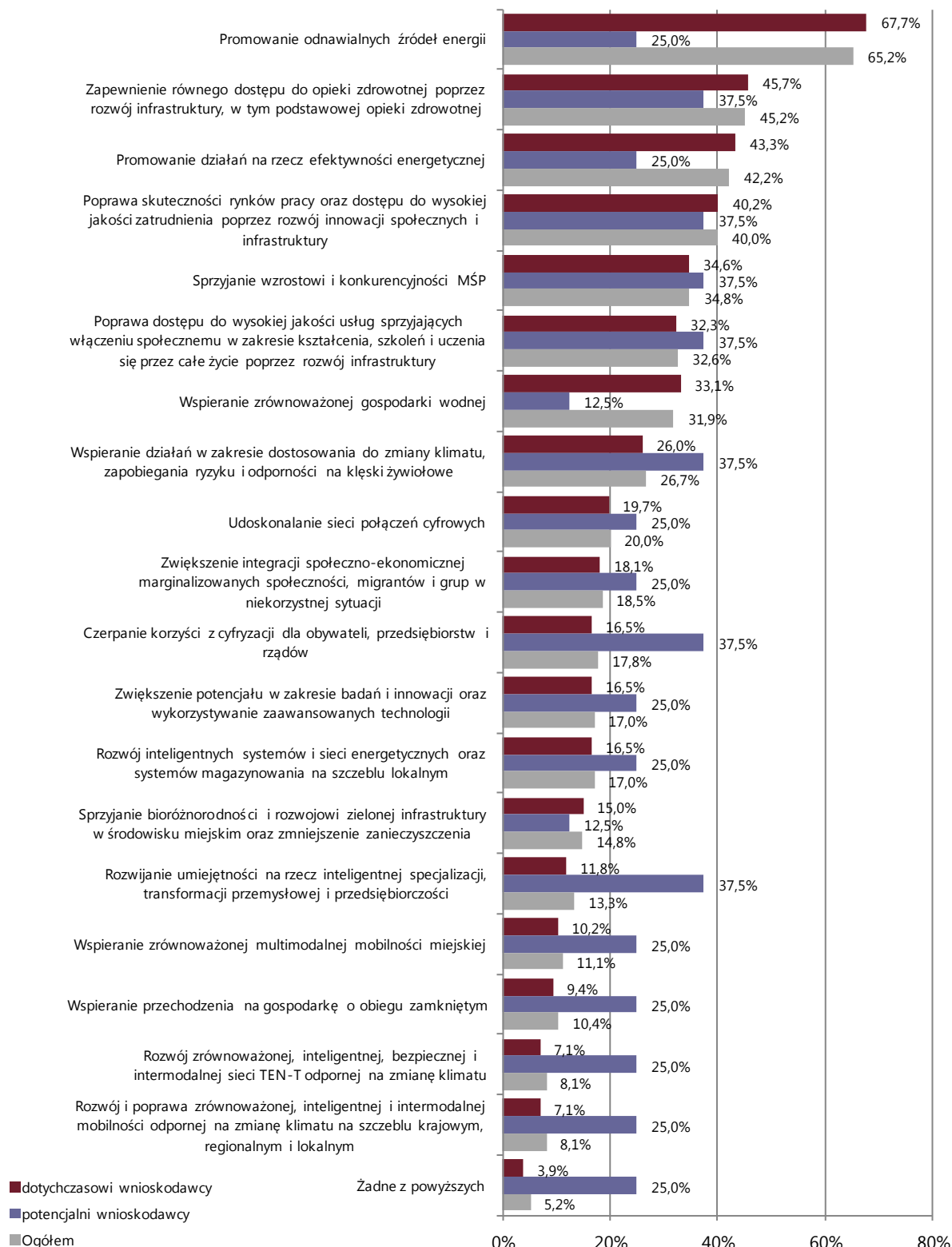
Respondenci dostrzegają uzasadnienie dla wdrażania zintegrowanej interwencji na poziomie lokalnym przede wszystkim w odniesieniu do trzech obszarów wsparcia: inwestycji w drogi (67,4% wskazań), rewitalizacji (47,4%) oraz ochrony powietrza (41,5%).

Z najmniejszym uzasadnieniem – wg opinii respondentów – mamy natomiast do czynienia w takich obszarach jak: ochrona bioróżnorodności (4,4%), cyfryzacja, e-administracja (14,1%) oraz adaptacja do zmian klimatu (15,6%).

Nie budzą wątpliwości te obszary, które wskazywane były przez respondentów najczęściej, gdyż w ich ramach rzeczywiście potrzeba i celowość koordynacji działań na poziomie ponadlokalnym jest największa. Ale jednocześnie, w przypadku tych obszarów, które cechuje najmniejszy odsetek wskazań nie możemy mówić o jednoznacznie mniejszym uzasadnieniu dla stosowania instrumentów terytorialnych, których celem jest m.in. koordynacja działań realizowanych na danym obszarze przez różne jednostki. Dlatego też, istotne jest, by w przyszłym okresie finansowania nie zawężać zakresu stosowania instrumentów terytorialnych, ale raczej dążyć do możliwie jak najszerszego jego zastosowania, jako narzędzia zapewnienia powiązania wspieranych przez RPO przedsięwzięć.

Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące typów projektów, które – w opinii respondentów – powinny być wspierane przez działania na rzecz rozwoju lokalnego w ramach mechanizmów wsparcia, takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, bądź inne strategie terytorialne.

Wykres 98. Typy projektów, które powinny być wspierane przez działania na rzecz rozwoju lokalnego w ramach mechanizmów wsparcia, takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, bądź inne strategie terytorialne

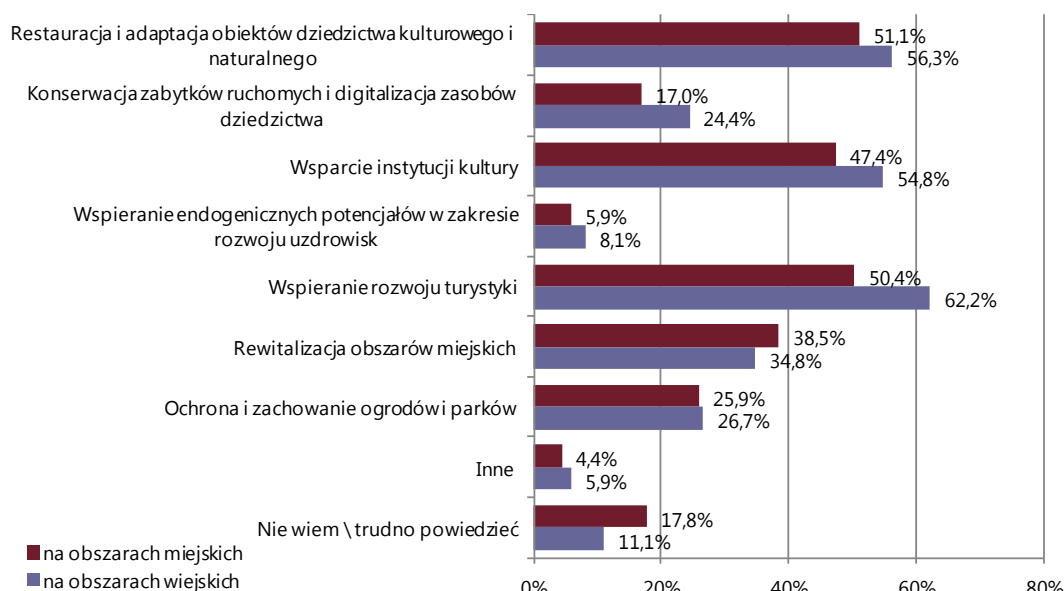
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Najczęściej wskazywanymi typami projektów okazały się: promowanie odnawialnych źródeł energii (65,2% wskazań), zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej poprzez rozwój infrastruktury, w tym podstawowej opieki zdrowotnej (45,2%), promowanie działań na rzecz efektywności energetycznej (42,2%) oraz poprawa skuteczności rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój innowacji społecznych i infrastruktury (40%). Warto zauważyć, że najczęściej wskazywane typy projektów dotyczą zupełnie różnych obszarów interwencji, co ocenić należy pozytywnie, bo oznacza to, że dla wnioskodawców instrumenty terytorialne stanowią użyteczne narzędzie wsparcia w różnych dziedzinach.

Generalnie jednak, w odniesieniu do powyższych wyników istotne jest dokonanie zastrzeżenia dotyczącego preferencji respondentów co do zakresu stosowania instrumentów terytorialnych. Inaczej bowiem niż w przypadku wsparcia o charakterze „ogólnym”, interwencja wdrażana w oparciu o narzędzia zintegrowanego rozwoju terytorialnego musi nie tylko uwzględniać, ale wręcz bazować na potrzebach i uwarunkowaniach danego obszaru. Tym samym, te typy projektów, które wskazywano relatywnie rzadko, mogą się okazać szczególnie użyteczne i uzasadnione na danym obszarze funkcjonalnym i jeśli taka będzie decyzja interesariuszy na etapie przygotowywania strategii tego obszaru, to takie typy projektów winny być w jego obrębie realizowane. Innymi słowy, decydujące dla obejmowania określonych rodzajów działań projektowych instrumentami terytorialnymi powinny być nie zgeneralizowane opinie, lecz wyniki konsultacji i uzgodnień prowadzonych na szczeblu ponadlokalnym.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące zainteresowania respondentów realizacją – w ramach instrumentów terytorialnych – projektów w ramach określonych obszarów. W pierwszej kolejności są to projekty dotyczące wspierania zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa (z uwzględnieniem podziału na obszary miejskie i wiejskie).

Wykres 99. Zainteresowanie realizacją projektów dotyczących wspierania zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa

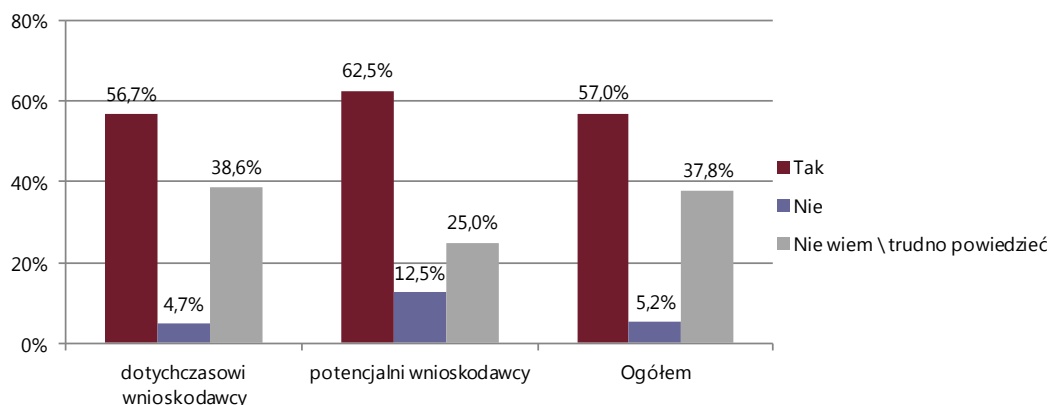
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Zarówno w odniesieniu do obszarów miejskich, jak i wiejskich mamy do czynienia z trzema cieszącymi się największym zainteresowaniem projektami dotyczącymi wspierania zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa. Są to: wspieranie rozwoju turystyki (62,2% wskazań dla obszarów wiejskich; 50,4% wskazań dla obszarów miejskich), restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego (56,3% i 51,1%) oraz wsparcie instytucji kultury (54,8% i 47,4%).

Tutaj również – podobnie jak miało to miejsce w przypadku poprzednio analizowanego zagadnienia – na rozkład odpowiedzi patrzeć należy nie jako na wskazanie generalnej zasadności realizacji w oparciu o instrumenty terytorialne projektów o danym charakterze, a bardziej jako wyraz lokalnych preferencji, co do możliwości realizacji wspólnych przedsięwzięć wspomagających zintegrowany rozwój lokalny (który w odniesieniu do różnych obszarów funkcjonalnych może mieć zupełnie inny merytoryczny „środek ciężkości” – w części przypadków będzie to np. ochrona dziedzictwa kulturowego, w innych – ochrona środowiska przyrodniczego, a jeszcze w innych – rewitalizacja).

Jednym z możliwych obszarów, w których podejmowane są działania w ramach narzędzi terytorialnych jest sfera jakości życia. Na poniższym wykresie przedstawiono dane dotyczące tego, w jakim stopniu respondenci dostrzegają potrzebę kontynuacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych/Strategicznych Inwestycji Terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia na całym terytorium obszaru funkcjonalnego, które zostały rozpoczęte w perspektywie finansowej 2014-2020.

Wykres 100. Dostrzeganie potrzeby kontynuacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych/Strategicznych Inwestycji Terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia na całym terytorium obszaru funkcjonalnego, które zostały rozpoczęte w perspektywie finansowej 2014-2020

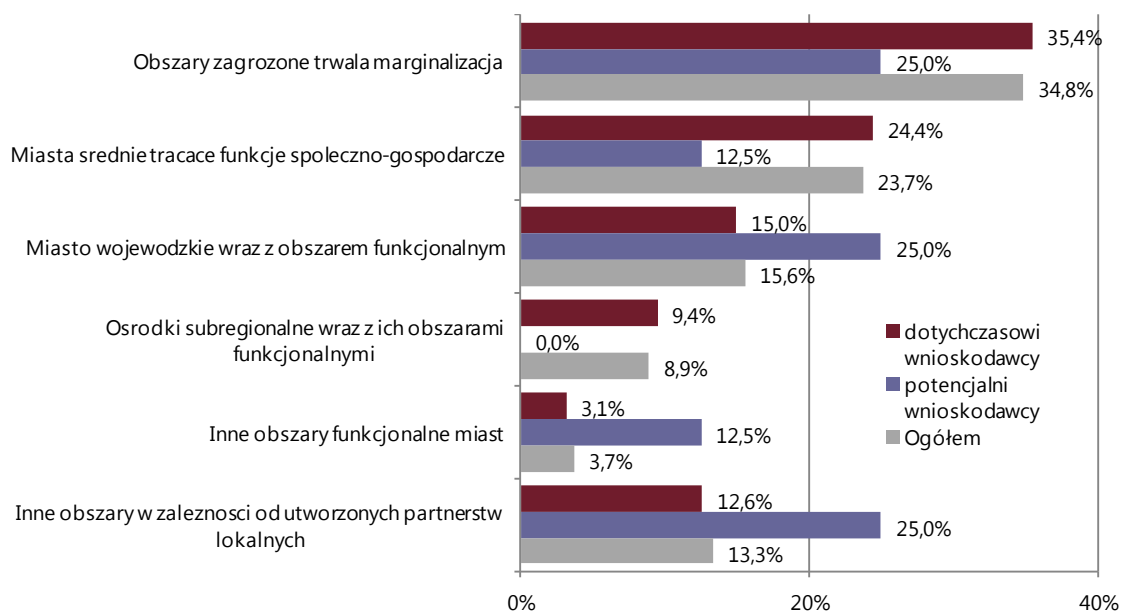

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”

Obszar podnoszenia jakości życia jest dla większości respondentów (57%) sferą, w ramach której należy kontynuować – z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych – działań rozpoczętych w perspektywie finansowej 2014-2020. Tylko 5,2% ogółu badanych jest przeciwnego zdania, ale za to ponad jedna trzecia uczestników badania (37,8%) nie ma sprecyzowanej opinii na ten temat.

Pogłębieniem powyższych danych są informacje odnoszące się do obszarów najistotniejszych w realizacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia.

Wykres 101. Obszary najistotniejsze w realizacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia

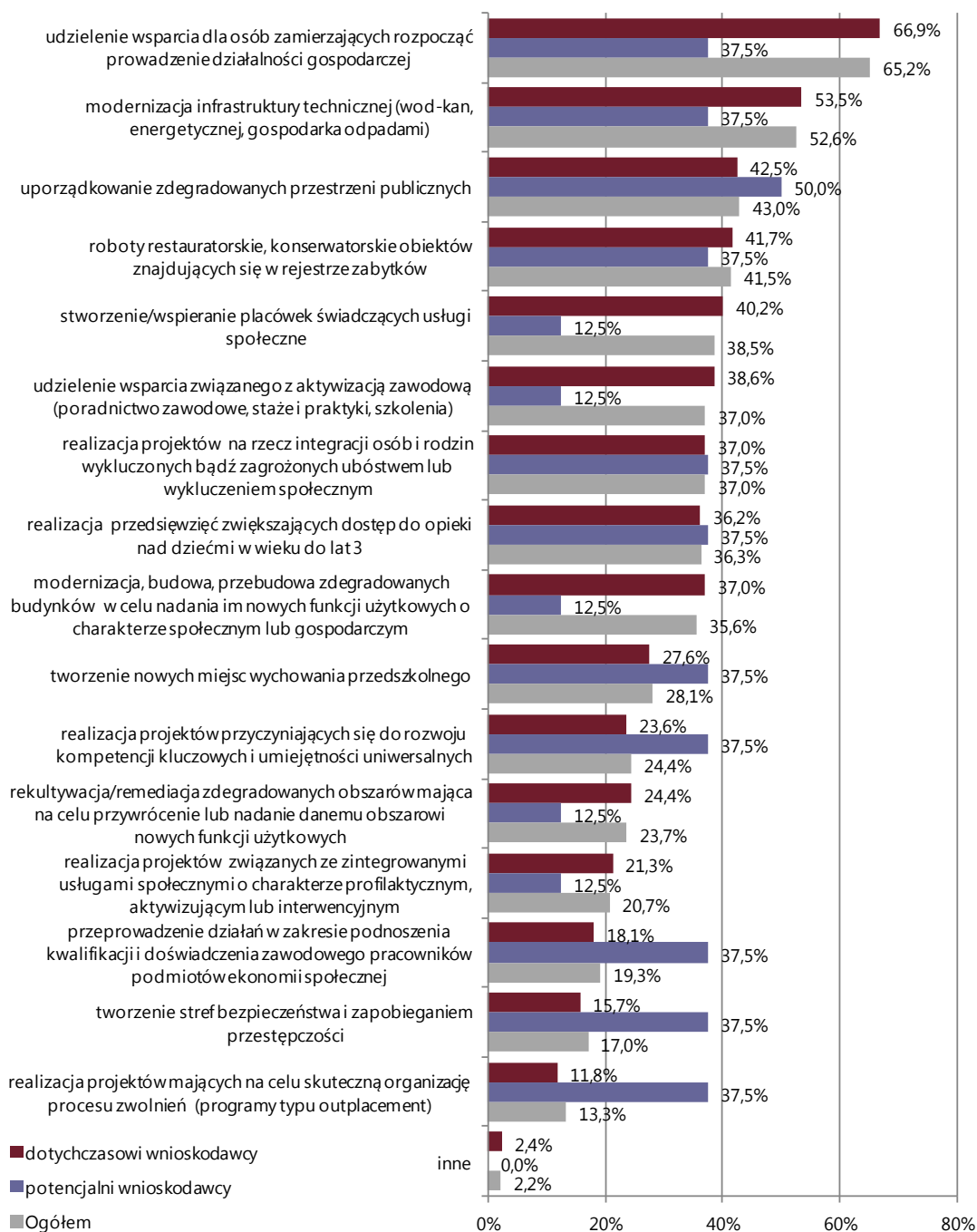
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”

Z punktu widzenia respondentów zdecydowanie największe uzasadnienie występuje dla podejmowania w ramach narzędzi terytorialnych działań zmierzających do podniesienia jakości życia dotyczy obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją – wskazało na nie 34,8% respondentów. Blisko jedna czwarta badanych (23,7%) wskazała z kolei na miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Pozostałe typy obszarów były wskazywane wyraźnie rzadziej. Innymi słowy, respondenci największe uzasadnienie dla podejmowania w ramach narzędzi terytorialnych działań zmierzających do podniesienia jakości życia dostrzegają w odniesieniu do tych obszarów, które obciążone są określonego rodzaju problemem mogącym ograniczać ich dalszy rozwój (zagrożenie trwałą marginalizacją, utrata funkcji społeczno-gospodarczych).

Ostatni aspekt identyfikowania preferowanych obszarów stosowania instrumentów terytorialnych dotyczy kwestii występowania na obszarze reprezentowanym przez respondenta potrzeby realizacji projektów w poszczególnych obszarach. Jest to więc uwzględnienie – zasygnalizowanego wcześniej – postulatu, by w identyfikacji preferowanych obszarów wsparcia odwoływać się przede wszystkim do lokalnych potrzeb, możliwości i deficytów. Choć w treści pytania ankietowego nie wskazano, że

diagnozowane potrzeby projektowe odnoszą się wyłącznie do instrumentów terytorialnych, to jednak wydaje się, że przynajmniej część z wyrażonych potrzeb mogłaby zostać w sposób optymalny zrealizowana dzięki zintegrowanym przedsięwzięciom o zasięgu ponadlokalnym.

Wykres 102. Występowanie potrzeby realizacji projektów w poszczególnych obszarach

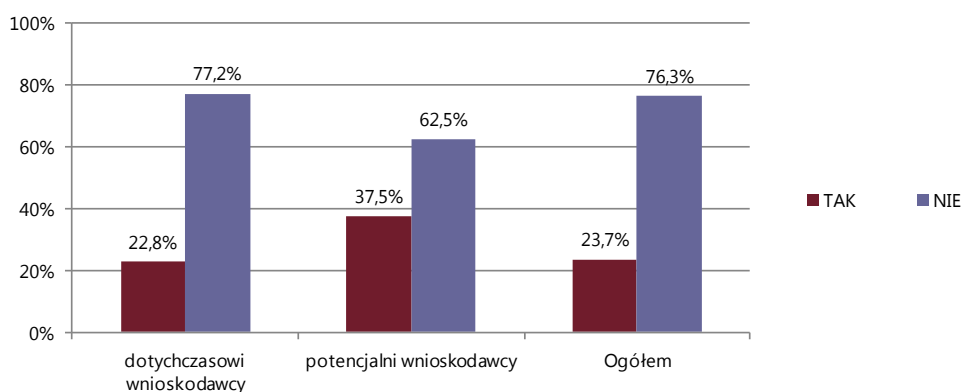

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”; możliwe było wskazanie więcej niż 1 odpowiedzi

Respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę realizacji projektów w takich obszarach jak: udzielenie wsparcia dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej (65,2% wskazań), modernizacja infrastruktury technicznej (wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, dotyczącej gospodarki odpadami) (52,6%), uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych (43%) oraz roboty restauratorskie, konserwatorskie obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków (41,5%). Spośród tych czterech obszarów o największym zapotrzebowaniu na wsparcie ze szczególnym uwzględnieniem dla zastosowania terytorialnych mechanizmów kierunkowania i koordynacji wsparcia mamy do czynienia w przypadku: modernizacji infrastruktury technicznej oraz uporządkowania zdegradowanych przestrzeni publicznych.

Na zakończenie analiz dotyczących zintegrowanego rozwoju terytorialnego przedstawione zostaną jeszcze dane odnoszące się do ewentualnych sprecyzowanych planów respondentów w zakresie realizacji projektów w tym obszarze.

Wykres 103. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego

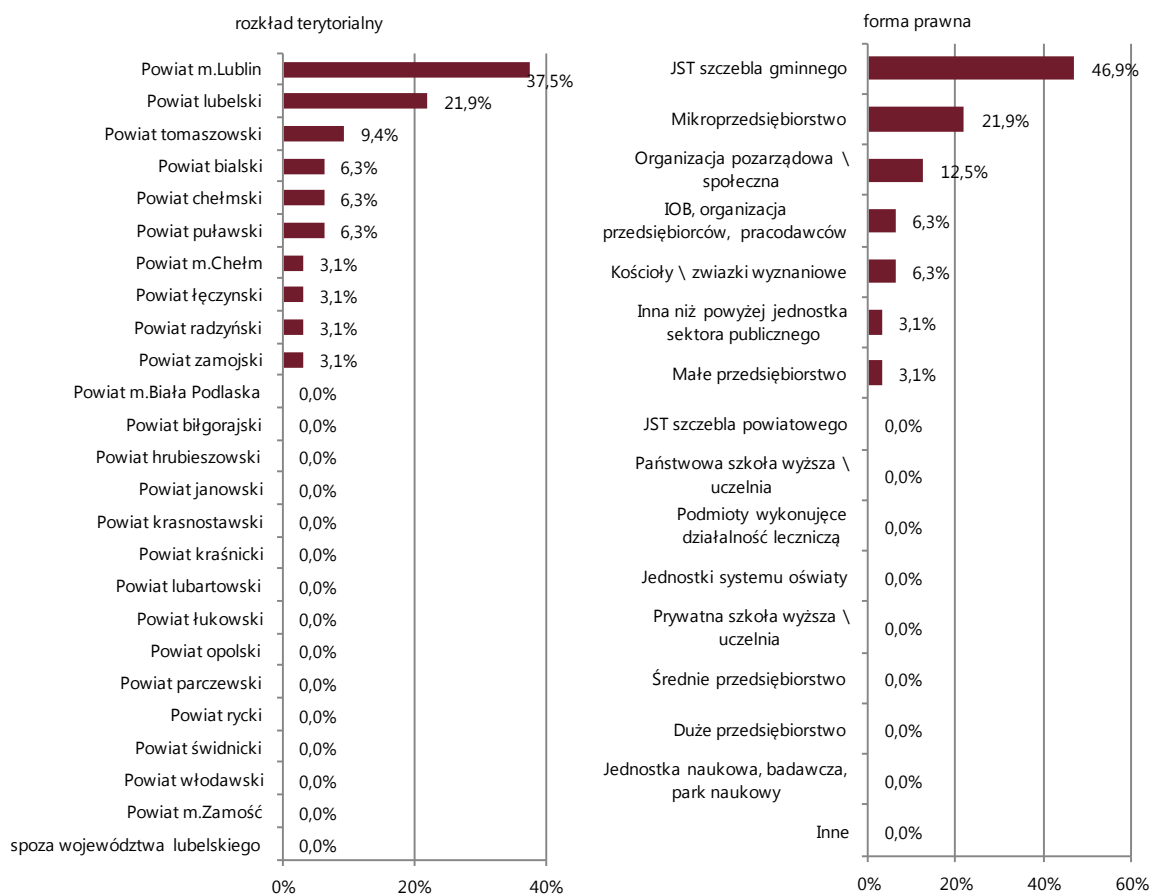
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; dotychczasowi wnioskodawcy – n=127, potencjalni wnioskodawcy – n=8, ogółem – n=135; pytanie zadawane respondentom w obszarze „ZRT”

Biorąc pod uwagę wyniki dotyczące wcześniej analizowanych obszarów interwencji, nie powinno być zaskoczeniem, że również w przypadku obszaru dotyczącego zintegrowanego rozwoju terytorialnego zdecydowana większość respondentów (76,3%) nie posiada aktualnie sprecyzowanych planów dotyczących przedsięwzięć projektowych, które miałyby być realizowane z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych.

Posiadanie skonkretyzowanych koncepcji projektów zadeklarowało 23,7% badanych. Choć struktura odpowiedzi jest zbliżona do analizowanych wcześniej obszarów interwencji, to w odniesieniu do zintegrowanego rozwoju terytorialnego należy na nią spojrzeć bardziej krytycznie. Realizacja projektów z uwzględnieniem instrumentów terytorialnych zakłada wcześniejszą fazę konsultacji pomiędzy interesariuszami i wspólnego – niekiedy rozciągniętego w czasie – uzgadniania wspólnych koncepcji projektowych. Z tego względu poszczególne podmioty powinny mieć odpowiednio wcześniej opracowane, przynajmniej wstępne, założenia swoich projektów.

Na kolejnym wykresie przedstawiona struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze dotyczącym zintegrowanego rozwoju terytorialnego pod względem powiatu stanowiącego siedzibę podmiotu oraz formy prawnej.

Wykres 104. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Zintegrowany Rozwój Terytorialny

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI z dotychczasowymi i potencjalnymi wnioskodawcami; n=32

Wśród podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Zintegrowany Rozwój Terytorialny dominują podmioty, które dotąd miały największą szansę na uczestnictwo we wdrażaniu zintegrowanych inwestycji terytorialnych tj. podmioty z m. Lublina (37,5%) oraz powiatu lubelskiego (21,9%). Podobnie jeśli chodzi o formę prawną, mamy do czynienia z dominacją jednostek samorządu szczebla gminnego, które dotąd były najszerzej zaangażowane w instrument ZIT.

Respondenci deklarujący posiadanie sprecyzowanych pomysłów projektowych byli proszeni o ich wskazanie. Charakterystyki projektów przedstawione przez uczestników badania były bardzo różnorodne, odzwierciedlając ogólne założenie zintegrowanego rozwoju terytorialnego, tj. uwzględnienie zróżnicowanych obszarów interwencji (od projektów „miękkich”, przez działania rewitalizacyjne, aż po przedsięwzięcie infrastrukturalne w obszarze dziedzictwa kulturowego lub transportu).

Wartość przedstawionych pomysłów na projekty w obszarze „Zintegrowany Rozwój Terytorialny” waha się pomiędzy 125 tys. zł a 1080,6 mln zł. Średnia wartość przedsięwzięcia to 39,56 mln zł.

Spisy ilustracji

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Deklaracja aplikowania o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020 w otwartym badaniu potencjalnych beneficjentów	24
Wykres 2. Powody nieaplikowania o wsparcie w ramach RPO WL 2014-2020.....	25
Wykres 3. Bariery w procesie aplikowania o wsparcie	27
Wykres 4. Bariery w procesie realizacji projektów	30
Wykres 5. Doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL 2014-2020.....	32
Wykres 6. Udział w poszczególnych powiatach podmiotów posiadających doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL 2014-2020	33
Wykres 7. Udział podmiotów posiadających doświadczenie w realizacji projektów unijnych poza RPO WL 2014-2020 a forma prawna.....	34
Wykres 8. Stosunek do stwierdzenia, iż grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 nadal powinny otrzymywać wsparcie.....	35
Wykres 9. Opinia, iż wybrane grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 nie powinny nadal otrzymywać wsparcia a forma prawna.....	36
Wykres 10. Grupy docelowe, które nie powinny w dalszym ciągu otrzymywać wsparcia	37
Wykres 11. Dostrzeganie grup docelowych, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027.....	38
Wykres 12. Dostrzeganie grup docelowych, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027 a forma prawna	39
Wykres 13. Grupy docelowe, które powinny otrzymywać wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027	40
Wykres 14. Zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw na potrzeby realizacji przyszłych projektów.....	41
Wykres 15. Zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw a forma prawna.....	42
Wykres 16. Typy podmiotów, z którymi występuje zainteresowanie zawiązywaniem partnerstw	44
Wykres 17. Zainteresowanie realizacją projektów w poszczególnych obszarach interwencji wśród potencjalnych beneficjentów	46
Wykres 18. Forma prawna	47
Wykres 19. Największe problemy w zakresie wzrostu konkurencyjności MMŚP	50
Wykres 20. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wzrostu konkurencyjności MMŚP.....	52

Wykres 21. Najbardziej skuteczne formy wsparcia MMŚP	53
Wykres 22. Problemy w zakresie zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii.....	55
Wykres 23. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii	57
Wykres 24. Kierunki badań, których rozwój może wpłynąć na jakość produktów / usług	58
Wykres 25. Największe problemy w uzyskiwaniu korzyści z cyfryzacji	60
Wykres 26. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi czerpania korzyści z cyfryzacji dla obywateli.....	61
Wykres 27. Zainteresowanie stosowaniem partnerstwa w obrębie samorządu lokalnego dla inwestycji z zakresu tworzenia platform e-usług publicznych.....	63
Wykres 28. Największe problemy w zakresie rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości.....	64
Wykres 29. Zainteresowanie typami projektów dotyczących rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	65
Wykres 30. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w poszczególnych podobszarach	67
Wykres 31. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Inteligentne lubelskie	68
Wykres 32. Zainteresowanie realizacją projektów dotyczących promowania środków na rzecz efektywności energetycznej	70
Wykres 33. Zainteresowanie realizacją projektów dotyczących promowania odnawialnych źródeł energii	72
Wykres 34. Zainteresowanie realizacją projektów związanych z rozwojem inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym	73
Wykres 35. Zainteresowanie realizacją projektów związanych z promowaniem zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.....	75
Wykres 36. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej	77
Wykres 37. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Efektywność energetyczna	78
Wykres 38. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe.....	80
Wykres 39. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej	81

Wykres 40. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym	83
Wykres 41. Zainteresowanie typami projektów dotyczącymi wspierania bioróżnorodności i rozwoju zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenia zanieczyszczenia	84
Wykres 42. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących ochrony środowiska	86
Wykres 43. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Środowisko.....	87
Wykres 44. Zainteresowanie realizacją projektów w obszarze transportu	89
Wykres 45. Dostrzeganie potrzeby realizacji inwestycji związanych z integracją systemów transportowych	90
Wykres 46. Planowanie realizacji inwestycji transportowych wspólnie z innymi JST	90
Wykres 47. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w obszarze transportu	91
Wykres 48. Największe problemy na rynku pracy w województwie lubelskim	92
Wykres 49. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027	93
Wykres 50. Dostrzeganie grup docelowych, które należy objąć wsparciem poza wcześniej wskazanymi.....	94
Wykres 51. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 a poziom wykształcenia.....	95
Wykres 52. Adekwatność form wsparcia do potrzeb poszczególnych grup docelowych	97
Wykres 53. Formy wsparcia kierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo, które powinny być realizowane w perspektywie finansowej 2021-2027 z uwagi na ich wysoką skuteczność.....	99
Wykres 54. Zasadność kontynuowania w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 wsparcia kompleksowego (tj. szkolenia, doradztwo, bezzwrotne środki finansowe oraz wsparcie pomostowe, skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą).....	100
Wykres 55. Zasadność realizowania wsparcia w postaci aktywizacji zawodowej połączonej z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi	101
Wykres 56. Pożądane formy opieki nad dziećmi	102
Wykres 57. Zasadność zastosowania wsparcia w postaci zwrotnych środków finansowych udzielanych na preferencyjnych warunkach wraz ze wsparciem szkoleniowo-doradczym dla osób pracujących zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą.....	103
Wykres 58. Zasadność kontynuowania wsparcia usług rozwojowych w zakresie podnoszenia kompetencji oraz kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw sektora MŚP	

w ramach tzw. Podmiotowego Systemu Finansowania, opartego na podejściu popytowym zintegrowanym z krajową Bazą Usług Rozwojowych.....	104
Wykres 59. Adekwatność form wsparcia w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia się do poszczególnych grup docelowych.....	105
Wykres 60. Opinie na temat zasadności skoncentrowania wsparcia na obszarach charakteryzujących się wyższym bezrobociem niż średnia województwa lubelskiego...	106
Wykres 61. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w obszarze rynku pracy	107
Wykres 62. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Rynek pracy.....	108
Wykres 63. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie wśród poszczególnych grup docelowych.....	110
Wykres 64. Dostrzeganie grup docelowych, które należy szczególnie objąć wsparciem poza wymienionymi wcześniej.....	111
Wykres 65. Dostrzeganie grup docelowych, wobec których wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej jest niezasadne	112
Wykres 66. Zasadność obejmowania wsparciem w zakresie integracji społecznej osób poniżej 15 roku życia, wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.....	113
Wykres 67. Najważniejsze obszary problemowe w zakresie integracji społecznej.....	114
Wykres 68. Najistotniejsze formy wsparcia w obszarze usług społecznych.....	115
Wykres 69. Skuteczne narzędzia w integracji społecznej i zawodowej.....	117
Wykres 70. Zasadność obligatoryjnego stosowania instrumentów aktywnej integracji o charakterze zawodowym	122
Wykres 71. Zasadność wyodrębnienia środków na rzecz zatrudnienia pracownika socjalnego w projektach realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej.....	123
Wykres 72. Preferowany tryb realizacji projektów adresowanych do Ośrodków Pomocy Społecznej.....	124
Wykres 73. Przyczyny małego zainteresowania realizacją projektów przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej	125
Wykres 74. Najistotniejsze formy wsparcia w ramach obszaru zdrowia	126
Wykres 75. Ocena zapotrzebowania na realizację działań w poszczególnych obszarach dotyczących zdrowia	127
Wykres 76. Ocena dostępności usług medycznych	128
Wykres 77. Ocena zasadności form wsparcia ekonomii społecznej	130
Wykres 78. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących włączenia społecznego	131

Wykres 79. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Włączenie społeczne	132
Wykres 80. Obszary / poziomy edukacji o największych potrzebach i brakach	133
Wykres 81. Ocena poziomu zapotrzebowania na wsparcie w dla poszczególnych grup docelowych / podmiotów	135
Wykres 82. Adekwatność form wsparcia do poszczególnych grup docelowych	136
Wykres 83. Adekwatność obszarów wsparcia do poszczególnych grup docelowych.....	138
Wykres 84. Obszary wsparcia adekwatne dla poszczególnych kategorii placówek.....	140
Wykres 85. Formy wsparcia nauczycieli/instruktorów praktycznej nauki zawodu/pracowników naukowo-dydaktycznych, które powinny być oferowane w perspektywie 2021-2027.....	141
Wykres 86. Kompetencje kluczowe, które w największym stopniu wymagają wsparcia	143
Wykres 87. Umiejętności uniwersalne, które w największym stopniu wymagają wsparcia	144
Wykres 88. Dostrzeganie potrzeby realizacji projektów edukacyjnych w formie partnerstwa \ współpracy	145
Wykres 89. Posiadanie pomysłów na realizację projektów w obszarze edukacji.....	145
Wykres 90. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Kształcenie / Edukacja.....	146
Wykres 91. Preferowane sposoby realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego....	148
Wykres 92. Preferowany tryb realizacji projektów w ramach ZIT	149
Wykres 93. Problemy / bariery występujące w trakcie realizacji projektów w ramach ZIT/SIT w perspektywie finansowej 2014-2020	150
Wykres 94. Działania szczególnie istotne we wzmacnianiu współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego/lokalnego.....	152
Wykres 95. Deklaracja posiadania planów dot. opracowania dla obszaru współpracujących JST (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) wspólnych strategii	153
Wykres 96. Ocena potrzeby współpracy z sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym.....	154
Wykres 97. Obszary wsparcia wymagające zintegrowanej interwencji na poziomie lokalnym.....	155
Wykres 98. Typy projektów, które powinny być wspierane przez działania na rzecz rozwoju lokalnego w ramach mechanizmów wsparcia, takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, bądź inne strategie terytorialne	157
Wykres 99. Zainteresowanie realizacją projektów dotyczących wspierania zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa	159

Wykres 100. Dostrzeganie potrzeby kontynuacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych/Strategicznych Inwestycji Terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia na całym terytorium obszaru funkcjonalnego, które zostały rozpoczęte w perspektywie finansowej 2014-2020	160
Wykres 101. Obszary najistotniejsze w realizacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia	161
Wykres 102. Występowanie potrzeby realizacji projektów w poszczególnych obszarach	162
Wykres 103. Posiadanie pomysłów na realizację projektów dotyczących Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego	163
Wykres 104. Struktura podmiotów posiadających pomysły na realizację projektów w obszarze Zintegrowany Rozwój Terytorialny.....	164

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura populacji i próby wnioskodawców w badaniu CAWI.....	19
Tabela 2. Rozkład terytorialny.....	48
Tabela 3. Ocena wpływu czynników na skuteczną integrację społeczną i zawodową lub na tzw. „wyjście z systemu pomocy społecznej”	118

Aneks – narzędzia badawcze

Poniżej zaprezentowano wzory kwestionariuszy ankiet, które wykorzystane zostały w przeprowadzonych badaniach CAWI. Biorący udział w badaniu respondenci wypełniali ankietę ogólną oraz odpowiednią ankietę obszarową.

ANKIETA OGÓLNA - POTENCJALNI BENEFICJENCI

1. TYP PODMIOTU (proszę zaznaczyć reprezentowane środowisko)

- Jednostka samorządu terytorialnego szczebla gminnego
- Jednostka samorządu terytorialnego szczebla powiatowego
- Państwowa szkoła wyższa / uczelnia
- Podmioty wykonujące działalność leczniczą
- Jednostki systemu oświaty
- Inna niż powyżej jednostka sektora publicznego
- Prywatna szkoła wyższa / uczelnia
- Mikroprzedsiębiorstwo
- Małe przedsiębiorstwo
- Średnie przedsiębiorstwo
- Duże przedsiębiorstwo
- Instytucja otoczenia biznesu, organizacja przedsiębiorców, pracodawców
- Jednostka naukowa, badawcza, park naukowy
- Organizacja pozarządowa / społeczna Kościoły/związki finansowe
- Inne – proszę określić rodzaj podmiotu.....

2. SIEDZIBA PODMIOTU (proszę wskazać powiat/gmina).....

3. Czy Państwa podmiot aplikował o wsparcie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020? Chodzi zarówno o sytuacje, w których otrzymali Państwo dofinansowanie, jak i te, gdy aplikowanie o wsparcie okazało się nieskuteczne.

- TAK (w przypadku wskazania niniejszego wariantu odpowiedzi – ankietę zostaje zakończona ze względu na fakt, że jest ona skierowana wyłącznie do podmiotów nieaplikujących o wsparcie ze środków RPO WL 2014-2020).

- NIE
- NIE WIEM (w przypadku wskazania niniejszego wariantu odpowiedzi – ankieta zostaje zakończona ze względu na fakt, że jest ona skierowana wyłącznie do podmiotów nieaplikujących o wsparcie ze środków RPO WL 2014-2020).

4. Z jakiego powodu nie aplikował/a Pan/Pani o środki unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020?

- Instytucji brakowało środków finansowych na pokrycie wkładu własnego
- Skomplikowana procedura związana ze staraniem się o środki/problemy z opracowaniem dokumentacji projektowej
- W instytucji brakowało osoby kompetentnej w zakresie przygotowania wniosku o dofinansowanie i następnie realizacji projektu
- Przedsięwzięcie, które instytucja zamierzała realizować, nie kwalifikowało się do dofinansowania w ramach RPO WL
- Instytucji brakowało informacji na temat sposobu przygotowania wniosku o dofinansowanie
- W instytucji brakowało czasu na przygotowanie wniosku o dofinansowanie
- Instytucja nie spełniała wymogów formalnych
- Brak podstawowej dokumentacji (plany, programy rozwoju lokalnego, plany zagospodarowania przestrzennego) wymaganej na etapie aplikowania
- Inne – *proszę wskazać jakie*.....

5. Czy Państwa instytucja ma doświadczenie w realizacji jakichkolwiek projektów ze środków unijnych innych niż Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020).

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

6. Czy Państwa instytucja ma doświadczenie w realizacji projektów partnerskich?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

7. Czy grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 Pana/Pani zdaniem nadal powinny otrzymywać wsparcie?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM / TRUDNO POWIEDZIEĆ

8. Jakie grupy docelowe nie powinny nadal otrzymywać wsparcie w perspektywie 2021-2027?

Pytanie zadawane jeśli w pytaniu poprzednim wskazano „nie”

.....

9. Czy dostrzega Pan/Pani grupy docelowe, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM / TRUDNO POWIEDZIEĆ

10. Jakie grupy docelowe, które nie były dotychczas objęte wsparciem powinny otrzymać wsparcie w perspektywie 2021-2027?

Pytanie zadawane jeśli w pytaniu poprzednim wskazano „TAK”

.....

11. Czy w przypadku planowania przyszłych projektów Państwa instytucja rozważa zawieranie partnerstw /nawiązanie współpracy dla ich realizacji?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM / TRUDNO POWIEDZIEĆ

12. Z jakiego rodzaju instytucjami rozważają Państwo możliwość realizacji wspólnych projektów?

Pytanie zadawane, gdy P11=“tak”

- Jednostka samorządu terytorialnego szczebla gminnego
- Jednostka samorządu terytorialnego szczebla powiatowego
- Państwowa szkoła wyższa / uczelnia
- Podmioty wykonujące działalność leczniczą

- Jednostki systemu oświaty
- Inna niż powyżej jednostka sektora publicznego
- Prywatna szkoła wyższa / uczelnia
- Mikroprzedsiębiorstwo
- Małe przedsiębiorstwo
- Średnie przedsiębiorstwo
- Duże przedsiębiorstwo
- Instytucja otoczenia biznesu, organizacja przedsiębiorców, pracodawców
- Jednostka naukowa, badawcza, park naukowy
- Organizacja pozarządowa / społeczna
- Kościoły/związki finansowe
- Inne – proszę określić rodzaj podmiotu.....

13. Jak ocenia Pan/Pani dostępność do następujących usług medycznych w miejscu zamieszkania?

Rodzaj świadczenia	Dobra	Dostateczna	Zła	Nie wiem / trudno powiedzieć
usługi lekarzy w ramach podstawowej opieki medycznej (POZ)				
badania zlecane przez lekarza POZ				
usługi lekarza w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej				
usługi lekarzy specjalistów w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) – poradnie specjalistyczne				
badania zlecane przez lekarzy AOS				
usługi lekarzy specjalistów w ramach leczenia szpitalnego				

14. W którym z poniższych obszarów Państwa instytucja byłaby zainteresowana realizacją /aplikowaniem o wsparcie na realizację konkretnego projektu lub projektów w Regionalnym Programie Operacyjnym Woj. Lubelskiego na lata 2021-2027? (możliwość wielokrotnego wyboru)

- Innowacyjna gospodarka (wsparcie MŚP, B+R+ I, TIK)
- Środowisko

- Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna
- Transport
- Rynek pracy
- Włączenie społeczne (w tym integracja społeczna, usługi społeczne, zdrowie i ekonomia społeczna)
- Kształcenie/edukacja
- Zintegrowany rozwój terytorialny (w tym rewitalizacja, kultura)

ANKIETA OGÓLNA – WNIOSKODAWCY

INFORMACJE O PODMIOCIE:

1. Proszę wskazać czy ma Pan/Pani doświadczenie w realizacji projektów ze środków unijnych.

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

2. Czy Państwa instytucja ma doświadczenie w realizacji projektów partnerskich?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

3. Czy w przypadku planowania przyszłych projektów Państwa instytucji będzie rozważać zawiązanie partnerstw/nawiązanie współpracy dla ich realizacji?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

4. Proszę wskazać zagadnienia które uważa Pan/Pani za największe problemy, trudności i bariery w procesie aplikowania o środki w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.
(możliwość wielokrotnego wyboru – max. 5 wskazań)

- Niezrozumiałe formularze wniosków o dofinansowanie oraz dokumentacji konkursowej
- Niezrozumiały, trudny język
- Skomplikowane systemy informatyczne służące do składania wniosków o dofinansowanie
- Niejasne zasady kwalifikowania kosztów
- Obowiązek wniesienia wkładu własnego
- Niejasne przepisy i zmiany prawa
- Wymagania dotyczące posiadanego doświadczenia
- Zbyt duża liczba wymaganych załączników
- Niewystarczający dostęp do informacji (materiały informacyjne, szkolenia, problemy z uzyskaniem informacji)
- Brak kadr w jednostce, które mogą koordynować przygotowanie wniosków o dofinansowanie
- Brak potencjału kadrowego do realizacji projektu
- Problemy z uzyskaniem wymaganych pozwoleń i decyzji
- Zbyt krótkie terminy naboru wniosków
- Przedłużanie się procesu oceny wniosków
- Zbyt krótkie terminy na dokonanie uzupełnień/poprawek dokumentacji konkursowej
- Problem z uzyskaniem środków finansowych na realizację projektu
- Brak form wsparcia, którymi byłbym/-abym zainteresowany/-a
- Inne – *proszę wskazać jakie*.....

5. Proszę wskazać zagadnienia które uważa Pan/Pani za największe problemy, trudności i bariery w procesie realizacji projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020
(możliwość wielokrotnego wyboru – max. 5 wskazań)

PYTANIE ZADAWANE TYLKO SKUTECZNYM WNIOSKODAWCOM (BENEFICJENTOM)

- Niezrozumiałe instrukcje dotyczące przygotowania wniosków o płatność oraz dokumentów sprawozdawczych
- Niezrozumiały, trudny język
- Skomplikowane systemy informatyczne służące do składania wniosków o płatność
- Niejasne zasady kwalifikowania kosztów
- Niejasne przepisy i zmiany prawa

- Zbyt duża liczba wymaganych załączników
- Niewystarczający dostęp do informacji (materiały informacyjne, szkolenia, problemy z uzyskaniem informacji)
- Przedłużanie się procesu weryfikacji wniosków o płatność
- Problemy z rekrutacją uczestników do projektu
- Problemy z rozliczaniem pomocy publicznej
- Konieczność zapewnienia trwałości realizowanych form wsparcia
- Konieczność zapewnienia komplementarności działań
- Brak potencjału kadrowego do realizacji projektu
- Obawa przed nieosiągnięciem wskaźników produktu lub rezultatu
- Inne – *proszę wskazać jakie*.....

6. Czy grupy docelowe objęte wsparciem w perspektywie finansowej 2014-2020 Pana/Pani zdaniem nadal powinny otrzymywać wsparcie?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

7. Jakie grupy docelowe nie powinny nadal otrzymywać wsparcie w perspektywie 2021-2027?

Pytanie zadawane jeśli w pytaniu poprzednim wskazano „nie”

.....

8. Czy dostrzega Pan/Pani grupy docelowe, które dotychczas nie były objęte wsparciem, a powinny nim zostać objęte w perspektywie 2021-2027?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM / TRUDNO POWIEDZIEĆ

9. Jakie grupy docelowe, które nie były dotychczas objęte wsparciem powinny otrzymać wsparcie w perspektywie 2021-2027?

Pytanie zadawane jeśli w pytaniu poprzednim wskazano „TAK”

.....

10. Czy w przypadku planowania przyszłych projektów Państwa instytucja będzie rozważać zawiązanie partnerstw/nawiązanie współpracy dla ich realizacji?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

11. Z jakiego rodzaju instytucjami planuje Pan/Pani realizować wspólne projekty?

Pytanie zadawane, gdy „9”=1

- Jednostka samorządu terytorialnego szczebla gminnego
- Jednostka samorządu terytorialnego szczebla powiatowego
- Państwowa szkoła wyższa / uczelnia
- Podmioty wykonujące działalność leczniczą
- Jednostki systemu oświaty
- Inna niż powyżej jednostka sektora publicznego
- Prywatna szkoła wyższa / uczelnia
- Mikroprzedsiębiorstwo
- Małe przedsiębiorstwo
- Średnie przedsiębiorstwo
- Duże przedsiębiorstwo
- Instytucja otoczenia biznesu, organizacja przedsiębiorców, pracodawców
- Jednostka naukowa, badawcza, park naukowy
- Organizacja pozarządowa / społeczna
- Kościoły/związki finansowe
- Inne – proszę określić rodzaj podmiotu.....

12. Proszę o wskazanie, w zakresie których obszarów / dziedzin / sektorów planowałby/planowałaby Pan/Pani konkretne inwestycje / projekty. (możliwość wielokrotnego wyboru)

- Innowacyjna gospodarka (wsparcie MŚP, B+R+ I, TIK)
- Środowisko
- Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna
- Transport
- Rynek pracy
- Włączenie społeczne (w tym integracja społeczna, usługi społeczne, zdrowie i ekonomia społeczna)
- Kształcenie/edukacja
- Zintegrowany rozwój terytorialny (w tym rewitalizacja, kultura)

13. Jak ocenia Pan/Pani dostępność do następujących usług medycznych w miejscu zamieszkania?

Rodzaj świadczenia	Dobra	Dostateczna	Zła	Nie wiem / trudno powiedzieć
usługi lekarzy w ramach podstawowej opieki medycznej (POZ)				
badania zlecane przez lekarza POZ				
usługi lekarza w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej				
usługi lekarzy specjalistów w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) – poradnie specjalistyczne				
badania zlecane przez lekarzy AOS				
usługi lekarzy specjalistów w ramach leczenia szpitalnego				

OBSZAR „INTELLIGENTNE LUBELSKIE”

1. Jakie są największe problemy dotyczące zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii w Pana/Pani podmiocie? (możliwość wielokrotnego wyboru – maksymalnie 5 wskazań)

- Brak wystarczającej infrastruktury do prowadzenia prac B+R
- Niski poziom wsparcia dla jednostek naukowych
- Niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki”
- Trudności w pozyskiwaniu podmiotów chętnych do współpracy, brak wzajemnego zaufania podmiotów
- Brak odpowiednich zasobów kadrowych do realizacji projektów badawczo-rozwojowych
- Niewystarczające finansowanie badań stosowanych i przemysłowych
- Niewystarczająca promocja rozwiązań innowacyjnych na rynku
- Nieumiejętność wykorzystania rozwiązań innowacyjnych
- Trudności związane z uzyskaniem ochrony własności intelektualnej
- Zbyt mały wachlarz usług wysokospecjalistycznych świadczonych przez IOB na rzecz MMŚP (np. w zakresie opracowania i wdrożenia innowacji,

doradztwa w zarządzaniu własnością intelektualną, tworzenia sieci kontaktów i wspólnych projektów badawczych)

- Zmiany w zakresie regulacji prawnych
- Problemy z uzyskaniem środków finansowych na wkład własny
- Inne (proszę wskazać jakie?).....
- Nie mamy tego rodzaju problemów

2. Realizacją, których typów projektów dotyczących zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii bylibyście Państwo zainteresowani w ramach perspektywy finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją bylibyście Państwo zainteresowani.

Typy projektów	
Infrastruktura B+R (aparatura, sprzęt, technologie i inna niezbędna infrastruktura) przedsiębiorstw, służąca prowadzeniu działalności badawczej)	
Projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw, w tym projekty finansowane z udziałem funduszy kapitałowych	
Bony na innowacje - projekty MMŚP obejmujące dofinansowanie świadczenia proinnowacyjnej usługi przez ośrodek badawczy	
Proinnowacyjne usługi świadczone przez IOB dla MMŚP	
Projekty MMŚP mające na celu uzyskanie ochrony prawa własności przemysłowej w trybie międzynarodowym lub unijnym	
Projekty testowe i pilotażowe niemające odpowiedników na rynku wraz z wdrożeniem wyników prac B+R	
Rozwój obiektów infrastruktury jednostek naukowych spoza Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej (o wysokim potencjale badawczym)	
Wsparcie projektów realizowanych w ramach Polskiej Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej	
Finansowanie badań stosowanych i przemysłowych	
Inne (proszę wskazać jakie?).....	

3. Rozwój jakiego kierunku badań mógłby wpłynąć na wzrost jakości produktów lub usług w Państwa instytucji/przedsiębiorstwie (możliwość wielokrotnego wyboru)?

- Nowe technologie w zakresie energetyki
- Zaawansowane technologie informacyjne i telekomunikacyjne

- Automatyka i robotyka
- Technologie fotoniczne
- Inne (proszę wskazać jakie?).....
- Nie wiem / trudno powiedzieć

4. Jakie są wg Pana/Pani największe problemy w uzyskiwaniu korzyści z cyfryzacji? (możliwość wielokrotnego wyboru – maksymalnie 5 wskazań):

- Niski poziom cyfryzacji zasobów JST
- Brak rozwiązań informatycznych na linii JST-mieszkańcy
- Brak otwartych danych
- Niski poziom usług i aplikacji w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka, internet rzeczy w zakresie aktywności fizycznej i nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym)
- Niski poziom cyfryzacji MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe, usługi B2B)
- Niski poziom kapitału ludzkiego w zakresie branży IT
- Nieumiejętność wykorzystania rozwiązań innowacyjnych
- Zbyt mały wachlarz usług specjalistycznych świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości lub inne podmioty na rzecz MŚP w zakresie produktów i usług opartych na TIK (technologiach informacyjno-komunikacyjnych)
- Zmiany w zakresie regulacji prawnych
- Problemy z uzyskaniem środków finansowych na wkład własny
- Inne (wskazać jakie?).....

5. Realizacją, których typów projektów dotyczących czerpania korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów byłibyście Państwo zainteresowani w ramach perspektywy finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibyście Państwo zainteresowani.

Typy projektów	
Platformy e-usług publicznych szczebla lokalnego	
Cyfrowe udostępnianie danych publicznych (otwarte dane)	
Rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia	
Rozwój produktów i usług opartych na TIK / systemy ERP w przedsiębiorstwach / aplikacje webowe i systemy sprzedażowe	

Aplikacje webowe w oparciu o cyfrowe udostępnienie informacji sektora publicznego	
Inne (proszę wskazać jakie?).....	wskazać

6. Czy dla inwestycji z zakresu tworzenia platform e-usług publicznych szczebla lokalnego planują Państwo stosowanie partnerstwa w obrębie samorządu lokalnego?

Pytanie zadawane tylko, gdy w pyt. 6 wskazano „Platformy e-usług publicznych szczebla lokalnego”.

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

7. Jakie są wg Państwa największe problemy w zakresie zwiększenia wzrostu i konkurencyjności MŚP? (możliwość wielokrotnego wyboru – maksymalnie 5 wskazań):

- Brak wystarczającej powierzchni terenów inwestycyjnych
- Niewystarczające wsparcie dla nowopowstałych MMŚP
- Zbyt niski poziom wsparcia dla przedsiębiorczości akademickiej
- Zbyt mały wachlarz wysokospecjalistycznych usług doradczych świadczonych przez inkubatory przedsiębiorczości lub inne podmioty na rzecz MMŚP
- Brak wsparcia w zakresie pozyskiwanie środków finansowych w formie kapitału załóżkowego (seed capital), inwestycji inwestorów prywatnych czy doradztwa w zakresie dostępu do rynku kapitałowego
- Niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki”
- Niewystarczająca promocja rozwiązań innowacyjnych na rynku
- Nieumiejętność wykorzystania rozwiązań innowacyjnych
- Niewystarczające wsparcie w zakresie promocji i internacjonalizacji produktów/usług przez MMŚP
- Niski poziom kapitału ludzkiego w zakresie rozwiązań inteligentnych i branży IT
- Brak wsparcia dla klastrów innowacyjnych i sieci przedsiębiorstw w zakresie działalności na rzecz MMŚP
- Zmiany w zakresie regulacji prawnych

- Problemy z finansowaniem inwestycji (brak środków na wkład własny, dostępność instrumentów finansowych)
- Inne (proszę wskazać jakie?).....

8. Realizacją, których typów projektów dotyczących zwiększenia wzrostu i konkurencyjności MŚP byłibyście Państwo zainteresowani w ramach perspektywy finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibyście Państwo zainteresowani.

Typy projektów	
Wsparcie dla nowopowstałych firm (np. platformy startowe, start-up, restarterzy)	
Inkubatory przedsiębiorczości, rozwój ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką	
Wejścia kapitałowe (np. kapitał załączkowy (Seed capital), Anioły biznesu);	
Doradztwo dla MMŚP	
Promocja gospodarki regionalnej	
Tereny inwestycyjne	
Wdrożenia prac B+R przez MMŚP (bez poprzedzającego etapu prac B+R lub stanowiące kontynuację wcześniej przeprowadzonych prac B+R)	
Wsparcie w zakresie tworzenia, rozwoju i wdrożenia innowacyjnych modeli biznesowych MMŚP	
Wsparcie promocji i internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw	
Inne (proszę wskazać jakie?).....	

9. Które formy wsparcia MMŚP uważa Pan/Pani za najbardziej skuteczne?
(możliwość wielokrotnego wyboru – maksymalnie 5 wskazań)

- Bony na innowacje
- Dofinansowanie do szkoleń, kursów dla pracowników
- Niskooprocentowane pożyczki
- Poręczenia i gwarancje bankowe
- Dotacje na realizację projektów B+R
- Dotacje na infrastrukturę B+R
- Dotacje na ochronę własności przemysłowej
- Sieciowanie w ramach Regionalnej Strategii Innowacji
- Dotacje na marketing gospodarczy

- Inne (wskazać jakie?).....

10. Jakie są wg Pan/Pani największe problemy w zakresie rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości? (możliwość wielokrotnego wyboru – maksymalnie 5 wskazań):

- Niski poziom współpracy „biznesu” i „nauki” oraz pomiędzy uczelniami
- Niski poziom kapitału ludzkiego w zakresie rozwiązań inteligentnych i branży IT
- Brak odpowiednich zasobów kadrowych do działalności badawczo-rozwojowych
- Niewystarczająca promocja innowacji marketingowych i organizacyjnych w przedsiębiorstwach
- Problem w Identyfikacji nowych kierunków prac B+R oraz kierunków transformacji przemysłowej przedsiębiorstw w zakresie inteligentnych specjalizacji
- Problemy z uzyskaniem środków finansowych
- Zmiany w zakresie regulacji prawnych
- Inne (wskazać jakie?).....

11. Realizacją, których typów projektów dotyczących rozwijania umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości byłibyście Państwo zainteresowani w ramach perspektywy finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibyście Państwo zainteresowani.

Typy projektów	
Wsparcie powstawania regionalnych/ponadregionalnych agend badawczych	
Wsparcie realizacji regionalnych agend badawczych, umożliwiających finansowanie badań naukowych	
Identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach RPO	
Wdrażanie nowych form innowacji w przedsiębiorstwach	
Sieciowanie w ramach RIS	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

12. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących poniższych obszarów w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

(możliwość wielokrotnego wyboru):

- Badania i innowacje
- Wzrost konkurencyjności MMŚP
- Cyfryzacja
- Rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości
- Inne (wskazać jakie?).....

13. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P13=TAK.

.....

OBSZAR „EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA”

1. Realizacją których typów projektów dotyczących promowania środków na rzecz efektywności energetycznej byłibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
a. Projekty w zakresie efektywności energetycznej w MŚP (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na ledowe, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte, systemy zarządzania energii) zgodnie z audytem	
b. Projekty w zakresie efektywności energetycznej w dużych przedsiębiorstwach (np. ograniczenie energochłonności, wymiana oświetlenia na ledowe, modernizacja systemu grzewczego, minimalizacja strat ciepła, obiegi zamknięte systemy zarządzania energii) zgodnie z audytem	
c. Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej zgodnie z audytem	
d. Likwidacja „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację nieefektywnych źródeł ciepła u odbiorców indywidualnych (<i>Niska emisja – to emisja pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40m,</i>	

<i>pochodzących z domowych pieców grzewczych, lokalnych kotłowni węglowych, oraz spalin środków transportu)</i>	
e. Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych zgodnie z audytem	
f. Efektywne sieci ciepłownicze (np. ograniczanie strat ciepła)	
g. Inny typ projektu, którym ewentualnie bylibyście Pan/Pani zainteresowani w ramach tego celu szczegółowego.	

2. Realizacją których typów projektów dotyczących promowania odnawialnych źródeł energii bylibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją bylibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
a. Wsparcie z zastosowaniem instalacji fotowoltaicznej wykorzystujących energię słoneczną	
b. Wsparcie z zastosowaniem instalacji solarnej wykorzystującej energię słoneczną	
c. Wsparcie z zastosowaniem instalacji pomp ciepła	
d. Wsparcie dla rozwiązań wykorzystujących energię pozyskiwaną z biomasy	
e. Wsparcie dla rozwiązań wykorzystujących energię pozyskiwaną z wiatru,	
f. Wsparcie dla rozwiązań wykorzystujących energię pozyskiwaną z geotermii	
g. Wsparcie dla rozwiązań wykorzystujących energię pozyskiwaną z siły grawitacyjnej wody	
h. Budowa i rozbudowa sieci elektroenergetycznej umożliwiająca przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	
i. Projekty z zakresu energii rozproszonej (np. klastry energetyczne, obywatelskie wspólnoty energetyczne – Zrzeszenia sąsiadów w celu wspólnej produkcji i wykorzystania energii pochodzącej z OZE)	
j. Inny typ projektu, którym ewentualnie bylibyście Państwo zainteresowani w ramach tego celu szczegółowego.	

.....

3. Realizacją których typów projektów dotyczących rozwoju inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym bylibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją bylibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
a. Budowa stacjonarnych magazynów energii	
b. Budowa infrastruktury szybkiego ładowania pojazdów elektrycznych	
c. Budowa i modernizacja sieci inteligentnych (w tym np. aplikacje mobilne)	
d. Inny typ projektu, którym ewentualnie bylibyście Państwo zainteresowani w ramach tego celu szczegółowego.	

4. Realizacją których typów projektów dotyczących promowania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej bylibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją bylibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
a. Zakup oraz modernizacja niskoemisyjnego taboru szynowego, trolejbusowego i autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich z niezbędną infrastrukturą (stacje ładowania pojazdów elektr., stacje tankowania paliw alternatywnych)	
b. Budowa i przebudowa infrastruktury transportu publicznego (np. trolejbusowe i autobusowe; zaplecze tech. do obsługi taboru; infrastruktura punktowa: zajezdnie tramwajowe, trolejbusowe i autobusowe, centa przesiadkowe, dworce intermodalne, obiekty Park&Ride, Bike&Ride)	
c. Inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany w centrach miast (np. system roweru miejskiego i carsharingu wraz infrastrukturą: drogi rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe; wspólny bilet;)	

d. Inwestycje (budowa, rozbudowa) związane z systemami zarządzania ruchem i energią (Inteligentne TSystemy Transportu)	
e. Inwestycje związane z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym	
f. Inwestycje w infrastrukturę drogową transportu publicznego w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznego w ruchu oraz w celu zmniejszenia uciążliwości i zwiększenie bezpieczeństwa transportu (np.: budowa/remont osłon przeciwolśnieniowych, ekranów akustycznych; budowa/przebudowa kanalizacji teletechnicznej; wyposażenie dróg i ulic w niezbędne obiekty i urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publ.)	
g. Działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące transport zbiorowy i bezpieczeństwo ruchu w transporcie publ.	
h. Inny typ projektu, którym ewentualnie bylibyście Państwo zainteresowani w ramach tego celu szczegółowego.	

5. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących efektywności energetycznej w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

- TAK
- NIE

6. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P6=TAK.

.....

OBSZAR „ŚRODOWISKO”

1. Realizacją, których typów projektów dotyczących wspierania działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe bylibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją bylibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych	
Wsparcie infrastruktury instytucji ratowniczych działających w zakresie ochrony środowiska i usuwania skutków klęsk żywiołowych	
Projekty w zakresie przeciwdziałania/dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem np. erozją pożarami, powodziami, burzami, suszami, osuwiskami.	
Systemy wczesnego ostrzegania przed zjawiskami katastrofalnymi.	
Zarządzanie ryzykiem w zakresie zmian klimatu, w tym zwiększenie świadomości, ochrona ludności poprzez plany ochrony oraz systemy i infrastrukturę do celów zarządzania klęskami i katastrofami (np. systemy monitorowania środowiska)	
Zapobieganie zagrożeniom naturalnym oraz wywołanym działalnością człowieka oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

2. Realizacją, których typów projektów dotyczących wspierania zrównoważonej gospodarki wodnej bylibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją bylibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
Infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody	
Projekty z zakresu gospodarki ściekowej	
Rozwój systemu gospodarowania wodami opadowymi	
Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w	

ramach Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
Systemy oczyszczania ścieków poza Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i Stacji Uzdatniania Wody, monitoring strat sieciowych – wycieków, instalacje monitoringowe)	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

3. Realizacją, których typów projektów dotyczących wspierania przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym byłibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
Projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi w tym:	
-Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych	
-Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	
-Zakłady Zagospodarowania Odpadów	
-Kompostowanie	
-sortowanie	
- recykling,	
- selektywna zbiórka	
Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami innymi niż komunalne (np. przemysłowe, azbest)	
Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat znaczenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	

Ekoinnowacje i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel, zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe)	
Termiczne przetwarzanie odpadów	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

4. Realizacją, których typów projektów dotyczących sprzyjania bioróżnorodności i rozwojowi zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenie zanieczyszczenia? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibyście Państwo zainteresowani.

Typy Projektów	
Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów chronionych (np. Natura2000, parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody) poprzez m.in, ścieżki rowerowe wraz z oznakowaniem szlaków, ochrona przed gatunkami inwazyjnymi, promocja potencjału przyrodniczego, kanalizacja ruchu turystycznego, ośrodki edukacji ekologicznej	
Budowa, modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków	
Opracowywanie planów ochrony/planu zadań ochronnych dla obszarów cennych przyrodniczo	
Czynna ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych	
Działania mające na celu ograniczanie hałasu	
Kampanie edukacyjno-informacyjne z zakresu ochrony środowiska	
Rekultywacja/dekontaminacja/remediacja obszarów zdegradowanych, niekorzystnie przekształconych i przemysłowych na cele środowiskowe/miejskie	

Redukcja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	
Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki	
Systemy pomiaru zanieczyszczeń oraz systemy informowania mieszkańców o poziomach zanieczyszczeń	
Zielona infrastruktura na obszarach miejskich	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

5. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących ochrony środowiska w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

- TAK
- NIE

6. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P6=TAK.

.....

OBSZAR „TRANSPORT”

1. Czy realizowali Państwo dotychczas projekty partnerskie ze środków UE?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM

2. Czy planują Państwo realizację inwestycji transportowych wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (JST)?

- TAK
- NIE

3. Czy dostrzegają Państwo potrzebę realizacji inwestycji związanych z integracją systemów transportowych?

- TAK

- NIE
- NIE WIEM

4. Realizacją których typów projektów w obszarze transportu byłibycie Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibycie Państwo zainteresowani.

Typy projektów	
Rozbudowa infrastruktury transportowej - drogi	
Rozbudowa infrastruktury transportowej - kolej	
Zakupu taboru kolejowego	
Koordinacja różnych rodzajów transportu (np. węzły przeładunkowe, transport multimodalny itp.)	
Urządzenia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego/kolejowego	
Urządzenia z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego/kolejowego	
Systemy zarządzania ruchem	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

5. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących transportu w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

- TAK
- NIE

6. Proszę wskazać jakiego obszaru będą dotyczyły planowane przez Państwa w perspektywie finansowej 2021-2027 projekty transportowe:

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P5=TAK.

- Miasto
- Miejski obszar funkcjonalny
- Wieś
- Nie wiem

7. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P6=TAK.

.....

8. Które forma aplikowania w Pana/Pani opinii jest bardziej efektywna?

- tryb konkursowy
- tryb pozakonkursowy
- nie wiem / trudno powiedzieć

OBSZAR „RYNEK PRACY”

1. Proszę ocenić poziom zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 dla poszczególnych grup osób bezrobotnych i biernych zawodowo (1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie).

Status osoby	1	2	3	4	5
osoby długotrwale bezrobotne					
osoby z niepełnosprawnościami					
osoby z niskimi kwalifikacjami					
osoby w wieku 50 +					
kobiet					

2. Czy poza ww. grupami dostrzega Pan/Pani inne grupy, które należy szczególnie objąć wsparciem?

- tak (proszę wskazać jakie?)
- nie

- 3. Proszę ocenić poziom zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 dla osób z danym poziomem wykształcenia (1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie).**

Poziom wykształcenia osoby	1	2	3	4	5
podstawowe, niepełne podstawowe, gimnazjalne i bez wykształcenia szkolnego					
zasadnicze zawodowe					
średnie ogólnokształcące					
policealne i średnie zawodowe					
wyższe					

- 4. Czy wsparcie w ramach przyszłej perspektywy finansowej 2021-2027 powinno być skoncentrowane na obszarach geograficznych charakteryzujących się wyższym bezrobociem niż średnia dla województwa lubelskiego?**

- tak
nie
nie wiem / trudno powiedzieć

- 5. Proszę o wskazanie, które z poniższych form wsparcia skierowanych do osób bezrobotnych i biernych zawodowo powinny być realizowane w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 z uwagi na ich wysoką skuteczność. (możliwość zaznaczenia max. 5 odpowiedzi)**

- szkolenia prowadzące do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (w tym organizacja szkoleń połączona z praktyką zawodową u pracodawcy),
 pośrednictwo pracy,
 subsydiowane zatrudnienie,
 staże zawodowe,
 praktyki zawodowe,
 doposażenie stanowiska pracy,
 poradnictwo zawodowe,
 doradztwo zawodowe,
 wsparcie psychologiczne,

- wsparcie adaptacyjne pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach zatrudnienia subsydiowanego, jak również dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji pracownika/ stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy,
- inne, proszę wskazać jakie?.....

6. Czy w Pana/Pani ocenie wsparcie kompleksowe (tj. szkolenia, doradztwo, bezzwrotne środki finansowe oraz wsparcie pomostowe, skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą) powinno być kontynuowane w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027?

- Tak
- Nie
- Nie wiem / trudno powiedzieć

7. Proszę o wskazanie, które z niżej wymienionych form aktywizacji w odniesieniu do poszczególnych grup osób są w Pana/Pani opinii są najskuteczniejsze (dla każdej formy aktywności proszę wskazać jedną grupę osób w przypadku której dana forma aktywizacji jest najskuteczniejsza).

Formy aktywizacji	Osoby do 30 roku życia	Osoby w wieku 30-50 lat	Osoby powyżej 50 roku życia	Osoby z niepełnościami
szkolenia prowadzące do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (w tym organizacja szkoleń połączona z praktyką zawodową u pracodawcy)				

pośrednictwo pracy				
subsydiowane zatrudnienie				
staże i praktyki zawodowe				
doposażenie stanowiska pracy				
poradnictwo zawodowe				
doradztwo zawodowe				
wsparcie psychologiczne				
wsparcie adaptacyjne pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach zatrudnienia subsydiowanego, jak również dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji pracownika/ stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy				
Inne - jakie?				

8. Czy w Pana/Pani ocenie wsparcie skierowane do osób pracujących zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 powinno obejmować środki finansowe zwrotne udzielane na preferencyjnych warunkach wraz ze wsparciem szkoleniowo-doradczym?

- Tak
 Nie

Nie wiem / trudno powiedzieć

9. Czy uważa Pan/Pani za zasadne realizowanie wsparcia w postaci aktywizacji zawodowej połączonej z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi?

Tak

Nie

Nie wiem / trudno powiedzieć

10. Proszę wskazać jaką formę powinno mieć wsparcie usług opieki nad dzieckiem do lat 3 wspierające aktywizację zawodową rodziców. (możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi)

Pytanie zadawane tylko, gdy pyt. 9="tak"

żłobek

klub dziecięcy

usługi dziennego opiekuna

inna, jaka?.....

11. Czy w Pana/Pani opinii wsparcie usług rozwojowych w zakresie podnoszenia kompetencji

oraz kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw sektora MMŚP powinno być kontynuowane

w ramach tzw. Podmiotowego Systemu Finansowania, opartego na podejściu popytowym zintegrowanym z krajową Bazą Usług Rozwojowych?

Tak

Nie

Nie wiem / trudno powiedzieć

12. Jakie Pana/Pani zdaniem są największe problemy w zakresie rynku pracy w województwie lubelskim? ((możliwość zaznaczenia max. 3 odpowiedzi)

niskie kwalifikacje osób poszukujących pracy

niedopasowany do wymogów rynku pracy system szkolnictwa

niskie zarobki proponowane przez pracodawców

brak wystarczającej liczby osób chętnych do pracy

emigracja zarobkowa mieszkańców regionu

żadne z powyższych

13. Proszę o wskazanie, które z poniższych form wsparcia w zakresie aktywnego i zdrowego starzenia się, w Pana/Pani opinii powinny być skierowane do osób bezrobotnych, biernych zawodowo i pracujących. (możliwość zaznaczenia dowolnej liczby odpowiedzi)

Formy aktywizacji	Osoby bezrobotne	Osoby bierne zawodowo	Osoby pracujące
programy profilaktyczne			
eliminacja szkodliwych czynników w miejscu pracy (forma wsparcia dotyczy tylko osób pracujących)			
inne, proszę wskazać jedną?.....			
inne, proszę wskazać jedną?.....			
inne, proszę wskazać jedną?.....			

14. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących rynku pracy w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

- TAK
- NIE

15. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P16=TAK.

.....

OBSZAR „WŁĄCZENIE SPOŁECZNE”

- 1. Proszę ocenić poziom zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 dla poszczególnych grup wśród osób bezrobotnych i biernych zawodowo (1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie).**

Status osoby	1	2	3	4	5
osoby niesamodzielne					
osoby z niepełnosprawnością					
członkowie gospodarstw domowych sprawujący opiekę nad osobą z niepełnosprawnością					
członkowie rodzin dotkniętych ubóstwem					
rodzice zastępczy					
dzieci z rodzin zastępczych					
osoby starsze					
osoby przewlekle chore					

- 2. Czy poza ww. grupami dostrzega Pan/Pani inne, które należy szczególnie objąć wsparciem?**

- tak (proszę wskazać jakie?)
- nie

- 3. Jakiego rodzaju wsparcie w ramach usług społecznych jest Pana/Pani zdaniem najistotniejsze? (możliwość wskazania max. 5 odpowiedzi)**

Rodzaj wsparcia	
Poradnictwo specjalistyczne w zakresie rozwiązywania problemów życiowych z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów	
Zapewnienie dostępności do bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego dla osób wykluczonych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, z niepełnosprawnościami i niesamodzielnymi oraz dla rodzin przeżywających trudności	
Rozwój form usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania	
Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania dziennych / rodzinnych domów pomocy	
Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania usług z zakresu mieszkalnictwa chronionego lub wspomaganego	
Wsparcie tworzenia i funkcjonowania tzw. Klubów seniora	
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	
Wsparcie świadczenia sąsiedzkich usług opiekuńczych	
Tworzenie warunków do opieki domowej np. wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego, wsparcie usług transportowych osób niesamodzielnymi „door to door”	
Rozwój i upowszechnienie nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych w usługach społecznych (np. teleopieka / opaski życia, telemedycyna)	
Tworzenie i upowszechnienie usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami	
Tworzenie i rozwój środowiskowych form i placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	

Wsparcie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej	
Podnoszenie jakości opieki nad dziećmi w instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez planowaną restrukturyzację tych placówek w celu zmniejszenia liczby dzieci oraz podwyższania wieku dzieci umieszczanych w tych placówkach	
Organizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym wsparcie rodzin w opiece nad dziećmi z niepełnosprawnościami lub rodziców z niepełnosprawnością	
Opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością oraz z niepełnosprawnościami	
Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania podmiotów opieki nad dziećmi do 3 roku życia (np. żłobki, kluby malucha, dzienny opiekun, usługi niani)	
Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania mieszkalnictwa socjalnego	
Inne (proszę wskazać jakie?).....	

4. Proszę wskazać najważniejsze obszary problemowe w zakresie integracji społecznej występujące na terenie Pana/Pani Gminy/Powiatu, wynikające m. in. z Gminnej/Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych lub innych dokumentów programowych (proszę wskazać max. 3 odpowiedzi)

- bezrobocie
- starzenie się społeczeństwa
- ubóstwo
- niepełnosprawność
- wykluczenie społeczne
- inne - *proszę wskazać jakie*

5. Jaki jest wpływ poniższych czynników na skuteczną integrację społeczną i zawodową lub na tzw. „wyjście z systemu pomocy społecznej”?

		pozytywny	neutralny	negatywny	nie wiem / trudno powiedzieć
Wiek	Poniżej 15 roku				
	15-25				
	26-40				
	41-50				
	51-65				
	Powyżej 65 roku				
Płeć	Kobieta				
	Mężczyzna				
Okres pobierania świadczeń pomocy społecznej	Do 1 roku				
	1-2 lata				
	3-5 lat				
	6-7 lat				
	Powyżej 8 lat				
Wykształcenie	Nieukończone podstawowe i bez wykształcenia				
	Gimnazjalne i podstawowe				
	Średnie i policealne				
	Zasadnicze zawodowe				

	Wyższe				
Powód objęcia pomocą społeczną	ubóstwo				
	sieroctwo				
	bezdomność				
	bezrobocie				
	niepełnosprawność				
	Długotrwała lub ciężka choroba				
	przemoc w rodzinie				
	potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi				
	potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności				
	bezzradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego				
	trudność w integracji cudzoziemców				

	trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego				
	alkoholizm lub narkomania				
	zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe				
Wysokość pobieranych świadczeń	Poniżej 1 tys. zł				
	1 000 - 2 000 zł				
	2 001 -5 000 zł				
	Powyżej 5 tys. zł				
Miejsce zamieszkania	Tereny wiejskie				
	Tereny miejskie				
Status na rynku pracy	Osoba bezrobotna				
	Osoba bierna zawodowo				
	Osoba pracująca				

8. Proszę wskazać te narzędzia, które Pana/Pani zdaniem są skuteczne w integracji społecznej i zawodowej.

Rodzaj narzędzia	
Kontrakty socjalne	
Programy aktywności lokalnej	
Program Integracji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych	
Praca socjalna	

Środowiskowa praca socjalna	
Prace społecznie użyteczne	
Działania o charakterze środowiskowym	
Instrumenty aktywnej integracji	
Zasiłki i pomoc w naturze	
Inne (proszę wskazać jakie?).....	

9. Czy w Pana/Pani opinii projekty dotyczące włączenia społecznego wymagają obligatoryjnie zastosowania instrumentów aktywnej integracji o charakterze zawodowym?

- tak
- nie
- nie wiem / trudno powiedzieć

10. Czy dostrzega Pan/Pani grupy docelowe, wobec których wsparcie o charakterze aktywizacji zawodowej jest niezasadne?

- tak - proszę wskazać jakie
- nie

11. Czy w Pana/Pani opinii, wsparciem w zakresie integracji społecznej powinny zostać objęte osoby poniżej 15 roku życia, wykluczone lub zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym?

- tak
- nie
- nie wiem / trudno powiedzieć

12. Czy w Pana/Pani opinii w projektach realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej zasadne jest wyodrębnienie środków na rzecz zatrudnienia pracownika socjalnego?

- tak
- nie
- nie wiem / trudno powiedzieć

13. W jakim trybie Pana/Pani zdaniem powinny być realizowane projekty adresowane do Ośrodków Pomocy Społecznej?

- tryb konkursowy
- tryb pozakonkursowy
- nie wiem / trudno powiedzieć

14. Jakie w Pana/Pani opinii były przyczyny małego zainteresowania realizacją projektów przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej w ramach

Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- tryb wyboru projektów (konkursowy)
- wysokie wymagania dotyczące osiągnięcia poziomu efektywności społecznej i zatrudnieniowej
- trudne do osiągnięcia wartości wskaźników rezultatu w projekcie dotyczących np. liczby osób, które nabyły kompetencje/podniosły kwalifikacje oraz liczby osób, które podjęły zatrudnienie po opuszczeniu programu
- braki kadrowe w zakresie aplikowania o środki oraz w zakresie obsługi projektu
- niewystarczająca pomoc ze strony instytucji organizującej konkurs
- warunki organizacyjne (brak potencjału lokalowego/technicznego)
- inne – proszę wskazać jakie

15. Jakiego rodzaju wsparcie w ramach obszaru zdrowia jest Pan/Pani zdaniem najistotniejsze? (możliwość wskazania max. 3 odpowiedzi)

Rodzaj wsparcia	
Badania profilaktyczne	
Edukacja zdrowotna	
Eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka	
Rehabilitacja medyczna	
Profilaktyka chorób nowotworowych	
Wsparcie usług ochrony zdrowia psychicznego	
Wsparcie usług o charakterze opiekuńczym i zdrowotnym, adresowanych w szczególności do osób starszych, osób niepełnosprawnych, osób niesamodzielnych	
Zakup sprzętu medycznego	
Wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia	
Inne, proszę wymienić jakie	

16. Jak ocenia Pan/Pani potrzebę realizacji działań w poniższych obszarach?

Rodzaj działań	duże zapotrzebowanie	małe zapotrzebowanie	nie wiem / trudno powiedzieć
Wzmocnienie działań w dziedzinach priorytetowych określonych w <i>Policy paper</i> tj.: nowotwory (skóry, białaczki), choroby endokrynologiczne (cukrzyca, tarczyca), choroby zakaźne (borelioza, gruźlica), choroby układu krążenia (nadciśnienie)			
Wzmocnienie działań w dziedzinie stomatologii - Program zdrowotny ukierunkowany na zapobieganie próchnicy wśród dzieci.			
Wzmocnienie działań w kierunku opieki senioralnej			
Wzmocnienie działań w kierunku opieki psychiatrycznej - Program zdrowotny ukierunkowany na profilaktykę zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem.			
Wzmocnienie działań na rzecz przeniesienia świadczeń opieki zdrowotnej z poziomu leczenia szpitalnego na rzecz podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej			
Wzmocnienie działań na rzecz rozwoju opieki długoterminowej ze szczególnym uwzględnieniem rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki nad			

pacjentem			
Wzmocnienie działań na rzecz kompleksowej opieki rehabilitacyjną			
Wzmocnienie działań na rzecz opieki koordynowanej			
Wzmocnienie działań na rzecz leczenia szpitalnego			

17. Proszę wskazać grupy docelowe, które Pana/Pani zdaniem powinny otrzymać największe wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 w ramach wsparcia ekonomii społecznej.

.....

18. Proszę ocenić zasadność zapewnienia poniższych form wsparcia w ramach ekonomii społecznej w perspektywie finansowej 2021-2027.

Rodzaj działania	Ocena zasadności (1 – zupełnie niezasadne, 5 – bardzo zasadne)				
	1	2	3	4	5
Kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej , w szczególności przedsiębiorstw społecznych					
Wsparcie na założenie spółdzielni socjalnej (obejmujące m.in. wsparcie doradczo – szkoleniowe, przyznanie dotacji, wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności					
Bezzwrotne wsparcie finansowe na tworzenie nowych					

podmiotów ekonomii społecznej, w tym podmiotów prowadzących działalność w sferze pożytku publicznego					
Wsparcie tworzenia miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej, w szczególności w przedsiębiorstwach społecznych					
Subsydiowane zatrudnienie					
Refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy					
Zatrudnienie przejściowe dla osób opuszczających podmioty reintegracyjne czy placówki opiekuńczo – wychowawcze					
Dotacja na przystąpienie oraz zatrudnienie w spółdzielni socjalnej					
Usługi animacji lokalnej					
Usługi rozwoju ekonomii społecznej , obejmujące m.in. wsparcie przygotowawcze (w tym usługi doradcze i szkoleniowe), narzędzia inkubacji i preinkubacji					
Usługi wsparcia rozwoju i funkcjonowania istniejących przedsiębiorstw społecznych, w tym głównie poprzez zwiększanie kompetencji menadżerskich i zarządczych, zawodowych i społecznych, np. w formie doradztwa prawnego, finansowego i biznesowego, m.in. z zakresu zarządzania przedsiębiorstwem,					

planowania strategicznego, marketingu					
Działania w zakresie podnoszenia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej, zwłaszcza przedsiębiorstw społecznych					

19. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących włączenia społecznego w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

- TAK
- NIE

20. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P20=TAK.

.....

OBSZAR „KSZTAŁCENIE/EDUKACJA”

1. Czy obecnie dostrzegają Państwo potrzebę realizacji projektów edukacyjnych w formie partnerstwa/współpracy?

- TAK
- NIE
- NIE WIEM / TRUDNO POWIEDZIEĆ

4. Proszę wskazać obszary/poziom edukacji o największych potrzebach i brakach (możliwość zaznaczenia max. 3 odpowiedzi):

- Edukacja przedszkolna
- Kształcenie ogólne na poziomie szkoły podstawowej
- Kształcenie ogólne na szkoły ponadpodstawowej
- Kształcenie zawodowe/branżowe

- Szkolnictwo policealne
- Kształcenie i szkolenia dla dorosłych (uczenie się przez całe życie)
- Szkolnictwo wyższe

5. Proszę ocenić poziom zapotrzebowania na wsparcie w perspektywie finansowej 2021-2027 dla poszczególnych grup docelowych / podmiotów (1 – bardzo małe zapotrzebowanie na wsparcie, 5 – bardzo duże zapotrzebowanie na wsparcie).

Grupa/podmiot	1	2	3	4	5
dzieci w wieku przedszkolnym					
uczniowie					
studenci					
doktoranci					
nauczyciele/instruktorzy praktycznej nauki zawodu/					
pracownicy naukowo-dydaktyczni					
szkoły/placówki oświatowe					
ośrodki wychowania przedszkolnego					
uczelnie wyższe					
osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane nabyciem/podnoszeniem kwalifikacji lub kompetencji					
Inne (proszę wskazać jakie):					

6. Proszę wskazać formy wsparcia nauczycieli/instruktorów praktycznej nauki zawodu/pracowników naukowo-dydaktycznych, które powinny być oferowane w perspektywie 2021-2027 (możliwość zaznaczenia max. 3 odpowiedzi).

Pytanie skierowane do interesariuszy, którzy w pytaniu nr 5 zaznaczyli wariant 4 lub 5 w odniesieniu do kategorii dot. wsparcia nauczycieli/instruktorów praktycznej nauki zawodu/pracowników naukowo-dydaktycznych.

- Szkolenia
- Doradztwo
- Studia podyplomowe
- Pomoc doradcy metodycznego
- Warsztaty
- Wsparcie psychologa
- Inne (proszę wskazać jakie):

7. Proszę wskazać formy wsparcia dzieci w wieku przedszkolnym/uczniów/studentów/doktorantów, które powinny być oferowane w perspektywie 2021- 2027.

Pytanie skierowane do interesariuszy, którzy w pytaniu nr 5 zaznaczyli wariant 4 lub 5 w odniesieniu do kategorii dot. wsparcia dzieci w wieku przedszkolnym / uczniów / studentów / doktorantów.

Forma wsparcia	Grupa docelowa			
	Dzieci w wieku przedszkolnym	Uczniowie	Studenci	Doktoranci
Zajęcia dodatkowe				
Szkolenia/kursy				
Wsparcie psychologiczno-				

pedagogiczne				
Doradztwo edukacyjno-zawodowe				
Praktyki/staże zawodowe				
Staż				
Pomoc stypendialna				
Kształcenie dualne				
Doktoraty wdrożeniowe				
Inne (proszę wskazać jakie):				

8. Proszę wskazać obszary wsparcia dzieci w wieku przedszkolnym/uczniów/studentów/doktorantów, które powinny być oferowane w perspektywie 2021- 2027 :

Pytanie skierowane do interesariuszy, którzy w pytaniu nr 5 zaznaczyli wariant 4 lub 5 w odniesieniu do kategorii dot. wsparcia dzieci w wieku przedszkolnym / uczniów / studentów / doktorantów.

Obszar wsparcia	Grupa docelowa			
	Dzieci w wieku przedszkolnym	Uczniowie	Studenci	Doktoranci
Rozwój kompetencji kluczowych				

Rozwój umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy tzw. transversal skills				
Indywidualizacja pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych				
Indywidualizacja pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych				
Wsparcie doradcy zawodowego				
Uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy oraz umiejętności zawodowych				
Praktyczne wykonywanie zadań w rzeczywistym środowisku pracy				
Inne (proszę wskazać jakie):				

.....				
-------	--	--	--	--

9. Proszę wskazać, które kompetencje kluczowe w największym stopniu wymagają wsparcia (możliwość zaznaczenia max. 3 odpowiedzi):

Pytanie skierowane do interesariuszy, którzy w pytaniu nr 8 zaznaczyli odpowiedź dot. kompetencji kluczowych przynajmniej w odniesieniu do jednej grupy docelowej.

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Porozumiewanie się w języku obcym
- Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne
- Kompetencje informatyczne
- Umiejętność uczenia się
- Kompetencje społeczne i obywatelskie
- Inicjatywność i przedsiębiorczość
- Świadomość i ekspresja kulturalna

10. Proszę wskazać, które umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy (tzw. transversal skills) w największym stopniu wymagają wsparcia (możliwość zaznaczenia max. 3 odpowiedzi):

Pytanie skierowane do interesariuszy, którzy w pytaniu nr 8 zaznaczyli odpowiedź dot. kompetencji uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (tzw. transversal skills) przynajmniej w odniesieniu do jednej grupy docelowej.

- Umiejętność rozumienia
- Kreatywność
- Innowacyjność
- Krytyczne myślenie
- Rozwiązywanie problemów
- Umiejętność uczenia się
- Umiejętność pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy

11. Proszę wskazać w jakich obszarach konieczne jest wsparcie ośrodków wychowania przedszkolnego/szkół, placówek oświatowych/uczelni wyższych :

Pytanie skierowane do interesariuszy, którzy w pytaniu nr 5 zaznaczyli wariant 4 lub 5 w odniesieniu do kategorii dot. wsparcia następujących typów podmiotów: szkoły / placówki oświatowe, ośrodki wychowania przedszkolnego, uczelnie wyższe.

Obszar wsparcia	Grupa docelowa		
	Ośrodki wychowania przedszkolnego	Szkoły	Uczelnie wyższe
Doposażenie obiektu			
Dostosowanie infrastruktury (w tym prace modernizacyjne, rozbudowa, przebudowa, remonty)			
Dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami			
Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji nauczycieli			
Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji instruktorów praktycznej nauki zawodu			
Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników naukowo-dydaktycznych			

Wsparcie pedagoga, psychologa, inne wsparcie merytoryczne kadry			
Zwiększenie dostępności i jakości otwartych cyfrowo zasobów edukacyjnych			
Tworzenie i realizacja kursów w ramach e-learningu			
Bezpieczeństwo			
Modyfikacja programów nauczania do potrzeb rynku pracy/tworzenie nowatorskich programów nauczania/zintegrowane programy			
Rozwój innowacyjnych i aktywnych metod pedagogicznych, jak nauczanie interdyscyplinarne i metody oparte na współpracy			

Promocja kształcenia branżowego			
Umiędzynarodowienie szkolnictwa wyższego			
Wsparcie Akademickich Biur Karier			
Inne (proszę wskazać jakie):			

12. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących edukacji w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

- TAK
- NIE

13. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P12=TAK.

.....

OBSZAR „ZINTEGROWANY ROZWÓJ TERYTORIALNY”

1. Zintegrowany rozwój terytorialny powinien być realizowany poprzez *(możliwość wielokrotnej odpowiedzi maksymalnie 2) :*

- Funkcjonujące obecnie partnerstwa lokalne w ramach tzw. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz Strategicznych Inwestycji Terytorialnych
- Sformalizowane partnerstwa lokalne utworzone na zasadzie dobrowolności, bez tworzenia określonych kryteriów wyznaczania zakresu terytorialnego
- Sformalizowane partnerstwa lokalne utworzone na podstawie kryteriów wyznaczania zakresu terytorialnego określonych przez IZ RPO WL

- Tworzone oddolnie (przez mieszkańców) Lokalne Grupy Działania w ramach instrumentu: Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność,
- Inne (podać jakie).....

2. Które obszary wymagają wg Pana/Pani zintegrowanej interwencji na poziomie lokalnym – w Państwa miejscowości/gminie? (możliwość zaznaczenia max. 5 odpowiedzi)

- Inwestycje w drogi
- Poprawa dostępności komunikacyjnej
- Ochrona powietrza
- Ochrona bioróżnorodności
- Cyfryzacja, e-administracja
- Adaptacja do zmian klimatu
- Rewitalizacja obszarów
- Wsparcie edukacji
- Turystyka
- Kultura
- Ochrona zdrowia
- Włączenie społeczne
- Rynek pracy i przedsiębiorczość
- Inne (wymienić jakie).....

3. Które z poniższych działań uważa Pan/Pani za szczególnie istotne we wzmacnianiu współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego/lokalnego? Proszę wskazać max. 3 rodzaje działań.

Rodzaj działań	
a. inicjowanie i animowanie współpracy i partnerstwa w obszarach powiązań funkcjonalnych; rozwijanie powiązań i integracja funkcjonalna zarządzania obszarami wiejskimi i miejskimi na poziomie lokalnym i ponadlokalnym	

b. organizacja procesu uczenia się samorządów od siebie poprzez wymianę dobrych praktyk	
c. budowa kapitału społecznego poprzez wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych organizacji społecznych, sieciowanie ich, wspieranie profesjonalizacji ich działania, szczególnie na obszarach wiejskich, gdzie potrzeby w tym zakresie są największe	
d. doskonalenie mechanizmów współpracy i partnerstwa ponadregionalnego i międzysektorowego (sektor publiczny, prywatny i pozarządowy); poprawa mechanizmów komunikacji międzyinstytucjonalnej	
e. stosowanie porozumienia terytorialnego jako sposobu uzgadniania i finansowania priorytetowych przedsięwzięć na poziomie ponadlokalnym i lokalnym	
f. budowanie sieci współpracy do realizacji wspólnych, zintegrowanych projektów wynikających ze współpracy transgranicznej oraz makroregionalnej	
g. wsparcie tworzenia powiązań sieciowych w skali krajowej i międzynarodowej oraz powiązań funkcjonalnych między miastami posiadającymi komplementarne zasoby lub komplementarną strukturę społeczną i gospodarczą	

4. Realizacją, których typów projektów dotyczących wspierania zintegrowanego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego i bezpieczeństwa na obszarach miejskich byłibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją byłibyście Państwo zainteresowani.

Typy projektów	
Restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego	
Konserwacja zabytków ruchomych i digitalizacja zasobów dziedzictwa	
Wsparcie instytucji kultury	
Wspieranie endogenicznych potencjałów w zakresie rozwoju uzdrowisk	
Wspieranie rozwoju turystyki	
Rewitalizacja obszarów miejskich	
Ochrona i zachowanie ogrodów i parków	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

5. Realizacją, których typów projektów dotyczących wspierania zintegrowanego lokalnego rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, dziedzictwa kulturowego oraz bezpieczeństwa, w tym na obszarach wiejskich i przybrzeżnych, m.in. w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność bylibyście Państwo najbardziej zainteresowani w perspektywie finansowej 2021-2027? Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, których realizacją bylibyście Państwo zainteresowani.

Typy projektów	
Restauracja i adaptacja obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego	
Konserwacja zabytków ruchomych i digitalizacja zasobów dziedzictwa	
Wsparcie instytucji kultury	
Wspieranie endogenicznych potencjałów w zakresie rozwoju uzdrowisk	
Wspieranie rozwoju turystyki	
Rewitalizacja obszarów miejskich	
Ochrona i zachowanie ogrodów i parków	
Inne (proszę wskazać jakie?)	

.....

6. Proszę wskazać spośród poniższych te typy projektów, które powinny być wspierania przez działania na rzecz rozwoju lokalnego w ramach mechanizmów wsparcia, takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, bądź inne strategie terytorialne na obszarze działania Państwa instytucji. Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów, które powinny być wspierane poprzez odpowiednie mechanizmy terytorialne.

Typy projektów	
Zwiększenie potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	
Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów	
Sprzyjanie wzrostowi i konkurencyjności MŚP	
Rozwijanie umiejętności na rzecz inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	
Promowanie działań na rzecz efektywności energetycznej	
Promowanie odnawialnych źródeł energii	
Rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym	
Wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe	
Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej	
Wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym	
Sprzyjanie bioróżnorodności i rozwojowi zielonej infrastruktury w środowisku miejskim oraz zmniejszenie zanieczyszczenia	

Udoskonalanie sieci połączeń cyfrowych	
Rozwój zrównoważonej, inteligentnej, bezpiecznej i intermodalnej sieci TEN-T odpornej na zmianę klimatu	
Rozwój i poprawa zrównoważonej, inteligentnej i intermodalnej mobilności odpornej na zmianę klimatu na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do sieci TEN-T i mobilności transgranicznej	
Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej	
Poprawa skuteczności rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój innowacji społecznych i infrastruktury	
Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury	
Zwiększenie integracji społeczno-ekonomicznej marginalizowanych społeczności, migrantów i grup w niekorzystnej sytuacji poprzez zintegrowane działania obejmujące mieszkalnictwo i usługi społeczne	
Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej poprzez rozwój infrastruktury, w tym podstawowej opieki zdrowotnej	

7. Proszę określić potrzebę współpracy z sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego dla realizacji inwestycji o charakterze ponadlokalnym?

- Nie ma takiej potrzeby
- Mała
- Średnia
- Duża
- Nie wiem / trudno powiedzieć

8. Czy jest potrzeba kontynuacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych tj. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych/Strategicznych Inwestycji Terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia na całym terytorium obszaru funkcjonalnego, które zostały rozpoczęte w perspektywie finansowej 2014-2020?

- Tak
- Nie
- Nie wiem / trudno powiedzieć

9. Który z poniżej wskazanych rodzajów obszarów Pana/Pani zdaniem jest najistotniejszy w realizacji działań podejmowanych w ramach narzędzi terytorialnych zmierzających do podniesienia jakości życia? (możliwość wskazania tylko jednego rodzaju obszaru)

Rodzaj obszaru	
Miasto wojewódzkie wraz z obszarem funkcjonalnym	
Ośrodki subregionalne wraz z ich obszarami funkcjonalnymi	
Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze	
Obszary zagrożone trwałą marginalizacją	
Inne obszary funkcjonalne miast	
Inne obszary w zależności od utworzonych partnerstw lokalnych	

10. Czy planują Państwo opracowanie dla obszaru współpracujących JST (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) wspólnych strategii z ustalonymi priorytetami działania, ujmujących problemy i potrzeby partnerów, wskazujące jak ich zaspokojenie będzie miało wpływ na pozytywną zmianę jakości życia mieszkańców na obszarze funkcjonalnym?

- Tak
- Nie
- Nie wiem / trudno powiedzieć

11. W jakim trybie Pana/Pani zdaniem powinny być realizowane projekty dedykowane Zintegrowanym Inwestycjom Terytorialnym?

- Tryb pozakonkursowy
- Tryb konkursowy
- Nie wiem / trudno powiedzieć

12. Proszę wskazać na problemy/bariery w trakcie realizacji projektów w ramach ZIT/SIT w perspektywie finansowej 2014-2020? (możliwość zaznaczenia max. 3 odpowiedzi)

- Zbyt skomplikowana dokumentacja aplikacyjna/konkursowa
- Małe wsparcie ze strony Instytucji Pośredniczącej
- Mała liczba spotkań/warsztatów konsultacyjnych
- Niejasne przepisy prawne
- Brak wystarczającej komunikacji i współpracy między poszczególnymi podmiotami w ramach ZIT/SIT w obszarze funkcjonalnym
- Problem własności gruntów
- Problem z osiągnięciem wskaźników
- Problem z wyłonieniem wykonawców w ramach procedur przetargowych
- Inne - jakie?

13. Proszę wskazać czy w Pana/Pani gminie/mieście/powiecie istnieje potrzeba realizacji projektów w zakresie form wsparcia. Proszę zaznaczyć wszystkie typy projektów dla których dostrzegają Państwo potrzebę ich realizacji.

Forma wsparcia	
udzielenie wsparcia dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej	
udzielenie wsparcia związanego z aktywizacją zawodową (poradnictwo zawodowe, staże i praktyki, szkolenia)	
realizacja przedsięwzięć zwiększających dostęp do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	

realizacja projektów mających na celu skuteczną organizację procesu zwolnień (programy typu outplacement)	
realizacja projektów na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych bądź zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	
realizacja projektów związanych ze zintegrowanymi usługami społecznymi o charakterze profilaktycznym, aktywizującym lub interwencyjnym	
stworzenie/wspieranie placówek świadczących usługi społeczne	
przeprowadzenie działań w zakresie podnoszenia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej, zwłaszcza przedsiębiorstw społecznych	
tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego	
realizacja projektów przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy lub też związanych z podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji nauczycieli	
modernizacja, budowa, przebudowa zdegradowanych budynków (w tym budynków przemysłowych, powojaskowych) w celu nadania im nowych funkcji użytkowych o charakterze społecznym lub gospodarczym	
rekultywacja/remediacja zdegradowanych obszarów mająca na celu przywrócenie lub nadanie danemu obszarowi nowych funkcji użytkowych	
roboty restauratorskie, konserwatorskie obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków	
uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych	

modernizacja infrastruktury technicznej (wod-kan, energetycznej, gospodarka odpadami)	
tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobieganiem przestępczości	
inne – jakie?.....	

14. Czy w chwili obecnej posiadają już Państwo pomysły na realizację projektów dotyczących Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego w ramach perspektywy finansowej 2021-2027?

- TAK
- NIE

15. Proszę o podanie krótkiego opisu projektu oraz szacowanej wartości całkowitej projektu.

Pytanie zadawane wyłącznie, gdy P15=TAK.

.....